

ค้นหา
ความจริง
จากชีวิต

ร.พ. วรรณวิภา

ขอมอบหนังสือเล่มนี้แด่

จาก

หลากหลายท้อยร้อยแก้วคมแนวคิด
แฝงให้ติดตามตรองลองค้นหา
ประสบการณ์ร้อยรักคมปรัชญา
ความจริงของชีวาบ่งท้าทาย

ค้นหาความจริงจากชีวิต ■ ศ. ระพี สาคริก

ISBN	: ๙๗๔-๙๒๖๕๖-๒-๙
พิมพ์ครั้งแรก	: ธันวาคม ๒๕๔๗
พิมพ์ครั้งที่ ๒	: กันยายน ๒๕๔๘
จัดทำโดย	: ชมรมลูก-ศิษย์ ศ. ระพี สาคริก
สนับสนุนโดย	: ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
บรรณาธิการ	: ทวีศักดิ์ อุ่นจิตติกุล

ออกแบบและจัดพิมพ์โดย : บริษัท วศิระ จำกัด
๒๒/๑๔๓ หมู่ที่ ๖ ซอยวัดกำแพง ถนนพระราม ๒
แขวงสามด้า เขตบางขุนเทียน กรุงเทพฯ ๑๐๑๕๐
โทร. ๐-๒๘๙๘-๕๙๕๕,
โทรสาร. ๐-๒๔๑๖-๖๐๒๙

ChangeFusion

เครือข่ายจิตอาสา
Volunteer Spirit Network

จากผู้เขียน

ขณะนี้ผู้เขียนมีอายุผ่านพ้น 82 ปีมาแล้ว ได้มีโอกาสติดตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมมาเป็นเวลาอันยาวนาน แต่ก็เชื่อว่าเรื่องราวต่างๆ ที่ปรากฏในหนังสือเล่มนี้จะคิดได้เห็นได้ เมื่ออายุมากขึ้น

ความจริงอาจมีหลายคนคิดว่าเป็นผลความคิดเห็นจากคนแก่ แท้จริงแล้วผู้เขียนเคยเขียนไว้ว่า วัยและใจต่างก็เป็นสิ่งอิสระ จึงไม่น่าจะนำมาผูกติดกันไว้จนทำให้ชีวิตทั้งหมดจำต้องสูญเสียเวลาอันควร มีโอกาสนำมาใช้ประโยชน์เพื่อการเรียนรู้ความจริงให้ถึงที่สุด

ความจริงแล้ว ผู้เขียนได้ให้ความสนใจคิดค้นหาความจริง เริ่มต้นจากชีวิตซึ่งพบปัญหาในสังคมไม่ว่าจะเป็นปัญหาเล็กหรือใหญ่มาโดยตลอด ตั้งแต่อายุยังไม่มากนัก เพราะฉะนั้นจึงรู้สึกว่าได้ใช้ชีวิตอย่างคุ้มค่าพอสมควร ดีกว่าปล่อยจิตใจให้หลงระเหิดอยู่กับสิ่งสวยงาม โดยอ้างว่าทำเพื่อการพักผ่อนจิตใจ

แท้จริงแล้วตลอดชีวิตที่ผ่านมา หากรักษาอิสรภาพภายในจิตใจไว้ให้มั่นคงอยู่ได้ ย่อมรู้เท่าทันต่อทุกสิ่งทุกอย่าง ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ในสภาพแวดล้อมของชีวิตประจำวัน โดยไม่เอาสิ่งเหล่านี้มาผูกติดกัน นอกจากนั้น ยังทำให้ยังรู้เหตุผลที่เชื่อมโยงถึงกันได้ทุกเรื่อง

ช่วงนี้ผู้เขียนสังเกตเห็นว่า คนส่วนใหญ่ในสังคมกำลังรู้สึกว่ามีแรงกดดันอันเกิดจากปัญหาต่างๆ ทำให้มีความทุกข์หนักมากยิ่งขึ้น ความร้าวฉานจนถึงแตกแยกของคนซึ่งอยู่ร่วมกัน อันควรจะร่วมรักสามัคคี ทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข กลับมีใจกระทบกระทั่งระหว่างกันหนักมากยิ่งขึ้น

นับตั้งแต่ปัญหาครอบครัวแตกแยก ไปจนถึงการทำงานแบบตัวใคร

ตัวมันทำให้เกิดภาวะสูญเสียจนกระทั่งถึงระบบเศรษฐกิจ อย่างที่คนแต่ก่อนเคยกล่าวไว้ว่า **ผีเข้าด้ามพลอย** หรือบางคนพูดว่า **เป็นทฤษฎีโดมิโน** ซึ่งมีผลล้มทับกันเป็นสายโซ่ จนกระทั่งหลายคนคิดว่า เป็นปัญหาที่แก้ได้ยากยิ่งขึ้นทุกวัน

ความเห็นแก่ตัวนี้เกิดจากการนำวัตถุนำมาครอบงำภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างไม่ยอมละลด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เกิดจากอิทธิพลความโลภและความเห็นแก่ตัวของผู้นั้นซึ่งเติบโตขึ้นไปก่อนจึงสร้างแรงกดดันให้แก่ชนรุ่นหลังและคนระดับล่าง บ้างก็ตามกระแสสังคมต่อไปอย่างปราศจากการรู้สึกตัว

ธรรมชาติได้ให้ความจริงมากับจิตใจซึ่งทุกคนมีอยู่แล้ว แต่การถูกสิ่งล่อตาล่อใจให้หลงมองไปยึดติดอยู่กับสิ่งภายนอก จนกระทั่งลืมความจริงจากใจตนเอง ดังจะเห็นได้ว่า คนยุคนี้ส่วนใหญ่มองไม่เห็นปัญหาซึ่งเป็นความจริงที่เกิดจากจิตใจตนเอง แต่หลงโทษบุคคลภายนอกรวมทั้งสิ่งที่ปรากฏอยู่ในสภาพแวดล้อม ดังจะพบว่า เมื่อเกิดปัญหามักมีการเรียกร้องให้ผู้อื่นช่วยแก้ไข

สภาพดังกล่าวเช่นที่คนยุคก่อนเคยกล่าวฝากไว้ว่า **อย่าหลงตนลืมตัว** ยิ่งขึ้นไปสู่ด้านบน หรือไม่ก็อาจมีทรัพย์สินเงินทองเหนือผู้อื่น ทำให้คิดว่าตนยิ่งใหญ่ คิดและทำสิ่งต่างๆ ได้ตามใจตนเอง หากใครท้วงติงก็มักโกรธและกล่าววาจารุนแรงออกไปโดยไม่รู้สึกตัว

หากบางคนทีพอจะมีสติหลงเหลืออยู่บ้าง อย่างน้อยเนื้อหาสาระที่น่าเสนอในหนังสือเล่มนี้ หากรากฐานจิตใจสามารถสื่อได้ถึง แม้เพียงเล็กน้อยก็น่าจะเป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิต

ความจริงผู้เขียนเรื่องนี้ ก็หาใช่เป็นผู้รู้เหนือผู้อื่นไม่ หากใช้ชีวิตผ่านร้อนผ่านหนาวมามาก แต่มีความอดทนและมีใจต่อสู้กับสิ่งที่แฝงอยู่ในตนเองอย่างเสมอต้นเสมอปลายตลอดมา จึงได้ความรู้อันทรงคุณค่าอย่างยิ่ง

อนึ่ง การนำมาเขียนบันทึกเอาไว้ ก็ใ้ช้ว่าจะมุ่งสอนผู้อื่นไม่ หากการ

ปฏิบัติที่ผ่านมาแล้วเกิดจากความจริงใจ จึงรู้ว่าจิตใจตนเองเปรียบเสมือน
ตำราเล่มใหญ่ อีกทั้งยังเป็นของจริงสำหรับคนที่เชื่อถือได้ด้วย

นอกจากนั้นการนำมาเขียนก็เป็นการปฏิบัติเพื่อตนเองก่อนที่จะมอบให้
กับผู้อื่น โดยที่รู้ว่าการทำเพื่อยกระดับจิตใจตนเอง หากเปิดเผย ความจริงให้
ผู้อื่นได้รู้ ไม่ว่าจะสอดคล้องกับจิตใจใครหรือไม่ ยังไม่สำคัญเท่าการ ได้รับ
คุณค่าแก่จิตใจตนเอง ทำให้มีความลุ่มลึกยิ่งขึ้นเป็นลำดับ อย่างที่ คนแต่
ก่อนเคยกล่าวไว้ว่า **ยิ่งให้ก็ยิ่งได้รับเพิ่มมากยิ่งขึ้น** หากสิ่งที่ได้รับ คือ
คุณสมบัติที่อยู่ในจิตใจเหนือกว่าด้านวัตถุ

เรื่องที่น่ามาเสนอในหนังสือเล่มนี้ ผู้เขียนจึงพร้อมที่จะรับการวิจารณ์
จากทุกแง่มุม โดยที่คิดว่า ทุกสิ่งคือความจริงที่ให้คุณค่าแก่ชีวิตตนเองทั้งสิ้น

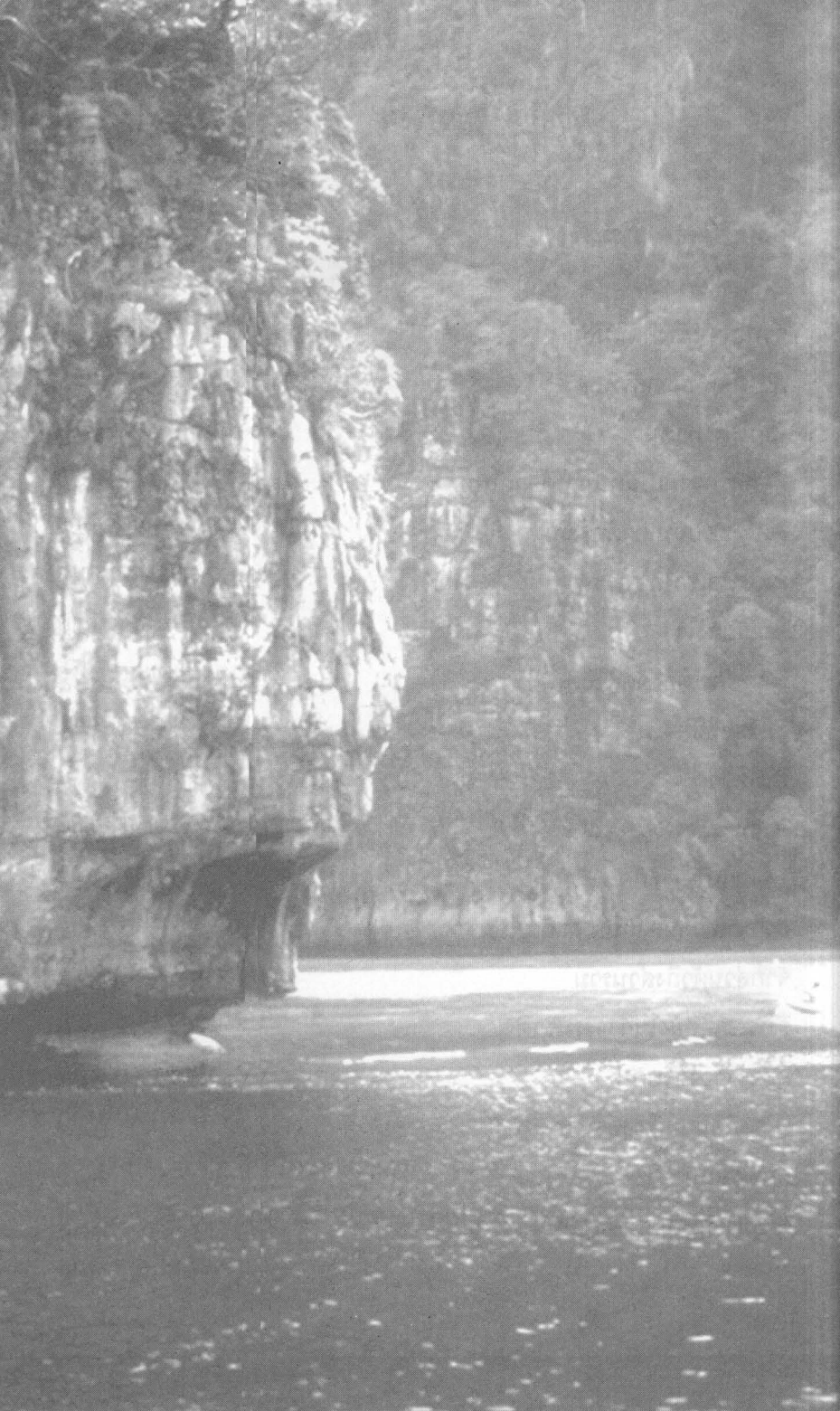
ผู้เขียนขอแสดงความยินดีกับทุกคน ที่ได้ร่วมจิตร่วมใจกันก่อตั้งชมรม
ลูก-ศิษย์ ศ.ระพี สาคริก นับเป็นนิมิตหมายที่ดีแก่จิตใจทุกคน ที่ทำให้เกิด
ความร่วมมือรักสามัคคี ซึ่งเป็นผลดีแก่ทุกคนและสังคมด้วย และขอแสดงความ
ขอบคุณที่ได้แสดงน้ำใจรำลึกถึงอดีต ซึ่งผู้เขียนได้ปฏิบัติฝากไว้โดยการแสดง
ผลงานในการจัดทำหนังสือเล่มนี้ ซึ่งเป็นขึ้นหนึ่งที่ควรจะอยู่บนพื้นฐานของ
ความหลากหลาย อีกทั้งหวังว่าการแสดงออกในทางสร้างสรรค์ทุกเรื่อง คงจะ
มีผลทำให้เกิดความสุขใจแก่ทุกคนด้วย

จ. น. วรรณิศา

สารบัญ

ความจริงของชีวิต	๙
จากรอยเท้าถึงรอยใจคน	๑๓
กาลเวลามีจริงหรือเปล่า?	๑๗
สมดุลแห่งชีวิต	๒๑
นักวิชาการ?	๒๗
อ่อนนอกแต่แข็งใน	๓๕
จริงหรือที่ว่าเด็กคืออนาคต?	๔๑
เพื่อนหรือพวก	๔๕
ความมั่นคงของชีวิต	๔๙
คุณค่าของคน	๕๕
สัจธรรมกับชีวิต	๖๑
ความภูมิใจควรมุ่งที่ไหน?	๖๙
ลายมือ นั้นสำคัญไฉน	๗๕
เหลียวหลังแลหน้า	๗๙
อย่าหนีความจริงซิเธอ	๘๕
ความจนความรวยไม่มีในโลกแห่งความจริง	๙๑
คนที่ปฏิบัติดีจริงย่อมตกน้ำไม่ไหลตกไฟไม่ไหม้	๙๗
ทุกสิ่งอยู่ที่ใจตนเอง	๑๐๓

ศิลปะหรืออนาจาร	๑๐๙
บุญนำกรรมแต่ง	๑๑๕
จงพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่	๑๒๑
ความจนที่น่ากลัวที่สุด	๑๒๗
โลกไร้พรหมแดน	๑๓๓
ศักดิ์ศรีความเป็นคนหาได้จากไหน?	๑๓๙
ลายมือคนนั้น สำคัญไฉน	๑๔๕
จงเอาใจเขาใส่ใจเรา	๑๕๑
จากวัยถึงใจ	๑๕๙
รักเกษตร ต้องคิดสู้ชีวิต	๑๖๕
ลบรอยลิขิต	๑๗๓
บันไดชีวิต	๑๗๗
ความจริงใจ	๑๘๓
รอยบาปในดวงใจ	๑๘๙
ความหลากหลายนั้น สำคัญไฉน	๑๙๕
จากส่วนตัวถึงส่วนรวม	๒๐๑
ธรรมชาติที่ยังไม่ถึงธรรมชาติ	๒๐๗
คุณค่าของชีวิตคน	๒๑๓
ยุครุทกนิยามเรื่องอำนาจ	๒๑๙
ผักชีโรยหน้า	๒๒๕
คนไม่รู้จักบุญคุณคนยอมไม่เจริญ	๒๓๑

ความจริงของชีวิต

ที่เจริญงอกงามขึ้นมาจากใจตนเองอย่างเป็นธรรมชาติ

สิ่งมีชีวิตที่เกิดมาในโลก แม้มีรูปลักษณะอย่างหลากหลาย อีกทั้งยังมีพื้นฐานที่มาแตกต่างกัน แต่บนพื้นฐานธรรมชาติของมนุษย์แต่ละคน หากเราได้ถึงความจริงย่อมพบเองว่าทุกชีวิตต่างก็มีความสำคัญในด้านคุณค่าเท่าเทียมกันหมด

เมื่อคิดถึงเรื่อง**ต้นไม้** จากผลงานเกี่ยวกับกล้วยไม้เท่าที่ฉันมุ่งมั่นปฏิบัติมาแล้วย่างแน่วแน่ มีผลทำให้คนส่วนใหญ่ในสังคมนี้มองด้วยความรู้สึกว่าฉันเป็นผู้เชี่ยวชาญเรื่องต้นไม้! แม้ความสนใจที่มุ่งธรรมชาติ ก็มักมีแนวโน้มมองไปยังป่าเขาลำเนาไพรและต้นไม้อีกเช่นกัน ดังเช่นที่มักได้ยินคำปรารภบ่อยๆ ว่า **เพราะอาจารย์ระพี อยู่กับต้นไม้สวย ๆ งาม ๆ จึงเป็นคนใจเย็น**

มาถึงช่วงนี้ ความรู้สึกอัดอั้นตันใจซึ่งเกิดจากการมองภาพดังกล่าวโดยคนส่วนใหญ่ที่เข้าไม่ถึงแก่นแท้ ทำให้ฉันต้องขออนุญาตใช้โอกาสนี้ เปิดเผยความในใจให้ทุกคนได้ทราบความจริง

หากใครคิดว่า ตลอดชีวิตที่ผ่านมาแล้ว ฉันมุ่งมั่นค้นคว้าหาความจริง

ที่ต้นไม้ ต้นคงต้องยอมรับ แต่ใครขอชี้แจงต่อไปอีกว่า ต้นไม้ซึ่งฉันมุ่งมันนั้น คือพันธุ์อะไรและมีถิ่นกำเนิดเกิดมาจากไหน? แต่ละคนควรค้นหาความจริงได้เอง

ชีวิตฉันล่วง 82 ปีเข้าปีนี้แล้ว แต่ก็ยังจำได้ดีว่า ตอนเริ่มต้นเพาะเมล็ด ต้นไม้พันธุ์ที่ฉันรักมากที่สุดลงบนแผ่นดินถิ่นเกิดตั้งแต่ยังเป็นเด็กเล็กๆ คนหนึ่ง

หลังจากเห็นว่า มียอดและใบอ่อนผลิออกมาอย่างมีชีวิตชีวา ฉันก็ได้เฝ้าพุ่มฟักรักษาอย่างฝังจิตฝังใจมาตลอด หลายครั้งหลายหน ตอนจำต้องต่อสู้กับกระแสอิทธิพลจากกิเลสมนุษย์ที่ยืนอยู่อีกด้านหนึ่ง ซึ่งต้องการทำลายชีวิตต้นไม้พันธุ์ที่ฉันรักมากที่สุด เพราะหวังประโยชน์ส่วนตนเป็นใหญ่

ช่วยให้ต้นไม้ซึ่งฉันมั่นหมายที่จะรักษาไว้จากใจจริง มีโอกาสเจริญงอกงาม ผลิดอกออกผลสวยงามให้ผู้คนทั่วโลกได้ชื่นชมสมใจ ทำให้ฉันบังเกิดความสุขลึกซึ้งยิ่งขึ้น

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ฉันรู้ว่า ต้นไม้พันธุ์ที่คนส่วนใหญ่มองเห็นกันนั้นมันเป็นพันธุ์ธรรมดา ซึ่งแต่ละคนสามารถเห็นได้ไม่ยาก นอกจากนั้นฉันยังเห็นว่าพันธุ์เหล่านั้น แม้จะมีดอกสวยงามและให้รสชาติถูกใจแค่ไหน แต่หลังจากนั้น ดอกก็ย่อมเหี่ยวเฉาร่วงโรยไป แม้มีผล หากไม่ถูกคนและการบริโภค ย่อมร่วงหล่นลงดินไปในที่สุด

แต่ต้นไม้พันธุ์ที่ฉันปลูกและเฝ้าทำนุบำรุงอย่างฝังจิตฝังใจมาตลอดชีวิตอันยาวนานนั้น มันหาใช่พันธุ์ซึ่งผู้คนจำนวนมากมองเห็นจนกระทั่งเกิดความเคยชินไม่

ฉันจึงขออนุญาตตั้งชื่อต้นไม้พันธุ์นี้ว่า **“ความรักในสังขาร”** ซึ่งฉันปลูกไว้ในหัวใจตนเองและรักษาไว้อย่างสุดชีวิต ฉันได้มอบดอกที่บานสวยงามซึ่งมีอยู่แล้วในใจตนเอง” ให้กับเพื่อนมนุษย์ทุกคนอย่างปราศจากการเลือกที่รักมักที่ชัง เพียงแต่ว่า ใครมีรากฐานจิตใจใกล้ชิดฉันมากที่สุด ย่อมได้รับก่อนคนอื่นอย่างเป็นธรรมชาติ

ฉันเชื่อมั่นว่า ต้นไม้พันธุ์นี้มีเพียงหนึ่งเดียวและเจริญเติบโตขึ้นมาจากหัวใจ โดยถือวิญญาณที่ผูกพันอยู่กับพื้นดินอันเป็นถิ่นกำเนิด และคงไม่มีวันจะเหี่ยวเฉาร่วงโรยหรือสูญหายไปไหน หากยังคงอยู่อย่างมั่นคงตลอดไปเป็นอมตะ ถ้าผู้เป็นเจ้าของดำรงชีวิตอยู่ต่อไปโดยไม่ประมาท

นอกจากนั้น ยังมีโอกาสสืบทอดสายพันธุ์ต่อไป สู่รากฐานจิตใจชนรุ่นหลังผู้มีใจรักในสิ่งเดียวกัน โดยที่รู้สึกได้เองอย่างเป็นธรรมชาติว่า เป็นพันธุ์ซึ่งมีคุณค่าที่สุดสำหรับชีวิตตน

เมื่อใดที่ฉันรู้สึกว่ ตนกำลังจะสูญเสียต้นไม้พันธุ์นี้ไปจากวิญญาณที่มันหมาย เมื่อนั้นอาจต้องถึงขั้นสังเวยด้วยน้ำและบ๊วย ซึ่งหมายถึง ชีวิตตัวเอง อันถือเป็นสิ่งหวงแหนเหนืออื่นใดทั้งหมด

ดังที่หลักธรรมได้ชี้แนะไว้ว่า **จงสละชีวิตเพื่อรักษาศรัทธา** สิ่งนี้คือ ศรัทธาซึ่งมีอยู่ในดวงวิญญาณฉันมาตลอด อีกทั้งนับวันก็ยิ่งหยั่งรากลงสู่พื้นดินลึกซึ้งยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม ฉันเชื่อในความจริงว่า บนวิถีทางอันเป็นธรรมชาติ คงไม่มีสิ่งใดเป็นไปร้อยทั้งร้อย อย่างน้อยหนึ่งเดียวที่เหลืออยู่ ก็ยังช่วยให้กำลังใจ ฟิ้นกลับคืนมาได้ ถ้ารู้จักอดทนรอคอยด้วยความหวังอย่างปราศจากการยึดติดอยู่กับกาลเวลา คงมีแต่การมุ่งมั่นนำปฏิบัติทุกรูปแบบอย่างดีที่สุด

จึงขอสรุปไว้ ณ โอกาสนี้ว่า **ความจริงซึ่งธรรมชาติได้มอบให้มา** ภายในรากฐานจิตใจของแต่ละคนผู้มีโอกาสเกิดมาสู่โลก หากสามารถรู้ได้ถึงคุณค่า และรักษาไว้อย่างมั่นคงตลอดมา อีกทั้งมุ่งมั่นทำงานเริ่มต้น จากสิ่งใดก็ได้ที่สร้างแรงดลใจ โดยมีความรัก ความสนใจเรียนรู้ความจริงจากเพื่อนมนุษย์ทุกคน จากใจตนเองอย่างอิสระ รวมถึงทุกสิ่งซึ่งพบได้ ในวิถีการดำเนินชีวิตของตนอย่างปราศจากกรอบกำหนดธรรมชาติ ในรากฐานจิตใจตน ย่อมนำชีวิตให้มุ่งไปสู่ความสุขความสำเร็จเองได้ ทุกเรื่องในที่สุด

จากรอยเท้าถึงรอยใจคน

รอยเท้าซึ่งเกิดจากทางเดิน อันเป็นธรรมชาติของมนุษย์ เท้าที่ปรากฏอยู่บนพื้นดินนั้น แท้จริงแล้วก็คือสัญญาอันซึ่งบ่งบอกถึง “ความรัก” อันเป็นธรรมชาติอยู่ในจิตวิญญาณมนุษย์ ที่มอบให้ไว้กับพื้นดินเป็น*สัจธรรม* เพื่อความมั่นคงยั่งยืนในการดำรงชีวิตต่อไปของมนุษย์เอง

เช่นเดียวกับรอยจูบ ซึ่งเกิดจากความรู้สึกทางใจที่ฝังลึกลงในหัวใจระหว่างมนุษย์ด้วยกันเอง หากเกิดจากวิญญาณที่ให้ความรักพื้นดินร่วมกัน ย่อมบ่งบอกถึงสายสัมพันธ์ อันเกิดจากการใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานการดำเนินชีวิตร่วมกันทั้งสองฝ่าย

เราควรถือได้ว่า สายสัมพันธ์ดังกล่าว เกิดจากความรักอันใสสะอาด จึงมีผลช่วยให้เกิดสันติสุขในการอยู่ร่วมกัน บนพื้นฐานธรรมชาติที่อยู่ในรากฐานของแต่ละคน ช่วยให้เราารู้สึกอย่างลึกซึ้งว่า เราอยู่บนผืนแผ่นดินเดียวกัน

เมื่อใดพบความจริงว่า วิญญาณความรักพื้นดิน อันถือเป็นธรรมชาติที่ควรมิอยู่ในรากฐานจิตใจมนุษย์กำลังจะสูญสิ้นไป เมื่อนั้นจากสัญญาตณฺหาณ

อันเป็นธรรมชาติของส่วนที่ยังเหลืออยู่ ย่อมบอกได้ว่า มวลมนุษย์กำลังจะถึงจุดดับสูญไปจากโลกนี้ในที่สุด

นับตั้งแต่ฉันมีโอกาสพบรอยจากสิ่งที่มีมนุษย์ประดิษฐ์คิดค้นขึ้นมา เพื่อใช้สนองความสะดวกสบายในการเดินทางไปไหนมาไหน ปรากฏอยู่บนพื้นดิน มันก็เริ่มสะท้อนให้ฉันเห็นความจริงได้ว่า วิญญาณมนุษย์อันควรหยั่งรากฐานความรักลงสู่พื้นดินร่วมกันอย่างลึกซึ้งดังเช่นแต่ก่อน คงจะเริ่มสูญสิ้นไปทีละน้อย

เช่นเดียวกัน แม้มนุษย์จะสัมผัสกันและกันด้วยรอยจูบจากความรัก หากทั้งคู่หรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งสูญเสียวิญญาณซึ่งควรจะมีรากลงสู่พื้นดินอย่างลึกซึ้ง การแสดงออกก็คงจะเกิดจากอารมณ์เพียงชั่วคราว โดยที่ขาดความจริงใจ แล้วในที่สุดก็ผ่านพ้นไปอย่างไร้ความหมาย ไม่ว่าจะคบกันไปนานแค่ไหน

แม้ผลจากการจัดการศึกษาซึ่งช่วงหลังๆ สะท้อนให้รู้สึกชัดเจนยิ่งขึ้นว่า ยิ่งเรียนสูงรากฐานจิตใจก็ยิ่งห่างจากความรักซึ่งควรจะมีรากฐานลงสู่พื้นดิน หากแปรสภาพไปเป็นความรู้สึกรังเกียจพื้นดินรวมถึงชีวิตและสิ่งซึ่งอยู่ด้านล่างชัดเจนยิ่งขึ้น

ทั้งนี้และทั้งนั้น เนื่องจากวิญญาณความเป็นคน ซึ่งควรเริ่มต้นจากความรักธรรมชาติที่มีอยู่ในจิตใจตนเอง และมีเหตุผลสานถึงความรักธรรมชาติของชีวิตอื่นสิ่งอื่น ถูกกระแสอิทธิพลจากรูปวัตถุนานารูปแบบ ซึ่งอยู่ภายในระบบการจัดการทำลายลึกซึ้งยิ่งขึ้น

จากผลดังกล่าวทำให้มนุษย์แต่ละคนจำต้องสูญสิ้นวิญญาณอันควรทำหน้าที่คุ้มครองปกป้อง ให้ความปลอดภัยและความอบอุ่นแก่เพื่อนมนุษย์ เริ่มจากผู้ซึ่งมีรากฐานความรักธรรมชาติในจิตใจจนรุ่นหลังที่ใกล้ชิดตนมากที่สุด อีกทั้งสานต่อไปสู่หมวกกว้างมากขึ้น หากส่งผลทำลายสรรพชีวิตและสิ่งทั้งหลายซึ่งทำหน้าที่ช่วยเสริมสร้างรากฐานให้กับตน

มนุษย์จึงต้องตกอยู่ในสภาพทำลายทุกสิ่งทุกอย่างโดยไม่อาจหยุดยั้งได้ จนมาถึงจุดหนึ่ง กระแสซึ่งเริ่มต้นสร้างไว้ ย่อมหวนกลับมาทำลายตนเอง ดังเช่น ที่คนแต่ก่อนเคยกล่าวไว้ให้คิดว่า **ขว้างงูไม่พ้นคอตัวเอง**

อนึ่ง เมื่อสังขรณ์ของวิธิการเปลี่ยนแปลงมีทิศทางหมุนวนเป็นวัฏจักร มาถึงช่วงนี้ การที่มนุษย์มีความโลภอยากได้ทุกสิ่งทุกอย่าง ธรรมชาติ จึงกำหนดวิธิการเปลี่ยนแปลงให้สิ่งที่มนุษย์สร้างไว้เอง หวนกลับมาทำลาย ตัวเองอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงพ้น

จนกระทั่งมาถึงช่วงนี้ บุคคลผู้ใฝ่ค้นหาความจริงย่อมพบได้เองว่า มนุษย์โลกกำลังใกล้จะถึงจุดดับสูญยิ่งขึ้นทุกขณะ

อนึ่ง สภาพอันเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ย่อมสะท้อนกลับมาสอนให้พบความจริง ได้จากวิถีชีวิตคนและสังคมเขตร้อนของโลก ซึ่งครั้งหนึ่งในอดีตเคยอุดมสมบูรณ์ด้วยสรรพชีวิตและสิ่งทั้งหลาย อันเป็นความต้องการ ของมนุษย์โลกกำลังสูญสิ้นไป

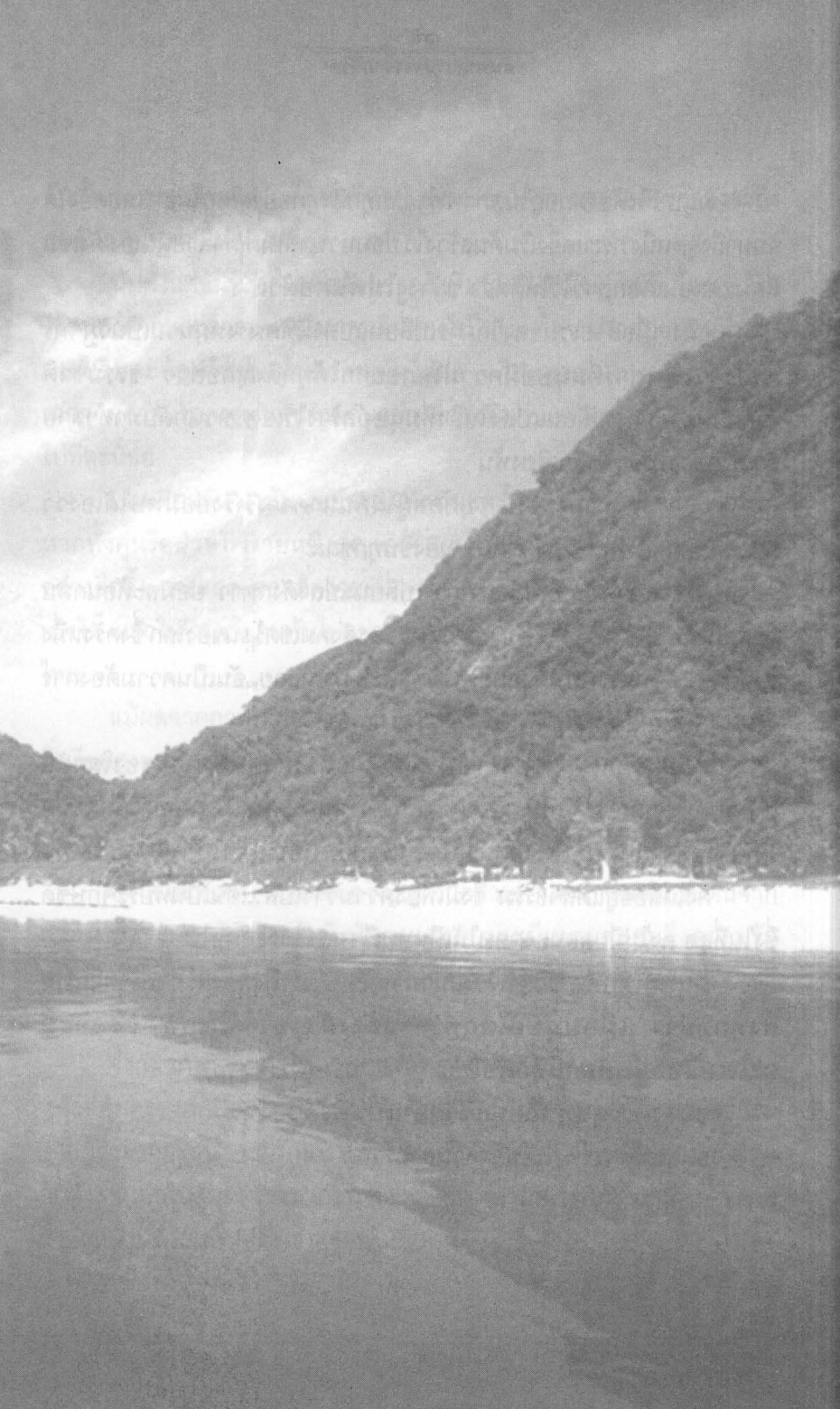
หลังจากนั้น จึงขยายขอบข่ายหวนกลับมาสู่เขตอบอุ่นของโลกอัน เป็นต้นเหตุสำคัญ โดยที่มีการแย่งชิงกันเอง จนกระทั่งในที่สุด ย่อมไม่มีชีวิต ไดหลงเหลือให้บังเกิดประโยชน์แก่ใคร หรือกลุ่มไหนอีกต่อไปได้

คงเหลืออยู่แต่สังขรณ์ ซึ่งมีเพียงความว่างเปล่า อันเป็นที่ประจักษ์ชัด ซึ่งในที่สุด คงไม่มีผลสนองตอบให้เป็นบทเรียนแก่ใครอีกต่อไป

มนุษย์โลกคือ ชีวิตที่วิวัฒนาการตัวเองมาถึงจุดสุด ๆ แล้วจากทุก สิ่งทุกอย่าง เมื่อมนุษย์โลกทำลายล้างกันเองได้ลงคอ แล้วจะมี อะไรเหลืออยู่ในโลกนี้อีกต่อไป

ขอจงเป็นสุข ๆ เกิดทุกชีวิตอันเป็นที่รักของฉัน

อนุสรณ์สังขรณ์ในโอกาสวันสงกรานต์

กาลเวลามีจริงหรือเปล่า?

ในวิถีชีวิตประจำวันของแต่ละคนมักนึกถึงเรื่องกาลเวลา เมื่อแต่ละคนรู้สึกว่าจะเกิดปัญหาและคิดแก้ไข หลายคนมักกล่าวอ้างว่าต้องใช้เวลา

นิสสัยกล่าวอ้างของคน หากมองย้อนกลับไปยังผู้กล่าว ย่อมทำให้เห็นความจริงว่า อาจต้องการแก้ตัวโดยคิดปฏิเสธที่จะนำตนไปสู่ความรับผิดชอบหรือไม่อีกด้านหนึ่งอาจพูดปลอบใจผู้ซึ่งกำลังเป็นทุกข์

หากกล่าวถึงปัญหาชีวิตที่เกี่ยวข้องกับใครสักคนหนึ่ง หรือแม้มีผลต่อสังคมทั่วไป ถ้าผู้ซึ่งมีชีวิตสัมพันธ์อยู่กับปัญหามีนิสัยกล่าวอ้าง ย่อมแสดงให้เห็นว่าบุคคลผู้นั้นขาดวิญญานการต่อสู้โดยที่รักความสบายใส่ตนและคิดว่าชีวิตตัวเองจะไปได้ตลอดรอดฝั่ง สำหรับบุคคลผู้ซึ่งมีรากฐานจิตใจมั่นคงอยู่กับความจริง แม้วิถีชีวิตตัวเองจะเผชิญกับสิ่งซึ่งเข้ามาปิดกั้น ย่อมมีวิญญานการต่อสู้ที่เข้มแข็ง

นอกจากนั้น หากเป็นผู้มีรากฐานจิตใจมั่นคงเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว การต่อสู้ย่อมหวนกลับมามุ่ง **ต่อสู้กับใจตนเอง**

สิ่งที่กล่าวมาแล้วอาจมีบางคนเข้าใจว่า ถ้าเช่นนั้นสิ่งซึ่งเข้ามาขัดขวางคงถูกปล่อยให้เป็นปัญหาต่อไปโดยไม่มีการแก้ไข

บุคคลใดมีความรู้สึกเช่นนั้น ย่อมสะท้อนให้เห็นว่ายังขาดการเข้าใจความจริงของทุกสิ่งทุกอย่าง ทั้งนี้และทั้งนั้นเนื่องจาก สิ่งที่เขาเข้ามาขวางกั้นจนทำให้เป็นปัญหานั้น แท้จริงแล้วก็ไม่ได้มีความมั่นคงตลอดไป ในที่สุดก็คงค่อยๆ คลายหายไปอย่างเป็นธรรมชาติ

ส่วนผู้ที่มุ่งข่มใจตนเอง ย่อมมีผลแก้ไขปัญหภายในรากฐานจิตใจตนเองร่วมด้วย จึงไม่ส่งผลสร้างปัญหาให้กับตนและผู้อื่น

บุคคลใดเข้าใจการเปลี่ยนแปลงทั้งสองด้านซึ่งอยู่ภายในภาพรวมภายในรากฐานจิตใจตนเองย่อมรู้แล้วว่า กาลเวลาหาใช่เป็นสิ่งมีตัวตน ทำให้นำมายึดติดไม่ ดังนั้น ผู้ที่ยอมรับความจริงได้แล้ว ย่อมเป็นคนใจเย็น เนื่องจากรู้เหตุและผลที่สอดคล้องกันและกันทั้งด้านในและด้านนอก

นอกจากนั้น ยังมีผลทำให้เชื่อมั่นในตนเองว่า การเรียนรู้จากความจริงหลากหลายของเพื่อนมนุษย์ ซึ่งตนมีโอกาสนับสัมผัสมาแล้ว ย่อมมีผลทำให้สามารถ เรียนรู้ความจริงจากใจตนเอง อันหมายถึงศูนย์รวมของทุกสิ่งทุกอย่าง จึงพบความจริงได้ทั้งหมด

กาลเวลาเป็นเพียงเงื่อนไขที่อยู่ในกระแสการเปลี่ยนแปลง ดังจะพบได้ว่า ยุคปัจจุบันนี้มีการเดินทางถึงกันได้รอบโลก แม้กาลเวลา ณ จุดหนึ่ง หากเปลี่ยนไป อยู่อีกจุดหนึ่งย่อมแตกต่างกัน จึงน่าจะเข้าใจได้ว่า กาลเวลากับวิถีการเปลี่ยนแปลงน่าจะหมายถึงกระแสซึ่งมีทั้งสองด้านร่วมกัน นอกจากนั้น หากไม่ยึดติดอยู่กับกาลเวลา น่าจะช่วยให้มองทุกสิ่งทุกอย่าง โดยมีเหตุผลสานถึงกันได้หมด

รากฐานจิตใจบุคคลใด ที่กำหนดให้บุคคลผู้นั้นสามารถมองทุกสิ่งทุกอย่างอย่างสาเหตุและผลเชื่อมโยงถึงกันได้หมด ย่อมอ่านความจริงซึ่งปรากฏอยู่ในรากฐานจิตใจได้ว่า มีสภาพที่ว่างเปล่าถึงระดับหนึ่ง แล้วจึงมองเห็นคำตอบได้ว่า แท้จริงแล้วกาลเวลาก็คือความว่างเปล่านั่นเอง

บางคนมักกล่าวว่า ทำอะไรหลายๆ อย่างร่วมกันควรรู้จักแบ่งเวลาให้ถูกต้อง หากบุคคลใดรับฟังคำพูดดังกล่าวแล้วขาดความรู้ความเข้าใจได้อย่างลึกซึ้ง น่าจะเป็นเพราะเหตุว่า ในรากฐานจิตใจบุคคลผู้เข้าใจเช่นนั้น

มีการแบ่งแยกแต่ละสิ่งออกจากกันให้เป็นเอกเทศ หรือตัวใครตัวมัน ทำให้อ่านความจริงได้ว่า สภาพดังกล่าวเกิดจากความเห็นแก่ตัว แทนการมองเห็นเหตุร่วมกับผลซึ่งมีกระแสเชื่อมโยงถึงกันได้หมด

ถ้าการดำเนินชีวิตของแต่ละคน เกิดจากรากฐานจิตใจที่ลดละภาวะยึดติดลงไปถึงระดับหนึ่งได้ ย่อมทำให้การปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวัน ซึ่งมีความสัมพันธ์กับหลายสิ่งหลายอย่าง มีการกระทำอย่างผสมผสานกันไป จึงมีผลช่วยให้จิตใจบังเกิดความสุขอย่างเป็นธรรมชาติ

ดังนั้น บนพื้นฐานพระศนะที่มองเห็นทุกสิ่งทุกอย่างได้สองด้าน ย่อมทำให้รู้จักตัดสินใจ ซึ่งควรจะมองเหตุและผลระหว่างสองด้านได้อย่างเหมาะสม โดยไม่ยึดเส้นว่า ต้องทำเวลานั้นเวลานี้ ซึ่งเป็นการสร้างความทุกข์ให้แก่ตัวเองเพิ่มขึ้น

แม้การออกกำลังกาย ควรจะเห็นได้ว่าการทำงานให้บังเกิดประโยชน์ทั้งสองด้าน ตัวอย่างเช่น การฟันดินปลูกผักซึ่งได้ประโยชน์ทั้งการออกกำลังกายร่วมกับการได้ผลิตผลนำมาใช้เป็นอาหาร นอกจากนั้น หากทำอย่างผสมผสานกันจริง ย่อมช่วยให้ใจมีความสุขร่วมด้วย จึงนับได้ว่าเป็นประโยชน์อย่างสมบูรณ์ครบถ้วน

บุคคลผู้เข้าถึงแล้วย่อมหมายความว่า สามารถควบคุมจิตใจตนเองให้เป็นผู้รู้เหตุผล แม้การบริโภคอาหาร ย่อมไม่จำเป็นต้องควบคุมอะไรทั้งสิ้น ทั้งนี้และทั้งนั้นเนื่องจาก ศูนย์บัญชาการสำคัญที่สุดอยู่ในรากฐานจิตใจตนเองที่สามารถควบคุมทุกสิ่งทุกอย่างภายในกระบวนการเปลี่ยนแปลงของชีวิตได้อย่างเหมาะสมอยู่แล้ว

จึงทำให้ บุคคลผู้มีรากฐานจิตใจที่ยังรู้เหตุผล บังเกิดความสุขสมบูรณ์ครบถ้วนร่วมด้วย

จึงสรุปได้ว่า ถ้าจิตใจมีความสุขย่อมทำให้ร่างกายมีความมั่นคง แม้จะเปลี่ยนแปลงย่อมเป็นไปอย่างรู้เหตุผล จึงเข้าใจได้ว่าทุกสิ่งทุกอย่างภายในชีวิตตนเอง ย่อมเปลี่ยนแปลงไปอย่างเป็นธรรมชาติ จึงบังเกิดความสุขเข้าใจมากกว่าความทุกข์

สมดุลแห่งชีวิต

ฉันมีอายุผ่านพ้นมานานพอสมควร ถ้าจะว่าถึง **สี่แผ่นดิน** ก็ไม่น่าจะผิด

เมื่อกล่าวถึงคำว่า **สี่แผ่นดิน** เท่าที่เข้าใจกันมาแล้วคงหมายถึง ช่วงการปกครองประเทศซึ่งผ่านพระมหากษัตริย์มา 4 พระองค์

เมื่อกล่าวถึงประเด็นนี้ ทำให้นึกถึงคำว่า **พระเจ้าแผ่นดิน** มาถึงช่วงนี้บ้านเมืองกำลังเกิดปัญหาวิกฤตหนัก การพูดย้ำคำว่า **วิกฤตหนัก** ซัดๆ เช่นนี้ ถ้าไม่ใช่ผู้ที่มีวิญญูณลงถึงพื้นดินอย่างลึกซึ้งคงมองเห็นได้ยาก ทำให้แต่ละคนใช้ชีวิตอยู่กันอย่างสบายๆ หากถามคนเหล่านี้ก็คงตอบว่า ไม่เห็นมีปัญหาอะไรน่าเป็นห่วง

ผู้ที่มีวิญญูณมองเห็นคุณค่าพื้นดิน อีกทั้งเห็นความสำคัญของการ

ปฏิบัติซึ่งมุ่งทิศทางลงสู่ด้านล่างจากรากฐานจิตใจที่เป็นธรรมชาติ ย่อมให้ความสนใจหวนกลับมามองขึ้นสู่ด้านบน จึงสามารถเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากสิ่งซึ่งแฝงอยู่ในใจคนระดับสูงได้อย่างลึกซึ้ง

ดังนั้น ความหมายของคำว่า **แผ่นดิน** จึงมีความลึกซึ้ง อีกทั้งมีเหตุผลเชื่อมโยงระหว่างผู้ที่มีโอกาสขึ้นไปสู่ระดับสูงหวนกลับลงมาถึงพื้นแผ่นดินอันเป็นถิ่นฐาน ซึ่งนิยามกล่าวอย่างรู้ความหมายของชุมชนที่ตนอยู่อย่างเห็นได้ชัด ดังที่พบได้ในยุคก่อนคำว่า **สี่แผ่นดิน**

หากมองได้กว้างถึงภาพรวมของสิ่งที่กล่าวมาแล้วได้ลึกซึ้งถึงระดับหนึ่ง น่าจะรู้ความหมายของคำว่า **แผ่นดิน** โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากคิดจากรากฐานซึ่งรู้ความจริงจากใจโดยไม่ลืมหืมดวง คงจะให้ความสนใจค้นหาความจริงถึงความหมายของคำว่า **แผ่นดิน**

ซึ่ง ณ จุดนี้ย่อมพบได้ว่า การมองลงไปยังพื้นดินซึ่งทุกคนยืนร่วมกันอยู่ ยังไม่ลึกซึ้งถึงแก่นแท้ จนกว่าจะเห็นและเข้าใจได้ว่า พื้นดินที่แท้จริงอยู่ในจิตวิญญาณตนเองของแต่ละคนอย่างเป็นธรรมชาติ

หากคนส่วนใหญ่ที่มีโอกาสเติบโตขึ้นมาจากความจริงซึ่งอยู่ในจิตวิญญาณตนเองและสำนึกได้ว่า **ชีวิตเราเกิดมาโดยมีร่างกายที่เปลี่ยนแปลง** หรืออีกนัยหนึ่งซึ่งกล่าวกันว่า **ชีวิตแต่ละคนเกิดมาจากพื้นดิน** แม้บางคนอาจมีบรรพบุรุษเก็บรวบรวมทรัพย์สินเงินทองไว้ให้มากมายแค่ไหน

หากมีสติพอที่จะพิจารณาตัวเอง น่าจะทำให้เห็นความจริงได้ว่า สิ่งต่างๆ ซึ่งตนได้รับหลังจากเกิดมาแล้ว หาใช่ได้มาจากจิตวิญญาณตัวเอง จึงไม่นำมาใส่ใจให้เกิดความทุกข์

ย่อมทำให้รู้ได้เองว่า **คุณค่าของพื้นดินซึ่งตนควรเรียนรู้บนพื้นฐาน**

ความรัก ย่อมมีผลช่วยให้เข้าใจความจริงได้ว่า **ความรักพื้นดินซึ่งอยู่ในจิตวิญญาณของแต่ละคน** ย่อมมีเหตุผลสัมพันธ์ถึงพื้นดินของโลกภายนอกอย่างสานถึงกันหมด จึงไม่ควรมีการแบ่งแยกชาติภาษา ทำให้มีการรบฆ่าฟันกันรุนแรงยิ่งขึ้น

ดังนั้น การมุ่งมั่นทำงานลงสู่พื้นดินจากความรักซึ่งมีอยู่ในรากฐานจิตใจตนเอง ย่อมมีผลสานถึงความรักเพื่อนมนุษย์ทุกคนอย่างเป็นธรรมชาติ ไม่ว่ายากดีมีจนหรือคนชาติไหนภาษาไหน รวมถึงแต่ละชีวิตซึ่งรวมอยู่ในมวลมนุษยชาติที่มีแนวคิดความเชื่ออย่างหลากหลาย

หรืออาจกล่าวว่า แต่ละบุคคลซึ่งมีวิญญาณความรักยังลงถึงพื้นดินอย่างลึกซึ้ง ย่อมมีความรักที่สานถึงซึ่งกันและกันอย่างรู้เหตุและผล จึงควรถือว่า **พื้นดินคือสื่อธรรมชาติ ที่สานความรักระหว่างมนุษย์ให้ถึงกันให้มีความมั่นคงอย่างเป็นธรรมชาติร่วมด้วย**

อย่างไรก็ตาม ชีวิตแต่ละคนย่อมเกิดมาจากจุดใดจุดหนึ่ง ดังนั้น การเจริญเติบโตบนพื้นฐานความรู้สึกลึกซึ้งที่ถือความรักไว้ในรากฐานตนเอง ควรจะผ่านพฤติกรรมการนำปฏิบัติของร่างกาย โดยมุ่งไปยังผู้ซึ่งแต่ละคนเชื่อว่ามีจิตใจใกล้ชิดตนก่อนอื่น แต่ทุกคนก็ควรเรียนรู้ความจริงจากคามผิดพลาดเพื่อปรับจิตใจตนเอง ให้เข้าไปถึงจุดซึ่งใกล้ชิดกันที่สุด

อนึ่ง ผู้ซึ่งมีความรักความจริงใจใกล้ชิดพื้นดินจริง ย่อมมีรากฐานจิตใจอิสระทำให้เปิดกว้าง ช่วยให้ผู้ซึ่งมีจิตใจซึ่งตนให้ความรักใกล้ชิดที่สุด ย่อมมีรากฐานจิตใจเปิดกว้างอย่างสอดคล้องกัน

ดังนั้น สิ่งที่มีมอบให้ไปแล้วย่อมมีผลกระจายสู่วงกว้างออกไปได้เองอย่างเป็นธรรมชาติ แม้อาจสร้างความรู้สึกลึกซึ้งให้กับเพื่อนมนุษย์หลายคนว่า

ผลการปฏิบัติไปถึงระดับโลก จนเป็นที่ยอมรับเป็นคนระดับโลก แต่ตนเองควรรู้สึกว่ ความรักความมุ่งมั่นในการนำปฏิบัติจากใจตนเอง มีความสำคัญเหนือกว่าผลที่ปรากฏ ไม่ว่าจะได้แพร่กระจายออกไปสู่หมวกกว้างมากแค่ไหน

หากสนใจหวนกลับมาพิจารณาเงื่อนไขที่เป็นความจริง อยู่ในรากฐานจิตใจของผู้นำปฏิบัติได้ น่าจะเห็นว่า สภาพภายในศูนย์รวมของพลังย่อมมีสองด้าน ด้านหนึ่งคือ **บทเรียนเท่าที่สั่งสมมาแล้วในอดีตสู่อนาคต** อันทำหน้าที่เป็นพื้นฐานของอีกด้านหนึ่ง ซึ่งจำเป็นต้องก้าวต่อไป แม้ช่วงหลังๆ เรานำเอาประเด็น **เกษตรพอเพียง** สานถึง **เศรษฐกิจพอเพียง** มากล่ำย้า ความสำคัญกว้างขวางมากขึ้น หากมองได้ถึงความจริงซึ่งอยู่ในรากฐานตนเองได้ชัดเจน ย่อมไม่จำเป็นต้องอธิบายอะไรมากนัก แท้จริงแล้วเป็นสิ่งที่แต่ละคนมีเป็นธรรมชาติอยู่แล้ว

ณ จุดที่ชี้แนะให้สนใจพิจารณา ซึ่งช่วงหลังๆ เรามักได้ยินคนพูดกันว่า **สมดุลงแห่งชีวิต** ในโอกาสที่ฉันมีอายุผ่านพ้นมายาวนานพอสมควรแล้ว ตนจึงสามารถกล่าวได้ว่า คำว่า **สมดุล** เป็นสิ่งซึ่งในยุคก่อนยังไม่มีคนไทยคนไหนรู้จัก แต่ชนรุ่นก่อนมักสอนลูกหลานโดยใช้คำกล่าวว่า **ทำอะไรก็ตามให้รู้จักยับยั้งชั่งใจให้ดี**

คำว่า **สมดุล** จึงน่าจะได้รับการแปลความหมายโดยคนไทยที่ไปเรียนมาจากเมืองนอก ซึ่งแปลมาจากคำว่า BALANCE คงไม่ผิด แม้เพียงคำพูดคำเดียวหรือประโยคเดียว หากผู้พูดมีรากฐานจิตใจที่อิสระ ย่อมสามารถสานเหตุผลไปถึงความจริงซึ่งอยู่ในเรื่องใหญ่ได้ไม่ยาก

ทำให้สรุปได้ว่า รากฐานจิตใจคนท้องถิ่นในปัจจุบันนี้ สูญสิ้นความเป็นตัวของตัวเองไปแล้วอย่างกว้างขวาง หากมองในด้านเศรษฐกิจย่อม

ไม่น่าสงสัยเลยว่า ทำไมคนในบ้านเมืองจึงจำต้องตกเป็นทาสชนชาติอื่น จนกระทั่งมีสิ่งของเหลือไว้เป็นพื้นฐานความรักความภูมิใจในตนเอง ลดน้อยลงไปเป็นลำดับ

รู้ที่มาของชีวิต

รู้ความจริงจากใจตนเอง

ย่อมรู้เท่าทันสรรพชีวิตและสิ่งต่างๆได้ทุกเรื่อง

หากไม่สนใจสำรวจตนเองอยู่เสมอ
ชีวิตย่อมพบทางตัน อีกทั้งอาจนำ
สังคมไปพบกับความหายนะ โดยนำ
ไปขายให้ชนต่างชาติ ทั้งในด้าน
วัฒนธรรม การศึกษา ทรัพยากร
ท้องถิ่น ตลอดจนจิตวิญญาณ
ความรักแผ่นดินของคนไทยเพราะ
ความไม่รู้ จึงควรถูกปรามาสว่า
เป็น “คนขายตัว”

ระพี สาคริก

นักวิชาการ?

ในช่วงนี้ มีการประชุมระดมความคิดกันอย่างกว้างขวาง ไม่ว่าจะกลุ่มเล็กกลุ่มใหญ่ หรือเริ่มต้นด้วยเรื่องอะไร สิ่งดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า สังคมไทยกำลังเกิดความทุกข์หนัก เพราะห้วงอนาคตของบ้านเมืองกันอย่างกว้างขวาง

เนื่องจากฉันได้รับโอกาสให้เข้าร่วมประชุมเกี่ยวเรื่องต่างๆอย่างหลากหลาย จึงหวนกลับมาคิดทบทวนตัวเองว่า **ตนถนัดเรื่องไหนกันแน่?** เพราะดูเหมือนจะถูกดึงให้เข้าไปเกี่ยวข้องแทบทุกเรื่อง

ฉันจำได้ว่าตอนจบมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อปี พ.ศ.2490 ราชการก็เอาป้ายเป็น “**นักเกษตร**” มาติดตัวให้ บางครั้งก็ถูกเรียกว่า “**นักวิชาการ**”

ฉันได้ยินครั้งใดทำให้ต้องหวนกลับมาถามใจตัวเองว่า **ฉันเป็นอะไรกันแน่?** ต่อมาฉันมาจ้างงานกล้วยไม้ เพราะเห็นว่ามันท้าทายที่จะเรียนรู้

ความจริงซึ่งเป็นพื้นฐานความหลากหลายของคน จึงใช้โอกาสเอากล้วยไม้เป็นเครื่องมือสื่อการเรียนรู้ความจริงจากใจฉันถึงทุกคน ต่อมาก็มีคนเห็นฉันเป็น “นักกล้วยไม้”

ทุกครั้งที่ได้ยินคนทั้งรู้จักและไม่รู้จักเรียกว่าอาจารย์กล้วยไม้ ฉันก็ต้องฉุกคิดและหวนกลับมาถามตัวเองตลอดเวลา ว่าฉันเป็นนักอะไรกันแน่?

ต่อมาภายหลัง ประสบการณ์ชีวิตได้ทำให้ฉันมีรากฐานจิตใจอิสระและเปิดกว้างมากขึ้น จึงมองเห็นเหตุผลที่เชื่อมโยงระหว่างสิ่งต่างๆ ในวิถีชีวิตประจำวันที่สานถึงกันได้หมด เพราะฉะนั้นเมื่อเห็นจุดนั้นก็สามารรถเชื่อมโยงไปรู้ความจริงจากจุดอื่นได้ทุกอย่าง

ฉันคิดว่าความจริงที่เข้ามาสะสมอยู่ในรากฐานจิตใจตนเองมีเพิ่มมากขึ้น หากไม่ได้เขียนระบายความรู้สึกรออกมาย่อมเป็นเรื่องอัดอั้นตันใจ ในเมื่อทุกคนซึ่งดำเนินชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมภายนอก ล้วนเป็นเพื่อนใจของฉัน ไม่ว่าจะรู้จักเป็นส่วนตัวหรือไม่

เพราะฉะนั้นฉันจึงมีความสุขอยู่กับการเขียนระบายความจริงจากใจตนเองมาตั้งแต่เริ่มทำงานได้ไม่กี่ปี แม้จะเป็นเศษกระดาษแผ่นเล็กๆ เพียงแผ่นเดียว มันก็มีสายใยที่เชื่อมโยงไปทำให้มีคนมาตามฉันไปจัดรายการโทรทัศน์ตั้งแต่ปี พ.ศ.2498

ฉันมีความสุขอยู่กับการเขียน การพูดออกมาจากใจ ถัดจากนั้นมาก็มีคนเรียกฉันว่าเป็นนักปรัชญาบ้าง เป็นนักเขียนบ้าง ต่อมาภายหลังเลยไม่รู้ว่าตัวเองเป็นนักอะไรกันแน่?

มีอยู่สิ่งหนึ่งถ้าฉันไม่มีนิสัยหวนกลับมาสำรวจตัวเองเพื่อค้นหาความจริงเส้นทางดังกล่าวมันคงไม่เกิดขึ้น ฉันก็รู้ได้ว่าเพราะตัวเองรักที่จะเดินอยู่กับพื้นดินอย่างมีความสุขตลอดเวลา นอกจากนั้นนี่ยังได้ยินเสียงคนรุ่นก่อนพูดฝากไว้ว่า คนที่ใช้ชีวิตติดดินย่อมเกิดปัญญา

ฉันเริ่มรู้ความหมายดังกล่าวลึกซึ้งยิ่งขึ้น ทำให้มองเห็นว่าการมองสิ่ง

ต่างๆ มีทางเป็นไปได้สองด้านด้วยกัน ด้านหนึ่งจากสายตาธรรมดา สิ่งนี้ทุกคนมองเห็นได้ แต่มันก็เป็นภาพเพียงเปลือกนอกเท่านั้น ส่วนการมองจากสายตาที่อยู่ในใจดูเหมือนจะมองเห็นสิ่งต่างๆ ซึ่งอยู่ตรงหน้าผ่านลงไปถึงความจริงได้หมด

อยู่มาวันหนึ่งสื่อโทรทัศน์มาถามฉันว่า แต่ก่อนเคยเป็นอาจารย์ ตอนหลังมาเป็นอธิการบดีและก็เป็นรัฐมนตรีด้วย **ช่วงนี้ท่านอาจารย์เป็นอะไรอยู่?** ฉันตอบชื่อๆ ออกมาจากใจว่า **ฉันเป็นคน** ทำให้เขาหัวเราะ

ฉันพูดย้อนกลับไปว่า **ไม่ควรหัวเราะแต่เป็นเรื่องน่าคิดมากกว่า** เพราะตลอดชีวิตที่ผ่านมา **ฉันเป็นคนเดินดินธรรมดาเหมือนทุกคน** ไม่ว่าใครจะมาเรียกฉันว่าเป็นนักอะไรต่อมิอะไรก็ปล่อยไปตามเรื่อง เนื่องจากรู้ว่าเขาเรียกแล้วเป็นการระบายออกอย่างมีความสุข ก็ไม่คิดขัดขวางใครทั้งนั้น

ส่วนใจฉันรู้อยู่เสมอว่า **ตนเป็นคนเหมือนทุกคน** ยิ่งกว่านั้นยังทราบความจริงต่อไปอีกว่า **สิ่งที่คนอื่นเขาเรียกมันเป็นเพียงภาพสมมติสำหรับเราเท่านั้น** หาใช่ของจริงไม่

ถ้าเขาเรียกเราจากความเคารพรักและจริงใจก็เป็นเรื่องของเขา สิ่งนี้เองที่สอนให้รู้ว่า **จงเป็นผู้รู้เขา รู้เรา** จึงไม่ล่วงล้ำสิทธิของผู้อื่นหากให้ความเคารพรักและเมตตากันมากกว่า

ช่วงนี้เท่าที่ได้ยินได้ฟังจากคนระดับล่าง หรือผู้ที่มีวิญญูณห่วงแผ่นดินไทยพูดกันว่า **นักวิชาการมีบทบาทกำหนดสิ่งต่างๆ** แทบทุกหนทุกแห่ง

ฉันหวนกลับมาพยายามค้นหาความจริงจากความหมายของคำว่า **“วิชาการ”** ในที่สุดก็รู้ชัดเจนว่า **ไม่ได้วิเศษวิโสไปกว่าคนอื่น “แท้จริงแล้ววิชาการก็คือความจริง”** แต่คนส่วนใหญ่มักมองไม่ถึง น่าจะเป็นเพราะสติปัญญามืดบอดมากกว่า

ความมืดบอดของสติปัญญาน่าจะเกิดจากการไม่เห็นความสำคัญของพื้นดินร่วมกับวิญญูณความรักซึ่งธรรมชาติได้มอบให้แก่ตนตั้งแต่เกิด จึงไม่รู้ว่

พื้นดินคือแม่บังเกิดเกล้าที่เชื่อมโยงความรักระหว่างเราทุกคน

เรามักได้ยินคำพูดที่กล่าวกันว่า “นักวิชาการ” กับคำว่า “ชาวบ้าน” หลังจากจับฟังข้อวิจารณ์จากหลายต่อหลายคนทั้งในที่ประชุมและข้างนอก ส่วนใหญ่ทำให้ฉันต้องขบคิด

ในเมื่อธรรมชาติได้สะท้อนความจริงให้เห็นว่า **ทุกสิ่งมองได้สองด้าน** เมื่อมีด้านนั้นก็ย่อมมีด้านนี้ หากจิตใจยึดติดอยู่กับคำว่านักวิชาการก็ย่อมมองเห็นว่าคนซึ่งเดินดินเหล่านั้นคือชาวบ้าน

หากรังเกียจพื้นดิน เพราะตนขึ้นไปยืนอยู่สูงกว่าคนอื่น ย่อมบอกความจริงจากใจได้โดยปริยายแล้วว่า**จิตใจตนเองเข้าไม่ถึงชาวบ้าน** แล้วจะไปสร้างประโยชน์สุขให้แก่ใครได้ นอกจากหลงเป็นสุขอยู่คนเดียว ซึ่งการหลงอยู่กับสภาพดังกล่าวมันก็ไม่ใช่อะไรจริงอีกนั่นแหละ แม้จะเป็นความสุขก็เป็นสิ่งจอมปลอม

ทุกครั้งที่ฉันได้ยินคำว่าชาวบ้าน ตนอดคิดอยู่ในใจโดยมองสวนกลับมาถามตนเองว่า แล้วเราไม่ใช่ชาวบ้านหรือ? ฉันเชื่อว่าทุกคนที่เป็นคนก็เป็นชาวบ้านทั้งนั้น หากไม่ลืมตัวย่อมไม่เกิดความรู้สึกมองด้านเดียวอย่างว่า

บางครั้งก็ได้ยินคำกล่าวที่ว่านักวิชาการเข้าไปหาชาวบ้าน ทำให้ฉันคิดอยู่ในใจว่าวิชาการเป็นเรื่องความจริง ชาวบ้านก็เรื่องความจริงอีกนั่นแหละ

แล้วยังมีคำถามต่อไปอีกว่า ความจริงนั้นมันอยู่ที่ไหนกันแน่? คำตอบซึ่งอยู่ในใจก็คืออยู่ในใจตนเอง

หากทุกคนให้ความรักความจริงใจต่อกันแล้วเราจะมาแบ่งแยกกันทำไม? หากเป็นเพื่อนใจกันดีกว่า จะได้มีความสุขร่วมกัน และยังทำให้สังคมมีความสุขร่วมด้วย

ช่วงที่ผ่านมา ฉันเชื่อว่าสิ่งซึ่งทุกคนทราบดีก็คือปัญหาการแยกดินแดนภาคใต้ ฉันฟังครั้งใดอดคิดไม่ได้ว่า เพราะผู้มีอำนาจ รวมทั้งนักวิชาการบางคนซึ่งคิดว่าตนเองวิเศษ จึงวิ่งเข้าไปปรับใช้ผู้มีอำนาจ และก็พากันคิดว่า

เขาจะแบ่งแยกดินแดน ซึ่งแท้จริงแล้วปัญหานี้แก้ได้ไม่ยาก เพราะมันอยู่ที่ใจเราเอง หากเราไม่คิดว่าเขาแยกและให้ความรักความจริงใจกับเขา เขาก็ไม่แยกซึ่งเป็นความรู้สึกนึกคิดธรรมดาที่สุด

เท่าที่จำได้แม้ช่วงชีวิตบุคคลคนเดียวซึ่งผ่านพ้นมา 80 กว่าปีแล้ว แต่ยังจำอดีตได้ดีไม่ว่านานแค่ไหน คนไปเรียนเมืองนอกได้ปริญญาสูงๆ กลับมามากมายแล้วก็มีคนกลุ่มหนึ่งคิดแต่เรื่องความทันสมัย เพราะฉะนั้นทำอะไรก็ตามมักคิดแต่จะต่อยอดด้านเดียว เนื่องจากวิญญานคนเหล่านี้มองไม่เห็นพื้นดิน ซึ่งเป็นที่เกิดของตัวเอง เมื่อมองขึ้นไปบนฟ้าและคิดว่าเส้นทางสายนี้ไปถึงเทวดาแน่นอน สิ่งนี้เองที่ทำให้เกิดปัญหา

พื้นดินถิ่นเกิดของเรามีทั้งพืชพันธุ์สัตว์สัตว์มากมาย ควรจะให้ความสำคัญอย่างถึงรากฐาน และสงวนกันไว้ให้ชนรุ่นลูกรุ่นหลานๆ ได้สานต่อ แต่กลับมองข้ามไปให้ความสำคัญแก่เมืองนอก

หากมองขึ้นไปบนฟ้าซึ่งมันก็เป็นไปไม่ได้ แต่กลับมีผลทำให้หลุดจากพื้นดิน ซึ่งเหตุดังกล่าวหากจะพูดความจริงว่า**เพราะลืมหูลืมความจริงซึ่งควรจะมีอยู่ในใจตนเองนี้แหละ** ลงเดินขึ้นไปต่อยอด ด้านล่างจึงเกิดช่องว่างทำให้ไม่เห็นความสำคัญ โดยที่ลืมไปว่าในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นพืชพันธุ์ธัญญาหารย่อมมีพื้นฐานอยู่ที่พื้นดินซึ่งเป็นถิ่นเกิดร่วมกับเราทั้งนั้น

เมื่อช่องว่างข้างล่างเปิดกว้างยอมทำให้คนอื่นมาจกฉวยไปได้ง่ายยิ่งขึ้น โดยที่เจ้าของท้องถิ่นโง่กว่าเขา

ไม่เพียงเท่านั้น แม้สิ่งซึ่งติดพื้นดินถิ่นเกิดของเราเองยังมองไม่เห็นความสำคัญ ดังนั้นยอมตกเป็นเครื่องมือเอาไปต่อยอดให้คนอื่นใช้เป็นพื้นฐานเพื่อต่อยอดขึ้นมาได้อีก

เพราะความลืมหูลืมนี้แหละทำให้ไม่รู้ว่ เขากับเราอยู่กันคนละชั่วโลก เพราะฉะนั้นพื้นฐานจึงเป็นคนละด้าน การที่เขากำหนดอะไรก็มักตามเขาหมด แม้กระทั่งมีการจดลิขสิทธิ์เราก็ไปตามเขา ทำให้คนไทยจำต้อง

เหยียบหัวกันเอง จนกระทั่งชนรุ่นหลังไม่ได้ผุดได้เกิด

พูดไปทำไมมี เพราะเราเป็นทาสอารมณ์ความหลงตัวเอง ในที่สุดก็ต้อง
ต้องหวนกลับมาแบ่งประเทศเป็นสองส่วน

ทำไมฉันถึงกล่าวอย่างนี้ ตัวอย่างมันก็มีให้เห็นกันแล้ว เพราะ**คนชาติ
อื่นหรือเขาจะมาจริงจังกับแผ่นดินถิ่นนี้** ถ้าไม่ใช่คนท้องถิ่นแน่นอนที่สุดเมื่อ
ถูกมอมเมาก็ย่อมคิดทรยศต่อแผ่นดินของตัวเอง

เพราะธรรมชาติของจิตใจคนซึ่งเป็นองค์รวมมีสองขั้ว หากส่วนกลางที่
เชื่อมโยงระหว่างสองขั้วคือความจริงจากประสบการณ์ชีวิตของผู้ที่ผ่านร้อน
ผ่านหนาวมาก่อนเชื่อมโยงเอาไว้

หากความคิดคนภายในชุมชนซึ่งเป็นภาพรวมทั้งหมดแยกเป็นสองด้าน
หากจุดเชื่อมโยงที่อยู่ตรงกลางสูญเสียไปทุกทีจนกลายเป็นเรื่องตัวบุคคล ใน
ที่สุดก็ต้องหันมาประหัดประหารกันเอง จนกระทั่งเกิดการแบ่งแยกขึ้นเป็น
สองส่วน ซึ่งลงรอยกันได้ยาก ดังที่มีตัวอย่างมาแล้วเช่นในเวียดนามและเกาหลี

สิ่งที่เขียนมาแล้วทั้งหมดไม่ใช่คำนาย แต่เป็นการค้นหาความจริงจาก
ใจคนซึ่งผ่านการเรียนรู้จากสิ่งต่างๆ ที่ขวางหน้ามาโดยไม่ปฏิเสธว่าสิ่งนั้นสิ่งนี้
ไม่ใช่เรื่องของเรา หากมีความสำคัญเสมอเหมือนกันหมด

สรุปแล้วทุกสิ่งทุกอย่างสามารถเรียนทันกันได้หมดเว้นไว้แต่ว่าจิตใจมี
เงื่อนไขซึ่งปฏิเสธบางสิ่งบางอย่างโดยที่คิดว่า ไม่เกี่ยวข้องกับหรือไม่ใช่เรื่อง
ของตน

สรุปแล้ว นักวิชาการก็คือชาวบ้านธรรมดา หากจะกล่าวว่า ชาวบ้าน
ธรรมดาควรได้รับการยอมรับว่าเป็นนักวิชาการที่รอบรู้มากกว่าก็ไม่
จะผิด เพราะใช้ชีวิตอยู่กับพื้นดิน หากไม่คิดละทิ้งย่อมมีปัญหาเฉียบแหลม
คู่ควรกับการเคารพรักและเทิดทูนอย่างยิ่ง

ดังนั้นหากมองภาพรวมจากสิ่งที่เขียนไว้แล้วทั้งหมด ควรจะเห็นได้ว่า
การจัดการศึกษาที่ผลิตคนออกมาเป็นนักวิชาการ ซึ่งต้องใช้เงินทุนของ

สังคมจำนวนมากมายมหาศาล แทนที่คนเหล่านี้จะสร้างสรรค์งานเพื่อสนองประโยชน์แก่คนในสังคมถึงระดับพื้นฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่รากฐานจิตใจคนซึ่งเป็นผลจากการจัดการ กลับห่างจากคนทั่วไปเพิ่มมากยิ่งขึ้น แทนที่ใจจะถึงกันกลับคิดดูถูกว่าตนเองรู้ดีกว่าเขา จึงไม่อาจถ่ายทอดความรู้ให้เกิดประโยชน์แก่คนในสังคมอย่างได้ผล

สิ่งนี้เองที่ทำให้สังคมเกิดรูรั่วทางเศรษฐกิจ นอกจากนั้นคนซึ่งทำหน้าที่ผู้บริหารและจัดการเองก็อยากขึ้นไปสู่ด้านบนจึงมีจิตใจอย่างเดียวกัน จึงทำให้ประเทศด้อยพัฒนาไม่สามารถฟื้นฟูเศรษฐกิจของตนได้ นอกจากยังแก้ไขปัญหาก็ยังทำให้กลุ่มบุคคลซึ่งอยู่เหนือกว่าได้รับประโยชน์จากการตกเป็นทาสต่างชาติเพิ่มมากยิ่งขึ้น สภาพสังคมลักษณะนี้หากจะกล่าวสรุปก็คือ ยิ่งพัฒนาให้เติบโตก็ยิ่งตกอยู่ในสภาพหัวโตขาเลียงหนักมากยิ่งขึ้น

ก่อนจะจบเรื่องนี้ใครขอฝากแง่คิดไว้ว่าผู้ซึ่งถูกเรียกว่านักวิชาการ ควรมิวิญญานที่ก้มลงมามองพื้นดินถิ่นเกิดของชาติตระกูลตัวเองกันเสียบ้าง แล้วเราจะมิบทบาทช่วยแก้ปัญหาสังคมได้ทุกเรื่อง โดยไม่ต้องคิดว่าตนจะแก้ปัญหาให้กับใคร หากช่วยแก้ปัญหาซึ่งมีเงื่อนไขแฝงอยู่ในใจตนเองก่อนอื่น

อ่อนนอกแต่แข็งใน

คนยุคก่อนเคยพูดฝากไว้กับลูกหลานเพื่อให้คิดได้เองว่า จงเป็นคนอ่อนนอกแต่แข็งใน คำพูดดังกล่าว ย่อมสะท้อนให้เห็นคุณสมบัติความเป็นผู้ใหญ่ ที่มุ่งมั่นให้ความจริงจากใจตนเองแก่ทุกคนซึ่งอยู่ในสังคม

คุณสมบัติความเป็นคน ย่อมมีจิตใจพึ่งพาตนเองเป็นสิ่งที่บ่งชี้อย่างสำคัญ ดังนั้น ความจริงซึ่งอยู่ในรากฐานจิตใจแต่ละคนนับแต่เริ่มต้นเกิดมา หลังจากมีโอกาสสัมผัสสรรพสิ่งต่างๆ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอยู่รอบข้างอย่างหลากหลาย ถ้าสามารถรักษาความจริงซึ่งอยู่ในใจตนเองเอาไว้ได้อย่างชัดเจน โดยไม่ปล่อยใจให้ตกเป็นเหยื่อสิ่งเหล่านั้น ย่อมมีผลช่วยให้รากฐานจิตใจเข้มแข็งยิ่งขึ้น

บุคคลผู้ซึ่งรากฐานจิตใจมีความเข้มแข็ง ย่อมสามารถหยั่งรู้ความจริงจากใจตนเองได้อย่างลึกซึ้ง ดังนั้น สิ่งที่แสดงออกจากใจ ย่อมมีผลยกคุณค่าความสำคัญของผู้อื่นเอาไว้เหนือตนอย่างเป็นธรรมชาติ

ดังนั้น ผู้ที่ฟังตนเองได้ จึงหาใช่ผู้มีนิสัยยอวดดีไม่ หากควรเข้าใจว่าเป็นผู้ที่ให้ความสำคัญแก่ผู้อื่นเหนือตนเองอยู่แล้ว

ความจริงได้ชี้ไว้อย่างชัดเจนแล้วว่า เพราะมีสิ่งนั้นจึงมีสิ่งนี้ ดังนั้น หากรากฐานจิตใจมีความเข้มแข็ง การแสดงออกต่อเพื่อนมนุษย์ย่อมมีความอ่อนน้อมถ่อมตนเป็นธรรมชาติ จึงมีผลทำให้ใช้ชีวิตสัมผัสกับชนรุ่นหลัง และคนระดับล่างอย่างมีความสุข

อนึ่ง การเปลี่ยนแปลงสภาพทุกสิ่งทุกอย่างซึ่งอยู่ในวิถีชีวิตประจำวันของแต่ละคน ควรมีเหตุผลสอดคล้องต้องกัน กล่าวคือ เมื่อชีวิตเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ควรให้ความรักความสนใจแก่ชนรุ่นหลัง รวมทั้งเพื่อนมนุษย์ซึ่งใช้ชีวิตอยู่ในระดับล่างชัดเจนยิ่งขึ้น

แต่ความจริงเท่าที่พบได้ในปัจจุบัน มักสะท้อนออกมาปรากฏให้เห็นว่า ผู้ซึ่งชีวิตเติบโตสูงขึ้น กลับแสดงความรู้สึกแข็งกระด้าง รวมทั้งปฏิเสธความสำคัญของชนรุ่นหลัง และขาดความจริงใจต่อคนระดับล่าง ให้รู้สึกได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

สภาพดังกล่าว ย่อมขัดกับความจริงของวิถีชีวิต อันควรเป็นไปอย่างมีเหตุผลสอดคล้องต้องกันกับทุกสิ่งทุกอย่างซึ่งเป็นองค์ประกอบอยู่ในชีวิตตนเอง

สิ่งที่สะท้อนออกมาปรากฏจากสภาพสังคมปัจจุบัน ซึ่งทำให้พบปัญหาความขัดแย้งแฝงอยู่ในกลุ่มคนทุกรูปแบบ และทุกสภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ใหญ่ซึ่งเป็นผู้นำในแต่ละกลุ่มไม่ว่าระดับไหน และไม่ว่ากลุ่มเล็ก

กลุ่มใหญ่ แม้กระทั่งในสถาบันซึ่งทำหน้าที่จัดการศึกษา มักสะท้อนให้เห็นแนวโน้มสร้างฐานอำนาจไว้เพื่อประโยชน์ส่วนตน

หากมองสู่ด้านล่างมักพบความจริงว่า ผู้ที่มีจิตสำนึกรับผิดชอบซึ่งยังคงหลงเหลืออยู่ มักถูกแรงกดดันจากด้านบน ทำให้รากฐานจิตใจถูกบีบคั้นเพิ่มมากยิ่งขึ้น หรืออีกนัยหนึ่งอาจกล่าวได้ว่า ผู้มีโอกาสขึ้นไปอยู่ระดับบน มักขาดความจริงใจต่อคนระดับล่าง

หากมองรูปลักษณะของกลุ่มบุคคลอย่างปราศจากการยึดติดอยู่กับรูปแบบ สภาพที่เกิดขึ้นในช่วงนี้ จึงหาใช่เป็นเฉพาะกลุ่มที่มีการรวมตัวกันทำงานอย่างเป็นระบบเท่านั้น แม้การรวมกลุ่มบนพื้นฐานครอบครัวก็มักพบสภาพเช่นเดียวกัน

หากพบว่ารวมตัวกันได้ ย่อมทำให้รู้ได้ว่า น่าจะเป็นเพราะแนวร่วมบนพื้นฐานพรรคพวก เพื่อแสวงประโยชน์ส่วนตนจากสังคมภายนอก ซึ่งสภาพดังกล่าว ย่อมขาดความมั่นคง

บรรยากาศของสภาพแวดล้อมดังกล่าว ซึ่งขณะนี้มิอทธิพลกระจายอย่างกว้างขวาง จึงทำให้คนที่ยังคงซื่อสัตย์ต่อตนเองซึ่งดำรงชีวิตอยู่ในสังคม จำต้องประสบความทุกข์หนักมากยิ่งขึ้น

แม้ผลการประชุมภายในกลุ่มบุคคลซึ่งถูกเรียกว่า เป็นนักวิชาการระดับสูง เกี่ยวกับงานวิจัยสังคม ซึ่งฟังผ่านพื้นมาไม่นานนี้ ก็ยังปรากฏออกมาเป็นหลักฐานให้เห็นได้ชัดเจน โดยที่สรุปไว้ว่า นักวิจัยไทยยังมีจำนวนน้อย ไม่เพียงพอที่จะสร้างความเข้มแข็งให้ทัดเทียมชาวต่างชาติ

สรุปความเห็นดังกล่าว น่าจะสะท้อนความจริงให้อ่านได้ว่า สิ่งที่มีอยู่ในส่วนลึกของจิตใจคนไทย แม้ผู้ที่ได้ชื่อว่ามีการศึกษาในระดับสูง ดูจะยังมี

ทิศทางความคิดตกเป็นทาสชนชาติอื่นอย่างเห็นได้ชัด

หากปล่อยให้กระแสการเปลี่ยนแปลงมีทิศทางก้าวต่อไป ความหวังซึ่งคิดว่าจะทำให้รากฐานตนเองเข้มแข็งยิ่งขึ้น ย่อมยิ่งอ่อนแอลงมากขึ้นเป็นลำดับ

หากเข้าใจความจริงดังกล่าวได้อย่างลึกซึ้ง ควรจะลงความเห็นว่
นักวิจัยไทยน่าจะมีรากฐานจิตใจพึ่งตนเองลึกซึ้งยิ่งขึ้น แทนที่จะมุ่ง
ไปคิดเปรียบเทียบกับชนชาติอื่น

หากย้อนกลับไปนึกถึงอดีตเท่าที่ผ่านมาแล้ว มิใช่เพราะเหตุว่าผู้ได้รับ
การศึกษาระดับสูงมาจากกระบวนการจัดการ ที่มุ่งไปตามกันคนชาติ
อื่นเพื่อให้ทันเขาหรือหา ในที่สุดรากฐานจิตใจคนในสังคมไทยก็ต้องตก
เป็นทาสเศรษฐกิจชนชาติอื่นหนักมากยิ่งขึ้น

สิ่งซึ่งชนยุคก่อนเคยพูดฝากไว้ว่า จงเป็นคนอ่อนนอกแต่แข็งใน
มาถึงยุคปัจจุบันกลับพบความจริงว่า คนจำนวนไม่น้อยที่มีโอกาสเติบโตสูงขึ้น
การแสดงออกมักมีแนวโน้มใช้อำนาจทำร้ายผู้อื่น โดยที่คิดว่าตนเป็นคน
เข้มแข็ง แต่พยายามซ่อนเอารากฐานซึ่งอยู่ด้านใน ที่ขาดความเข้มแข็ง
แม้การใช้เงินซื้อสิ่งซึ่งอยู่ในจิตใจส่วนใหญ่ ย่อมทำได้ไม่ยาก

กว่าทิศทางการเปลี่ยนแปลงเท่าที่เป็นมาแล้วจนถึงปัจจุบัน จะหวน
กลับมาสู่อีกทางหนึ่งได้ คนในสังคมไทยคงต้องได้รับความเจ็บช้ำน้ำใจ
รุนแรงยิ่งกว่านี้

อนึ่ง ผู้ที่มีรากฐานพึ่งตนเองได้อย่างลึกซึ้ง ย่อมมีความอดทนและ
เป็นผู้ที่มีใจเย็นให้มันคงอยู่ได้ เพื่อจะได้เป็นร่มเงาทำให้ชนรุ่นหลัง ซึ่งยังคง
สำนึกถึงความดีความงามและมุ่งมั่นปฏิบัติในสิ่งซึ่งคนเชื่อว่ามีเหตุผล

สอดคล้องกันกับความจริง ให้เป็นที่พักพิงในด้านจิตใจสืบต่อไปได้ แม้ขณะนี้
ผู้ใหญ่ที่มีคุณสมบัติดังกล่าว จะมีจำนวนลดน้อยลงไปมาก อีกทั้งยังมีแนวโน้ม
ลดลงไปมากแค่ไหนก็สุดแล้วแต่

ผู้ซึ่งยังคงดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง ย่อมไม่นำตัวเองไปเปรียบเทียบกับคนอื่น

จริงหรือที่ว่าเด็กคืออนาคต?

ช่วงหลังๆ แทบทุกครั้งที่ฉันได้ยินคนพูดกันว่าเด็กคืออนาคต มันทำให้รู้สึกสะอึกใจอย่างมาก

ทั้งนี้และทั้งนั้น เนื่องจากฉันเป็นคนมีนิสัยที่ไม่ชอบเดินตามกระแสสังคมมาตลอด จึงทำให้ตัวเองไม่ค่อยจะรับอะไรจากภายนอกโดยไม่นำสิ่งนั้นมาทบทวนให้รู้แจ้งเห็นจริงเสียก่อน จึงอาจทำให้หลายคนมองว่าฉันเป็นคนคิดแบบอุตริ บ้างก็พูดว่า ฉันเป็นคนหัวดี ถ้าจะพูดกันอย่างสุภาพซักหน่อย ก็คงบอกว่า คิดแบบทวนกระแสสังคม

บนพื้นฐานสังคมแบบวัตถุนิยม ซึ่งนับวันยิ่งรุนแรงมากขึ้น ทำให้คนจำนวนมากมองอะไรๆ ก็มีแนวโน้มมุ่งออกจากตัวเองอย่างเห็นได้ชัด

สภาพดังกล่าว ถ้าจะพูดกันชัดๆ ก็คือ มีคนเห็นแก่ตัวแพร่กระจายอยู่ในสังคมกว้างขวางมากขึ้นซึ่งคนแบบนี้หลังจากรับกระแสภายนอก มักคิดแบบเอาตัวรอด จึงมีนิสัยชอบ อ้างเหตุโน้นเหตุนี้ นั้น ดังจะพบได้อย่างกว้างขวางว่า ทำอย่างนี้ได้ยังไง ประเดี๋ยวก็ต้องอดตายกันหมด โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่กล้าหาญจริง ย่อมไม่ยอมนำเงื่อนไขใดๆ มาอ้าง เพื่อตนเอง

แต่จากสภาพที่เป็นจริงในขณะนี้บางคนก็อ้างว่า **ผมมีครอบครัว ชิน** **ทำไป คนในครอบครัวผมก็จะต้องลำบาก** บางทีอาจได้ยินว่า ตัวเองยังต้องทำอย่างนั้นอย่างนี้ต่อไป จึงไม่สามารถที่จะทำอะไรๆ ตามเหตุและผลซึ่งอยู่บนพื้นฐานตนเองได้

เหตุและผลดังกล่าว หมายถึงรากฐานจิตใจที่อิสระ ช่วยให้เปิดกว้างโดยไม่ยึดติดกับอิทธิพลจากรูปวัตถุเกินความพอดี ซึ่งจำเป็นต้องใช้ความกล้าหาญเด็ดเดี่ยว

แม้กระทั่งผู้ที่อยากเข้าไปเรียนในมหาวิทยาลัย ซึ่งคงหยุดได้ยากที่จะคิดตะเกียกตะกายให้ตัวเองขึ้นไปอยู่ระดับสูงยิ่งขึ้น

คนคิดแบบนี้อย่างน้อยก็มักอ้างว่า ต้องการแผ่กระดาศไปสักแผ่นหนึ่งสำหรับสังคมยุคนี้ ไม่ยั้งจันตัวเองจะไปหางานทำได้ยาก

คล้ายๆ กับว่า ทำไปยั้งจันเอง แต่ใจไม่ได้คิดอยากได้ ซึ่งแท้จริงแล้ว ลึกๆ ภายในความรู้สึกที่ซ่อนเร้นความจริงเอาไว้ ก็คือข้ออ้างซึ่งพูดแบบขอไปที ทำให้รู้สึกว่าทุกวันนี้คนส่วนใหญ่ ไม่อาจถือสัจจะที่อยู่ในรากฐานจิตใจตัวเองเอาไว้ได้อย่างมั่นคง

ถ้ามองชนรุ่นหลังแล้วเห็นภาพดังกล่าว ก็คงต้องมองย้อนกลับไปยังผู้ใหญ่ซึ่งเป็นอดีตแล้วจะพบความจริงว่า แม้ผู้ใหญ่ส่วนใหญ่ในขณะนี้นิสัยเท่าที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดได้รับการถ่ายทอดมาจากเหตุซึ่งอยู่ในจิตใจชนรุ่นก่อน

แต่ก็หาใช่ว่าผู้ใหญ่ชนรุ่นหลังในปัจจุบันจะตกอยู่ในสภาพดังกล่าวแล้วทั้งหมดไม่ ในเมื่อธรรมชาติของทุกสิ่งทุกอย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งธรรมชาติของมวลมนุษย เช่นเราๆ ทุกคน ไม่มีอะไรจะเป็นไปร้อยทั้งร้อย

ในเมื่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม มีวิถีทางที่หมุนวนเป็นวัฏจักรวันหนึ่งในอนาคต ไม่ว่าชีวิตจะเป็นผู้ใหญ่หรือเด็กที่คงแข็งแรงหลงเหลืออยู่ได้ ย่อมสามารถสืบสานกระแสให้วนกลับมาสู่อีกด้านหนึ่งได้

หากฉันตั้งคำถามว่า **จริงหรือที่เด็กคืออนาคต** นอกจากจะคิดเรื่องนี้แล้ว ทำให้ฉันวนกลับมาตั้งคำถามใหม่ว่า **เด็กคืออดีตไม่ได้หรืออย่างไร?**

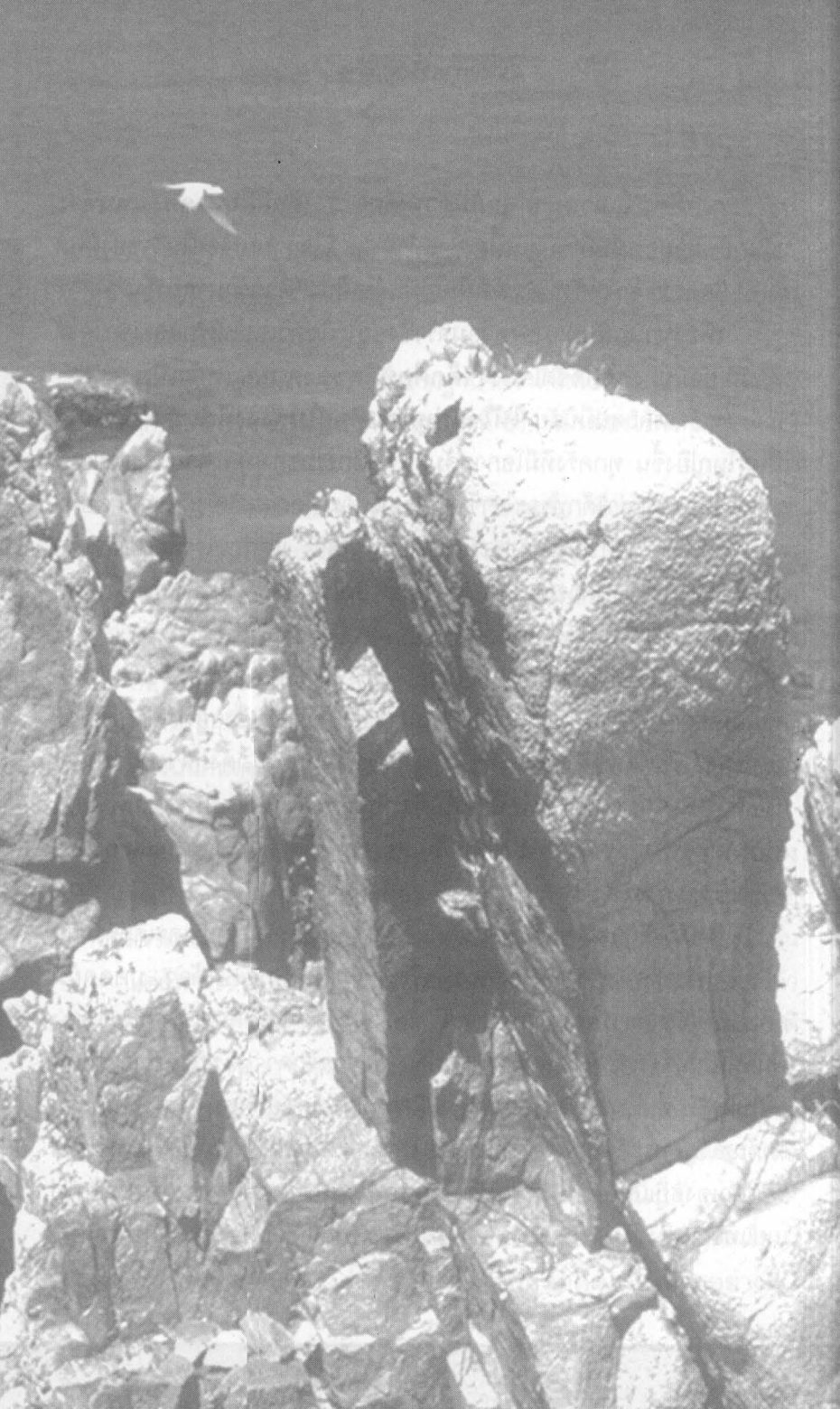
การที่คนจำนวนมากพูดกันด้านเดียวว่า เด็กคืออนาคต แทนที่จะหวนกลับมามองเห็นอีกด้านหนึ่ง ซึ่งแท้จริงแล้วมีความจริงอยู่ในใจของผู้พูด ผู้มอง แสดงว่า ช่วงหลังๆ คนส่วนใหญ่มีนิสัยเห็นแก่ตัวเพิ่มมากยิ่งขึ้น

เพียงหวนกลับมามองความจริงซึ่งอยู่ในใจตัวเองให้พบและเข้าใจได้เท่านั้น ย่อมมองเห็นได้ชัดเจนว่า **เด็กคืออดีตของตนมาแต่กำเนิด**

หากแต่ละคนมีนิสัย **ให้ใจแก่ทุกคนที่อยู่ในสังคมได้แล้ว** ยิ่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่ยิ่งขึ้น ทุกครั้งที่มีโอกาสสัมผัสพฤติกรรมของเด็ก จากช่วงแรกของความรู้สึกอาจคิดว่า เด็กทำอะไรๆ ไม่ถูกใจตน ย่อมเกิดความหึงหวงคิดหวนกลับมาทบทวนตัวเอง ช่วยให้ค้นพบความจริงจากใจได้ว่า แต่ก่อนเราก็เคยเป็นเด็กมาแล้ว มาถึงขณะนี้ควรเข้าใจได้ว่า สิ่งที่เราพบเห็นก็คือธรรมชาติของเด็กย่อมทำให้เกิดความเข้าใจได้อย่างลึกซึ้ง

ผู้ใหญ่ที่มีธรรมชาติความรู้สึก มองเห็นเด็กคืออดีตของตัวเองย่อมมีคุณสมบัติช่วยให้เด็กมีโอกาสพัฒนาขึ้นมาจากความจริง ซึ่งอยู่ในใจของแต่ละคนอย่างเป็นธรรมชาติ นอกจากนั้น ผู้ใหญ่ผู้มีคุณสมบัติดังกล่าว ย่อมหวนกลับมาพิจารณาตนเอง เพื่อนำปฏิบัติทุกสิ่งทุกอย่างซึ่งตั้งมั่นอยู่บนพื้นฐานความรักความจริงใจในสัจจะ ย่อมเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็กรู้สึกรักและศรัทธาอย่างเป็นธรรมชาติ

ซึ่งนิสัยที่กล่าวมาแล้วน่าจะเกิดผลดีแก่ผู้ปฏิบัติทั้งผู้ใหญ่และเด็กด้วยกัน นอกจากนั้น หากมองความจริงที่รากฐานย่อมพบได้ว่า บุคคลผู้มีความสมบัติดังกล่าว ย่อมมีวิญญาณที่ให้ความรักความสำคัญและรู้คุณค่าของพื้นดินเป็นสัจธรรม บุคคลลักษณะนี้ย่อมให้ความรักความจริงใจแก่ทุก ชีวิตที่อยู่ในระดับ พื้นดินอย่างมีความสุข จึงมีความจริงใจต่อทุกคน อีกทั้งเน้นความสำคัญลงสู่คนระดับล่าง ซึ่งชีวิตแท้ของคนเหล่านี้มีความสุขกับธรรมชาติของชีวิตตัวเองอยู่แล้ว จึงไม่คิดนำสิ่งซึ่งตกอยู่ภายใต้อิทธิพลวัตถุ นิยมเข้าไปเผยแพร่ อันพึงส่งผลทำลายจิตวิญญาณที่แท้จริง ให้จำต้องสูญเสียไปในที่สุด

เพื่อนหรือพวก

สัจธรรมที่อยู่ในชีวิตประจำวันของมนุษย์แต่ละคน นอกจากการมุ่งมั่นรักษารากฐาน ซึ่งมีความจริงอยู่ในใจตนเองเอาไว้ให้ได้อย่างมั่นคงตลอดไปแล้ว อีกด้านหนึ่ง ควรนึกถึงเพื่อน ซึ่งมีความจริงอยู่ในวิถีการดำเนินชีวิตอย่างไม่อาจ ปฏิเสธได้

แต่ก็ต้องมองทุกสิ่งสองด้านด้วย ดังนั้น หากมุ่งมั่นให้ความสำคัญแก่เพื่อน เหนือกว่าความจริงซึ่งควรมีอยู่ในรากฐานจิตใจตนเอง วิถีการดำเนินชีวิตย่อมเสี่ยงกับความเสียหาย ดังเช่นที่คนยุคก่อนเคยกล่าวฝากไว้กับลูกหลานทุกคนว่า **เพื่อนดีเป็นศรีแก่ตัว เพื่อนชั่วนำตัวไปสู่ความฉิบหาย**

ประเด็นสำคัญอย่างหนึ่ง ซึ่งควรนำมาพิจารณา น่าจะได้แก่การอ้างว่า **ฉันต้องมีเพื่อน** ซึ่งเงื่อนไขดังกล่าว สะท้อนความจริงให้เห็นได้ว่า ภายในรากฐานจิตใจยึดติดอยู่กับเพื่อน เหนือกว่าการมุ่งมั่นรักษาความจริง ซึ่งอยู่ในรากฐานจิตใจตนเอง

หากพบเห็นว่า บุคคลใดตกอยู่ในสภาพดังกล่าว ย่อมทำให้เข้าใจได้ว่า

ชีวิตคนผู้มีสภาพเช่นนั้น คงต้องเผชิญกับปัญหาหนักมากกว่าสิ่งที่ผ่านพ้นมาแล้ว จนกว่าจะถึงจุดหวนกลับมาเห็นความจริงที่มีอยู่ใจตัวเอง

มีอีกสิ่งหนึ่งซึ่งควรถือว่าเป็นข้อสังเกต ที่ช่วยให้สามารถมองเห็นความจริง ที่อยู่ในรากฐานจิตใจคนได้อย่างลึกซึ้ง

ถ้าบุคคลใดอ้างว่า **ฉันต้องมีเพื่อน** แท้จริงแล้วภายในรากฐานจิตใจบุคคลผู้นั้น หลงผิด **คิดว่าพวกคือเพื่อน**

ถ้าสนใจติดตามพฤติกรรมจากผู้ที่มีแนวคิดดังกล่าวต่อไป ในที่สุดย่อมเห็นความจริงชัดเจนยิ่งขึ้นว่า **กลุ่มบุคคลผู้ซึ่งตนคิดว่าเป็นเพื่อน แท้จริงแล้วจะถูกกำหนดครอบเอาไว้เพียงแค่พรรคพวก** แทนการขยายขอบข่ายให้กว้างขวางออกไปอย่างเป็นธรรมชาติ ซึ่งวิถีทางนี้ย่อมนำไปสู่สังคมนิยมที่ช่วยให้รู้ได้ว่า **มนุษย์ทุกคนในโลกคือเพื่อนทั้งสิ้น**

ถ้าชีวิตก้าวมาถึงจุดนี้ได้แล้ว คงไม่มีการอ้างว่า ฉันยังต้องมีเพื่อนคงมีแต่ความสงบ โดยไม่พูดอะไรทั้งนั้น หากนำไปปฏิบัติจากใจที่มอบให้ทุกคนอย่างรู้เหตุรู้ผล

อนึ่ง ความรู้สึกซึ่งกำหนดครอบความเป็นเพื่อนเอาไว้แค่คนกลุ่มเดียวหรืออีกนัยหนึ่งก็คือความเป็นพวกมากกว่าความเป็นเพื่อน แท้จริงแล้วพื้นฐานความคิดของคนลักษณะนี้ ย่อมนำไปสู่ความทุกข์ หากมีเพื่อนที่ไม่ถูกใจตัวเองเพียงแต่รอเวลาว่าเมื่อไรจะไปถึงจุดอันเป็นที่สุดหลังจากนั้นจึงเริ่มเข้าใจหวนกลับมาทำให้มองเห็นอีกทางหนึ่ง ซึ่งช่วยให้มีโอกาสก้าวไกลมากยิ่งขึ้น

หากแต่ละคนมองเห็นได้สองด้านอีกทั้งสามารถรู้ว่ ด้านไหนคือพื้นฐานของอีกด้านหนึ่ง ย่อมรู้ความจริงได้ว่า **ทุกคนในโลกคือเพื่อนเราทั้งสิ้น** ไม่ว่าบุคคลใดจะอยู่ในสภาพร่ำรวยหรือยากจน และไม่ว่าใครจะมีความสุขหรือทุกข์มากแค่ไหน แทนที่จะมองแต่เพียงคนที่อยู่ใกล้ตัวกลุ่มเดียว

แต่สิ่งสำคัญที่สุด ผู้ที่รู้จริงย่อมเข้าใจได้ว่า การนำชีวิตตนเองเข้าไปสู่สภาพ ซึ่งหลายต่อหลายคนกำลังมีทุกข์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่มีวิญญาณมุ่ง

มันลงสู่พื้นดิน นับเป็นสิ่งทำทนายที่จะเรียนรู้ความจริง ซึ่งคนลักษณะนี้ย่อมมีความกล้าที่จะเผชิญปัญหา เพื่อนำพิสูจน์ตัวเองว่า **แท้จริงแล้วปัญหา ไม่มีในโลก ในเมื่อมนุษย์แต่ละคนสามารถทำได้ทุกสิ่งทุกอย่าง** จากความจริงใจซึ่งตนมีอยู่แล้ว

อนึ่ง หากสามารถค้นพบความจริงได้อย่างลึกซึ้ง ย่อมเข้าใจเองว่า ผู้ซึ่งอ้างว่าตนมีเพื่อนที่จะต้องให้ความสนใจ แท้จริงแล้วก็คือการมีพรรคพวก

ส่วนผู้ที่มีเพื่อนเป็นความจริงอยู่ในรากฐานจิตใจ ย่อมรู้ได้ว่าทุกคนในโลกล้วนเป็นเพื่อนตัวเอง ซึ่งคนลักษณะนี้ย่อมปลอดจากการเลือกที่รักมักที่ชังที่จะให้ความสนใจ ในการปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ

บางครั้ง แม้ปากพูด แต่ใจก็ยังปฏิบัติได้ยาก ดังเช่นที่มีบางคนกล่าวว่า **ขอให้ทำดีกับทุกคน** แต่อีกด้านหนึ่งกลับกล่าวอ้างว่า **ตนยังต้องมีเพื่อน** ทำให้อ่านความจริงได้ว่า ผู้พูดยังคงอยู่ในสภาพที่เรียกกันว่า **สองจิตสองใจ** เพราะขาดความมั่นใจตนเองในระดับหนึ่ง

ดังนั้น คำว่าเพื่อนหรือพวก คงเป็นวัฏจักรที่จะต้องเรียนรู้ต่อไปจนกว่าทั้งสองด้านจะค่อยๆ ละลายหายไปจากความรู้สึกที่อยู่ในรากฐานจิตใจตนเอง จึงสรุปได้ว่า ผู้ที่มีของจริงอยู่ในใจย่อมมีสภาวะจิตใจสงบนิ่ง ส่วนผู้ซึ่งยังเข้าไม่ถึงความจริง ย่อมมีนิสัยนำเงื่อนไขมาอ้าง เพื่อหวังให้ทุกสิ่งเป็นไปตามที่ตนปรารถนา

อนึ่ง ก่อนที่จะกล่าวว่า นิสัยอย่างนั้นดีนิสัยอย่างนี้ไม่ดี หากสำรวจสติให้หยุดนิ่งได้ถึงจุดหนึ่ง ย่อมรู้ได้ด้วยตนเองว่าไม่มีสิ่งใดดีสิ่งใดไม่ดี หากทุกสิ่งซึ่งผ่านพ้นมาแล้วควรถือเป็นความจริงที่ช่วยสอนใจตนให้สามารถหยั่งรากฐานลงสู่พื้นดินลึกซึ้งยิ่งขึ้น

ทั้งนี้และทั้งนั้น เพื่อหวังผลช่วยให้ตนสามารถหยั่งรู้สิ่งที่เป็นธรรมชาติอยู่ในรากฐานจิตใจคนอย่างหลากหลาย เพื่อให้ตนสามารถยอมรับและเข้าใจได้ อันจะนำไปสู่การดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันกับเพื่อนมนุษย์ทุกคน อย่างมีความสุข

ความมั่นคงของชีวิต

หลังช่วงผลกระทบที่สังคมได้รับจากสภาวะเศรษฐกิจ ทำให้คนรู้สึกเดือดร้อนหนักมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะคนระดับล่างซึ่งถูกปิดกั้นโอกาสการพัฒนาตนเองมาเป็นเวลานาน จากผลการจัดการศึกษาก็ดี การจัดการทางสังคมก็ดี และการจัดการเศรษฐกิจซึ่งเป็นผลจากการพัฒนาทุกสิ่งทุกอย่างร่วมกัน

ปัญหาสำคัญอย่างหนึ่งน่าจะได้แก่ การที่รากฐานจิตใจคนส่วนใหญ่ซึ่งควรมีอิสระทำให้พึ่งตนเองได้อย่างมั่นคง ถูกอิทธิพลทางวัตถุทำลายจนกระทั่งขาดความอดทนเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น

ดังนั้น ผู้ที่แสวงโอกาส จะด้วยวิธีใดก็ตาม เพื่อให้ตนก้าวขึ้นไปสู่ด้านบน ย่อมขาดจิตวิญญาณที่ให้ความรักความสนใจเรียนรู้สภาพชีวิตคนระดับล่างซึ่งกำลังเดือดร้อนหนักมากยิ่งขึ้น

แม้การก้าวขึ้นไปสู่ด้านบนในช่วงหลังๆ จะทำให้จำเป็นต้องพบกับภาวะสับสนวุ่นวายหนักมากยิ่งขึ้น แต่อิทธิพลความรู้สึกรังเกียจต้องการสิ่งที่ตนลุ่มหลง

มัวเมาทั้งในด้านการถือครองอำนาจเหนือคนอื่น และมีโอกาสได้รับเครื่องประดับจากภายนอกนานาชนิดเลยไปถึงสิ่งที่ยั่ววนใจให้นำเอาการจ้อราษฎร์บังหลวงเข้าไปแอบแฝง มีผลสนองตอบต่อจิตใจเหนือกว่า

จึงทำให้คนระดับบนขาดความจริงใจที่จะมีจิตสำนึกผูกพันอยู่กับความทุกข์ร้อนของคนระดับล่าง รวมถึงความห่วงใยต่อสังคม

สิ่งอันเป็นสัจธรรมของชีวิต เมื่อสนใจด้านหนึ่งย่อมขาดอีกด้านหนึ่ง ดังนั้น เมื่อมีความคิดที่ต้องการมุ่งขึ้นไปสู่ด้านบน ย่อมทำให้ไม่สนใจที่จะนึกถึงคุณค่าของชีวิตคนและสรรพสิ่งต่างๆ ซึ่งอยู่ด้านล่าง แม้อาจแสดงออกก็เป็นเพียงจากปากพูดหรือใช้มายาภาพ แต่ภายในส่วนลึกของจิตใจย่อมถูกกลบกลืนโดยอิทธิพลอำิสทุกรูปแบบ

หากสิ่งที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด บังเกิดผลทำให้มีผู้สนใจศึกษาค้นหาความจริง ย่อมพบได้เองว่า การนำเรื่องนี้มาชี้แจงเหตุผล คงไม่มีวัตถุประสงค์ที่จะกล่าวร้ายต่อบุคคลใด หากพิจารณาจากความจริงซึ่งปรากฏอยู่ในสังคมปัจจุบัน

อาจมีบางคนรู้สึกเดือดร้อน แม้รู้สึกชื่นชมยินดี คงเป็นเรื่องธรรมชาติที่อยู่ໃใจของแต่ละคนอันควรเข้าใจได้ จึงให้ความสำคัญแก่คนเหล่านั้นอย่างเสมอเหมือนกันหมด ซึ่งแน่นอนที่สุด ผู้ที่เข้าใจได้และยอมรับได้ ย่อมเกิดผลดีผลงามขึ้นแก่ใจตนเองอย่างเป็นธรรมชาติ

ชีวิตเราแต่ละคนนับแต่เริ่มต้นเกิดมา ยิ่งดำเนินต่อมา ย่อมมีอดีตเกิดขึ้นและติดตามมาเสมือนเป็นเงาตามตัว แต่คนไม่ใช่วัตถุ หากมีจิตวิญญาณเป็นพื้นฐานสำคัญที่กำหนดวิถีทางของการดำเนินชีวิต

การเจริญเติบโตของร่างกาย หากให้ความสำคัญแก่สิ่งที่เป็นพื้นฐานอย่างสม่ำเสมอ ย่อมรู้ได้ว่า มีการเจริญเติบโตของอดีตที่ผสมกลมกลืนกันไปกับความคิดที่พึงก้าวต่อไปสู่นาคต ทำให้ชีวิตแต่ละคนมีความสมบูรณ์ครบถ้วน จึงมีความมั่นคงยิ่งขึ้น

อดีตคือสัจธรรมที่เป็นพื้นฐานของชีวิตทุกคน และหน้าที่ของอดีต ก็คือการรักษาคุณค่าความเป็นคน เพื่อคงความสมบูรณ์ครบถ้วนทั้งสองด้าน เอาไว้ให้มันคงอยู่ได้ตลอดไปจนถึงที่สุดจุดจบของชีวิตแต่ละคน

หากมีวิถีชีวิตที่ดำเนินต่อไป แล้วสามารถรักษาอิสรภาพภายในรากฐานจิตใจตนเองเอาไว้ให้มันคงอยู่ได้ ย่อมมองเห็นทุกสิ่งทุกอย่างได้ทั้งสองด้าน อีกทั้งรู้ว่าด้านที่เป็นอดีตคือพื้นฐานของอีกด้านหนึ่ง จึงให้ความสำคัญที่จะรักษาด้านนี้ไว้เป็นอย่างดีที่สุด

ด้านหนึ่งของอดีตย่อมอยู่ด้านนอก หมายถึงสิ่งซึ่งเป็นรูปวัตถุ เช่น ข้อมูลที่เก็บไว้ในเอกสาร สิ่งพิมพ์รวมถึงรูปวัตถุอื่นๆ ร่วมกับวัตถุและสิ่งก่อสร้างต่างๆ ซึ่งคนทำขึ้นมาใช้ประโยชน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงต่อมาตามกาลเวลา ดังเช่น โบราณวัตถุและโบราณสถานในแต่ละยุคสมัย

ส่วนอีกด้านหนึ่ง ได้แก่ **อดีตซึ่งควรมีอยู่ในส่วนลึกของจิตใต้สำนึก** คน เท่าที่แต่ละคนจะสามารถซึมซับไว้ได้ แม้สิ่งที่มีอยู่แล้วก่อนการเกิดมาของชีวิต หากมีอดีตปรากฏอยู่ในรากฐานจิตใจถึงระดับหนึ่งแล้ว หลังจากมีโอกาสสัมผัสกับรูปวัตถุ ซึ่งชนรุ่นก่อนเก็บสะสมไว้ ย่อมมีผลเสริมสร้างจิตใต้สำนึกให้สามารถเชื่อมโยงข้อมูลถึงกัน ทำให้ซึมซับเข้าไปเสริม ช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้

ซึ่งประเด็นนี้ ภายในจิตใต้สำนึกของแต่ละคน พึงต้องมีความรักพื้นดินเป็นพื้นฐานดั้งเดิมอยู่แล้ว ยิ่งมีวิญญานความรักพื้นดินลึกซึ้งมากแค่ไหน หากมีโอกาสสัมผัสกับอดีตที่อยู่ด้านนอก ใจย่อมเปิดโอกาสให้กระแสจากภายนอกลงไปสู่ด้านใน จึงมีผลเพิ่มพลังช่วยเสริมสร้างรากฐานชนรุ่นหลังแต่ละคนให้มีความรู้สึกสำนึกได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น **ซึ่งคนที่มีคุณสมบัติเช่นนี้อยู่ในรากฐานจิตใจ ย่อมมีความทรงจำที่ดีมาก**

สภาพการณ์ดังกล่าว ถือได้ว่ามีผลสืบทอดวิญญานบนพื้นฐานเชื้อชาติเผ่าพันธุ์อันควรเข้าใจ และยอมรับว่ามีผลเสริมสร้างความมั่นคงของ

ชีวิต รวมถึงสังคมซึ่งแต่ละคนมีส่วนร่วมรับผิดชอบอย่างสำคัญ

ภายในภาพรวมของกระบวนการชีวิตรวมกับการสืบทอด เท่าที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด ผู้เขียนได้ค้นหาความจริงออกมาจากใจตัวเองเพื่อบันทึกลงไว้ ณ โอกาสนี้ เนื่องจากถือเป็นสิ่งที่มีผลเสริมสร้างรากฐานตนเองให้มีความมั่นคงเข้มแข็งยิ่งขึ้นเป็นอันดับแรก ส่วนผู้ที่สนใจศึกษาจากการอ่านและนำไปคิดพิจารณา สิ่งใดที่สัมผัสได้แล้ว รู้ได้แล้ว ซึ่งอยู่ในใจของแต่ละคน ถือเป็นพื้นฐานความมั่นคงที่มีอยู่ในรากฐานตนเองแล้ว

ก่อนจะจบเรื่องนี้ไว้ ณ โอกาสนี้ ใครขอฝากแง่คิดไว้ว่า สิ่งที่มีผู้ยื่นพูดเขียน รวมถึงการปฏิบัติออกมาจากใจ ไม่ว่าจะสบบารมณฺเหรือนอกก็ตาม หลังจากสัมผัสแล้ว ควรนำมาคิด นำมาสำรวจตัวเอง และค้นหาความจริงจากใจเพื่อการตรวจสอบ ทำให้เชื่อมั่นในเหตุและผลชัดเจนยิ่งขึ้น

แต่ละสิ่งแต่ละอย่างที่พบได้จากภายนอก แม้จะเกิดจากความจริงที่อยู่ในใจใครก็ตาม หากใช้เป็นความจริงสำหรับเราไม่ จึงควรสนใจนำมาตรวจสอบกับสิ่งซึ่งค้นพบได้จากใจตัวเอง เพื่อการพิจารณายอมรับ

ณ จุดนี้ เราแต่ละคนต่างก็มีโอกาสเปิดไว้ให้ตลอดเวลาที่จะเรียนรู้ความจริงจากใจตนเอง และบนวิถีทางนี้ ไม่มีใครคนไหนแม้มีอำนาจล้นฟ้า แค่นั้นจะมาปิดกั้นโอกาสเราได้ แทนที่จะเดินหลงทาง มุ่งไปแสวงหาโอกาสจากภายนอกมากกว่า

กับอีกด้านหนึ่ง ไม่มีอะไรในธรรมชาติที่อยู่รอบตัวเรา ซึ่งเราจะต้องปฏิเสธทำให้ละทิ้งโอกาสในการเรียนรู้ โดยเฉพาะจากการปฏิบัติในสิ่งที่เป็นความจริงซึ่งเกิดจากใจเราเอง สถานสัมพันธ์ถึงสิ่งอันเป็นธรรมชาติที่อยู่ในใจเพื่อนมนุษย์แต่ละคน

ภายในใจเราเองจึงไม่ควรมีความรู้สึก ว่า คนนั้นเลวคนโน้นชั่วร้าย และไม่ควรมีความรู้สึก ว่า ชีวิตบุคคลใดเป็นสิ่งที่น่ารังเกียจ ทำให้มีการเลือกที่รักมักที่ชัง หากสามารถเข้าถึงได้ ย่อมมีผลเสริมสร้างความรู้ให้แก่จิตใจตนเอง

เพื่อหวังผลจากความรู้ที่สมบูรณ์ครบถ้วน

ส่วนใครอื่นจะชื่นชมหรือตำหนิติฉินเรา จากการเข้าไปสัมผัสกับ
มุมใดมุมหนึ่งก็ตาม หากมีรากฐานจิตใจที่มั่นคงอยู่ได้ คงรู้เองว่า เป็นเรื่อง
จากธรรมชาติที่อยู่ในใจของแต่ละคน จึงเป็นสิ่งที่ดีสำหรับเรา ทำให้เต็มใจ
รับไว้เพื่อการเรียนรู้ อีกทั้งมีผลช่วยให้รากฐานจิตใจร่วมกับความคิดตนเอง
หยั่งลง ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

คุณค่าของคน

ในบริเวณชายแดนซึ่งมีเขตติดต่อกับเขมร ณ ที่นั้นมีกระต๊อบหลังเล็กๆ ซึ่งเจ้าของใช้ขายกาแฟให้แก่ชาวบ้าน เขาก้าวเข้าไปนั่งอยู่ตรงนั้นด้วย

หลังกลับมาแล้ว จึงมาเล่าให้ฟังว่า โดยไม่ได้คาดคิดมาก่อน เขา ได้ยินชาวบ้านคนหนึ่งคุยกันในวงสนทนาว่า สังเกตหรือเปล่า อาจารย์ระพี ไม่ว่าไปที่ไหน เห็นอะไรขวางหน้ามักเก็บมาคิดหมดทุกเรื่อง เขารู้สึกฟังมาก จึงกลับมาเล่าให้ฉันฟัง

ฉันหวนกลับไปนึกถึงคำพูดของผู้ใหญ่ในอดีต ที่นำมากล่าวไว้ให้พิจารณา ทำให้คิดได้ว่า ผู้ใหญ่ยุคนั้นน่าจะพูดเตือนสติให้รู้สึกว่ แม้การอ่านหนังสือถ้าปล่อยให้ผ่านไปเรื่อยๆ โดยไม่เก็บเอาแต่สิ่งซึ่งผ่านเข้ามาในสายตาตัวเอง มาคิดค้นหาความจริงให้ถึงที่สุด แต่ละช่วงของชีวิตย่อมสูญเสียเปล่า ทั้งๆ ที่แต่ละคนมีสมองและความคิดซึ่งรองรับไว้ด้วยวิญญาน ความรักในสังขาร

ความหลากหลายของเพื่อนมนุษย์ โดยเฉพาะในด้านความรู้สึกนึกคิด

และสภาพทางอารมณ์ ซึ่งแต่ละคนมีโอกาสสัมผัสอยู่ทุกวัน อาจทุกชั่วโมง จนถึงนาที ล้วนมีคุณค่าสำหรับการเรียนรู้เพื่อปรับรากฐานจิตใจตัวเองให้มีสภาพที่อิสระเปิดกว้างมากขึ้น

หลังจากมนุษย์นำวัสดุต่างๆ ซึ่งเกิดและดำรงอยู่ร่วมแผ่นดินเดียวกัน กับตนมาใช้ประโยชน์อย่างขาดสติ ย่อมมีผลหวนกลับมาทำลายวิญญูญาณ ความเป็นคนของตัวเอง ทำให้ขาดความรับผิดชอบต่อพื้นดินถิ่นเกิดและสังคม ซึ่งแต่ละคนควรมีส่วนร่วม

ช่วงหลังๆ รากฐานความคิดมนุษย์เองได้รับผลกระทบจากกรรมซึ่งตน ทำมาแล้ว จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพจากการรู้คุณค่าของชีวิต มาเป็นการตีมูลค่าเสมอเหมือนรูปวัตถุชัดเจนยิ่งขึ้น

ผลการเปลี่ยนแปลงสภาพชีวิตเท่าที่กล่าวมาแล้ว นับวันยิ่งเห็นชัดเจน มากขึ้น สิ่งซึ่งทุกวันนี้มองเห็นอยู่ใกล้ตัวที่สุด น่าจะได้แก่ผลจากการจัดการ ศึกษา ซึ่งนำเอาใบปริญญาอันถือได้ว่าเป็นสิ่งสมมติมาเป็นเครื่องมือ ตีมูลค่า คนเหนือกว่าการนำเอาคุณภาพทางจิตใจและความคิดมาใช้เป็นพื้นฐาน

ทุกสิ่งหมวนเป็นวัฏจักร ดังนั้น ในกระแสการเปลี่ยนแปลงเท่าที่ ผ่านพ้นมาแล้วจนถึงปัจจุบัน ผู้ใหญ่ผู้ถืออำนาจซึ่งครั้งหนึ่งเคยเป็นเด็ก ย่อมมีธรรมชาติที่สืบทอดกระแสดังกล่าวต่อมาเป็นช่วงๆ

อย่างไรก็ตาม ในกระบวนการธรรมชาติของสิ่งมีชีวิต ไม่ว่าจะเป็นคน สัตว์หรือต้นไม้ ย่อมไม่มีสิ่งใดเป็นไปทั้งหมด ดังนั้น สิ่งที่ยังเหลืออยู่ แม้เป็น ส่วนน้อย ถ้ามีความเป็นตัวของตัวเองซึ่งรักษาไว้ได้อย่างมั่นคง ย่อมสามารถ ยืนหยัดอยู่ท่ามกลางคนส่วนมากได้อย่างเด่นชัด โดยเหตุที่มีความภูมิใจ ในตนเองเป็นพื้นฐาน ช่วยให้มันคงอยู่ได้

สิ่งดังกล่าว หาใช่ความหยิ่งผยองในตัวเองไม่ หากเป็นความภูมิใจที่ เกิดจากการรู้เหตุรู้ผลได้อย่างลึกซึ้ง

ฉันเขียนจากประสบการณ์ชีวิตเท่าที่ผ่านพ้นมาแล้วในอดีต ซึ่งยังคง

จำได้ไม่รู้ลืม จากช่วงที่ตนได้รับแรงศรัทธาโดยคนส่วนใหญ่ ในขณะที่คนเหล่านั้น กำลังประสบความทุกข์ ให้เข้าไปรับหน้าที่บริหารสถาบันอุดมศึกษา เกษตรศาสตร์

ตนมองเห็นโอกาสดี ความหมายของเกษตรมีรากฐานยังลงสู่พื้นดิน อย่างลึกซึ้ง ดังนั้น การนำตัวเองลงทำงานที่พื้นดินร่วมกับชนรุ่นหลังอย่าง เคียงบ่า เคียงไหล่ เปิดโอกาสให้เรียนรู้ความจริงจากใจคนระดับลูกหลานได้ อย่างลึกซึ้ง ซึ่งตัวเองย่อมได้รับคุณค่าหวนกลับมาเสริมสร้างรากฐานจิตใจให้ สูงยิ่งขึ้น

สิ่งหนึ่งที่สอนให้ฉันเห็นความจริงได้อย่างชัดเจน ได้แก่ ความรัก ความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างคนกับคน อย่างปราศจากการแบ่งวัย เพศ และฐานะความเป็นอยู่ ทั้งนี้และทั้งนั้นสืบเนื่องมาจากการมีความรักพื้นดิน ร่วมกัน เป็นสิ่งสำคัญที่สุด

จึงหวนกลับมาพิจารณาค้นหาความจริงทำให้พบว่า **คะแนนซึ่งแต่ละคนได้รับจากผลการสอบในห้อง รวมถึงกฎระเบียบต่างๆ สิ่งเหล่านี้ เป็นเพียงรูปแบบต่างๆ ที่คนสมมติขึ้นมา จึงหาให้มีตัวตนให้จำต้อง ยึดติดและนำมาใช้ตัดสินคุณค่าชีวิตคนไม่**

ความจริงแล้ว สิ่งที่อยู่ในรากฐานความคิดฉันมาตลอด แม้ก่อนที่จะ เข้ามารับตำแหน่งผู้บริหาร ตัวเองมีเป็นธรรมชาติอยู่แล้ว จึงไม่รู้สึกละอายใจ ต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ต่างๆ โดยที่เข้าใจได้ว่า สิ่งเหล่านี้เปรียบเสมือนเสียง นกเสียงกา ที่ร้องออกมาอย่างเป็นธรรมชาติจากสิ่งซึ่งแฝงอยู่ในรากฐาน จิตใจของแต่ละคน

หากใช้โอกาสมองย้อนกลับไปรู้ความจริงว่า แต่ละคนที่แสดงออก มีธรรมชาติภายในจิตใจเป็นอย่างไร โดยที่รู้ว่าสิ่งเหล่านี้คือความจริงจากใจ ซึ่งตกอยู่ในสภาวะยึดติดรูปแบบ ตนจึงรับฟังไว้เพื่อเรียนรู้เรื่องคนชัดเจน ยิ่งขึ้น

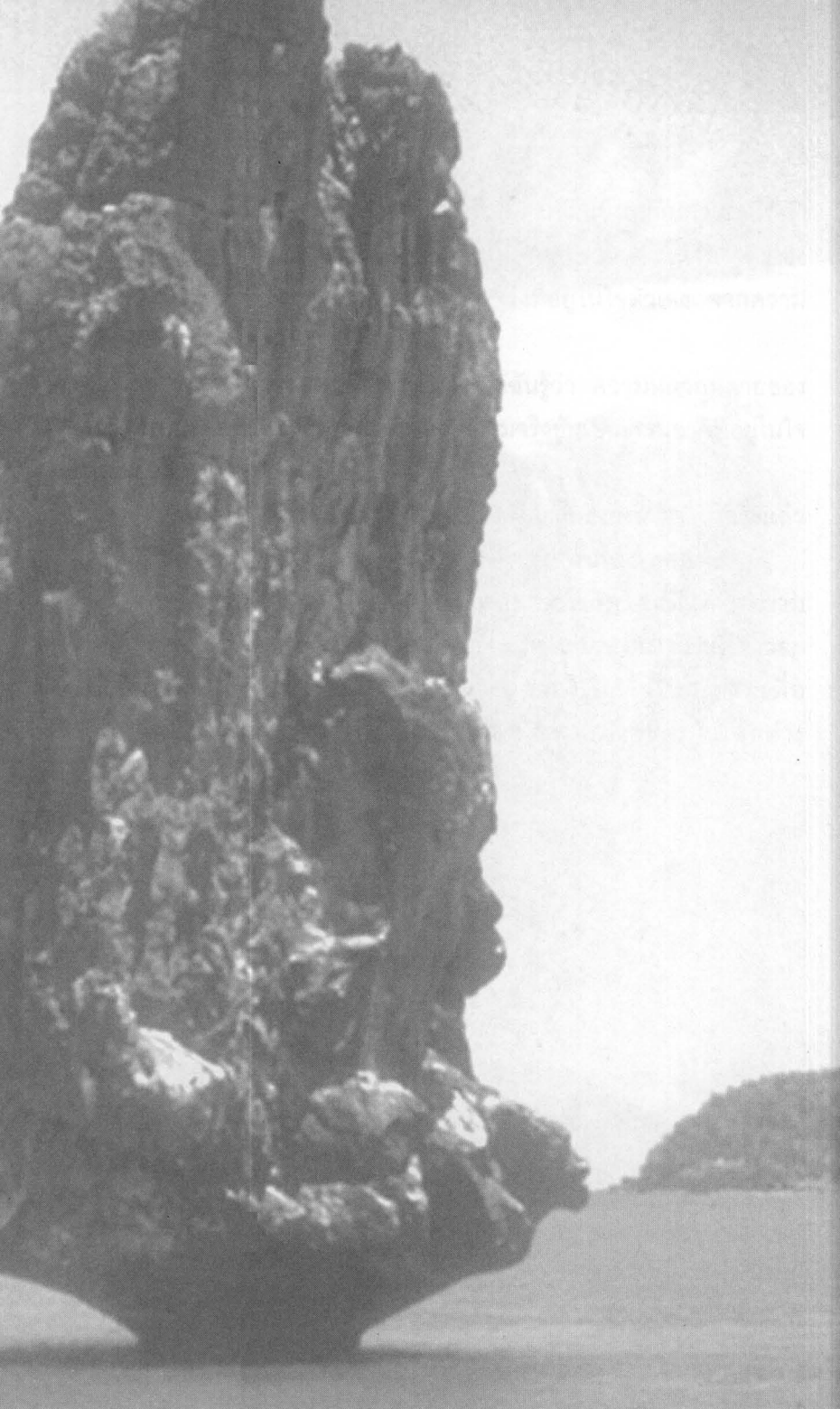
หากสืบเนื่องมาจากรากฐานจิตใจที่มั่นคงเข้มแข็งอยู่กับความเป็นตัวของตัวเอง เสี่ยงวิจารณ์เหล่านี้จึงเปรียบเสมือนครูช่วยสอนให้จิตใจตัวเองหนักแน่นยิ่งขึ้น เปิดโอกาสให้เข้าใจความจริงที่อยู่ในใจตัวเอง จากความหลากหลายของความคิดคนซึ่งอยู่รอบข้าง

สภาพดังกล่าว ย่อมมีผลช่วยสอนให้ฉันรู้ว่า ความหลากหลายของเพื่อนมนุษย์ คือครูที่ช่วยสอนให้ตัวเองรู้ความจริงอันเป็นธรรมชาติที่อยู่ในใจชัดเจนยิ่งขึ้น

จากสภาพชีวิตเท่าที่ผ่านมาแล้วยิ่งทำให้รู้สึกลึกซึ้งยิ่งขึ้นว่า แท้จริงแล้ว ธรรมชาติคือความจริงซึ่งอยู่ในใจและค้นได้จากใจตนเองโดยแท้

คุณค่าชีวิต จึงควรค้นหาจากประสบการณ์ชีวิต โดยมีสภาพความหลากหลายของเพื่อนมนุษย์จากรอบด้าน เป็นครูสอนให้ตนสามารถหยั่งรู้ได้ลึกซึ้งถึงรากฐาน โดยที่ตนเองพึงต้องเปิดใจให้กว้าง เพื่อครอบคลุมความหลากหลายซึ่งเป็นความจริงจากภายนอกไว้ได้อย่างครบถ้วนทุกรูปแบบ

สัจธรรมกับชีวิต

บัดนี้อายุฉันได้ผ่านพ้นมา 80 ปีแล้ว ความยาวนานแม้ความสั้น หาใช่สิ่งที่มีตัวตนให้ต้องยึดติดไม่ หากรู้ได้ว่าเป็นเครื่องมือซึ่งหากรู้จักนำมาใช้ประโยชน์ น่าจะมีส่วนร่วมนำชีวิตไปสู่ทิศทางที่สร้างสรรค์ความสุขได้

ดังนั้น ไม่ว่าใครจะอายุน้อยหรือมากก็ตาม ถ้ารู้จักคุณค่าของกาลเวลาซึ่งธรรมชาติได้มอบมาให้กับชีวิตตัวเอง ย่อมรู้ได้ว่าทุกวินาที ทุกนาที ทุกชั่วโมง กระทั่งทุกวันทุกเดือนและทุกปี หากสานต่อไปก็คงไม่มีวันจบสิ้น จึงขออนุญาต หวนกลับมากล่าวสั้นๆ ว่า **ทุกลมหายใจเข้าออกของแต่ละคนขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ ควรค้นหาจุดรวมระหว่างสังคมกับชีวิตตัวเอง และใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่าที่สุด**

นับตั้งแต่ฉันยังอายุน้อยเรื่อยมาจนถึงบัดนี้ อาจกล่าวได้ว่าแทบทุกช่วงที่ชีวิตผ่านพ้นมาแล้ว ไม่ว่าจะทำอะไรอยู่ก็ตาม จิตใจตัวเองมักหวนกลับไปทบทวนลำดับความสำคัญของสิ่งซึ่งผ่านการสัมผัสมาแล้ว ฉันรักการทบทวน

และสนใจตั้งคำถามๆ ตัวเองเพื่อค้นหาความจริงจากความรู้สึกซึ่งตนเคยมีต่อสิ่งที่ผ่านพ้นมาแล้ว

อุปนิสัยอันเป็นธรรมชาติดังกล่าว น่าจะเกิดจากการปฏิบัติแล้วทำให้รู้สึกว่า ตนได้รับความรู้ที่มีคุณค่า ช่วยให้มั่นใจจะเดินหน้าต่อไปบนพื้นฐานที่มั่นคงยิ่งขึ้น

จากเหตุที่เกิดขึ้นในส่วนลึกของจิตวิญญาณตัวเองดังกล่าว คงมีส่วนอย่างสำคัญทำให้ฉันเป็นคนไม่เห็นแก่ทรัพย์สินเงินทอง แม้อำิสสินจ้าง รวมถึงความมียศถาบรรดาศักดิ์ ซึ่งทำให้ตัวเองเป็นคนเด่นดังและมีหน้ามีตาเหนือคนอื่น

หากรักที่จะใช้ชีวิตทำงานมุ่งลงสู่ด้านล่างจากจิตวิญญาณที่อิสระ โดยที่รู้อยู่แก่ใจว่า ยิ่งอยู่ใกล้พื้นดินรวมถึงสรรพชีวิตและสิ่งต่างๆ อย่างหลากหลาย ยิ่งมีผลทำให้รู้คุณค่าตัวเองลึกซึ้งยิ่งขึ้น

จึงทำให้มีเหตุผลเชื่อมโยงถึงการหยั่งรู้คุณค่าของชนรุ่นหลัง รวมถึงผู้ซึ่งใช้ชีวิตอยู่ในระดับพื้นดิน จึงนำปฏิบัติได้อย่างมีความสุข อีกทั้งมีผลเชื่อมโยงถึงจิตใจทุกคนซึ่งอยู่ในสภาพดังกล่าว ช่วยให้ทั้งสองด้านดำรงชีวิตร่วมกันได้ด้วยความรู้สึkmั่นใจมากขึ้น

ส่วนวิถีชีวิตเท่าที่ผ่านพ้นมาแล้ว ซึ่งช่วงหนึ่งขึ้นไปสู่ระดับสูง แม้ถึงขั้นเป็นผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษากิตี ขึ้นไปร่วมงานกับกลุ่มผู้บริหารประเทศกิตี หลังจากหวนกลับไปทบทวนค้นหาความจริง ทำให้มองเห็นเหตุผลได้ชัดเจนว่าเป็นเพราะความรู้สึกศรัทธาจากคนทั่วไป จึงถูกขอร้องขึ้นไปอย่างเป็นธรรมชาติ

หากจะถามใจฉันแล้ว คงตอบอย่างมั่นใจได้ว่า **วิญญาณความรักซึ่งอยู่ในรากฐานจิตใจมีความมั่นคงอยู่กับด้านล่าง** ยิ่งชีวิตถูกขอร้องจากคนจำนวนมากให้ขึ้นไปอยู่ที่สูง ยิ่งมองเห็นว่าเป็นโอกาสดีที่จะใช้สิ่งดังกล่าวเป็นครูฝึกให้ต่อสู้กับใจตนเองเพื่อให้คงความรักความผูกพันกับด้านล่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น

ครั้งหนึ่งเมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2543 ฉันระบายความในใจออกมาจากการเขียนเรื่อง**ฉันไม่ชอบขึ้นสู่ที่สูง** โดยที่รู้ว่าการระบายออกมาโดยการเขียนช่วยให้ตนมีโอกาสสำรวจความจริงจากใจ ทำให้มีผลเสริมสร้างความมั่นคงแข็งแรงให้แก่ตนเองมากยิ่งขึ้น

มาถึงขณะนี้ ขณะที่พบความจริงว่า การเปลี่ยนแปลงของสังคมซึ่งมาถึงปัจจุบัน มีผลทำให้ชนรุ่นหลังจำนวนมากตกอยู่ในสภาพสูญเสียคุณค่าชีวิตกว้างขวางมากขึ้น

นอกจากนั้น คนซึ่งใช้ชีวิตทำงานอยู่ระดับพื้นดิน หากไม่คิดโลภมากจนกระทั่งถูกอิทธิพลวัตถุนิยมดันขึ้นไปสู่ด้านบนไม่ว่าจะขึ้นไปยืนอยู่ที่จุดไหนก็ตาม กำลังรู้สึกถึงแรงกดดันจากสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจหนักมากยิ่งขึ้น

แม้ผู้ที่ขึ้นไปอยู่ด้านบนจะพยายามพูดว่าเศรษฐกิจดีขึ้น แต่ถ้ามองเห็นได้ลึกซึ้งถึงระดับพื้นดิน ย่อมค้นพบความจริงได้ว่า **เศรษฐกิจดีสำหรับคนระดับบนด้านเดียวเท่านั้น** ส่วนคนระดับล่างซึ่งแท้จริงแล้วก็คือพื้นฐานของด้านบน กลับยิ่งย่ำแย่หนักมากขึ้นไปอีก

สังกรรมของชีวิตเราแต่ละคน หากเติบโตขึ้นมาแล้วรักษาความรักร่วมกับการให้จิตใจแก่คนและสรรพสิ่งต่างๆ ซึ่งอยู่ระดับล่างอย่างมั่นคง ย่อมเป็นคนไม่ลืมหืม จึงไม่ลืมหืมคุณค่าของแผ่นดินถิ่นเกิด จึงมีใจรักและผูกพันเหนือกว่าการนำคนและสมบัติของแผ่นดินไปขายหาเงินจากชนต่างถิ่น

ขณะที่ผลจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมบน มีสภาพเพิ่มพูนปัญหาแก่จิตใจคนหนักหน่วงมากขึ้นทุกจุด เนื่องจากทุกสิ่งทุกอย่างมีเหตุผลสานถึงกันหมด ผู้ที่รู้คุณค่าชีวิตตัวเองได้อย่างลึกซึ้ง ย่อมมีการแสดงออกถึงคุณสมบัติสำคัญสิ่งหนึ่งซึ่งอยู่ในส่วนลึก นั่นคือการต่อสู้เพื่อการเรียนรู้จากการเอาชนะใจตนเองให้ได้

ผลจากสิ่งดังกล่าวช่วยให้ตนยังรู้เหตุผลที่เชื่อมโยงถึงทุกสิ่งทุกอย่างได้อย่างลึกซึ้ง

ครั้งหนึ่งเมื่อเช้าตรู่วันที่ 12 กรกฎาคม 2544 ฉันได้เขียนเรื่อง **นิมิตหมายจากใจพลั้งสะสมภายในวิญญานของการต่อสู้** ซึ่งเรื่องราวดังกล่าว เกิดจากความรู้สึกอันเป็นธรรมชาติที่ผูกพัน และห่วงใยชนรุ่นหลังจากการทุ่มเทปฏิบัติมาโดยตลอด จนกระทั่งเกิดจินตนาการเป็นภาพขึ้นมาขณะรุ่งอรุณของวันนั้น ในช่วงซึ่งตัวเองอยู่ในสภาพครึ่งหลับครึ่งตื่น

มาถึงช่วงเช้าตรู่ของวันนี้ ขณะที่บรรยากาศภายนอกยังคงมืดมิด ฉันตื่นขึ้นมาแล้วหลับต่อไปอีก เกิด**นิมิตหมายจากความฝัน** ซึ่งทำให้รู้สึกว่าตนกำลังเดินอยู่บนเส้นทางสายหนึ่ง ฉันเหลียวลงมาดูที่พื้นดินแล้วเห็นว่า แท้ทั้งสองข้างสวมรองเท้าคู่ที่เคยใช้มาแล้วเป็นประจำ มันก้าวไปบนพื้นดินริมบาทวิถีอย่างเป็นธรรมชาติ

ปกติฉันเคยมีกล้องถ่ายภาพคล้องไว้ที่คอ ส่วนมือด้านหนึ่งถือเอกสารซึ่งเพิ่งเขียนขึ้นมาใหม่ๆ แนนอนที่สุดเอกสารชิ้นนั้นน่าจะมีเหตุมีผลเป็นสื่อจากใจถึงใจระหว่างตัวเองกับเพื่อนที่รักทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งชนรุ่นหลังร่วมกับคนระดับล่าง

เหลียวลงมาดูด้านล่างอีกครั้งหนึ่ง เพื่อทบทวนความจริงอีกครั้งหนึ่ง ทำให้พบว่า แท้ทั้งสองข้างของฉันยังคงมีรองเท้าคู่เดิมสวมใส่และก้าวต่อไปบนพื้นบาทวิถีตามปกติ

จากช่วงนั้น ฉันไม่ทราบเลยว่าอะไรมันเกิดขึ้น หลังจากแหวะไปเข้าไปพูดคุยกับคนตามทางเป็นช่วงๆ ในที่สุดเหลียวกลับลงไปดูที่พื้นดินอีกครั้งหนึ่ง ทำให้พบว่า รองเท้าคู่นั้นได้อันตรธานหายไปแล้ว คงเหลือแต่เท้าเปล่าๆ ซึ่งก็ยังคงเดินย่ำพื้นดินต่อไป

ช่วงนี้ แท้ทั้งสองข้างได้พาฉันเดินผ่านเด็กกลุ่มใหญ่ซึ่งออกันอยู่ข้างถนนโดยมีผู้ใหญ่ยืนรวมอยู่ด้วย หลังจากหันหน้าไปดูจึงพบกับสิ่งซึ่งไม่ได้คาดคิดมาก่อน สิ่งนั้นก็คือ เห็นเด็กหลายคน กำลังปาก้อนดินมาใส่หัวฉันอย่างสนุกสนาน

ฉันรู้สึกเฉยๆ แถมยังยิ้มให้ทุกคน พร้อมทั้งยกมือไหว้กวาดไปรอบๆ มันเหมือนมีบางสิ่งบางอย่างที่ช่วยทดสอบสภาพจิตใจฉันซึ่งทำให้การเอาชนะใจตนเองที่มีอยู่แล้ว มีความมั่นคงยิ่งขึ้นและมุ่งมั่นสร้างความดีความงามต่อไป

จนกระทั่งหลังจากแวะจุดสุดท้าย ในความฝัน ฉันหวนกลับมาสำรวจตัวเองจึงพบว่า ทุกสิ่งทุกอย่างมันหายไปจากตัวทั้งหมดโดยไม่มีอะไรเหลือ แม้ใจหนึ่งก็รู้สึกเสียดาย แต่อีกใจหนึ่งฉันก็ยังก้าวเดินด้วยเท้าเปล่าต่อไปตามปกติ

จากส่วนลึกของหัวใจทำให้รู้สึกเสมือนว่า ชีวิตอยู่อย่างโดดเดี่ยว แต่ตนก็สู้กับใจตัวเองอยู่ตลอดเวลา ทั้งๆ ที่สิ่งเหล่านั้นยังค้างคาอยู่ในหัวใจ แต่ขาสองข้างก็ยังก้าวเดินต่อไปตามปกติ

ฉันเริ่มได้เพื่อนเดินทางเข้ามาร่วมอีกคนหนึ่ง ทั้งๆ ที่ไม่ทราบว่าเขาเป็นใครมาจากไหน เสมือนสอนให้รู้ว่า ถ้าใจเรามั่งคงอยู่ได้ วันหนึ่งข้างหน้าก็ไม่น่าจะโดดเดี่ยวเช่นอดีต

หลังจากก้าวเดินต่อมาอีกไม่นาน จึงรู้ว่ามีคนวิ่งตามมาข้างหลัง ส่วนในมือเขาถือกล้องถ่ายรูปที่ฉันลืมไว้ ณ ที่ใดที่หนึ่งซึ่งตัวเองไม่ทราบ เขามาส่งให้ ฉันรู้สึกว่หลังจากมอบสิ่งนั้นให้ฉันแล้วทำให้เขามีความสุข ส่วนฉันเองก็รู้สึกมั่นใจในสัจธรรมมากขึ้น

หลังจากนั้นฉันก็ตื่นจากภวังค์ สัมตาทื่นมา พบว่าตัวเองยังนอนอยู่บนที่นอนซึ่งปูไว้อย่างเรียบง่ายบนพื้นกระดานธรรมดาๆ ฉันมองผ่านหน้าต่าง

บ้านออกไป เห็นแสงสว่างที่สาดผ่านเข้ามา ทำให้รู้ว่าถึงเวลาที่จะลุกขึ้นสร้างงานเพื่อทุกคนต่อไปอีก ตนจึงนำมามันทีกไว้ ณ โอกาสนี้ เพื่อทบทวนตัวเองร่วมกับฝากไว้ให้ชนรุ่นหลังได้นำไปคิดเป็นปริศนาสอนใจ

หลังจากนั้น ฉันหวนกลับไปคิดค้นหาความจริงว่า มีเหตุอันใดที่ทำให้ใจฉันคิดอยู่ในส่วนลึก จนกระทั่งเกิดจินตนาการผสมผสานอยู่ในจิตวิญญาณขณะทีหลับ จนถึงขั้นกลายเป็นความฝัน มันน่าจะมีเงื่อนไขบางสิ่งบางอย่างซึ่งแฝงอยู่อย่างเป็นธรรมชาติ

ในที่สุดทำให้มองเห็นภาพอย่างหนึ่ง นั่นคือช่วงชีวิตที่ผ่านมาแล้ว นานพอสมควร ฉันพบหลายต่อหลายคนที่อ้างว่า ทำอย่างนั้นอย่างนี้ได้อย่างไร ประเดี้ยวตัวเองก็ต้องอดตายจนกระทั่งอยู่ไม่ได้

ฉันนึกถึงอดีต นึกถึงบรรพบุรุษในยุคก่อนที่สละทุกสิ่งทุกอย่าง แม้แต่ครอบครัวตัวเองเพื่อไปตายในสนามรบ โดยฝากชีวิตไว้กับสังกรรมเหนือกว่าสิ่งอื่นใดทั้งหมด

แต่หลังจากรับฟังข้ออ้างต่างๆ นานา จากหลายต่อหลายคน ฉันไม่ได้ตอบใครทั้งนั้น เพียงนึกอยู่ในใจตัวเองตลอดมาว่า มันยังไม่ถึงเวลาที่จะปฏิบัติให้ทุกคนเห็นความจริงจากใจตัวเองได้ จนกว่าวันนี้จะมาถึง

ทุกครั้งที่คิดถึงปัญหาสังคม และใช้โอกาสดันหาความจริง ทำให้มองเห็นภาพทุกสิ่งทุกอย่างซึ่งอยู่ในสภาพทรุดหนักมากขึ้น ฉันจะนึกถึงเรื่องนี้เป็นช่วงๆ ตลอดมา โดยที่เก็บไว้ในใจว่า มันยังไม่ถึงเวลาพิสูจน์ความจริง จนกว่าวันนี้จะมาถึง ฉันคิดแม้กระทั่งว่าตัวเองจะนอนตายข้างถนน ยิ่งดีกว่าการตกเป็นทาสคนอื่นให้ถูกสังคมตรวนหน้า เนื่องจากทำให้สูญเสียคุณค่าความเป็นคนอย่างไม่มีอะไรหลงเหลืออยู่อีก

ฉันออกจะเชื่อมั่นว่า สิ่งที่แฝงอยู่ในส่วนลึกของจิตใจตัวเองมาแล้ว อีก

ทั้งสะสมมากขึ้น น่าจะมาถึงจุดซึ่งทำให้เกิดภาพขึ้นในใจขณะที่กำลังหลับ
ทั้งนี้และทั้งนั้นเนื่องจากสภาพเช่นนี้ ทุกสิ่งทุกอย่างซึ่งอยู่ในส่วนลึก จะเปิด
เผยออกมาอย่างเป็นธรรมชาติ แม้ไม่มีใครรู้ใครเห็น แต่อย่างน้อยยจิตใจตัวเอง
ย่อมรู้ได้เห็นได้

มันมีหน้าที่ให้แสงสว่างแก่สัตว์ที่อาศัยอยู่ในที่มืด ๆ และสัตว์ที่อาศัยอยู่ในที่มืด ๆ
 สัตว์ที่อาศัยอยู่ในที่มืด ๆ นั้นมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันมาก คือ มีตาที่โตมาก
 และมีหูที่โตมาก และยังมีจมูกที่โตมากด้วย

สัตว์ที่อาศัยอยู่ในที่มืด ๆ นั้นมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันมาก

ใจจึงมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันมาก

จึงมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันมาก

จึงมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันมาก

จึงมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันมาก

จึงมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันมาก

จึงมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันมาก

จึงมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันมาก

จึงมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันมาก

จึงมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันมาก

จึงมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันมาก

จึงมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันมาก

จึงมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันมาก

จึงมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันมาก

ความภูมิใจควรมุ่งที่ไหน?

ชีวิตมนุษย์แต่ละคน หาใช่มีเพียงร่างกายเท่านั้น หากยังมีส่วนที่เป็นจิตใจร่วมด้วย นอกจากนั้นควรถือว่าจิตใจคือพื้นฐานการดำเนินชีวิตซึ่งสำคัญที่สุด ทั้งนี้และทั้งนั้น เนื่องจากเงื่อนไขซึ่งแฝงอยู่ในจิตใจคือสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการให้พฤติกรรมของร่างกายเป็นไปในทางสร้างสรรค์หรือทำลายก็ได้

อนึ่ง ผลจากการเปลี่ยนแปลงของสังคม ทำให้คนยุคหลังๆ ส่วนใหญ่เน้นความสำคัญอยู่กับร่างกายรวมถึงสิ่งต่างๆ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ในบรรยากาศภายนอก โดยที่ส่วนใหญ่เกิดจากอิทธิพลมนุษย์ผู้มีความโลภ

ทั้งนี้และทั้งนั้น เนื่องจากสิ่งดังกล่าวมีอิทธิพลครอบงำ ทำให้ยึดติดรสชาติ จนกระทั่งกลายเป็นคนส่วนใหญ่ ทำให้ชีวิตมีสภาพจิตใจตกต่ำยิ่งขึ้น

เมื่อหลงอยู่กับสิ่งซึ่งร่างกายได้รับมากขึ้น ย่อมทำให้การคิดคำนึงถึงความสำคัญของจิตใจ ถูกมองข้ามไปโดยปริยาย ดังนั้น เมื่อมีสิ่งใดเกิดขึ้นกับชีวิต มักมีแนวโน้มทำให้มุ่งไปเน้นความสำคัญอยู่กับเครื่องประดับร่างกาย โดยที่รู้สึกว่ ทำให้ตนมีความดีเด่นเหนือคนอื่น

ตั้งแต่ช่วงที่ฉันยังเป็นเด็ก เรียนอยู่ในโรงเรียนระดับมัธยม มาถึงช่วงนี้ ผลกระทบจากสภาพสังคมดังกล่าว ทำให้หวนกลับไปนึกถึงนิทานเรื่องหนึ่งใน **หนังสือนิทานอิสป** ซึ่งช่วงนั้นยังใช้เป็นบทเรียนอยู่ในชั้นเรียน

เมื่อนึกถึงปัญหาที่กล่าวมาแล้วทำให้เกิดเรื่อง **กิ้งก่าได้ทอง** ซึ่งปรากฏอยู่ในหนังสือเล่มดังกล่าว หากนำเอาเนื้อหาสาระมาแสดงไว้ในโอกาสนี้ คงสรุปได้ว่า มีพระราชอาของค์หนึ่งเสด็จประพาสสวน ทอดพระเนตรเห็นกิ้งก่าตัวหนึ่งเกาะอยู่บนเสารั้วประตูด่วน ขณะที่พระราชอาเสด็จผ่าน กิ้งก่าตัวนั้นได้แสดงอาการประหงกหัวเป็นช่วงๆ เสมือนการแสดงความคารวะ จึงพระราชทานทองคำให้มหาดเล็กนำไปผูกไว้ที่คอ

หลังจากเสด็จกลับแล้ว อยู่มาวันหนึ่งจึงเสด็จไปเยี่ยมสวนดังกล่าวอีกครั้งหนึ่ง ทอดพระเนตรเห็นกิ้งก่าตัวเดิมมีทองอยู่บนหัว แม้เกาะอยู่บนเสาประตูเช่นที่เคย แต่ก็แสดงอาการชูคอเสมือนเยอหยิ่งอวดตัว จึงรับสั่งให้มหาดเล็กปลดเอาทองซึ่งพระราชทานไว้ในอดีตออกเสีย

ความจริงแล้ว ธรรมชาติของกิ้งก่าตัวผู้ ขณะที่เกิดความรู้สึกมีอารมณ์ทางเพศ ส่วนหัวและบริเวณคอจะขึ้นสีแดง มีบางพันธุ์ซึ่งส่วนใหญ่พบในภาคอีสาน จะขึ้นสีฟ้า นอกจากนั้นยังแสดงอาการชูคอประหงกหัวเป็นจังหวะๆ จนกว่าอารมณ์ดังกล่าวผ่านพ้นไป สีจะค่อยๆ จางหายไป และอาการชูคอประหงกหัวจะค่อยๆ สงบลง เปลี่ยนมาอยู่ในสภาพปกติ

อย่างไรก็ตาม สิ่งซึ่งเกิดจากสภาพอันเป็นธรรมชาติของกิ้งก่าตัวผู้ มีผลทำให้เห็นว่าชนรุ่นก่อนมีความคิดในเชิงปรัชญา นำมาเปรียบเทียบโดยผูกเรื่องราวเป็นนิทาน เพื่อสอนใจชนรุ่นหลังจากความรักความหึงหวง โดยถือเป็นสิ่งเตือนสติให้คิดเชื่อมโยงถึงธรรมชาติของชีวิตเอาไว้เสมอ

หวนกลับมาพิจารณาถึงยุคปัจจุบัน ฉันรู้สึกว่า สิ่งต่างๆ มีการเปลี่ยนแปลงชนิดที่อาจกล่าวได้ว่า **กลับหน้ามือเป็นหลังมือ** ทำให้เห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้น รากฐานความคิดคนรุ่นหลังๆ ส่วนใหญ่ตื่นเงินและหยาบมากขึ้น

ปัจจุบันนี้ สภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมส่งผลกระทบทำให้รากฐานจิตใจคนส่วนใหญ่เปลี่ยนแปลงห่างจากความจริงซึ่งอยู่ในใจตนเองมากขึ้น จึงทำให้คนลืมนำธรรมชาติของชีวิตรูปแบบต่างๆ มาคิดค้นหาความจริงจากใจตัวเอง

สิ่งดังกล่าวเกิดจากอีกด้านหนึ่ง ดังจะพบความจริงว่า ไม่ว่าใครจะได้เครื่องประดับอะไรก็ตาม มักมีการเลี้ยงฉลองกันเป็นการใหญ่ เริ่มจากจุดเล็กๆ ซึ่งได้รับรางวัลขนาดเล็กย่อย ก็มีการแสดงความยินดีกันในครอบครัว หากมีเพื่อนฝูงยังอยู่ในกรอบของพรรคพวกยังมีการนัดเลี้ยงฉลองกันเอง ซึ่งสภาพเช่นนี้ในปัจจุบัน สามารถพบความจริงได้อย่างกว้างขวาง

ยังมีการเติบโตในด้านวัตถุ รวมถึงการได้ตำแหน่ง อำนาจสูงขึ้นด้วยแล้ว คนจำนวนมากซึ่งยึดเกาะสิ่งเหล่านี้เป็นที่ตั้ง มักจัดงานแสดงความยินดีกันอย่างมโหฬาร ทำให้อ่านจากใจได้ว่า คนส่วนใหญ่นิยมการประจบสอพลอเพื่อหวังผลประโยชน์ส่วนตนในอนาคต

ส่วนผู้ที่ได้รับตำแหน่งและอำนาจสูงขึ้น มีผลทำให้เสื่อมตัวมากยิ่งขึ้นจึงมีการสมยอมซึ่งกันและกัน หรืออีกนัยหนึ่งปล่อยให้ทุกสิ่งเป็นไปตามกระแสแทนที่จะใช้ศิลปะเพื่อคัดท้ายให้สังคมมุ่งไปสู่วิถีทางของการสร้างสรรค์อย่างมีเป้าหมาย สภาพดังกล่าว หากมองหวนกลับไปพิจารณาอีกด้านหนึ่ง ย่อมพบความจริงว่า คนจำนวนมากโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ซึ่งชีวิตตกเข้าไปอยู่ในหลุมของระบบการจัดการ ทำให้อ่านความจริงจากใจคนเหล่านี้ได้ว่า ส่วนใหญ่กำหนดชีวิตตัวเองให้ก้าวขึ้นไปหาความมีอำนาจและความยิ่งใหญ่เหนือกว่าที่จะหวนกลับลงมาคำนึงถึงความสำคัญของแผ่นดินถิ่นเกิด

ซึ่งแท้จริงแล้ว วิญญาณความรักของแต่ละคน ควรมอบให้กับแผ่นดินถิ่นเกิด ซึ่งถือว่าการรู้คุณค่าชีวิตตัวเอง เนื่องจากมีการแสดงออกถึงจิตสำนึกที่นึกถึงบุญคุณของแม่ผู้ให้กำเนิดชีวิตแก่ตน อันถือได้ว่าเป็นพื้นฐานสำคัญที่สุด

นอกจากนั้น วิญญาณความรักพื้นดิน หากรักษาไว้ให้มั่นคงอยู่ได้ ยิ่งเติบโตสูงขึ้น ควรจะมีผลช่วยให้นึกถึงความสำคัญของสรรพชีวิตและสิ่งต่างๆ ซึ่งอยู่ด้านล่างอย่างรู้คุณค่า เพื่อให้ชีวิตตนมีความมั่นคงยิ่งขึ้น

นอกจากนั้น อีกด้านหนึ่ง การปฏิบัติตัวของผู้ใหญ่ซึ่งมีคุณสมบัติ ดังกล่าวอยู่ในหัวใจ ย่อมได้รับความเคารพรักและศรัทธาจากชนรุ่นหลัง เพราะสามารถเป็นกำลังใจให้แต่ละคนยืนหยัดอยู่ได้

ผู้ใหญ่ที่มีรากฐานจิตใจยังลงสู่ด้านล่างอย่างลึกซึ้ง แม้ได้รับแรง ศรัทธาถึงขั้นมีผู้อื่นนำเครื่องประดับนานาชนิดมามอบให้ หากรับไว้ก็โดย มารยาท แต่สำนึกได้เองว่าเป็นสิ่งทดสอบรากฐานจิตใจ ให้มีความเป็นตัว ของตัวเองมั่นคงแข็งแกร่งยิ่งขึ้น

ดังนั้น ยิ่งสร้างคุณงามความดีให้ผู้อื่นชื่นชม ทำให้รางวัลต่างๆ ทุกรูปแบบหลั่งไหลเข้ามาหาตน รวมถึงถ้อยคำที่แสดงความชื่นชมยินดี ควรจะมีผล ทำให้มีความรู้สึกหวนกลับมาต่อสู้กับใจตนเอง เพื่อทำให้เกิดประโยชน์ใน ทางสร้างสรรค์

หลังจากชีวิตผ่านพ้นมาแล้วเป็นช่วงๆ ทำให้รู้ความจริงลึกซึ้งยิ่งขึ้นว่า สภาพดังกล่าว คือครูผู้ทดสอบจิตใจให้รู้ได้ว่า **ตนควรมีความภูมิใจในศักดิ์ศรีตัวเอง หรืออีกนัยหนึ่งอาจมองว่าชีวิตที่ผ่านพ้นมาแล้วสามารถรอดพ้นปากเหี้ยวปากกามาได้โดยตลอด**

สรุปได้ว่า ความหมายของคำว่า **ภูมิใจ** ควรหมายถึง **ความภูมิใจในตนเอง** โดยเหตุที่สามารถรักษาความจริงซึ่งอยู่ในใจเอาไว้ได้อย่างมั่นคง โดยไม่ปล่อยให้เครื่องประดับต่างๆ สามารถลวงล้าทำลายศักดิ์ศรีความเป็นคน ให้จำต้องสูญเสียไปอย่างไร้ความหมาย

สรุปแล้วจึงกล่าวอย่างเชื่อมั่นได้ว่า ความภูมิใจที่แท้จริงควรเกิดจาก ความสามารถในการรักษาความจริงซึ่งมีอยู่แล้วในใจของตนเอาไว้ได้ตลอดชีวิต แทนที่จะตกอยู่ในสภาพซึ่งเรียกกันว่าเป็นไทยแต่กายส่วนใจเป็นทาส

แม้จะมีโอกาสหาทรัพย์สินเงินทองมาได้อย่างมากมายมหาศาล แต่แล้วในที่สุดคงรู้ได้เองว่า ตนจำต้องตกเป็นทาสรับใช้อิทธิพลวัตถุ ทั้งนี้และทั้งนั้นโดยสังขรณ์แล้ว วัตถุซึ่งถูกคนผู้มีโอกาสสร้างขึ้นมาเพื่อใช้ประโยชน์ ไม่ว่าจะใช้เทคโนโลยีสูงมากแค่ไหน ในที่สุดย่อมผูกพันให้ถูกเหยียบย่ำซ้ำเติมไปพร้อมกับชีวิตตัวเองอย่างไร้ความหมาย แทนที่จะรู้สึกภูมิใจในการคืนสิ่งซึ่งได้มาจากพื้นดินโดยกำเนิด กลับสู่พื้นดินอย่างเป็นธรรมชาติ เปิดโอกาสให้วิญญาณแห่งความดีความงามที่สร้างสมไว้แล้ว สามารถสืบทอดสู่ชนรุ่นหลังได้อย่างอิสระ

นอกจากนั้น ยังยังรู้ความจริงได้ว่า แม้สิ่งที่สังคมถือว่าเป็นประเพณีนิยม ในเมื่อทุกสิ่งทุกอย่างมีวิถีการเปลี่ยนแปลงเป็นวัฏจักร วันหนึ่งข้างหน้า การยึดถือประเพณีนิยมอย่างขาดการรู้เหตุรู้ผล น่าจะมีแนวโน้มหวนกลับมาทำลายตัวเองเป็นสังขรณ์เช่นกัน

โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วงหลังๆ เหตุที่ทำให้เกิดจุดเริ่มต้นของประเพณีนี้มีผลสืบเนื่องมาจากกลุ่มบุคคลซึ่งชีวิตเดินทางเพิ่มมากยิ่งขึ้น ดังนั้น ผู้ถือเหตุผลการพึงตนเองเป็นสังขรณ์ ควรมีการระแวดระวังให้มากยิ่งขึ้นร่วมด้วยเช่นกัน

ลายมือ นั้นสำคัญไฉน

ในชีวิตประจำวัน เราจะพบว่าการทำหลักฐานเกี่ยวกับตัวบุคคลอย่างเป็นทางการ ไม่ว่าประเทศไหนก็ตาม มักใช้วิธีพิมพ์ลายนิ้วมือบนแผ่นกระดาษ แม้กระทั่งการวิเคราะห์และทำนายโชคชะตาราศี ส่วนหนึ่งก็นิยมการดูลายมือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งลายเส้นที่ปรากฏบนฝ่ามือ อันเป็นธรรมชาติของแต่ละคน แม้กระทั่งมีการเขียนออกมาเป็นหนังสือตำรา เลยไปถึงมีการนำมาใช้ประกอบอาชีพลักษณะหนึ่ง

ยังมีเรื่องราวอีกหลายสิ่งหลายอย่างระหว่างลายมือคนที่มีเหตุผลสัมพันธ์อยู่กับวิถีชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งลายมือคนที่เห็นได้จากผลการเขียน ซึ่งเรื่องนี้ หากนำมาพิจารณาให้ลึกซึ้ง น่าจะได้แง่คิดที่เป็นประโยชน์แก่ตนเอง หากมองภาพทั่วไปแล้ว ลายมือที่พบได้จากการเขียนของแต่ละคนย่อมไม่เหมือนกัน บางครั้งเมื่อต้องการค้นหาความจริงว่าใครเป็นผู้เขียน บุคคลที่มีประสบการณ์กว้างขวาง อาจวินิจฉัยได้จากความรู้สึกที่เคยชิน

ภายในบรรยากาศอันเป็นธรรมชาติของสังคม เมื่อมีด้านหนึ่งย่อมมีอีกด้านหนึ่งร่วมด้วย ดังนั้นเมื่อมีลายมือเขียนซึ่งถือเป็นธรรมชาติของแต่ละคน ย่อมมีการใช้เครื่องกลร่วมด้วย ดังนั้นทุกวันนี้เราจึงพบความจริงได้ทั้งสองด้าน ด้านหนึ่งคือลายมือเขียน ส่วนอีกด้านหนึ่งคือผลการใช้เครื่องกลพิมพ์

สิ่งที่สะท้อนออกมาจากรากฐานความรู้สึกของแต่ละคน บางคนก็นิยมพิมพ์หนังสือ บางคนก็รักที่จะเขียนด้วยลายมือ

หากผลจากการปฏิบัติดังกล่าวเกิดจากความรู้สึกอันเป็นธรรมชาติอย่างลึกซึ้ง ย่อมอ่านใจคนได้ว่านิยมการเขียนมากกว่าการพิมพ์ ส่วนผู้ที่มีความรู้สึกห่างจากธรรมชาติที่อยู่ในใจตัวเอง มักนิยมการพิมพ์มากกว่าการเขียน

สิ่งใดที่เป็นธรรมชาติ ย่อมเกิดจากความรู้สึกซึ่งอยู่ในใจตนเอง ดังนั้นระหว่างสองด้าน ถ้ามีการติดต่อถึงกันเป็นส่วนตัว ผู้ที่มีความรักความจริงใจต่อกันย่อมนิยมการเขียนแทนการพิมพ์ นอกจากมีการติดต่อถึงกันอย่างเป็นทางการ ซึ่งแท้จริงแล้วสิ่งที่เป็นทางการซึ่งอยู่ภายใต้กฎระเบียบต่างๆ ล้วนเป็นสิ่งสมมติ หากนำมาใช้ประโยชน์ แม้จำเป็นจะต้องพิมพ์ แต่ภายในรากฐานจิตใจผู้ปฏิบัติย่อมรู้ได้จากจิตได้สำนึก

ประสบการณ์ชีวิตจากฉันเองเท่าที่ผ่านพ้นมาแล้ว มีหลายคนพูดว่าฉันเขียนลายมืออ่านง่าย ถ้าถามจากความรู้สึกที่อยู่ในใจ ขออนุญาตกล่าวว่าเพราะธรรมชาติที่อยู่ในใจตัวเอง ไม่ว่าทำอะไรก็ตาม ฉันนึกถึงความสำคัญของผู้อื่นเหนือตนเองเสมอ แม้การเขียนหนังสือเกิดจากความรู้สึกที่อยู่ในใจเกรงว่าผู้อ่านจะอ่านได้ยาก

ความจริงแล้ว ฉันเรียนพิมพ์ติดมาตั้งแต่ช่วงชีวิตซึ่งอยู่ในชั้นมัธยม และพิมพ์หนังสือได้คล่องมาตลอด

ความรักความผูกพันที่ให้กับเพื่อนมนุษย์ทุกคน ทำให้รู้สึกว่าอะไรควรใช้เครื่องพิมพ์ อะไรไม่ควรใช้

ความเคารพรักและให้เกียรติผู้อื่นที่เกิดจากความรู้สึกอย่างลึกซึ้ง จึงทำให้รู้ว่า ความยากความง่ายรวมทั้งความสะดวกสบายไม่มีในโลก ทุกสิ่งจึงอยู่ที่ความจริงจากใจตนเอง

ช่วงที่ฉันเข้าไปรับหน้าที่ผู้บริหารมหาวิทยาลัย แม้มีการเสนอเรื่องราวต่างๆ ซึ่งจะต้องนำออกประกาศเผยแพร่อย่างกว้างขวาง มักมีคนทำงานนำกระดาษไขมาให้ลงนามเพื่อจะได้พิมพ์อัดสำเนาออกไปแจกจ่ายเป็นจำนวนมาก

ถ้าฉันพิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นเรื่องที่มีผลเสริมสร้างความรู้สึกแก่จิตใจคน ตนจะไม่ยอมลงชื่อในกระดาษใบ แม้มากแค่ไหนก็จะเขียนด้วยลายมือตนเองทุกฉบับ

ช่วงหลังๆ ของชีวิต ฉันมักได้รับเชิญไปเยี่ยมเยือนประเทศต่างๆ อย่างกว้างขวาง ได้สังเกตเห็นว่า การติดต่อถึงซึ่งกันและกันส่วนใหญ่ใช้เขียนด้วยลายมือมากกว่าใช้สิ่งพิมพ์

ครั้งหนึ่ง ช่วงที่ฉันทราบว่าได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูง จากสมเด็จพระจักรพรรดิแห่งประเทศญี่ปุ่น บรรดาคนญี่ปุ่นหลายคนจัดงานฉลองให้ในกรุงโตเกียว มีผู้บริหารสถาบันวิจัยชีววิทยาของญี่ปุ่นคนหนึ่ง เขียนประกาศเกียรติคุณเป็นภาษาญี่ปุ่นด้วยลายมือตัวเอง ส่งไปยังบรรดาผู้รู้จักกันรวมทั้งส่งมาให้ฉันด้วย

ฉันอ่านภาษาญี่ปุ่นไม่ออก แต่พฤติกรรมซึ่งตัวเองใช้ความรู้สึก เอาใจเขาใส่ใจเราเป็นพื้นฐาน ทำให้รู้ความจริงว่าการที่ผู้เขียนเขียนด้วยลายมือ อีกทั้งใช้ภาษาประจำชาติของเขาเอง นับว่าเป็นการให้เกียรติจากความรักความจริงใจอย่างลึกซึ้ง

ชาติใครใคร่รัก สิ่งนี้หากแสดงออกจากใจโดยใช้ภาษาประจำชาติของเขา น่าจะถือว่าการให้เกียรติแก่อีกด้านหนึ่ง ซึ่งความรู้สึกดังกล่าวมีเหตุผลลึกซึ้งยิ่งกว่าการมองภาษาในด้านรูปแบบ หากรู้ว่าแม้ภาษาดังกล่าวจะไม่ใช่ภาษาของเรา แต่นั่นคือภาษาจากใจที่อยู่เหนือกว่าสิ่งอื่นใดทั้งหมด

คนเราเกิดมา จำเป็นต้องอยู่ร่วมกันอย่างปฏิเสธไม่ได้ หากรากฐานจิตใจมีอิสรภาพ ย่อมไม่นำเอาสิ่งที่อยู่ภายนอกมาใช้เป็นกรอบครอบใจตัวเอง

ทุกคนควรอยู่อย่างมีความสุขโดยปราศจากความรู้สึกแบ่งแยกว่าเป็นคนพวกไหนกลุ่มไหน แม้ชาติไหนภาษาไหน

อย่างไรก็ตาม บุคคลผู้รู้ความจริงจากใจตนเอง ย่อมมีนิสัยไม่ดูถูกสิ่งซึ่งอยู่ใกล้ตนที่สุด หากให้ความสำคัญจากการปฏิบัติ ทำให้มีผลสานความรู้สึกกว้างขวางออกไปสู่โลกภายนอกได้เองอย่างเป็นธรรมชาติ

เหลียวหลังแลหน้า

ถ้าจะมองว่าชีวิตฉันผ่านพ้นมาถึง 80 ปีเต็ม ก็ไม่น่าจะผิด การหยิบยกประเด็นนี้ขึ้นมาพูด ฉันมีวัตถุประสงค์ที่จะพิจารณาว่า ช่วงอายุที่ผ่านมา ทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงชัดเจนพอสมควร

หลังจากรู้สึกว่า ชีวิตตัวเองผ่านพ้นมานาน กลับทำให้ฉันคิดถึง จึงสงสัยว่าเป็นเพราะชีวิตผ่านพ้นมานาน หรือว่าการเปลี่ยนแปลงเร็วมากขึ้น หากนำสองด้านมารวมกัน ทำให้รู้ความจริงว่าทุกสิ่งไม่ได้มีด้านเดียว

อย่างไรก็ตาม วนไปเวียนมาเพื่อหาทางออก ครั้นจะพูดว่ามันพอดีกัน ก็ใช่ที่ ในเมื่อเราแต่ละคนมีความเป็นคน จึงน่าจะค้นหาความจริงต่อไปอีกว่า ด้านไหนควรเป็นพื้นฐานของอีกด้านหนึ่ง

ในที่สุดจึงพบว่า ถ้ามีความเห็นแก่ตัว คงมองออกจากตัวเองด้านเดียว แต่ถ้ารู้ความจริงจากใจ น่าจะวนกลับมาค้นหา ณ จุดนี้ โดยเชื่อว่าทิศทางดังกล่าวควรถือเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต

สิ่งที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด ดูเหมือนจะตรงกันกับสมมติฐาน ซึ่งนำมาตั้งไว้เป็นหัวข้อของเรื่องนี้คือ **เหลียวหลังแลหน้า**

คนที่มีความโลภอยู่ในใจ ทำให้ขาดความยับยั้งชั่งใจตัวเอง มักมีแนวโน้ม มองออกไปสู่ด้านหน้าเหนือกว่าการหวนกลับมามองสู่ด้านหลัง เพราะขาดการรู้ความจริงว่า ด้านหลังคือพื้นฐานซึ่งทำให้การก้าวไปข้างหน้ามีความมั่นคงยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม เราแต่ละคนที่เกิดมา ย่อมมีการเรียนรู้เพื่อสร้างสมทักษะซึ่งจำเป็นต้องมีพื้นฐานรองรับ

ดังนั้น ในวัยเด็กซึ่งเพิ่งเกิดมาใหม่ ย่อมมีแนวโน้มมองไปสู่ด้านหน้าเหนือกว่าหวนกลับมามองด้านหลังเป็นธรรมดา แต่สภาพที่อยู่ในวัยเด็กย่อมต้องพึ่งพาหลักทางใจจากผู้ใหญ่ซึ่งแสดงความรับผิดชอบ โดยเป็นฝ่ายช่วยเหลือเสริมสร้างด้านหลังให้ก่อน ไม่เช่นนั้นชีวิตเด็กย่อมเติบโตขึ้นมาเป็นผู้ใหญ่ได้ยาก

ในเมื่อชีวิตมนุษย์มีสิ่งที่สั่งสมเอาไว้ในจิตใจเป็นพื้นฐานรองรับ ซึ่งสิ่งดังกล่าวเป็นผลจากการเรียนรู้

ดังนั้น ความหมายของคำว่าด้านหลัง จึงหาใช่มองไปสู่ด้านนอกด้านเดียวไม่ หากหมายถึงสิ่งซึ่งได้รับการสั่งสมเอาไว้ในสวณลึกของจิตใจแต่ละคน

ผู้ที่มองสู่ด้านหลังจึงควรมีนิสัยค้นหาความจริงจากสิ่งซึ่งชีวิตตนสั่งสมเอาไว้ในใจ ซึ่งล้วนแล้วคือความจริงที่ได้รับจากประสบการณ์ชีวิต อันควรถือว่าได้มาจากการปฏิบัติ ซึ่งสิ่งนี้ หมายถึงบทเรียนชีวิตเท่าที่ผ่านมาแล้วทั้งหมด

บุคคลใดหลังเติบโตขึ้นมาแล้วตกอยู่ในสภาพลืมหืมตัว ทั้งนี้และทั้งนั้นเนื่องจากอิทธิพลวัตถุภายนอกเข้ามาล่อตาล่อใจ ทำให้เกิดความอยากได้ ไม่ต้องการสิ่งสวยงามๆ งามๆ รวมถึงความโก้หรู และสิ่งเสพติดต่างๆ แม้การได้

มาซึ่งตำแหน่งและอำนาจสูงขึ้น ย่อมมีธรรมชาติที่ไม่รู้จักพอ เพราะการได้มาโดยอิทธิพลความอยากซึ่งอยู่ในรากฐานตนเอง ย่อมยากที่จะหยุดยั้งลงได้

ผู้ที่เติบโตขึ้นมาจากสภาพของเด็ก ถ้าการเรียนรู้ ไม่ถูกครอบงำโดยอิทธิพลภายนอกจนทำให้เกิดความอยาก ย่อมไม่ปฏิบัติตัวเกินการรู้เหตุรู้ผล เราจะพบความจริงได้ว่า คนยิ่งอยากรวย แม้รวยแค่ไหนก็ยังไม่รู้จักพอ ดังจะพบความจริงได้ว่ายิ่งรวยยิ่งโลภ เนื่องจากหนทางการรู้ความจริงจากใจตนเองมากยิ่งขึ้น

เราจึงพบความจริงว่า คนยุคนี้ส่วนใหญ่มีการเอารัดเอาเปรียบกันรุนแรงยิ่งขึ้น หากมองอีกด้านหนึ่ง จะเป็นความจริงได้ว่า ขาดการแสดงน้ำใจที่ควรจะเอื้อเพื่อเผื่อแผ่แก่กันและกัน ยิ่งขึ้นไปมีตำแหน่งสูง ส่วนใหญ่มักซ่อนความรู้สึก ที่คิดคดโกงกินบ้านกินเมืองเอาไว้ จากการแสดงออกที่สร้าง มายาภาพเพื่อหลอกลวงคนอื่น

พูดถึงประเด็นเหลียวหลังแลหน้า ถ้ามองภาพคนเดินข้ามถนนทุกวันนี้ ให้ความเห็นความจริง แต่ไม่ใช่มองภาพเฉพาะหน้า หากसानจากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวไปถึงเรื่องใหญ่ ควรรู้ได้เองว่า ทุกวันนี้บนถนนในเมืองใหญ่ๆ เช่นกรุงเทพ จะมีทั้งรถยนต์และมอเตอร์ไซด์วิ่งไปมาจนอาจทำให้รู้สึกว่าเกิดความสับสนรุนแรงยิ่งขึ้น

ถ้าใครคิดจะเดินข้ามถนนอย่างปราศจากการเหลียวหลังแลหน้า อาจถูกรถชนตายได้ง่าย ดังนั้น สภาพดังกล่าวน่าจะมีผลฝึกอบรมให้คนรู้จักเหลียวหลังแลหน้า เพื่อระแวดระวังภัยอันตรายให้ตัวเองสามารถอยู่รอด

ช่วงที่ผ่านมา โดยเฉพาะเกี่ยวกับเรื่องพรรณและสัตว์เลื้อยต่างๆ มนุษย์มีการนำมาคิดพันธุ์เพื่อต้องการรูปลักษณะและคุณสมบัติซึ่งตัวเองพึงปรารถนา

ยิ่งทำการตัดไปไกลมากขึ้น ย่อมยิ่งทำให้ชีวิตสิ่งเหล่านั้นห่างจาก
ความมั่นคงแข็งแรงบนพื้นฐานธรรมชาติเพิ่มมากยิ่งขึ้น

แต่เป็นเพราะคนเอาความโลภเข้าไปใส่ ดังนั้น ยิ่งทำไปๆ ก็ยิ่งตอยอด
ออกไปเรื่อยๆ จนถึงขั้นล้มพันธุ์ดั้งเดิม ทำให้โยนทิ้งไปอย่างไร้ความหมาย

ดังนั้น ปัญหาที่เกิดขึ้นในการผสมพันธุ์พืชและสัตว์ ในที่สุดก็พบทาง
ตันที่จะหวนกลับมาสร้างพันธุ์ใหม่ๆ จากพื้นฐานเดิม ทำให้หลายคนที่ขาดสติ
ยิ่งดันรนค้นคว้าหาทางตอยอดไปสู่การใช้สารเคมี แม้กระทั่งการอาบรังสี
รวมถึงวิศวกรรมพันธุ์พืช

ซึ่งสภาพดังกล่าว ทำให้รู้สึกอเนจอนาถใจเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้และทั้งนั้น
เป็นเพราะความโลภของมนุษย์ มีผลทำให้ไม่อาจรักษาคูณค่าความเป็นคน
ของ ตัวเองไว้ได้

หวนกลับมาพิจารณาถึงภาพที่เห็นอยู่ในปัจจุบัน แม้ขณะที่คนเดิน
ข้ามถนนก็ดี การใช้ยานพาหนะซึ่งมีสภาพแออัดยิ่งขึ้นก็ดี

เราจึงพบความจริงว่า ทุกวันนี้มีอุบัติเหตุถึงขั้นบาดเจ็บล้มตายเกิดขึ้น
บนท้องถนนรุนแรงยิ่งขึ้น นอกจากนั้นยังเชื่อว่าในอนาคตน่าจะมีความรุนแรง
ยิ่งกว่านี้ และไม่เพียงเท่านั้น ในเมื่ออุบัติเหตุมีโอกาสดังกล่าวเกิดขึ้นได้ทุกแห่ง อีกทั้ง
ยังเกิดขึ้นอย่างปราศจากการเลือกสถานที่ หากสามารถค้นหาสาเหตุได้อย่าง
ลึกซึ้ง ย่อมพบความจริงว่า ล้วนเกิดจากมนุษย์ทั้งสิ้น

ทำให้นึกถึงคำปราชญ์ที่กล่าวกันว่า **ใครดีอยู่ได้ใครร้ายย่อมสูญ** จาก
แก่คิดดังกล่าว สอนให้เห็นสังขารอันเป็นที่สุดได้ว่า ขณะนี้ ธรรมชาติกำลัง
พิจารณาคัดพันธุ์มนุษย์จากแนวคิดการกระทำของมนุษย์ด้วยตนเอง ช่วย
ให้เห็นความจริงชัดเจนยิ่งขึ้น

หากมองเห็นจุดดังกล่าวแล้วได้เอง จากรากฐานจิตใจที่เป็นกลางถึง

ระดับหนึ่ง น่าจะสามารถเข้าใจสัจธรรมของชีวิตร่วมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้ว่า ในที่สุดธรรมชาติของมนุษย์ด้วยกันเองนั้นแหละ จะหวนกลับมา มีผลคัดพันธุ์มนุษย์ ช่วยให้เกิดประสบการณ์ที่จะรู้ว่า ชีวิตที่อยู่ได้อย่างปลอดภัยควรจะมีความรู้ความสามารถมากน้อยแค่ไหน

ดังนั้น แม้คำว่า **เหลียวหลังแลหน้า** หากเริ่มต้นจับที่จุดนี้ โดยที่มีรากฐานจิตใจอิสระถึงระดับหนึ่ง ย่อมมีผลช่วยเปิดโอกาสให้แต่ละคนสามารถรู้ความจริงได้อย่างลึกซึ้ง

อย่าหนีความจริงซิเธอ

ถ้าคิดถึงช่วงชีวิตอันเป็นธรรมชาติของแต่ละคนมาถึงบัดนี้ทำให้ฉันรู้สึก
ว่า ชีวิตตัวเองผ่านพ้นมานานมากแล้ว หากเปรียบก็คงดูไม่ไกลฝั่งอย่างที่
คนยุคก่อนเคยกล่าวเอาไว้

82 ปีของชีวิตเท่าที่ผ่านพ้นมาแล้ว ไม่เพียงแต่มุ่งมั่นทำงานทุกสิ่งทุก
อย่างจากรากฐานจิตใจที่รักษาไว้ให้อิสระอยู่ได้เท่านั้น หากยังจำสิ่งซึ่งคนยุค
ก่อนเคยกล่าวไว้ว่า **ความจริงเป็นสิ่งไม่ตาย** แม้นานมากแค่ไหนฉันก็ยังไม่ลืม

มันเป็นเรื่องน่าทึ่งสำหรับการเรียนรู้ความจริง จากสิ่งที่ผ่านพ้นมาแล้ว
ในอดีตจนกระทั่งทำให้มองเห็นสัจธรรมชัดเจนยิ่งขึ้นว่า **กาลเวลาไม่ว่าเร็วหรื
นานมากแค่ไหน ล้วนไม่มีตัวตนให้ยึดมั่นถือมั่น** ทำให้มองเห็นต่อไปอีก
ว่า ชีวิตคนเราคือการเรียนรู้ความจริงได้อย่างลึกซึ้ง

เมื่อกล่าวถึงข้อความที่ว่า **ความจริงเป็นสิ่งไม่ตาย** จากช่วงที่ผ่านพ้น
มา บางครั้งฉันได้ยินเสียงคนพูดในเชิงไม่เห็นด้วย หลังจากบุคคลผู้นั้นพูด
ความจริงออกมาแล้ว กลับถูกอำนาจจากคนที่อยู่เหนือกว่าลงโทษหรือทำร้าย
ทำให้รู้สึกเจ็บปวด

เสมือนผลกระทบดังกล่าวทำให้ผู้ซึ่งได้รับแรงกดดัน พุดออกมาจากใจ ในเชิงคัดค้านว่า **ความจริงเป็นสิ่งไม่ตาย** ทำไมเมื่อเขาพูดความจริงออกมาแล้ว จึงทำให้ตัวเองต้องถูกทำร้าย

ชีวิตแต่ละคนที่เกิดมาสู่โลก ย่อมมีเงื่อนไขเป็นความจริงแฝงอยู่ในรากฐานจิตใจร่วมด้วย หากบุคคลใดขาดการรู้ความจริงที่อยู่ในใจตนเอง ทำให้ไม่อาจหวนกลับมาค้นหา แต่มุ่งมัวมองออกไปสู่ด้านนอกพร้อมกับความอยากให้ทุกสิ่งเป็นไปตามที่ตัวเองต้องการ ชีวิตย่อมยังมองไม่เห็นโอกาสที่จะรู้ความจริงให้สามารถเข้าใจได้อย่างชัดเจน

คนลักษณะนี้ เกิดจากความเห็นแก่ตัว จึงเอาแต่มุ่งไปโทษคนอื่น ได้เถียงผู้อื่นที่คิดหรือทำในสิ่งที่ไม่เหมือนตน ซึ่งแท้จริงแล้ว สภาพความรู้สึกดังกล่าวย่อมทำให้ตัวเองบังเกิดความทุกข์ ไม่ว่าจะมีโอกาสสัมผัสสิ่งใดซึ่งปรากฏอยู่ภายนอก ดังที่เรียกกันว่าเป็น**คนเจ้าทุกข์** บ้างก็กล่าวว่า เป็น**คนคิดมาก**

บุคคลผู้สนใจนำสิ่งต่างๆ จากภายนอกที่ตนมีโอกาสสัมผัส มาคิดพิจารณาค้นหาความจริง อย่างไม่ยอมให้ผ่านพ้นไปโดยเปล่าประโยชน์ หาใช่คนคิดมากไม่ หากเป็นผู้มองเห็นโอกาสในการเรียนรู้ทุกสิ่งทุกอย่าง ซึ่งโดยสัญชาตญาณย่อมมีเหตุและผลสานถึงกันหมด หรืออีกนัยหนึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็น**ผู้ตื่นอยู่เสมอ** ซึ่งหมายถึง การมีจิตวิญญาณที่ให้ความรักความสนใจในการเรียนรู้ความจริงจากทุกเรื่อง

ส่วนคนคิดมาก หรือคนเจ้าทุกข์ หมายถึงผู้ที่มีรากฐานจิตใจยึดติดรูปวัตถุ ไม่ว่าพบเห็นสิ่งใดมักเกิดความหวาดระแวง ทำให้กลัวภัยที่จะมาถึงตนเอง หรือไม่ก็เกิดความรู้สึกอยากได้จากทุกเรื่อง

อย่างไรก็ตาม ทุกสิ่งย่อมมีสองด้าน ดังนั้นเมื่อรากฐานจิตใจเกิดความรู้สึกหวาดระแวงจากด้านหนึ่ง ย่อมมีความอยากได้รูปวัตถุเพื่อนำมาใช้สนองรสชาติหรือความสะดวกสบายจากอีกด้านหนึ่งร่วมด้วย แม้การได้เงินมา

จับจ่าย เพื่อให้ได้มาซึ่งรูปวัตถุ ดังที่พูดกันว่า ภาวะเสพติด ซึ่งคงหาใช้หมายถึง ยาเสพติดเช่นที่ปรากฏอยู่ทั่วไปในขณะนี้เท่านั้นไม่

ภาวะเสพติดที่ลึกซึ้งยิ่งกว่าสิ่งเหล่านั้น น่าจะได้แก่ การยึดติดอำนาจ และทรัพย์สินเงินทอง หลังจากชีวิตอยากได้การเจริญเติบโตแล้วสัมฤทธิ์ผล ซึ่งภายในสภาพแวดล้อมของบรรยากาศที่อยู่ห่างพื้นดิน ย่อมมีอิทธิพลล่อตา ล่อใจเพิ่มมากยิ่งขึ้น เสมือนต้นไม้พันธุ์ที่ชื่อว่าเสพติด ซึ่งทำให้ไม่อาจยับยั้ง ชังใจเอาไว้ให้มันคงอยู่ได้

สภาพที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดน่าจะช่วยให้เข้าใจความหมายของ **ความจริง** ได้อย่างลึกซึ้ง

อย่างไรก็ตาม ผู้ที่สามารถยังรู้ความจริงซึ่งอยู่ในใจตนเอง น่าจะเกิดจากการเผชิญปัญหาต่างๆ ซึ่งแต่เริ่มแรกอาจทำให้รู้สึกว่ **ปัญหาคือสิ่งที่อยู่ด้านนอก** หลังจากได้รับผลกระทบโดยเงื่อนไขซึ่งมาจากที่อื่นหรือผู้อื่น ยังเป็นคนที่มิไจร้อนหรือวุ่นวายทำให้เกิดเรื่องราวใหญ่โต แต่แล้วในที่สุดย่อมคลี่คลายลงไปได้เองก่อนการสูญเสียชีวิต ไม่ว่าถูกฆ่าตาย หรือฆ่าตัวเองตายก็ตาม ย่อมสอนให้รู้ว่าปัญหาต่างๆ ล้วนเกิดจากเงื่อนไขที่มีความจริงอยู่ในใจตนเองทั้งสิ้น

บุคคลใดก็ตามที่ชีวิตดำเนินมาแต่อดีต แม้หลายครั้งหลายหนอาจคิดหลีกเลี่ยงปัญหา แต่แล้วในที่สุดย่อมหลีกเลี่ยงไม่พ้น หลังจากจำต้องเผชิญกับมันแล้ว ในที่สุดย่อมหยั่งรู้ได้เองว่า **ความจริงที่ฝังอยู่ในรากฐานจิตใจตนเองย่อมมีคุณค่า** เพราะช่วยสอนให้เราเข้าใจได้ จึงสามารถชำระล้างสิ่งดังกล่าวออกไปจากใจตนเองได้เพิ่มมากขึ้น

สิ่งที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดน่าจะมีส่วนช่วยให้รู้ได้ว่า การดำเนินชีวิตควร **กล้าเผชิญหน้าความจริง** แม้ช่วงเริ่มแรกอาจหนีความจริง แต่แล้วก็หนีไม่พ้น ในเมื่อความจริงมันอยู่ในใจตัวเอง ดังนั้น ยิ่งหนีก็ยิ่งไล่ทำร้ายตนหนักมากยิ่งขึ้น จนกว่าจะถึงจุดหนึ่ง สภาพดังกล่าวย่อมมาถึงช่วงซึ่งเพิ่มพูนความกล้า

มากขึ้น อย่างที่มีบางคนกล่าวว่า **สบายมาก** เพราะสามารถมองเห็นปัญหาว่าไม่ใช่ เป็นปัญหา

แต่ผู้ที่พูดว่าสบายมาก แท้จริงแล้วน่าจะเกิดจากสภาพ**ปลอบใจตัวเอง** ทั่วๆ ที่ในรากฐานจิตใจยังรู้สึกกลัวก็เป็นได้ เพราะผู้ที่มีใจกล้าจริงย่อมไม่พูดหากเป็นคนตัดสินใจลงมือทำเพื่อพิสูจน์ตัวเอง ซึ่งก็มีสองด้านเช่นกัน ด้านหนึ่งคือการปฏิบัติที่มีผลเสริมสร้างรากฐานจิตใจให้แข็งแกร่งยิ่งขึ้น ส่วนอีกด้านหนึ่งน่าจะจะมีผลพิสูจน์ความจริงจากใจให้ผู้อื่นรู้และมั่นใจได้

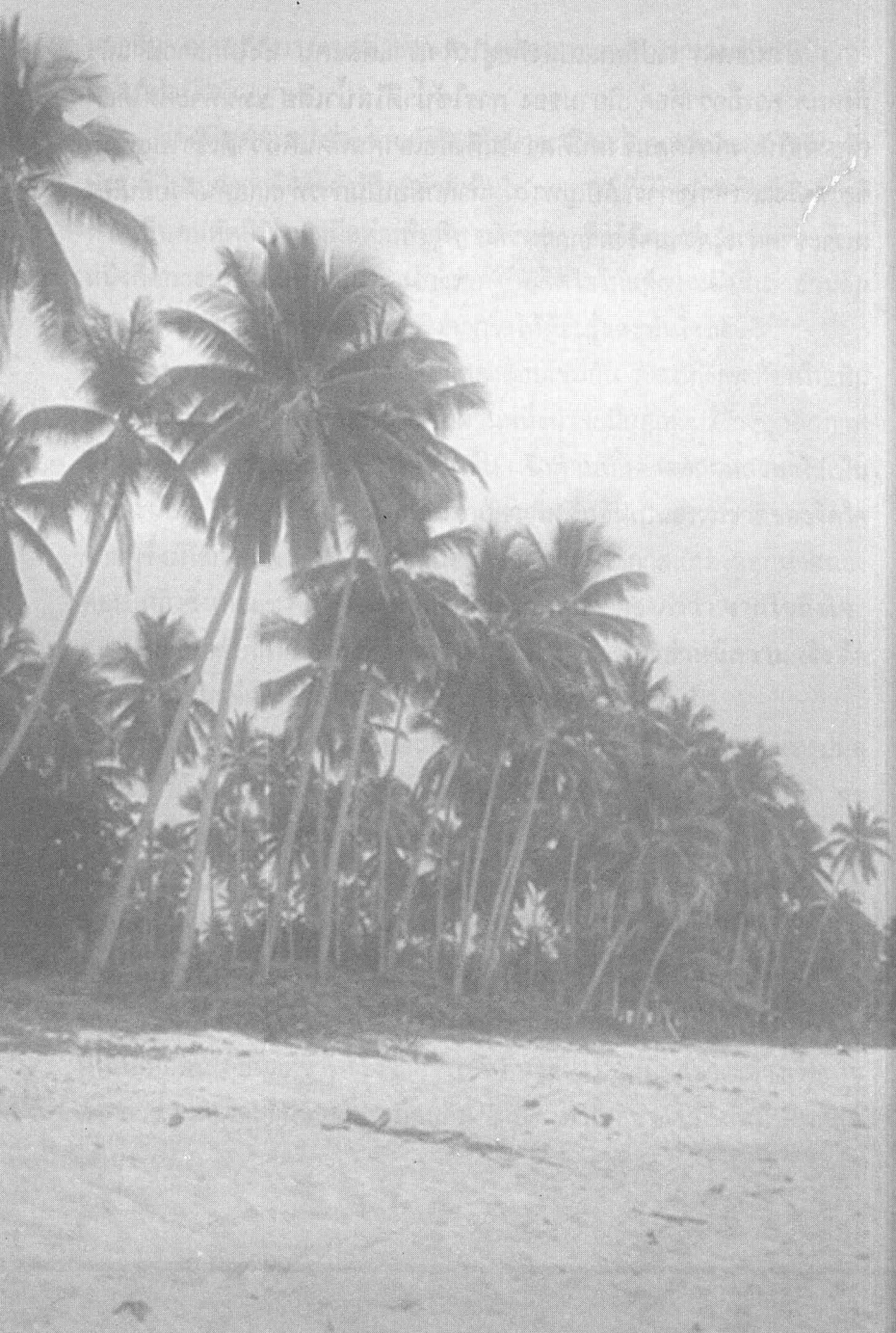
ความมั่นใจดังกล่าวย่อมมีผลสองด้านเช่นกัน ด้านหนึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความจริงใจในการปฏิบัติ ส่วนอีกด้านหนึ่งน่าจะจะมีผลเสริมสร้างบุคลิกภาพให้ผู้อื่นรู้สึกเคารพรักและศรัทธาเพิ่มขึ้น ซึ่งด้านที่กล่าวภายหลังหาใช่เป็นเพราะผู้ปฏิบัติอยากได้ไหม หากเกิดจากความรู้สึกอันเป็นธรรมชาติของจิตใจจากผู้ซึ่งมีโอกาสสัมผัส โดยที่ตนมีอยู่แล้ว หากมีโอกาสแสดงออกมาสนองตอบให้ถึงซึ่งกันและกันได้เอง อันถือเป็นความหมายของคำว่า **จากใจถึงใจ**

หวนกลับไปนึกถึงสิ่งที่เริ่มต้นหยิบยกมากล่าวว่า **อย่าหนีความจริง** ถ้าจะกล่าวต่อมาอีก น่าจะทำให้เห็นได้ว่า **อย่ากลัวความทุกข์**

หากนำความสองประโยคนี้นมารวมเป็นหนึ่งเดียวกันเพื่อต้องการสรุปผล น่าจะช่วยให้เห็นความจริงอีกขั้นตอนหนึ่ง ทำให้เกิดความรู้สึกมั่นใจได้ว่า **จะไม่ทำให้ตนจำต้องสูญเสียความหวัง**

สรุปแล้ว บนพื้นฐานการเรียนรู้ที่อยู่ในวิถีชีวิตเราแต่ละคน หากความจริงจากด้านนอกสามารถเข้าไปถึงความจริงซึ่งอยู่ในรากฐานจิตใจแต่ละคน ได้จากการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมชาติ เจื่อนไขซึ่งครั้งหนึ่งเคยมีอยู่แล้วในรากฐานจิตใจตนเองอย่างเป็นธรรมชาติมาแต่กำเนิด การปฏิบัติกับเพื่อนมนุษย์ทุกคนโดยถือความจริงจากใจเป็นพื้นฐาน ย่อมมีผลชำระล้างเจื่อนไขดังกล่าว แม้แต่ละคนอาจไม่เหมือนกัน ให้บรรเทาเบาบางจนถึงสิ้นไปในที่สุดได้เอง

ซึ่งสภาพการเปลี่ยนแปลงที่อยู่ในใจเราแต่ละคน ดังได้กล่าวมาแล้ว
ทั้งหมด ควรถือว่าเป็นคำนิยามของ การใช้น้ำดีไล่น้ำเสีย แทนที่จะคิดได้แต่
เพียงว่าให้มุ่งกำจัดคนซึ่งตนคิดว่าไม่ดีเพื่อเอาคนที่ตนคิดว่าดีเข้าไปแทนที่
ซึ่งแท้จริงแล้วหาใช่การแก้ปัญหาไม่ หากกลับเป็นการทำลายคนด้วยกันเอง
เพราะขาดการรู้ความจริงมากกว่า

ความจนความรวย

ไม่มีในโลกทั้งความจริง

ชีวิตเราแต่ละคนที่เกิดมาสู่โลก ย่อมมีความจริงอยู่ในใจตัวเองมาแต่กำเนิดอย่างเท่าเทียมกันหมด หากการปฏิบัติกับเพื่อนมนุษย์ทุกคนจากรากฐานจิตใจที่อิสระ สามารถเป็นไปได้อย่างมั่นคง ธรรมชาติของแต่ละคนย่อมสะท้อนผลกำหนดให้ตัวเองหวนกลับมาค้นหาความจริงที่อยู่ในใจ ช่วยให้เรามีผลชำระล้างสิ่งที่เคยทับถมไว้แต่อดีต จึงทำให้มีโอกาสค้นพบความจริงจากโลกใบนี้ได้อย่างลึกซึ้ง

แม้ช่วงที่ผ่านมาแล้วจะพบว่า หลายคนมักนำความจนความรวยมาอ้างเพื่อหวังสร้างพลังต่อรองให้อีกฝ่ายหนึ่งเข้าใจและให้ความเห็นใจเพื่อการผ่อนปรนจากด้านหนึ่งสู่อีกด้านหนึ่ง ซึ่งปัจจุบันทำให้มองเห็นวิถีทางที่ส่งผลสู่สังคมรุนแรงยิ่งขึ้นเป็นลำดับ

ช่วงที่ผ่านมา เรามักพบความจริงว่า มีการนำเอาคำว่าโลกาภิวัดน์หรือโลกาภิวัดน์มากล่าวกันอย่างกว้างขวาง ในทำนองว่าทุกวันนี้วิถีการเปลี่ยนแปลงของโลกทำให้มนุษย์มีการสื่อถึงซึ่งกันและกันอย่างกว้างขวาง

นอกจากนั้นคนพวกไหนมีกำลังทางวัตถุเหนือกว่ามักสะท้อนให้เห็นแนวโน้มเอารัดเอาเปรียบคนอื่นพวกหนึ่งซึ่งด้อยกว่าตนอย่างไม่ละเว้น แม้ กระทั่งคนภายในชาติและภาษาเดียวกัน ก็ยังขาดความรักความเมตตาซึ่งกันและกัน

กระแสที่มุ่งมองไปยังโลกาภิวัตน์อย่างยึดติดอยู่กับด้านนอกด้านเดียว ย่อมสร้างความทุกข์ให้กับตัวเองหนักมากยิ่งขึ้น มีผลทำให้คนส่วนใหญ่คิดหนีความจริงที่อยู่ในใจเพราะไม่อาจเข้าใจได้ว่า แท้จริงแล้ว โลกาภิวัตน์ที่เป็นความจริงมีอยู่ในใจของแต่ละคนอย่างเป็นธรรมชาติอยู่แล้ว

การปฏิเสธความจริงจากใจตนเองมีเหตุสืบเนื่องมาจากภาวะลืมนั่น หรืออีกนัยหนึ่งอาจกล่าวได้ว่า ลืมทิศทางการมุ่งไปยังรากฐานตนเองอันควร ถือว่าเป็นทางออกแห่งทุกข์อย่างแท้จริง

เรามักกล่าวกันว่า ทุกคนที่เกิดมาสู่โลก ต่างก็ต้องการความสุข ด้วยกันทั้งสิ้น แต่ชีวิตที่กลัวความจริงย่อมกำหนดตัวเองให้เดินไปสู่อีก ทิศทางหนึ่ง ซึ่งวิถีทางนี้ยิ่งเดินต่อไป ตนนั้นแหละพึงต้องพบความทุกข์หนักมากยิ่งขึ้น จนกว่าจะได้รับความทุกข์ถึงขั้นเจ็บปวดหนักในระดับหนึ่ง ย่อมหวนกลับมาสู่อีกทิศทางหนึ่ง ซึ่งวิถีทางนี้คือสิ่งที่หวังได้ว่า แต่ละคนน่าจะมีโอกาสพบโลกแห่งความจริงได้เองอย่างเป็นธรรมชาติ

อย่างไรก็ตาม ก่อนที่ชีวิตจะพบกับความเจ็บปวดถึงระดับซึ่งกำหนดให้หวนกลับมาพบความจริงได้นั้น ระดับหนึ่งของแต่ละคนย่อมแตกต่างกันอย่างเป็นธรรมชาติ ในเมื่อมวลมนุษย์มีความหลากหลายของระดับเงื่อนไขที่อยู่ในรากฐานจิตใจแต่ละคนอย่างเป็นธรรมชาติ จึงไม่มีใครอื่นจะเป็นผู้กำหนดได้นอกจากตนเป็นผู้กำหนดตัวเอง

ผู้ที่เข้าถึงโลกใบนี้ได้ก่อน หาใช่ต้องเป็นคนผู้มียุสสูงเท่านั้นไม่ แท้จริงแล้วจุดนี้มีความจริงอยู่ในรากฐานจิตใจของแต่ละคนอย่างอิสระ บางคนแม้มีอายุน้อยไม่มากนักก็อาจเข้าถึงได้ก่อน อาจมีบางคนที่ยุสสูงมากแล้วแต่ก็ยังไมอาจเข้าถึงได้

สรุปแล้ว ข้ออ้างทั้งหลาย แม้กระทั่งอ้างว่าต้องเป็นคนแก่เท่านั้น ย่อมสะท้อนความจริงที่อยู่ໃใจให้รู้ได้ว่า ตนนั้นแหละคือผู้ปฏิเสธความจริง เพราะยังคงมีการหลงตนลืมหืมตัวมากกว่า

คนลักษณะนี้ เมื่อเกิดความทุกข์หนัก แทนที่จะกล้าสู้ความจริงกลับหนีไปนั่งบ่นอยู่ที่อื่น แม้ในที่เงียบสงัด บางคนก็หนีไปเข้าวัด เลยไปถึงชั้นบวชเป็นสงฆ์เป็นชีก็มิ หากติดตามต่อไปย่อมพบความจริงว่า ชีวิตที่ตกอยู่ในสภาพเช่นนั้น ในที่สุดย่อมไปจมอยู่ตรงนั้นอย่างขาดการรู้คุณค่าตนเอง

สรุปแล้ว สิ่งที่ถูกกล่าวมาตั้งแต่เริ่มแรกของเรื่องนี้ มีอยู่จุดเดียวคือ การยังรู้ความจริงจากเหตุซึ่งอยู่ในใจตนเอง และผลที่ตนพึงได้รับหลังการนำปฏิบัติแล้ว อันควรถือว่าสำคัญที่สุดของการดำเนินชีวิตที่ช่วยให้แต่ละคนมั่นคงอยู่ได้ ยิ่งเกิดปัญหาขึ้นในสังคมหนักมากขึ้น ย่อมมองเห็นโอกาสดีที่จะได้ความจริงไว้เป็นครูสอนใจตนเองจึงเป็นคนกล้าสู้ปัญหา โดยที่ยังรู้ได้ว่า น่าจะมีผลช่วยยกระดับจิตใจให้สูงยิ่งขึ้น

ส่วนการดำเนินชีวิต ควรเริ่มต้นปฏิบัติจากความจริงที่เกิดจากใจตนเอง อันควรถือว่าคือสัจธรรม ซึ่งธรรมชาติได้มอบมาให้โดยกำเนิดอยู่แล้ว ชีวิตคนเราที่เกิดมาสู่โลก ย่อมมีความหลากหลาย จะให้แต่ละคนเกิดมาแล้วต้องร่ำรวยเหมือนกันหมด คงเป็นสิ่งที่ฝืนธรรมชาติจึงไม่อาจเป็นไปได้

แม้ทรัพย์สินสมบัติที่มีอยู่เดิมโดยการสะสมของบรรพบุรุษจะมีสภาพแตกต่างกัน หากแต่ละคนสามารถรักษาความเป็นตัวของตัวเองเอาไว้ให้มั่นคงอยู่ได้ ย่อมรู้ความจริงได้ว่าสิ่งเหล่านั้นหาใช่ของตนไม่ สิ่งที่มีอยู่ในใจตนเองแล้วนั้นแหละคือความจริงซึ่งธรรมชาติได้มอบให้มาโดยกำเนิด จึงควรรักษาไว้อย่างสุดชีวิตเพื่อให้มั่นคงอยู่ได้

ส่วนสิ่งของทั้งหลายที่พบเห็นอยู่ด้านนอก หากตัวเองดำรงชีวิตอย่างประมาท มันอาจส่งอิทธิพลซึ่งเปรียบได้ดุจไข้ทรพิษที่เข้ามาพัวพันการจิตใจ ทำให้โลกแห่งความจริงอันควรถือว่าคือสมบัติอันล้ำค่าที่สุดของชีวิต จำต้องหลุดลอยไปอย่างไร้ความหมาย

ความภูมิใจในตนเองถือเป็นสิ่งสำคัญที่สุด หากสามารถรักษาเอาไว้ให้มั่นคงอยู่ได้ ตัวเองนั้นแหละย่อมมีภูมิปัญญาที่ช่วยให้ตนสามารถรู้เท่าทันต่ออิทธิพลจากสิ่งภายนอก จึงมีรากฐานจิตใจแข็งแกร่งพอที่จะตัดมันออกไปจากภาวะยึดติดได้อย่างเด็ดเดี่ยว

คนที่เอาความรวยมาอ้างเพื่อใช้อำนาจของเงื่อนโซ่ซึ่งอยู่ในใจตนเองเหยียบย่ำคนอื่น จึงไม่เป็นผลดีแก่ตัวเอง หากยิ่งทำให้คุณค่าความเป็นคนจำต้องสูญเสียหนักมากยิ่งขึ้น นอกจากนั้น ก่อนที่จะถึงจุดหวนกลับมามองเห็นความจริงได้ ผู้ซึ่งชีวิตตกอยู่ในสภาพพร้อมมูลด้วยทรัพย์สินเงินทองและอำนาจคงต้องพบกับความเจ็บปวดที่สาหัสสากรรจ์หรืออาจถึงขั้นเลือดตกยางออกซ้ำแล้วซ้ำเล่า ก่อนที่จะหวนกลับมาเห็นความจริงจากอีกด้านหนึ่งก็เป็นได้

ส่วนผู้ที่นำความจนมาอ้างเพื่อใช้เป็นเงื่อนโซ่ต่อรอง แท้จริงแล้วเป็นเพราะตนเองอยากร่ำอยากรวย ในเมื่อทั้งสองด้านต่างก็มีความอยาก จึงทำให้หลุดจากวิถีทางซึ่งนำไปสู่การพบความจริงจากใจตนเองด้วยเช่นกัน หากกลับสร้างผลเสียหายให้แก่สังคมหนักมากยิ่งขึ้น

ดังนั้นความเชื่อที่ว่า **ความจนความรวยไม่มีในโลกแห่งความจริง** แท้จริงแล้วหากแต่ละคนใช้ชีวิตอย่างมั่นคงอยู่กับความจริงที่อยู่ในใจตนเอง ย่อมไม่นำตนไปเปรียบเทียบกับความแตกต่างทางรูปวัตถุซึ่งปรากฏหลากหลายอยู่ในด้านนอก หากสามารถปฏิบัติจากใจตนเองได้อย่างอิสระ ไม่ว่าชีวิตจะอยู่ในสภาพอย่างไร

เพราะรู้แล้วว่าการพึ่งตนเองคือสิ่งที่มีคุณค่าที่สุดสำหรับชีวิตตน ซึ่งคนลักษณะนี้แม้มีเงินน้อย รวมทั้งอาจไม่มีอำนาจเหนือคนอื่น ย่อมสามารถยืนหยัดอยู่ท่ามกลางคนทั้งหลาย ซึ่งมีทรัพย์สินเงินทองหรือเครื่องประดับอื่นๆ ที่เหนือกว่าตนได้อย่างสง่างาม อีกทั้งสะท้อนให้เห็นบุคลิกภาพที่น่าเคารพรักศรัทธาจากคนทั่วไป

ส่วนการนำเอาพลังต่อรองมาใช้ในการดำรงชีวิต สำหรับคนที่มี

คุณสมบัติดังกล่าว ย่อมช่วยให้รู้ความจริงจากใจคนลักษณะนี้ได้ เนื่องจาก รู้ว่าพลังต่อรองที่แท้จริงเป็นสิ่งไม่มีในโลก คงมีแต่ความจริงจากใจที่สามารถเชื่อมโยงถึงคนได้อย่างหลากหลาย ทำให้รู้ได้ถึงความสำคัญในด้านจิตใจที่เชื่อมโยงทั้งสองด้านให้สามารถถึงกันอย่างเป็นธรรมชาติ จึงสามารถตกลงกันได้โดยสันติวิธีที่แท้จริง

ดังนั้น พลังต่อรองซึ่งมักนำมากล่าวอ้างกันในด้านธุรกิจการค้าที่ดีในด้านความขัดแย้งภายในสังคมก็ดี อาจมีผลสืบเนื่องมาจากการไปเอาตำราฝรั่งมาใช้ในทางที่ไม่ทำให้เกิดความเหมาะสม เนื่องจากไม่อาจหยั่งรู้ได้ถึงความจริงที่อยู่ในรากฐานจิตใจตนเอง จึงไม่ช่วยให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันได้

สรุปแล้ว หากเข้าใจสิ่งที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดในบทความเรื่องนี้ น่าจะรู้ได้ว่า ทุกสิ่งทุกอย่างคือความจริงซึ่งค้นได้จากใจตนเอง จากการดำเนินชีวิตที่ช่วยให้แต่ละคนสามารถรักษาคุณค่าตนเองไว้ภายในรากฐานจิตใจได้อย่างชัดเจนตลอดไป

คนที่ปฏิบัติดีจริง

ยอมตกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้

ตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2485 ขณะที่ชีวิตฉันเรียนอยู่ในมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ชั้นปีที่ 1 ฉันได้ยินครูท่านหนึ่งกล่าวว่า คนดียอมตกน้ำไม่ไหลตกไฟไม่ไหม้ ทำให้ฉันรู้สึกประทับใจครูคนนั้นตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา เพราะโดยธรรมชาติแล้ว ชีวิตคนเรา หากประทับใจใครย่อมสนใจสังเกต อากัปกริยาทุกสิ่งทุกอย่างด้วยความรู้สึกรักและศรัทธาอย่างยิ่ง

ฉันเริ่มเข้าใจได้ว่า ความประทับใจ สืบเนื่องมาจากการที่ เราสองคน ต่างก็มีใจถึงกัน ดังนั้น ฉันจึงเฝ้าสังเกตครูคนนั้นแทบทุกอริยาบถ ไม่ว่าท่าน จะยืน เดิน และพูด แม้ปฏิบัติอะไรอยู่ที่ไหน ทำให้รู้สึกว่ามีความสง่างามอย่างยิ่ง กระทั่งการแต่งตัวซึ่งเดินลุยโคลนอยู่ในห้องร้องซึ่งเต็มไปด้วยเศษขยะ นานาชนิดท่ามกลางบรรดาศิษย์

สภาพดังกล่าว เสมือนสอนใจให้ฉันรู้ว่า สิ่งเหล่านั้นมันเป็นเรื่อง ธรรมดาสำหรับชีวิตเราทุกคน จึงไม่ควรรังเกียจและไม่มีการลุ่มหลงอยู่กับ สภาพอื่นใดซึ่งเป็นอีกด้านหนึ่ง

หลังจากเวลาผ่านพ้นมาแล้วร่วม 70 ปี ถึงขณะนี้ ชีวิตที่ผ่านพ้นอิทธิพลความกลัว และความยิ่งใหญ่ในด้านวัตถุตลอดจนการถือครองอำนาจ ซึ่งตนพบบุคคลทั่วไป โดยที่ใจฉันเองไม่เคยยอมให้มันเข้ามากลบกลืนวิญญาณความเป็นคนของตัวเอง ดูเหมือนจะทำให้รู้สึกว่าคุณเป็นคนโชคดีที่การดำเนินชีวิตสามารถรอดพ้นอิทธิพลจากกงเล็บเหยี่ยวและปากอันแหลมคมของนกและกามอย่างมั่นคงเข้มแข็งโดยตลอด

ฉันวนกลับไปนึกถึงคำพูดจากครูท่านนั้นที่กล่าวว่า **คนดียอมตักน้ำไม่ไหลตกไฟไม่ไหม้** อีกครั้งหนึ่ง ทำให้สามารถค้นหาความจริงจากพื้นฐานคำพูดดังกล่าวได้อย่างลึกซึ้ง เสมือนประสบการณ์ชีวิตเท่าที่ผ่านพ้นมาแล้วได้เกิด**แสงสว่างจากใจ**ที่ช่วยส่องทางให้มองเห็นความจริงของชีวิตตนเองได้อย่างชัดเจน

เสียงซึ่งสะท้อนมาเข้าหูขณะที่ฉันมีอายุเพียง 20 ปีว่า **คนดียอมตักน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้** ได้ทำให้มองเห็นภาพอย่างชัดเจนถึงความหมายที่แฝงอยู่ในส่วนลึกของสิ่งดังกล่าว ซึ่งมันคงไม่ใช่กระแสน้ำและเปลวไฟที่หลายต่อหลายคนมองเห็นกันอยู่ในชีวิตประจำวันอย่างแน่นอน หากเป็นความหมายที่อยู่บนพื้นฐานของอีกด้านหนึ่ง ซึ่งมีความรู้สึกภายในจิตใจเป็นสิ่งบ่งบอกออกมา ช่วยให้เห็นภาพจากจินตนาการที่อยู่ในหัวใจตัวเอง ซึ่งมีความใสสะอาดเหนือกว่าเพชรนิลจินดาที่หลายคนมักรู้สึกว่ามีมูลค่าล้ำฟ้ามหาศาล

วิธีการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยเฉพาะในด้านวัตถุซึ่งมีคนเป็นผู้สร้างมันขึ้นมา นับแต่ช่วงเริ่มแรกจนกระทั่งก้าวมาถึงขณะนี้ มันคือกระแสน้ำซึ่งนับวันยิ่งไหลเชี่ยวและทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น ถ้ามีไม้ขัดตันหนึ่งชิ้นอยู่ท่ามกลางกระแสน้ำดังกล่าว หากมองเห็นได้แต่เพียงภาพที่ปรากฏอยู่บนผิวน้ำ อาจคิดว่าไม้ชิ้นนั้นกำลังทวนกระแส

แต่ถ้ามองเห็นได้ลึกถึงรากฐานซึ่งปักลงสู่พื้นดินอย่างลึกซึ้ง ย่อม

มองเห็น ความเข้มแข็งจนกระทั่งสามารถทำให้ตัวเองต้านทานกระแส น้ำไม่ว่าจะไหลเชี่ยวเพิ่มมากขึ้นแค่ไหน ย่อมมีผลพิสูจน์ให้รู้ถึงคุณค่าของความแข็งแกร่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากมองได้ถึงรากฐานจิตใจตนเองที่ยังคงสู้ได้พื้นผิวดินอย่างลึกซึ้ง

แม้มองที่ผิวน้ำ หลายครั้งหลายหนอาจเห็นว่า ต้นไม้นั้นมีอาการ ลั่นคลอนมากบ้างน้อยบ้าง ถ้าเข้าใจความจริงย่อมรู้ได้ว่าไม้ต้นนั้นยังมีชีวิตชีวา จึงสามารถอ่อนไหวไปตามเพลงแห่งธรรมชาติได้ด้วยตัวเอง

ธรรมชาติของชีวิตเราแต่ละคนต่างก็มีโอกาสสัมผัสกับการเปลี่ยนแปลง ที่อยู่ในสภาพแวดล้อมของแต่ละช่วง ช่วยให้รู้ได้ว่า ทุกสิ่งทุกอย่างที่มากระทบความรู้สึกในแต่ละช่วงชีวิตย่อมเป็นไปตามการเปลี่ยนแปลงของกาลเวลาที่ไม่มีวันหยุด เพื่อให้คนซี้ซั้วหรือคนเกียจคร้านอ้างว่า ขอให้ออกกำลังกายสักหน่อยได้ไหม

ดังนั้น ธรรมชาติของชีวิตจึงจำเป็นต้องพบกับความทุกข์ยาก ซึ่งขณะที่พบย่อมรู้สึกลำบากใจ หลังจากช่วงนั้นผ่านพ้นไปแล้วหากหวนกลับมามอง ย่อมเห็นว่า ความทุกข์ยากทั้งหลายหาใช่เป็นสิ่งที่มิด้วตนให้แต่ละคนยึดมั่น ถือมั่นอยู่ตลอดไปไม่ เพราะในที่สุดมันก็ทำให้เราก้าวต่อไปพบความสุขได้เอง จากความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติ

ในขั้นนี้จึงสรุปได้ว่า คลื่นแห่งความทุกข์ย่อมนำไปพบความสุขที่เป็นความจริงจากใจตนเอง ดังนั้น ภายในวิถีชีวิตเราแต่ละคนจึงจำเป็นต้องกล้าเผชิญกับความทุกข์ยาก โดยที่บางช่วงอาจเกิดความรู้สึกเสมือนต้องเผชิญกับสภาพ ไฟสุ่มขอนไม้ที่มีความร้อนระอุ หยั่งลงไปสู่หัวใจตนเองอย่างลึกซึ้ง

แม้จะต้องเผชิญกับแรงกดดันถึงขั้นต้องหลั่งน้ำตา หลังจากหยุดสุดท้าย เหือดแห้งไปแล้วมันก็ผ่านพ้นไปสู่ความสว่างไสวเพิ่มมากยิ่งขึ้นอย่างรู้เหตุรู้ผล

สภาพดังกล่าวมาน่าจะถือได้ว่าคือบทเรียนที่อยู่ในกระบวนการเรียนรู้ของชีวิตมนุษย์แต่ละคน จนกระทั่งเริ่มรู้สึกได้ว่า แท้จริงแล้วแม่เปลวไฟที่ใครคิดวามันร้อนแรงถึงขั้นเผาทุกสิ่งทุกอย่างให้หมดไหม้ไปได้ทั้งหมด แท้จริงแล้วก็หาใช่ว่าจะมีตัวตนให้ต้องไปยึดติดอยู่กับมันไม่

มาถึงบัดนี้ อายุฉันผ่านพ้น 80 ปีมาแล้ว แต่มันคงไม่มีคำว่าวัยอันยาวนานขนาดเป็นคนแก่ เมื่อไม่มีคำว่าคนแก่ ย่อมไม่มีคำว่าเด็กหรือคนหนุ่มสาวอยู่ในใจตนเอง เนื่องจากทำให้รู้ความจริงได้แล้วว่า สภาพเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งที่คนนำมากล่าวอ้างเพราะขาดความเป็นตัวของตัวเองซึ่งควรมั่นคงอยู่กับเหตุและผล

อนึ่ง สิ่งทีกล่าวนมาแล้วทั้งหมด มาถึงขณะนี้ทำให้สรุปได้ว่า บนเส้นทาง การดำเนินชีวิตของแต่ละคน หาใช่หวังที่จะได้เห็นกลีบกุหลาบอันสวยงามสดดงาม อีกทั้งมีกลิ่นหอมหวลซึ่งมีผู้โปรยไว้ให้ตามความคาดฝันไม่ หากเต็มไปด้วยขวากหนามซึ่งจำเป็นต้องก้าวเข้าไปหามันอย่างท้าทาย หลังจากนั้นย่อมทำให้ตระหนักคุณค่าของความเจ็บปวด

นอกจากนั้น ความรู้สึกถูกกดตันทำให้เกิดความยากลำบากอย่างหนักหน่วง จึงหาใช่ความทุกข์ทรมานใจด้านเดียวไม่ หากกลับมีผลช่วยหล่อหลอมรากฐานจิตใจตนเองให้แกร่งกล้ายิ่งขึ้น

ดังจะพบความจริงได้ว่าผู้ที่ผ่านประสบการณ์จากสภาพดังกล่าวมาแล้ว ย่อมยืนหยัดอยู่กับความจริงซึ่งมีอยู่ในจิตวิญญาณตนเองได้อย่างมั่นคง ทำให้สายตาจากคนทั่วไปมองด้วยความรู้สึกว่า มีความสง่างามและมีเมตตาสูง จึงเป็นผู้ที่น่าเคารพรักและศรัทธา อีกทั้งเกรงขามด้วยความจริงใจ

คนที่ย่อมทนน้ำไม่ไหลตกไฟไม่ไหม้ หากมองเห็นความจริงลึกลงไป ในความหมายดังกล่าว ย่อมสามารถรู้ต่อไปอีกว่า ความดีความไม่ดีต่างก็ไม่มีอยู่ในโลกนี้ โดยที่มองเข้าไปสู่รากฐานตนเองแล้วรู้ว่า ดีหรือไม่ดี เกิดจากความรู้สึกของผู้อื่น จึงไม่ควรนำมาใส่ใจ ส่วนตนนั้นควรรู้อยู่เพียง

หนึ่งเดียวเท่านั้นว่า สิ่งทั้งหลายในโลกล้วนความเป็นจริงทั้งสิ้น ซึ่งสิ่งนี้ค้นพบได้จากใจตนเองโดยแท้

เพียงแต่ละคนสามารถหยั่งรู้หน้าที่ได้ว่า ตนพึงปฏิบัติจากความจริงที่อยู่ในใจ อีกทั้งรักษาสิ่งนี้ไว้ให้มั่นคงอยู่ได้ แม้จำต้องสูญเสียชีวิต โดยที่เข้าใจว่าคือศักดิ์ศรีความเป็นคนที่แท้จริงแห่งตน

ทุกสิ่งอยู่ที่ใจตนเอง

มองเห็นคนซะอย่าง! ไม่ว่าจะกำลังคิดหรือทำอะไรอยู่ก็ดี ภายใต้อัจฉริยภาพของตัวเอง ควรสามารถรู้ถึงได้ทุกเรื่อง กระทั่งกำลังทำงานอยู่ กับใครสักคนหรือกี่คนก็ตาม แต่ในความรู้สึกพึงนึกถึงผลได้ผลเสียที่อาจเกิดขึ้นกับเพื่อนมนุษย์ทุกคน อย่างปราศจากการรอบกำหนดใจตนเอง

ความหมายของคำว่า**มองเห็นคน** ก็หาใช่ว่ามองจากความรู้สึกของตัวเองซึ่งคนยุคก่อนเคยพูดเตือนสติไว้ว่า **คอยักษ์ๆ สักแต่ว่าเป็นคน** เท่านั้น หากภายใต้อัจฉริยภาพควรตระหนักอย่างลึกซึ้งด้วยว่า **ทุกคนต่างก็มีชีวิตและจิตใจเหมือนตน**

ดังนั้น **การมองเห็นคน** จึงควรหมายถึง การมองทุกคนด้วยความรู้สึก รักและเมตตาทำให้เห็นใจผู้อื่น อันถือเป็นธรรมชาติที่เกิดจากใจตนเองอย่างอิสระ

ซึ่งสิ่งดังกล่าวแล้ว แต่ละคนผู้สามารถปฏิบัติได้จากใจจริง พึงต้องมีรากฐานจิตใจที่เปิดกว้าง ทำให้เกิดความรู้สึกมีความสุขที่จะนำปฏิบัติอย่างเป็นธรรมชาติ

ไม่เช่นนั้นแล้ว การแสดงออกคงมีลักษณะเป็นเพียงมายาภาพ เพื่อหวังประโยชน์ส่วนตนจากผู้อื่น แอบแฝงอยู่ในรากฐานจิตใจตัวเองไม่ว่ามีมาก มีน้อยแค่ไหน

อนึ่ง คำว่ามายาภาพที่กล่าวถึง น่าจะอ่านถึงความจริงได้ไม่ยากนัก ทั้งนี้และทั้งนั้นมีหลักที่ช่วยให้อ่านได้เองว่า ปกติบุคคลผู้ปฏิบัติไม่ว่าในอดีต เคยเป็นอย่างไรมากก็ตาม ได้เคยปฏิบัติเช่นนั้นมาแล้วอย่างเสมอต้นเสมอปลายหรือเปล่า

ทั้งนี้และทั้งนั้น ทุกสิ่งทุกอย่างหากเกิดจากธรรมชาติที่อยู่ในรากฐานจิตใจคน ไม่ว่าชีวิตจะยืนอยู่ ณ จุดไหน ย่อมมีการแสดงออกอย่างเป็นปกติ หากฝืนใจทำย่อมไม่สามารถปฏิบัติต่อไปได้อย่างมั่นคงโดยตลอด

ดังนั้น หลังจากได้รับผลประโยชน์ตามที่ต้องการแล้ว จึงเปลี่ยนแปลง ไปอยู่ในสภาพเดิมเช่นที่คนยุคก่อนเคยกล่าวฝากไว้ว่า **ชีวิตคนเรา แม้จะ เสสรังแกลงทำไปนานมากแค่ไหน ในที่สุด เมื่อพบโอกาสเหมาะ สำหรับใจตนเอง สิ่งซึ่งเป็นธาตุแท้ย่อมปรากฏออกมาให้คนอื่น รู้เห็นความจริงได้ไม่ยาก**

ดังนั้น การแสดงที่เป็นมายาภาพซึ่งเกิดจากการขาดความจริงใจ หรืออีกนัยหนึ่ง ทำอย่างฝืนใจตัวเอง ย่อมขาดความเป็นธรรมชาติ จึงทำให้ผู้ที่มีโอกาสสัมผัสหากไม่ใช่คนลืมนาย ย่อมสามารถรู้สึกได้จากใจตัวเองเช่นกัน จึงย่อมมีผลทำลายความเคารพและศรัทธา อันพึงได้จากคนทั่วไปอีกทางหนึ่งด้วย

ภายในภาพรวมของสิ่งที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด อย่างน้อยน่าจะช่วยให้แต่ละคนผู้สนใจเรียนรู้ มองเห็นสังขมอันถือได้ว่าเป็น**ความจริงอันเป็นธรรมชาติที่อยู่ในส่วนลึกของจิตใจคนทุกรูปแบบ**ย่อมมีเหตุมีผลสืบเนื่องมาจากเงื่อนไข ซึ่งแฝงอยู่ในรากฐานใจตนเองอย่างเสมอเหมือนกันหมด

ดังนั้น จึงสันนิษฐานได้ว่าน่าจะเกิดความขัดแย้งภายในเงื่อนไขที่อยู่ใน

รากฐานจิตใจของแต่ละคน จึงเปิดโอกาสให้เกิดความรู้สึกดังกล่าว มีการแสดงออกมาอย่างรุนแรง ทั้งนี้และทั้งนั้น เป็นเพราะตัวเองขาดการค้นหาความจริงที่อยู่ในใจ จึงทำให้ขาดความรักความเข้าใจและเห็นความจริงจากใจผู้อื่นเพิ่มมากยิ่งขึ้น ดังเช่นที่มักกล่าวกันว่า **พูดแทงใจดำ** ทำให้ความจริงซึ่งฝังลึกอยู่ในใจระเบิดออกมาเอง

ตนทำอะไรไว้ย่อมรู้้อยู่แก่ใจ หากเกิดความรู้สึกเช่นนี้ขึ้นในใจตนเอง ย่อมเป็นผลดี เนื่องจากคิดแบบ**เตือนสติ**ตนเอง หากเป็นการแสดงออกโดยพูดให้ผู้อื่นรับฟัง ควรถือว่าเป็น **การพูดเสียดสีผู้อื่น** ซึ่งเป็นความรู้สึกของคนวิเศษ เพราะมีความเห็นแก่ตัว

หลังจากเขียนมาถึงช่วงนี้ อาจมีคำถามย้อนกลับมาว่า **เรื่องราวต่างๆ** เท่าที่เขียนมาแล้วทั้งหมดฉันได้ข้อมูลเหล่านี้มาจากไหน? ตนคงต้องวนกลับไปนึกถึงอดีตเพื่อค้นหาความจริงจากทั้งสองด้าน ด้านหนึ่งคือข้อมูลที่อยู่ในใจตนเองซึ่งมีเหตุทำให้สามารถจดจำภาพจากด้านนอกเท่าที่ชีวิตผ่านพ้นมาแล้วได้ทั้งหมด หรืออาจกล่าวได้ว่า **เพราะมีความจริงอยู่ในใจจึงทำให้มองเห็นอดีตซึ่งอยู่ด้านนอกได้เองอย่างเป็นธรรมชาติ**

ฉันยังจำได้ดีว่า ย้อนกลับไปถึงช่วงเวลากว่า 70 ปีมาแล้ว ซึ่งขณะนั้นตัวเองยังมีอายุไม่ถึง 10 ขวบ รากฐานจิตใจที่รักอิสรภาพร่วมกับพลังภายในซึ่งปรากฏออกมาในลักษณะที่**ต้องการค้นหาความจริงซึ่งอยู่เบื้องหลังเรื่องราวต่างๆ** จากรอบด้าน ทำให้ความคิดปราศจากการอยู่เบื้องเฉย หากมีโอกาสพบเห็นสิ่งใดก็ตาม มักเกิดจินตนาการนำกลับมากำหนดภาพเชื่อมโยงถึงกันได้หมดทุกเรื่อง

ช่วงนั้น ขณะที่มีความว่าง ฉันมักสนใจออกไปนั่งเล่นกลางแจ้งระหว่างเวลาบ่ายถึงเย็น

ขณะที่ท้องฟ้าปลอดโปร่ง มองเห็นปูเมฆสีขาวที่กำลังลอยลอยอยู่ท่ามกลางกระแสลมพัดกับพื้นที่ของท้องฟ้าสีครามอย่างเป็นธรรมชาติ

ฉันมักปล่อยใจให้เปิดกว้าง และมองขึ้นไปสู่ท้องฟ้า ทำให้รู้สึกว่ามีก้อนเมฆที่เปลี่ยนแปลงรูปร่างทั่วไปอย่างอิสระหลังจากจับตาดูอย่างตั้งอกตั้งใจ จึงทำให้เกิดจินตนาการ ทำให้รู้สึกเสมือนว่ามีรูปลักษณะแปรสภาพไปเป็นภาพต่างๆ ซึ่งตนเคยคุ้นกับมันมาก่อน

บ้างก็มีรูปร่างเหมือนหน้าคนที่กำลังหันหน้าเข้ามาหาฉัน บ้างก็มีรูปคล้ายสัตว์นานาชนิด ทั้งนี้และทั้งนั้นสุดแล้วแต่ว่าตนจะสร้างภาพอะไรขึ้นมาจากใจตัวเอง แล้วนำไปเปรียบเทียบกับสิ่งเหล่านั้นอย่างมีความสุข

บางครั้ง หลังจากผู้ใหญ่ในบ้านสังเกตเห็น ก็มีเสียงพูดเตือนสติที่สะท้อนออกมาว่า **อย่านั่งดูก้อนเมฆให้มากนัก ประเดี๋ยวจะกลายเป็นคนบ้า** แต่ในใจฉันเองกลับเกิดความรู้สึกจากรากฐานตัวเองว่า **ถึงแม้ใครจะว่าเป็นคนบ้าก็ยอม เพราะมองดูแล้วทำให้มีความสุข**

สิ่งที่กล่าวมาแล้ว เป็นเพียงตัวอย่างลักษณะหนึ่งของความคิด จากรากฐานจิตใจที่อิสระ อีกทั้งรู้ว่า**คนบ้าคนดีไม่มีในโลก คงมีแต่ความจริงที่อยู่**ในใจตนเองเท่านั้น แต่กับรับฟังสิ่งที่ผู้ใหญ่พูดได้อย่างปราศจากการโต้ตอบอะไรทั้งนั้นเสมือนบ่งบอกตัวเองให้รู้ความจริงว่า **ตนกำลังเอาชนะใจตัวเอง** เพื่อต้องการรักษาอิสรภาพภายในรากฐานจิตใจไว้ให้มันคงอยู่ได้

สิ่งที่เล่ามาแล้วทำให้รู้สึกว่า เราแต่ละคนที่เกิดมา ไม่ว่าใครจะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ก็ตาม ย่อมมีความคิดเห็นแตกต่างกันเป็นธรรมดา ดังนั้นตนจึงไม่คิดที่จะพูดออกมาในเชิงโต้แย้ง เพราะมองเห็นว่าทุกสิ่งย่อมเกิดจากธรรมชาติซึ่งมีสองด้าน

อีกกรณีหนึ่งที่ใคร่ขอหยิบยกมาเป็นตัวอย่างเพื่อการเรียนรู้ ระหว่างช่วงที่ฉันยังเป็นเด็ก ขณะที่ตนนั่งอยู่ในความเงียบสงบ เกิดความรู้สึกผุดขึ้นมาจากใจที่ต้องการค้นหาความจริง เนื่องจากมีข้อสงสัยเกิดขึ้นว่า **คนที่อยู่ร่วมกันนั้น ตัวเราเองเป็นใครกันแน่**

หลังจากเริ่มต้นสงสัย ณ จุดดังกล่าว ทำให้เกิดความสงสัยขึ้นจากอีกด้าน

หนึ่งว่า แล้วเขาละเป็นใครอีกด้วย

หลังจากพยายามขุดค้นหาความจริง วนไปเวียนมาอยู่ท่ามกลาง ความสงบเงียบหลายครั้งหลายหนเพราะความสงสัย แต่ก็ยังหาข้อยุติไม่ได้ ในที่สุดจึงทำให้ตัวเองเกิดสมมติฐานที่คิดว่า ถ้าเราเป็นเขาและพยายามทำใจให้เป็นเขาเพื่อหวนกลับมามองสิ่งเดียวกัน แม้ว่าพยายามแค่ไหนมันก็เป็น ไปไม่ได้ เพราะในที่สุดย่อมหวนกลับมาอยู่ที่ใจเราเองอีกนั่นแหละ แต่อย่างน้อย สิ่งทีกล่าวมาแล้วก็คือการเริ่มต้นความพยายามที่จะเอาใจเขาใส่ใจเรา เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

หากจิตใจใครตกอยู่ในสภาพเช่นที่กล่าวมาแล้ว คงไม่น่าจะนำมาบอกคนอื่นได้ง่ายนัก ในเมื่อความจริงมันเกิดจากใจตัวเอง ดังนั้น สิ่งที่เกิดความสงสัยก็ดี สามารถรู้ได้ก็ดี น่าจะถือได้ว่าเป็นสิ่งที่รู้ได้เฉพาะตัวเท่านั้น ดังนั้น การจะคิดให้ผู้อื่นรู้เห็นอย่างที่คุณพบ คงเป็นสิ่งฝืนธรรมชาติ จึงไม่ควรนำปฏิบัติกับผู้อื่น หากฝืนใจนำไปปฏิบัติแล้วเป็นไปไม่ได้ ตัวเองนั่นแหละที่จะเกิดความทุกข์หนักมากยิ่งขึ้น

จากเหตุผลดังกล่าว แต่ภายในจิตใจตนเองมุ่งเน้นความสำคัญไปยัง การปฏิบัติทุกสิ่งทุกอย่างจากการให้ความจริงจากใจแก่ทุกคน ซึ่งเชื่อว่าน่าจะมีผลช่วยให้จิตใจตัวเองสามารถรู้ความจริงได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น นอกจากนั้น การนำปฏิบัติจากรากฐานจิตใจที่อิสระ ยังมีผลเป็นสื่อช่วยบอกให้รู้ถึงความจริงใจทำให้เกิดความรู้สึกน่าเคารพรักและศรัทธาแก่ทุกคนอย่างเป็นธรรมชาติ หลังจากเวลาผ่านพ้นมาถึงช่วงหลังๆ ทำให้หลายคนมักมองเห็นว่าฉันเป็นคนใจดีกับทุกคน

ศิลปะหรืออนาจาร

เราได้ยินกันมาเป็นเวลานานพอสมควรแล้ว ขณะที่พบภาพเขียนหรือภาพถ่ายซึ่งมีคนเปลื้องผ้าห่อหุ้มร่างกายออกหมด และแสดงท่าทางต่างๆ มักมีคำถามปรากฏออกมาว่า เป็นภาพศิลปะหรืออนาจาร

กระทั่งหลังจากที่สังคมวางกฎระเบียบ ติดตามมาด้วยการใช้อำนาจควบคุม โดยที่คิดว่าถ้าเป็นงานศิลปะ ควรถือว่่าคือการศึกษาที่ลึกซึ้งถึงจิตวิญญาณมนุษย์ หากเห็นว่าเป็นอนาจาร ย่อมถือว่่าขัดศีลธรรมอันดีงาม

ประเด็นดังกล่าว ได้มีการนำมาถกเถียงกันอย่างกว้างขวาง แต่แล้วในที่สุดก็ค่อยๆ เงียบหายไปเสมือนคลื่นกระทบฝั่ง วันดีคืนดีก็เกิดเรื่องราวเช่นเดียวกันขึ้นมาอีก

หากมองเห็นภาพรวม อีกทั้งใช้ความจริงจากธรรมชาติเป็นพื้นฐานการพิจารณา น่าเข้าใจได้ว่า สิ่งที่ถูกกล่าวมาแล้วทั้งหมด ไม่ว่าจะผ่านพ้นมาแต่อดีตหรือกำลังจะก้าวต่อไปสู่ออนาคต หากคิดว่่าเป็นภาพคลื่นกระทบฝั่ง ลุกแล้วลูกเล่า ก็น่าจะเป็นไปได้ แต่ถ้าไม่สนใจค้นหาความจริงให้ลึกซึ้งถึงที่สุด ก็คงหาจุดจบยังไม่พบ

หากใช้หลักธรรมชาติเป็นพื้นฐาน แล้วมองไปยังภาพรวมของปรากฏการณ์ทั้งหมด โดยไม่นำเอาเงื่อนไขในด้านกาลเวลาหรือสิ่งอื่นใดมาผูกติดไว้ ย่อมรู้ความจริงได้ว่า แท้จริงแล้วก็คือการกระจายสิ่งซึ่งเป็นปรากฏการณ์ อันมีสภาพที่เรียกกันว่า 2 ขั้ว ไม่ว่าจะเป็นเรื่องใดก็ตาม

ถ้าคิดที่จะค้นหาความจริงต่อไป ก่อนอื่นควรเริ่มต้นสร้างความเข้าใจให้ตนเองรู้ว่า **เรื่องนี้เกิดจากความรู้สึกนึกคิดอันเป็นธรรมชาติของคนซึ่งอยู่ร่วมกันในสังคม** หากสะดุดคิดลึกลงไปอีกชั้นหนึ่ง น่าจะช่วยให้มองเห็นความจริงว่า สิ่งที่เป็นของแท้ซึ่งทำให้เกิดเงื่อนไขดังกล่าวแล้ว ย่อมมีความจริงอยู่ในรากฐานจิตใจคนซึ่งมีธรรมชาติแตกต่างกัน

หวนกลับไปนึกถึงชีวิตเราแต่ละคน จากยุคดึกดำบรรพ์ ซึ่งแต่ก่อนก็คงไม่มีสิ่งใดมาใช้ห่อหุ้มร่างกาย หากคงเป็นไปอย่างเปิดเผย โดยไม่รู้สึกรู้ว่าเป็นเรื่องแปลกประหลาด

ช่วงถัดมา คนเริ่มมีการนำวัตถุจากธรรมชาติที่อยู่ภายนอกตัวเองมาใช้เสริมสร้างการดำรงชีวิต ไม่ว่าจะเป็นเครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ที่อยู่อาศัย และอาหาร อันถือเป็นธรรมชาติในด้านรูปวัตถุระดับพื้นฐาน มีผลทำให้ทุกสิ่งทุกอย่างซึ่งประกอบขึ้นเป็นภาพรวมของกระบวนการธรรมชาติ รวมถึงชีวิตคน มีการเปลี่ยนแปลงอย่างสับสนเหตุและผลถึงซึ่งกันและกัน

โดยเฉพาะอย่างยิ่งเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดล้วนมีผลสืบเนื่องมาจากเงื่อนไขซึ่งอยู่ในรากฐานจิตใจคน ดังนั้นจึงคงหนีไม่พ้นไปจากการที่รากฐานจิตใจคน จำต้องได้รับผลจากการกระทำ ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงร่วมด้วย

ภายในรากฐานจิตใจของแต่ละคน ต่างก็มีจิตวิญญาณที่มีเหตุผลสานถึงความรู้สึกนึกคิดของตัวเอง ดังนั้น หลังจากคนนำสิ่งต่างๆ จากภายนอกมาใช้ประดิษฐ์เป็นอุปกรณ์เพื่อให้ความสะดวกสบายแก่ชีวิตตนเอง จิตใจคนจึงไม่อาจหลีกเลี่ยงพ้นไปจากอิทธิพลของวัตถุสำเร็จรูป

ซึ่งเปลี่ยนแปลงมาตามยุคสมัย ทำให้หลงใหลถึงกับยึดติดอยู่กับมันจนเป็นนิสัย ไม่ว่าใครจะรับเข้าไวก่อนน้อยแค่ไหน

แต่ความจริงจากธรรมชาติก็ได้ชี้ไว้อย่างชัดเจนว่า **ไม่มีชีวิตใด สิ่งใด จะเปลี่ยนแปลงไปจนหมดสิ้น** ดังนั้นส่วนที่สามารถยืนหยัดอย่างเข้มแข็งอยู่ได้ ย่อมยังคงมีอยู่ ไม่ว่าเหลือน้อยแค่ไหน ดังนั้น ผู้ที่ไม่ยอมตกเป็นทาสอิทธิพลของสภาพดังกล่าวจึงมีโอกาสยังรู้ความจริงได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

สำหรับผู้ที่ยังรู้ความจริงจากธรรมชาติที่อยู่ในใจตนเองให้มั่นใจได้ถึงระดับหนึ่ง ย่อมสามารถยังรู้ความจริงของธรรมชาติจากใจเพื่อนมนุษย์ได้อย่างหลากหลาย ดังนั้น แม้เรื่องราวจากภาพคนที่เปลี่ยนเครื่องนุ่งห่ม ออกจากร่างกายทั้งหมดและแสดงท่าทางต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นคนใดคนหนึ่งหรือหลายคน อีกทั้งเป็นคนชาติไหน ภาษาไหน ย่อมเห็นเป็นเรื่องธรรมดา ที่เกิดจากใจคน ทั้งผู้ปฏิบัติและผู้ที่มีโอกาสสัมผัสกับภาพดังกล่าว

สำหรับภาพเขียนหรือภาพถ่ายซึ่งปรากฏออกมาในลักษณะที่กล่าวมาแล้ว แทนที่จะมุ่งความสนใจไปยังภาพเหล่านั้นด้านเดียว ผู้ซึ่งมีรากฐานจิตใจอิสระ ย่อมสามารถหวนกลับมามองเห็นความจริงจากใจผู้เขียน หรือผู้ถ่ายภาพรวมถึง**ผู้ที่มีมองว่าเป็นศิลปะหรืออาจารย์** ซึ่งเป็นอีกด้านหนึ่งร่วมด้วย นอกจากนั้นน่าจะให้ความสนใจมองมายังด้านนี้เหนือกว่าอีกด้านหนึ่ง ทั้งนี้และทั้งนั้นเพื่อค้นหาความจริงให้ลึกซึ้งถึงที่สุด

ยิ่งไปกว่านั้น หากผู้พิจารณาไม่ลืมความจริงจากใจตัวเอง ถ้าสามารถหยั่งรู้ให้ถึงจุดอันเป็นเหตุที่ทำให้คนสนใจ ควรถือว่า ณ จุดนี้น่าจะมีความสำคัญอย่างที่สุด ดังเช่นที่คนยุคก่อนเคยชี้แนะไว้ว่า **ถ้ามองเห็นสิ่งอื่นใดก็ตามมีสภาพเป็นอย่างไร เจื่อนไขซึ่งฝังลึกอยู่ในรากฐานจิตใจผู้มองนั้นแหละที่กำลังคิดให้เป็นเช่นนั้น**

ดังนั้น จึงขออนุญาตสรุปเรื่องราวดังกล่าวไว้ ณ โอกาสนี้ว่า ก่อนที่จะให้ความสนใจพิจารณาสิ่งอื่นใดและเห็นเป็นอย่างไรก็แล้วแต่ ควรหวน

กลับมาค้นหาความจริงจากใจตนเองและถามตัวเองก่อนว่า **ตนกำลังคิดไปในทางนั้นหรือเปล่า?**

ทั้งนี้และทั้งนั้น ผลจากการคิดทบทวนเท่าที่ชี้แนะมานี้ ย่อมช่วยให้เกิดความยิ่งยงขึ้นในใจ อันนับได้ว่าเป็นผลดีในการยกระดับจิตใจตนเองให้สูงยิ่งขึ้น ทำให้การตัดสินใจไม่บังเกิดผลทำลายผู้อื่นซึ่งตั้งใจดีต่อสังคม หากยังมีผลสนับสนุนให้เกิดวิถีทางอันจะนำไปสู่การสร้างสรรค์ทั้งแก่ตนและส่วนรวมร่วมกัน

สิ่งที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดทำให้สามารถสรุปได้ว่า **การสร้างความเข้าใจให้แก่ตนเองได้อย่างลึกซึ้งของผู้มีอำนาจ ย่อมมีผลเหนือกว่าการใช้อำนาจทำลายล้างผู้อื่นซึ่งเป็นคนเช่นตน** โดยที่เชื่อว่าวันหนึ่งสิ่งซึ่งตนแสดงออกถึงความไม่พอใจจะสิ้นซากไปเองในที่สุด เพราะแท้จริงแล้วการเน้นความสำคัญที่ใช้ อำนาจย่อมสะท้อนให้เห็นถึงการขาดความเข้าใจในตนเอง

ผู้เขียนใคร่ขออนุญาตนำเอาความจริงจากสิ่งซึ่งตนมีโอกาสดูพบเห็นมาแล้วมาเล่าสู่กันฟัง

หากใครมีโอกาสเดินทางไปสัมผัสความจริงจากมุมต่างๆ ของโลก โดยที่ไม่ได้คิดไปหาความสำคัญส่วนตัวเหนือไปกว่าการไปแสวงหาความรู้จากสิ่งที่เป็นจริง หลายคนคงพบว่า ครั้งหนึ่งในประเทศเคนมารีกซึ่งเป็นมุมหนึ่งที่อยู่ในเขตหนาวเหนือของโลก เคยเปิดโอกาสให้มีการแสดงทางเพศอย่างอิสระ แม้ถนนบางสายก็เต็มไปด้วยสิ่งเหล่านี้ นอกจากนั้นยังมีการแสดงการร่วมเพศให้คนชมเป็นบริการเช่นเดียวกันกับกิจกรรมการบันเทิงต่างๆ

ต่อมากการแสดงออกดังกล่าวค่อยๆ ปรับสภาพไปเป็นอย่างลับๆ ส่วนอำนาจรัฐที่เข้ามามีควบคุม กลับติดตามมาอย่างสอดคล้องกับเหตุและผลซึ่งเกิดจาก ความรู้สึกของคนทั่วไป

ดังที่กล่าวกันว่า **ต้องใช้เวลา** แต่เป็นการใช้เวลาร่วมกับการปฏิบัติ

ระหว่างคนสองด้านที่สามารถถ่ายทอดความรู้สึกถึงกันและกันได้

แทนที่จะแยกความคิดออกไปอยู่กับคนละด้าน และตัดสินใจทำเช่นที่คนยุคก่อนเคยกล่าวไว้ว่า **หักห้ามพรวดด้วยหัวเข่า** ซึ่งแน่นอนที่สุด หากรากฐานความคิดกลายเป็นสองขั้ว ด้านหนึ่งย่อมคิดใช้อำนาจจริงแก่คนจากอีกด้านหนึ่ง ส่วนด้านที่ถูกรังแกย่อมคิดสู้ แต่วิถีการสู้จะต่ำลงไปลึกยิ่งกว่าเก่า

ดังได้กล่าวไว้แล้วว่า หากด้านหนึ่งไม่คิดว่าการแสดงออกโดยอีกด้านหนึ่งคืออณาจาร เพราะรากฐานจิตใจตนเองเปิดกว้างทำให้มีอิสระ น่าจะคิดว่าเป็นศิลปะมากกว่า หรืออีกนัยหนึ่งอาจกล่าวว่า **ไม่คิดจากใจที่ไม่เป็นอกุศล** ย่อมมีผลช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีทางสร้างสรรค์ ได้เองอย่าง เป็นธรรมชาติ

หากด้านที่มีอำนาจเหนือกว่า รู้สึกว่าเป็นภาพอณาจาร ย่อมสะท้อนความจริงให้รู้ว่าเงื่อนโซ่ซึ่งอยู่ในจิตใจผู้ถืออำนาจว่ามีสภาพเช่นนั้น ดังนั้นเราจึงพบเป็นครั้งคราวว่าผู้ที่มีโอกาสขึ้นไปอยู่ระดับสูง มักสะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมที่แสดงออกในทางมิชอบด้วยศีลธรรมอยู่ในที่ลับตา อันเกิดจากการหลงตัวเอง ให้ปรากฏได้เป็นครั้งคราว

ทุกวันนี้ เรามักพบกรณีข่มขืนชำเรา ซึ่งผู้ใหญ่ทำกับเด็กเพิ่มมากยิ่งขึ้น ส่วนผู้มีอำนาจมักนิยมใช้อำนาจในการปราบปรามด้านเดียว และแล้ววันหนึ่งภาพผู้ใหญ่ซึ่งถืออำนาจ ลงมือกระทำเอง ก็ปรากฏออกมาเป็นช่วงๆ

หากนำมาพิจารณาค้นหาความจริงจากรากฐานจิตใจคน ย่อมสามารถอ่านได้ หากบุคคลผู้สนใจอ่านมีรากฐานจิตใจอิสระช่วยให้เปิดกว้าง ย่อมส่งผลให้สามารถรู้ได้จากสองด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเริ่มจากด้านซึ่งมีความจริงอยู่ในใจตนเองเป็นสัจธรรม

บุญนำกรรมต่าง

ฉันนึกถึงคนจำนวนหนึ่งที่สนใจเรื่องบุญและกรรม มักกล่าวกันว่า “บุญกรรมเป็นของมีจริง” หลังจากรับฟังแล้วทุกครั้ง ทำให้ฉันเกิดความรู้สึกขึ้นในใจตัวเองว่าคิดกันได้แค่นั้นละหรือ? หากรู้สึกว่าเป็นของมีจริง ทำไมไม่ชี้แจงเหตุผลต่อไปอีกว่า บุญและกรรมเกิดมาจากอะไร และมีผลอย่างไรต่อชีวิตตัวเอง

หนึ่งการที่ฉันนำเรื่องบุญและกรรมมาพิจารณา อาจทำให้บางคนรู้สึกว่า เป็นเรื่องของคนแก่! แต่ความจริงแล้ว หากใครคิดเช่นนั้นคงบอกต่อไปได้ว่า แม้แก่แล้วก็อาจไม่สนใจนำเรื่องนี้มาคิด

ความจริงบุญและกรรมเป็นเรื่องของธรรมชาติซึ่งอยู่ในใจคนทุกคน ไม่ว่าวัยเด็ก วัยหนุ่มสาว หรือแม้มีอายุมากแค่ไหน หากความคิดอิสระ ย่อมให้ความสนใจเป็นธรรมดา ส่วนผู้ที่เอาเรื่องนี้มาผูกติดไว้กับวัยหรืออายุ แท้จริงแล้วก็คือผู้ซึ่งหลงอยู่กับความสบายทำให้ไม่สนใจนำมาคิดเพื่อค้นหาเหตุผลมากกว่า

ดังนั้น หากใครสนใจคิดได้ตั้งแต่อายุน้อย น่าจะถือเป็นโอกาสดีที่จะสร้างสมความรู้เพื่อใช้สร้างคุณงามความดีต่อไปได้อีกนาน จึงถือว่าเป็นบุญของตัวเอง

การนำเรื่องบุญและกรรมมาพิจารณา ถ้าสนใจค้นหาเหตุผลเพื่อหวังเรียนรู้ถึงความจริงได้อย่างลึกซึ้ง คงไม่น่าจะคิดกันแต่เพียงว่า บุญกรรมเป็นของมีจริงหรือไม่จริงเท่านั้น ไม่เช่นนั้นแล้วตัวเราเองก็ยังคงเป็นคนเชื่ออะไรต่อมิอะไรแบบสุมสี่สุมห้าไปเรื่อย ๆ แต่สิ่งที่น่ามากล่าวด้วยความรู้สึกสนใจหากนำมาคิด น่าจะชวนให้มองเห็นเงื่อนไขซึ่งแฝงอยู่ในรากฐานจิตใจคน ที่อาจแปรเปลี่ยนต่อไปได้หลายอย่าง

อย่างหนึ่งก็คือ การพูดว่า บุญกรรมเป็นของมีจริง สะท้อนให้อ่านถึงความรู้สึกที่อยู่ในใจผู้พูดได้ว่า น่าจะเกิดจากความเชื่อที่ยังขาดการรู้เหตุผล หรืออีกนัยหนึ่งคือ เชื่อแบบกำปั้นทุบดิน หรือจะพูดว่า เชื่อแบบลมๆ แล้งๆ ก็เป็นได้

ส่วนอีกอย่างหนึ่ง เชื่อจากการสัมผัสได้ด้วยใจตนเอง แต่ยังไม่อาจนำมาชี้แจงแสดงเหตุออกเป็นคำพูดหรือข้อเขียน ให้ผู้อื่นมองเห็นความจริงได้ชัดเจนถึงระดับหนึ่ง หรืออาจกล่าวว่า ยังไม่มั่นใจที่จะนำมาพูดหรือเขียนให้ผู้อื่นซักถามหรือวิจารณ์อย่างเปิดเผย

ถ้าฉันจะเริ่มต้นด้วยการกล่าวว่า บุญและกรรมเป็นความจริงซึ่งมีอยู่ในรากฐานจิตใจเราแต่ละคนแล้วอย่างพร้อมมูล เพียงแต่ช่วงภายในวิธีการดำเนินชีวิต เท่าที่ได้รับผลกระทบจากสิ่งซึ่งตนปฏิบัติกับเพื่อนมนุษย์มาแล้ว สามารถมองเห็นโอกาสหวนกลับไปค้นหาความจริงให้พบ ทุกคนย่อมมีโอกาสรู้และเข้าใจได้ ซึ่งโอกาสเช่นนี้ทุกคนมีอยู่แล้ว อีกทั้งยังไม่มีใครอื่นบังอาจมาปิดกั้นได้ แม้จะมีอำนาจใหญ่โตล้นฟ้าแค่ไหน

ดังนั้น คำนิยามของบุญและกรรม จึงเป็นสิ่งที่แต่ละคนจำเป็นต้องอธิบายให้แก่ใจตนเอง อีกทั้งเรียนรู้จากใจตนเองโดยเฉพาะ

หลังจากกล่าวมาถึงประเด็นนี้ น่าจะช่วยให้มองเห็นสิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งอยู่ในความลุ่มลึกเหนืออื่นใดทั้งหมด สิ่งนั้นก็คือ การดำเนินชีวิตจากรากฐานจิตใจที่มั่นคงอยู่กับความจริง ซึ่งมีอยู่แล้วในใจตนเอง หรืออีกนัยหนึ่งคือ การถือศีลธรรมเป็นที่ตั้ง อันหมายถึงการพึ่งพาตนเองจากเหตุและผลซึ่งธรรมชาติได้มอบมาให้ไว้ในรากฐานจิตใจนับแต่เกิดมาแล้ว

ถ้าผู้ใดยังเข้าใจความหมายของการพึ่งตนเองว่าเป็นการอวดดี หรืออีกนัยหนึ่ง คิดทำอะไรโดยพลการแต่เพียงผู้เดียวอย่างปราศจากการเห็นความสำคัญของเพื่อนมนุษย์นั้น หาใช่การพึ่งตนเองไม่ หากเป็นเพราะยึดติดอยู่กับอิทธิพลจากสิ่งภายนอกจึงทำให้สำคัญตนเองผิดไปจากความจริง

ผู้ที่มีสภาพจิตใจพึ่งตนเองได้ ย่อมหยั่งรู้ความจริงจากใจ โดยที่รู้ตัวตนก็คือคนเหมือนทุกคน ซึ่งโดยธรรมชาติแล้วย่อมยกความสำคัญของเพื่อนมนุษย์ไว้เหนือตน ทั้งนี้และทั้งนั้นเนื่องจากการปฏิบัติจากรากฐานความรู้สึกดังกล่าว ย่อมมีผลช่วยให้ตนมีความสุขลึกซึ้งยิ่งขึ้น

นอกจากนั้นยังสรุปลึกลงไปอีกระดับหนึ่งได้ว่า บุคคลลักษณะนี้ไม่ว่าจะทำอะไรอยู่ที่ไหน ย่อมไม่ก่อความเดือดร้อนให้กับผู้อื่น อีกทั้งใช้ชีวิตอยู่อย่างเรียบง่าย

มีคำปรารภอย่างหนึ่งซึ่งมักได้ยินเป็นครั้งคราวว่า ชีวิตเราแต่ละคนย่อมมีทั้งดีและไม่ดีอยู่ด้วยกัน คำปรารภดังกล่าวถ้านำมาคิดวิเคราะห์ค้นหาความจริง น่าจะตรงกับความหมายที่ฉันเคยพูดเป็นครั้งคราวว่า ทุกอย่างย่อมมองได้สองด้าน ด้านหนึ่งคือเงื่อนไขที่อยู่ในรากฐานจิตใจตนเอง ส่วนอีกด้านหนึ่งคือสิ่งซึ่งมีวิถีการเปลี่ยนแปลงที่มีเหตุผลเชื่อมโยงถึงกันอยู่ในกระบวนการสิ่งแวดล้อม

นึกถึงคำพูด รวมทั้งสิ่งซึ่งปรากฏอยู่ในข้อเขียนที่ฉันบันทึกไว้ในอดีตว่าการพิจารณาสิ่งใดก็ตาม เราไม่ควรมองที่ตัวมันอย่างเดียว หากประเด็น

สำคัญกว่านั้น ควรมองที่วิถีการเปลี่ยนแปลงมากกว่า

ดังนั้น ความดีความไม่ดีหาใช่มีตัวตนให้นำมายึดติดไม่ จึงควรมองที่วิถีการเปลี่ยนแปลงซึ่งความดีความไม่ดีอยู่ด้วยกัน แม้ด้านหนึ่งด้านใดมากกว่า จุดนี้ย่อมเปลี่ยนแปลงไปสู่อีกด้านหนึ่งได้ หากรากฐานจิตใจตนเองมั่นคงอยู่กับความจริง และใช้โอกาสทำงานร่วมกับเพื่อนมนุษย์ทุกคนเพื่อการเรียนรู้ อย่างปราศจากความรู้สึกรังเกียจหรือหลงใหลอยู่กับด้านใดด้านหนึ่ง

หากวิถีชีวิตเราแต่ละคนมั่นคงอยู่กับพื้นฐานเท่าที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด ย่อมมีผลช่วยให้ยังรู้ความจริงลึกซึ้งยิ่งขึ้นว่า บุญคือภาวะอิสระที่อยู่ในรากฐานจิตใจ ช่วยให้ผู้ปฏิบัติได้แล้วบังเกิดความสุขลึกซึ้งยิ่งขึ้น ส่วนกรรมหมายถึงภาวะยึดติดอันเป็นอีกด้านหนึ่งซึ่งอยู่ในรากฐานจิตใจ มีผลทำให้บังเกิดความทุกข์แก่ตนเอง

หลังจากกล่าวมาถึงขณะนี้ หากเข้าใจความจริงได้ลึกซึ้งถึงระดับหนึ่ง ย่อมยังรู้ได้เองว่า การทำงานโดยให้ความจริงจากใจแก่เพื่อนมนุษย์ทุกคน ย่อมมีผลสะท้อนกลับมาพบความสุขที่ใจตนเองได้อย่างลึกซึ้ง

นอกจากนั้น ยังช่วยให้เข้าใจต่อไปอีกว่า หากชีวิตดำเนินไปตามวิถีทางดังกล่าวได้อย่างมั่นคง ย่อมมีผลชำระล้างกรรมที่อยู่ในใจตนมาแต่อดีต ให้เบาบางลงไปได้เองอย่างเป็นธรรมชาติ

แม้ภายในรากฐานจิตใจ บุคคลใดมีอำนาจแห่งกรรมเหนือกว่าบุญ ทำให้มองผู้อื่นในแง่ร้าย หากคนจากอีกด้านหนึ่งมีอำนาจบุญมากกว่ากรรม ย่อมหวนกลับมามองเห็นด้านซึ่งเป็นบุญและให้กำลังใจเริ่มต้นจับจากด้านนั้นก่อนอื่น ซึ่งตรงกับความหมายของคำว่า แผ่ส่วนบุญ หรือ แผ่เมตตาให้กับอีกด้านหนึ่ง ย่อมมีผลช่วยให้ผู้ที่เคยตกทุกข์ได้ยากสามารถยืนหยัดขึ้นมาจากรากฐานตนเองได้

ดังนั้น จากหลักกรรมที่ชี้ไว้ว่า จงมองผู้อื่นในด้านดี บุคคลผู้มองจำเป็น

ต้องมีคุณความดีอยู่ในใจเป็นพื้นฐานมาแล้ว

ธรรมชาติที่อยู่ในรากฐานจิตใจคน หากยังรู้ความจริงได้อย่างลึกซึ้ง ย่อมสามารถมองเห็นความจริงจากภายนอกได้หมด ดังเช่นคำว่า **รู้แล้ว เข้าใจแล้ว** บุคคลผู้รู้จริงเข้าใจจริงย่อมเก็บไว้ในใจได้หมด จึงไม่มีการสะท้อนกลับออกมาเป็นคำพูด ไม่ว่าได้เถียงหรือโต้แย้ง เช่นการกล่าวว่า **ตนรู้แล้ว เข้าใจแล้ว** ซึ่งแท้จริงเพราะว่าไม่มีสิ่งนั้นอยู่ในใจ จึงสะท้อนกลับออกมาว่าตนมีแล้ว อันเป็นนิสัยของคนดีอันที่ไม่ยอมรับฟังผู้อื่น

อนึ่ง คำกล่าวที่ว่า **แต่ละคนย่อมมีทั้งความดีความไม่ดียู่ด้วยกัน** หากสามารถเข้าใจสิ่งที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดได้ลึกซึ้งถึงระดับหนึ่ง ย่อมหยั่งรู้ความจริงลึกลงไปอีกว่า **แท้จริงแล้ว ความดีความไม่ดีย่อมไม่มีตัวตน หากถือเป็นความจริงร่วมกันเป็นหนึ่งเดียวทั้งหมด**

ดังนั้นวิถีชีวิตที่สามารถเรียนรู้ความจริงได้ลึกซึ้งถึงระดับหนึ่ง แม้เริ่มต้นจากชีวิตซึ่งมีกรรมเหนือกว่าบุญมากแค่ไหน หากการเปลี่ยนแปลงซึ่งอยู่ในรากฐานจิตใจตนเอง ผ่านพ้นมาถึงจุดซึ่งสามารถหยั่งรู้ความจริงได้มากกว่า การลุ่มหลงอยู่กับสิ่งต่างๆ ย่อมสามารถ**ให้บุญเป็นสิ่งนำทาง ส่วนกรรมเป็นเพียงสิ่งปรุงแต่ง** ซึ่งในที่สุดย่อมค่อยๆ หดไปเองอย่างเป็นธรรมชาติ

ดังที่หลักธรรมชาติได้ชี้ความจริงไว้อย่างชัดเจนว่า **ชีวิตเราแต่ละคน** เกิดมาเพื่อการเรียนรู้ความจริงร่วมกับอีกด้านหนึ่ง มีผลเพื่อใช้กรรมเก่า

จงพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่

ฉันเคยได้ยินผู้ใหญ่ยุคก่อน นำเอาหลักธรรมชาติของชีวิตมากล่าวฝากไว้กับชนรุ่นหลังหลายเรื่อง เราเชื่อกันว่าสิ่งเหล่านี้คือภาษิตสอนใจ เพื่อให้วิถีการดำเนินชีวิตของแต่ละคนมั่นคงยิ่งขึ้น

มีภาษิตบทหนึ่งซึ่งชี้แนะไว้ว่า **จงพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่** หลังจากนั้นมา บางครั้งถ้ามีคนพูดถึงเรื่องนี้ขึ้น ฉันมักได้ยินเสียงจากอีกคนหนึ่งพูดสวนทางกลับมาว่า **ถ้าพอใจในสิ่งที่มียู่เท่านั้น เราคงไม่ต้องคิดทำอะไรต่อไปอีก แล้วสังคมจะพัฒนาตัวเองไปได้ยังไง**

คำพูดแบบทวนกระแสซึ่งนำมากล่าวไว้ ณ โอกาสนี้ ถ้าใครมองย้อนกลับไปยังเหตุซึ่งอยู่ในใจของบุคคลผู้พูดได้แย่ง น่าจะรู้ความจริงได้ว่า เป็นเพราะบุคคลผู้นั้นยังขาดการรู้เหตุรู้ผลได้อย่างลึกซึ้ง จึงทำให้มองสะท้อนกลับออกมาจากความจริงที่อยู่ในใจตัวเองในลักษณะเช่นนั้น

โดยธรรมชาติแล้ว คนที่มีนิสัยเห็นแก่ตัว มักรู้ได้จากการมองสิ่งต่างๆ เห็นได้ด้านเดียว ดังเช่นภาษิตที่กล่าวไว้ว่า **จงพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่** คนเห็นแก่ตัว หลังจากรับฟังแล้ว แทนที่จะรู้ว่าตนเองนั้นแหละไม่ควรคิดโลกโมโหสัน

หากมุ่งทำงานจากใจให้ดีที่สุด ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่ภายนอก ตัวเองย่อมส่งผลตอบสนองในทางที่ดีอย่างเป็นธรรมชาติ อีกทั้งยังหวังได้ว่า มีผลช่วยให้ชีวิตอนาคตมีความมั่นคงยิ่งขึ้น นอกจากนั้นหากปฏิบัติได้ ไม่ว่าคิดทำอะไรก็ตาม ย่อมไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับผู้อื่น

การอ่านนิยายคนเห็นแก่ตัวน่าจะทำให้ได้ไม่ยาก เช่น แก๊งยั่วให้โกรธ ย่อมแสดงอารมณ์ที่เปิดเผยความจริงซึ่งแฝงอยู่ในใจให้รู้ได้แทบทั้งหมด นอกจากนั้น คนลักษณะนี้ถ้ารู้สึกผิดหวังจากสิ่งที่ตนต้องการ ย่อมละทิ้งไปแสวงหาจากที่อื่นต่อไปอีกทั้งนี้และทั้งนั้น **ผู้มีนิสัยเห็นแก่ตัวย่อมมีธรรมชาติที่ขาดความรักความจริงใจต่อเพื่อนมนุษย์**

ความจริงแล้ว ความหมายของภาษิตบพนี้ หากรู้ได้อย่างลึกซึ้ง น่าจะเห็นได้ว่า คือ **หลักสัจธรรมของการพึ่งตนเอง** แทนที่จะคิดเป็นอย่างอื่นสำหรับผู้ซึ่งยังคิดได้ไม่ถึง ทำให้ขาดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง แสดงให้รู้ว่าบุคคลผู้นั้นยังพึ่งตนเองได้ยาก คงมีนิสัยยึดติดอะไรต่อมิอะไรต่อไปอีก จนกว่าปัญหาที่เกิดจากการกระทำของตน สะท้อนกลับมาทำให้รู้สึกเป็นทุกข์หนักถึงระดับหนึ่ง จึงจะเข้าถึงจุดหวนกลับมาพบความจริงดังกล่าวแล้วได้

โลกเราทุกวันนี้ หากใครมองเห็นภาพรวมของทุกสิ่งทุกอย่าง ซึ่งมีเหตุผลสานถึงกันและกันได้ทั้งหมด เนื่องจากมีรากฐานจิตใจอิสระถึงระดับหนึ่งแล้ว น่าจะพบความจริงต่อไปอีกว่า จากสภาพที่เป็นความจริงอยู่ในขณะนี้ ภายในภาพรวมดังกล่าว ชีวิตคนทั่วไปซึ่งกำลังเผชิญกับปัญหา ที่เกิดจากภาวะสูญเสียมดุลระหว่างเหตุและผลซึ่งอยู่ในรากฐานจิตใจตนเองชัดเจนยิ่งขึ้น

ถ้ามองไปยังทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อันควรถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์แต่ละคน อันดับแรกเรากำลังสูญเสียแผ่นดินอันควรถือว่าเป็นพื้นฐานรองรับชีวิตตัวเองรวมถึงเพื่อนร่วมท้องถิ่น ซึ่งประเด็นนี้ควรสนใจมองทั้งสองด้านร่วมกัน

ด้านที่ควรถือว่าเป็นพื้นฐานสำคัญของชีวิต น่าจะได้แก่ความรักอันควร
หยั่งลงสู่พื้นดินถิ่นเกิดอย่างลึกซึ้ง แต่เนื่องจากทุกวันนี้ อธิพลวัตถุซึ่ง
ได้รับการถ่ายทอดจากคนต่างถิ่นที่กระจายเข้ามา เพื่อต้องการผลประโยชน์
มีผลทำให้คนท้องถิ่นโดยเฉพาะชนรุ่นหลัง จำต้องละทิ้งถิ่นฐานบ้านช่อง รวม
ถึง พ่อแม่ปู่ย่าตายายของตนเข้าเมือง โดยที่คิดว่า ต้องการแสวงหาการศึกษา
ระดับสูง

ประเด็นนี้ หากมองเห็นความสำคัญของจิตวิญญาณอันเป็นธรรมชาติ
ที่อยู่ใต้อารมณ์จิตใจของแต่ละคน ย่อมรู้ความจริงได้ว่า เป็นเพราะขาดการ
รู้เท่าทันอิทธิพลวัตถุที่แฝงอยู่ในระบบการจัดการศึกษา ซึ่งได้รับการ
ถ่ายทอดจากต่างถิ่น เข้ามาครอบงำภูมิปัญญาคนท้องถิ่น ดังนั้น ภายใน
ระบบการจัดการศึกษาระดับสูง ทุกวันนี้จึงถูกเจือปนเอาไว้ด้วยอิทธิพล
วัตถุข้ามชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บุคคลผู้ซึ่งดำรงความอิสระภายในรากฐาน
จิตใจตนเองให้มั่นคงอยู่ได้ ย่อมรู้สึกได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ดังนั้น ภายในกระบวนการจัดการศึกษายุคปัจจุบัน จึงมีอิทธิพล
ครอบงำโดยสิ่งแปลกปลอมจากภายนอก เข้ามาแฝงไว้อย่างลึกซึ้ง มีผลทำให้
เยาวชนส่วนใหญ่จำต้องตกเป็นทาสอิทธิพลวัตถุลึกซึ้งยิ่งขึ้น ทำให้ผู้ผ่านการ
หล่อหลอมจากระบบการจัดการศึกษาส่วนใหญ่คิดทำอะไรก็ตาม ผลที่ปรากฏ
ย่อมขาดทิศทางอันควรมุ่งลงสู่พื้นดิน จึงส่งผลทำให้คนระดับล่าง ได้รับความ
เดือดร้อนหนักมากยิ่งขึ้น

ส่วนการสูญเสียพื้นดินในด้านวัตถุโดยตรง เราจะพบความจริง จาก
การเกษตรกรรมว่า ไม่ว่าปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์ มักมุ่งเน้นความสำคัญ ไปยัง
การส่งออก เพื่อนำผลผลิตไปขายคนต่างถิ่นด้านเดียว มากกว่าที่จะคำนึง
ถึงความสำคัญของชีวิตคนท้องถิ่น แม้จะต้องถูกปล่อยไว้ให้หลายๆ จุดเกิด
ความรู้สึกยากลำบาก ลูกหลานมาถึงขั้นร้องเรียน เพื่อหวังขอความช่วยเหลือ
แต่การแสดงออกโดยคนระดับบนผู้รับผิดชอบในเรื่องการบริหาร และการ

จัดการ กลับมีผลตอบสนองจากการปฏิบัติซึ่งทำให้อ่านได้ถึง **การขาดความรักความจริงใจ**

นโยบายการบริหารและการจัดการที่สาเหตุผลถึงนิสัยของกลุ่มบุคคล ผู้บริหารในระดับต่างๆ หากนำมาพิจารณาจากรากฐานจิตใจที่เป็นกลาง สักหน่อย ส่วนใหญ่แล้วเน้นส่งเสริมการผลิตเพื่อส่งออก ในประเด็นของการสูญเสียพื้นดิน น่าจะมองเห็นได้ว่า คุณสมบัติที่บ่งบอกถึงความอุดมสมบูรณ์ของดินโดยทั่วไป ถ้าหวนกลับไปมองอดีตเราจะพบความจริงว่า ขณะนี้ ความอุดมสมบูรณ์ของแร่ธาตุอันควรเกิดจากธรรมชาติของท้องถิ่นเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สิ่งที่เราเรียกว่า**อินทรีย์วัตถุ** จากผลของการพัฒนา การเกษตร เท่าที่ผ่านพ้นมาแล้ว ทำให้ดินเสื่อมโทรมเพิ่มมากยิ่งขึ้น

นอกเหนือจากนั้น การนำธาตุอาหารต่างๆ กลับคืนสู่พื้นดินตามเดิม อันควรมีสภาพ**หมุนเวียนกันเองบนพื้นฐานธรรมชาติ** กลับต้องไปนำเอา สารเคมีที่สังเคราะห์จากชนต่างชาติเข้ามาใช้ ซึ่งแท้จริงแล้วสภาพของสิ่งเหล่านั้น ก็หาใช่มีธรรมชาติอย่างสอดคล้องกันกับสิ่งซึ่งเคยมีอยู่ดั้งเดิมไม่ นอกจากนั้น ยังต้องเอาเงินที่ได้รับจากการขายพืชผลไปยังต่างถิ่น กลับมาซื้อหาจากเขา อีกด้วย

ส่วนผลิตผลที่ขายได้ หลังจากนำไปใช้ประโยชน์แล้วควรมีส่วนเหลือซึ่ง มีโอกาสหวนกลับมาสู่พื้นดินอันเป็นธรรมชาติของแหล่งกำเนิด กลับตกไป อยู่ในสภาพเช่นเดียวกันกับการส่งแร่ธาตุ รวมถึงสภาพความอุดมสมบูรณ์ของท้องถิ่นไปลงในแผ่นดินถิ่นอื่น

สภาพที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด ทำให้สรุปได้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ถูก อิทธิพลวัตถุข้ามชาติเข้ามาบุกรุกทำลาย จนกระทั่งมีผลทำให้ชีวิตคนท้องถิ่น ทั้งชีวิตจำต้องตกเป็นทาส รวมถึงธรรมชาติอันควรถือว่าเป็นพื้นฐานรองรับ ชีวิตของแต่ละคนจำต้องสูญเสียไปด้วย

ดังนั้น เมื่อชีวิตคนจำต้องสูญเสียสิ่งอันควรถือว่า มีผลในการดำรงชีวิต ขั้นพื้นฐาน ย่อมทำให้มีผลเสียหายถึงชีวิตต้นไม้และสัตว์

ไม่เพียงเท่านั้น เรายังพบว่าขณะนี้ ผลจากการสูญเสียสิ่งต่างๆ โดยมีเหตุแห่งการทำลายอยู่ที่คน ยังมีผลลูกกลมมาถึงสิ่งซึ่งอยู่ใกล้ตัวใกล้ใจคนที่สุด อันได้แก่ภาพสะท้อนที่ปรากฏเห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้นว่า **คนในกลุ่มที่มีโอกาสเหนือกว่ากำลังปฏิบัติสิ่งต่างๆ** ในสภาพที่มีผลทำลายคนด้วยกันเอง ซึ่งดำรงชีวิตอยู่ในด้านที่ด้อยกว่าตน เพราะขาดการรู้เท่าทันต่ออิทธิพลเงื่อนไขที่แฝงอยู่ในจิตใจตัวเอง ซึ่งนับวันยิ่งเห็นชัดเจนมากขึ้น

ความพอใจในสิ่งที่แต่ละคนมีอยู่ น่าจะหมายถึงการหยั่งรู้ความจริงจากใจตนเอง ช่วยให้การนำปฏิบัติเกิดจากการหยั่งรู้เหตุรู้ผลได้แล้ว จึงควรมีการยับยั้งชั่งใจตนเองก่อนที่จะคิดตัดสินใจปฏิบัติสิ่งใดสิ่งหนึ่งลงไป โดยที่รู้สึกได้ถึง**ความละเอียดรอบา**

ความพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ คงหาใช่หมายถึงการมองที่มุ่งเน้นไปยังด้านวัตถุเท่านั้นไม่ ดังนั้น หากใครสามารถปลดปล่อยภาวะยึดติดอยู่กับ วัตถุ เงินตรา แม้การมีอำนาจ รวมถึงการได้รับยกย่องสรรเสริญจากผู้อื่น ออกจากจิตใจตนเองได้มากแค่ไหน ชีวิตตัวเองนั้นแหละที่เปิดโอกาสให้ตน มีกำลังใจในการมุ่งมั่นทำงานอย่างรู้คุณค่า ซึ่งใจตนพึงได้รับจากความรักความศรัทธาโดยใจจริงของผู้อื่นเพิ่มพูนมากขึ้น

หากวิถีชีวิตใครที่สามารถดำเนินมาบนวิถีทางดังกล่าวได้อย่างมั่นคง ยิ่งเริ่มต้นรู้สึกได้ตั้งแต่อายุน้อย ผลงานจากการปฏิบัติโดยบุคคลผู้นั้นย่อมได้รับการยอมรับนับถือจากคนทั่วไปอย่างกว้างขวาง ซึ่งผลจากสิ่งทีกล่าวนมาแล้วทั้งหมดน่าจะสะท้อนให้เห็น และเข้าใจได้ถึงคำนิยามของคำว่า**ผู้มีบารมี**

ซึ่งผู้มีบารมีที่แท้จริง ย่อมไม่นิยมที่จะใช้เงินรวมถึงวัตถุต่างๆ เป็นเครื่องมือสร้างสรรค์สถานภาพของตัวเอง หากได้มาเองจากความรู้สึก ซึ่งเกิดจากใจของบุคคลทั่วไปอย่างเป็นธรรมชาติ

ความจนที่น่ากลัวที่สุด

หวนกลับไปทบทวนสู่อดีต ฉันได้ยินผู้คนกล่าวถึงปัญหา ความยากจน มาเป็นเวลานานมาแล้ว เสมือนคนกลัวความจนกันทั่วไปหมด แต่การปฏิบัติ ซึ่งแต่ละคนคิดแก้ปัญหา ฉันก็ยังมองไม่เห็นว่ามันจะได้รับผลอย่างชัดเจน ให้เชื่อมั่นได้ จึงทำให้สงสัยว่า เป็นเพราะไม่กล้าสู้ความจน หรือนำเอาความจน มาอ้างเพื่อหวังประโยชน์อย่างอื่นใส่ตัวเอง

แทบทุกครั้งที่พูดถึงเรื่องปัญหาความยากจน มักมีอีกด้านหนึ่งของการ แสดงออกที่หยิบยกเอาความร่ำรวยมาเชิดชูอยู่ตลอด แม้ปัญหาการเกษตรซึ่ง มีธรรมชาติปลูกฝังความรักพื้นดินให้กับผู้ปฏิบัติเราก็มักได้ยินคำว่า ปลูกต้นไม้ หนึ่งต้นนั้นหนึ่งชื้อจะร่ำรวย บางทีก็เลยไปถึงขั้นที่กล่าวว่า พืชนั้น พืชนี้ เป็นเงิน เป็นทอง

สภาพที่พบได้ในขณะนี้ ล้วนแล้วสะท้อนให้เห็นถึงการฉกฉวยโอกาสใน ขณะที่คนจำนวนมากกำลังหลงผิดเพราะขาดรากฐานการพึ่งตนเอง โฆษณา ลำทับให้คนตกอยู่ในสภาพหวาดกลัวมากขึ้น ร่วมกับอีกด้านหนึ่งซึ่งเอาสิ่ง ตรงข้ามมาใช้เป็นเหยื่อล่อให้ยึดติดอยู่กับเงินและวัตถุหนักมากยิ่งขึ้น

ถ้ารากฐานจิตใจคนยังรู้ความจริงจากธรรมชาติได้อย่างลึกซึ้ง ย่อมมองเห็นเองว่าแท้จริงแล้วไม่ว่าจะยึดติดอยู่กับด้านไหน มันก็อยู่บนพื้นฐานการมองผิดด้านเหมือนกันหมด จึงทำให้ยากแก่การหลุดออกมาจากวัฏจักรดังกล่าว เพื่อให้รากฐานจิตใจตนเองสามารถคิดหาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว ได้อย่างอิสระ

ฉันเคยระบายความรู้สึกจากใจตัวเองเกี่ยวกับเรื่องนี้ โดยการเขียนบทความเรื่อง **ความจนความรวย ไม่มีในโลกแห่งความจริง** เมื่อวันที่ 8 มกราคม 2546

สิ่งที่จุดประกายความคิดให้ฉันเขียนเรื่องดังกล่าว มีเหตุสืบเนื่องมาจากการที่ตนยังรู้ความจริงชัดเจนแล้วว่า ผู้ที่มีรากฐานจิตใจมั่นคงอยู่กับการพึ่งพาตนเอง ย่อมไม่นำเรื่องอื่นใดมาเปรียบเทียบกับสภาพความจริง ซึ่งตนมีอยู่อย่างรู้เหตุรู้ผล ดังนั้น เมื่อไม่นำสภาพที่ตนดำรงอยู่ไปเปรียบเทียบกับคนอื่น ย่อมไม่รู้สึกรำว怨หรือจน ดังที่หลักธรรมได้ชี้ไว้ว่า **จงภูมิใจในตนเอง** ซึ่งสิ่งนี้คือ ศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ที่แท้จริง

ดังนั้น บนเส้นทางชีวิต จึงสามารถยืนหยัดอยู่บนพื้นฐานตนเองได้อย่างภาคภูมิใจ ไม่ว่าใครจะมีเงินมากแค่ไหน แม้ผลจากการจัดการศึกษาจะทำให้มีผู้ได้รับปริญญาสูงแค่ไหน อีกทั้งมีโอกาสก้าวขึ้นไปสู่การมีตำแหน่งและอำนาจ รวมถึงได้รับการยกย่องจากการแสดงออกโดยบริวารแวดล้อม แม้บางโอกาส อาจมีเหตุการณ์ทำให้ฉันต้องเข้าไปยืนอยู่ท่ามกลางกลุ่มบุคคลผู้มีสภาพ ดังกล่าว แต่ตนก็ไม่เคยรู้สึกสะทกสะท้านแต่อย่างใด หากยังคงมีใจที่รักษาความเป็นธรรมชาติให้มั่นคงอยู่ได้ จึงไม่มีผลทำให้จำต้องสูญเสียจะอันควร รักษาไว้ในจิตใจตนเองอย่างสุดชีวิต

ทำให้ฉันนึกถึงโคลงสี่สุภาพบทหนึ่ง ที่อยู่ในหนังสือโคลงโลกนิติซึ่งสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเดชาดิศร ได้ทรงนิพนธ์ไว้ โดยที่ครูนำมาให้นักเรียนท่องในชั้นเมื่อฉันมีอายุ 13 ขวบ จึงใคร่ขออนุญาตนำมาลิขิตไว้ ณ โอกาสนี้

จามรีชนชื่องอยู่	หยุดปลด
ชีพ บ่ รักรักยศ	ยิ่งไซ้
สัตว์โลกซึ่งสมมต	มีชาติ
ดูเยี่ยงสัตว์นั้นได้	โลกซึ่งสรรพเสรีญ ฯ

เนื้อหาสาระภายในโคลงบทนี้ สอดคล้องกันกับประเด็นสำคัญที่ฉันนำมากล่าวเน้นไว้ ณ โอกาสนี้

บัดนี้วัยฉันล่วง 80 ปีมาแล้ว แต่ตนก็ยังจำความในอดีตซึ่งเป็นจุดสำคัญ ได้หมดทุกเรื่อง ฉันจำได้ดีว่า ภายในรากฐานความรู้สึกตัวเอง ไม่เคยกลัวอดตาย หรือว่าใครคนไหนที่รู้จักฉันมาแล้วในอดีต เคยได้ยินฉันพูดอ้างในที่ต่างๆ ว่า ทำอย่างนั้นไม่ได้ ทำอย่างนี้ไม่ได้ ประเดี้ยวตัวเองจะอดตาย

แต่กลับมีผู้ที่สนิทกับฉัน ได้ยินฉันพูดเป็นครั้งคราวว่า จะให้ฉันทำในสิ่งซึ่งไม่ชอบด้วยเหตุผล ฉันคงไม่ยอมทำ หากจำเป็นต้องทำเพราะรู้สึกว่าจะอาจส่งผลเสียหายเฉพาะหน้า แต่ก็คงไม่ยอมให้ใจตัวเองจำต้องเป็นไปตามนั้นอย่างเด็ดขาด แม้นตนจะต้องนอนตายข้างถนน

ทั้งนี้และทั้งนั้น น่าจะมีเหตุผลสืบเนื่องมาจากรากฐานจิตใจตนเอง ต้องการถือความจริง อันเป็นสมบัติซึ่งธรรมชาติได้มอบมาโดยกำเนิด เอาไว้ให้มันคงอยู่ได้ แม้จำเป็นต้องแลกกับชีวิต หากเห็นว่าจำต้องเกิดการสูญเสียคุณค่าภายในจิตใจเพราะอิทธิพลจากสิ่งอื่นใดก็ตาม

ฉันมุ่งมั่นทำงานเพื่อให้ร่างกายตัวเองเพียงอยู่ได้อย่างมีเหตุมีผล โดยที่รู้ว่าชีวิตเราแต่ละคน คือสิ่งซึ่งธรรมชาติได้มอบให้มาแก่โลก เพื่อหวังสร้างงานอันพึงใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นพื้นฐาน ร่วมกับอีกด้านหนึ่งคือ วิญญาณความรัก อันพึงรับผิดชอบที่จะมุ่งมั่นทำงานเพื่อสนองคุณแผ่นดินถิ่นเกิดจนถึงวันอันเป็นที่สุด

จากเหตุผล เท่าที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด น่าจะสะท้อนภาพให้สามารถ

มองเห็นความจริงจากใจตนเอง ที่มุ่งมั่นปฏิบัติเพื่อหวังประโยชน์สุขแก่มนุษยทุกคน ร่วมกับอีกด้านหนึ่งเพื่อให้ตนอยู่อย่างมีความสุขในสภาพที่พอเหมาะพอสม โดยไม่ทำให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อน

สิ่งที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด สำหรับบุคคลผู้มองเห็นได้ลึกซึ้งถึงระดับหนึ่งแล้ว น่าจะรู้ความจริงได้ว่า สิ่งซึ่งนำมากล่าวล้วนสะท้อนให้เห็นภาพความจริงได้ว่า **ความรวยความจนไม่มีในโลกนี้ คงมีแต่ความจริงที่อยู่** ในใจเราแต่ละคน ซึ่งควรสานเหตุและผลถึงกันได้หมด

หวนกลับมานึกถึงหัวข้อเรื่อง **ความจนที่น่ากลัวที่สุด** ซึ่งฉันกำลังเขียนอยู่ในขณะนี้ อาจทำให้หลายคนสงสัยว่า ในเมื่อภาพสะท้อนที่ปรากฏออกมาจากสิ่งซึ่งกล่าวมาแล้ว ทำให้สรุปได้ว่า **ความรวยความจนไม่มีในโลก** ถ้าเช่นนั้น ฉันกำลังคิดกลัวอะไรที่มันซ่อนเร้นเป็นเงื่อนปมอยู่ในแง่คิดของการเขียนเรื่องนี้ ?

ประเด็นคำถามดังกล่าว หากเกิดขึ้นจากความรู้สึกภายในจิตใจ ผู้ใดก็ตาม ถ้าสามารถค้นหาคำตอบให้เป็นที่มั่นใจได้จริงแล้ว ควรถือว่าเป็นสมบัติอันล้ำค่าที่สุดสำหรับตัวเอง ทั้งนี้และทั้งนั้นในเมื่อสามารถค้นพบ ได้เองอย่างอิสระ แทนที่จะขอให้ฉันเป็นผู้ตอบ แม้ฉันจะตอบออกมาจากใจ แต่มันก็ไม่ใช่เป็นของจริงจากใจเธอเอง

ฉันหวนกลับไปนึกถึงสิ่งที่คนยุคก่อนเคยลิขิตไว้ว่า **อย่าไว้ใจทาง อย่าวางใจคน จะจนใจเอง** หลังจากนำเรื่องนี้มาพิจารณา ทำให้รู้สึกสะอิดใจอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นที่กล่าวว่า **จะจนใจตนเอง**

จากประสบการณ์ชีวิตเท่าที่ดำเนินมาบนเส้นทางดังกล่าวแล้วทั้งหมด ทำให้สามารถสรุปประเด็นสำคัญๆ ได้ว่า **บุคคลใดมุ่งมั่นทำงานทุกสิ่งทุกอย่าง ที่ผ่านเข้ามาสู่วิถีชีวิตตัวเองอย่างเป็นธรรมชาติ** อีกทั้งนำประเด็นปัญหาจากทุกเรื่องมาคิดค้นหาเหตุผลอย่างปราศจากการรู้สึกท้อถอย นอกจากนั้นเมื่อพบปัญหาแทนการหลบเลี่ยง หากหวนกลับมา

ต่อสู้กับใจตนเอง อีกทั้งมุ่งมั่นทำงานสืบต่อไปได้อย่างปราศจากความรู้สึก หวันไหวจนถึงขั้นปิดตัวเองโดยสิ้นเชิง

สภาพดังกล่าว น่าจะช่วยให้สามารถเห็นความจริงได้ว่า ภายในรากฐานจิตใจตนเอง มีการสังสมทรัพย์สมบัติอันล้ำค่าที่สุดสำหรับชีวิตอนาคต นอกจากนั้นยังสามารถรู้ความจริงต่อไปอีกว่า คลังสมบัติแห่งนี้ยังนำออกมาใช้ก็ยังมี การสังสมเพิ่มมากยิ่งขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติ

บุคคลลักษณะนี้ย่อมมีรากฐานจิตใจเข้มแข็ง แม้ร่างกายจะถึงขั้นอดตาย หรือถูกทำร้ายจนถึงสูญเสียชีวิต ก็คงยอมสละได้ทุกโอกาส ดังนั้นคนลักษณะนี้จึงไม่มีการอ้างเรื่องอื่นใดจากภายนอก เพื่อนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการเอาตัวรอด

วิถีทางดังกล่าว น่าจะมีเหตุผลสอดคล้องกันกับความจริง ซึ่งได้กล่าวไว้แล้วว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นสิ่งอยู่เหนืออื่นใดทั้งหมด แม้การสูญเสียชีวิตจากเหตุผลใดก็ตาม ย่อมถือได้ว่าเป็นสิ่งอันควรภูมิใจเหนือการสูญเสียเพียงแค่ด้านวัตถุ อันเป็นสิ่งซึ่งธรรมชาติได้สมมติขึ้นมาให้เพียงชั่วคราวชั่วคราวเท่านั้น

ฉันจึงขออนุญาตกล่าวฝากไว้กับเพื่อนมนุษย์อันเป็นที่รักทุกคนว่า จนอะไรก็จนกันไปเกิด แต่เมื่อไหร่รู้สึกว่ กำลังจะจนใจตนเองนั้นแหละ หมายถึงผลเสียหายอันพึงเกิดขึ้นกับคุณค่าชีวิตตนเองกำลังรออยู่เบื้องหน้า และการต่อสู้ซึ่งได้ผลที่สุด น่าจะหมายถึงการต่อสู้กับใจตนเองให้ถึงที่สุด

คนรวยปัญญาย่อมไม่จนแถม แม้ครั้งนี้แพ้ย่อมมองเห็นโอกาสลุกขึ้นมาสู้ใหม่ได้ ส่วนคนจนปัญญานั้นสิ ไม่ควรได้รับการยอมรับว่าเป็นคนอันควรภาคภูมิใจอีกต่อไป นอกจากนั้น บุคคลลักษณะนี้ยังมีแนวโน้มในการปฏิบัติตนที่อาจเป็นพิษเป็นภัยต่อสังคมได้ไม่ยาก

โลกไร้พรหมแดน

หลังจากนำประเด็น “โลกไร้พรหมแดน” มาพิจารณา ฉันคิดว่า คนส่วนใหญ่คงเข้าใจว่า **ทุกวันนี้มนุษย์สามารถเดินทางถึงซึ่งกันและกันได้หมดทั้งโลก** ทำให้เกิดปัญหาติดตามมา โดยมีการคิดช่วงชิงผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน ระหว่างผู้ที่มีอิทธิพลอำนาจและมีโอกาสเหนือกว่า กับผู้ที่ยังตกอยู่ในสภาพด้อยกว่า

แม้ต่างฝ่ายต่างคิดว่าตนมีความเก่งกล้าสามารถ อย่างที่ชนยุคก่อน เคยเตือนสติไว้ว่า **อย่าสำคัญตนผิด** ทำให้เกิดเรื่องราวบานปลายออกไปจนถึงขั้นรบราฆ่าฟันกันรุนแรงยิ่งขึ้น ดังที่กล่าวกันว่า **ปลาใหญ่กินปลาเล็ก**

ยิ่งช่วงหลังๆ พฤติกรรมของมนุษย์ได้สะท้อนให้เห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้นว่า หลังจากมีการนำวัตรธรรมซึ่งมีอยู่ในธรรมชาติ มาใช้ประโยชน์เพื่อสนองความสะดวกสบาย ทำให้มนุษย์หลงอยู่กับสิ่งเหล่านั้นจนกระทั่งไม่อาจยับยั้งชั่งใจได้ ในที่สุด สงครามแย่งชิงสิ่งที่มีอยู่แล้วในธรรมชาติ จึงปรากฏเห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ฉันได้กล่าวไว้แต่แรกแล้วว่า คนส่วนใหญ่มองเรื่องโลกไร้พรมแดน โดยที่เข้าใจว่า เป็นเพราะมนุษย์สามารถเดินทางถึงกันได้ทั่วโลกแล้ว ถ้าไม่มองตามกระแสด้านเดียว หากยังรู้จักเฉลียวใจ น่าจะหวนกลับมามอง อีกด้านหนึ่ง ย่อมให้เห็นความจริงได้ว่า ยังมีคนอีกส่วนหนึ่ง แม้เป็นส่วนน้อย ที่ไม่ได้มองเช่นนั้น

บุคคลผู้มีรากฐานจิตใจอิสระจริง ย่อมมองเห็นสองด้านเสมอ นอกจากนั้นยังสามารถรู้ว่า ด้านซึ่งเห็นได้รู้ได้จากผลการหวนกลับมาทบทวน ตนเอง คือสิ่งที่เป็นความจริง จึงควรถือเป็นพื้นฐานสำคัญของอีกด้านหนึ่ง

ดังนั้น สิ่งซึ่งคนส่วนน้อยมองเห็นได้ในขณะนี้ ถ้าจะกล่าวว่าเป็น **คนส่วนที่ยังหลงเหลืออยู่ในสังคมลักษณะนี้** ก็เป็นได้ หรืออาจกล่าวว่า คือ **คนยุคใหม่** ที่เริ่มมองเห็นความจริงจากผลกระทบเท่าที่เป็นมาแล้ว ก็เป็นได้ อีกเช่นกัน

ดังนั้น ความหมายของ**คนยุคใหม่** สำหรับบุคคลผู้มีรากฐานจิตใจอิสระ ถึงระดับหนึ่ง ย่อมไม่นำเงื่อนไขดังกล่าวมาผูกติดไว้กับวัย ทั้งนี้และทั้งนั้นเป็น เพราะยังรู้ความจริงได้ว่า บุคคลผู้มีความคิดลักษณะนี้ อาจพบได้จาก**คนที่วัยยังน้อยหรือมากแล้วก็ได้** อีกทั้งยังสามารถรู้เท่าทันด้วยว่า บุคคลผู้นำเอา คำว่า **คนรุ่นใหม่** มากล่าวอ้าง โดยนึกถึงคนรุ่นหนุ่มสาวด้านเดียว แท้จริงแล้ว คงเป็นเพราะต้องการให้ผู้อื่นคิดเหมือนตนมากกว่า

อนึ่ง บุคคลใดเข้าใจความหมายของคนรุ่นใหม่ โดยนำเอาเงื่อนไขไปผูกติดไว้กับกลุ่มบุคคลผู้ที่มีอายุยังไม่มาก หากสามารถอ่านใจได้อย่างลึกซึ้ง น่าจะพบความจริงว่า มีผลสืบเนื่องมาจากรากฐานจิตใจยึดติดอยู่กับรูปแบบ มากกว่าความรู้ความสามารถที่จะมองปัญหาได้อย่างลึกซึ้ง

ทั้งนี้และทั้งนั้น เนื่องจากความคิดลักษณะดังกล่าว มีผลทำให้มองข้าม **การเรียนรู้จากประสบการณ์ชีวิตจริง** อันควรถือว่าเป็นพื้นฐานสำคัญของการศึกษา ดังนั้นสภาพการณ์เช่นนั้น ย่อมมีผลทำให้การตัดสินใจเป็นไป

อย่างขาดสติ ส่วนอีกด้านหนึ่งย่อมมีผลทำให้สังคมมีบรรยากาศก้าวร้าว ส่งผลสร้างความก้าวร้าวรุนแรงยิ่งขึ้น ดังจะพบเห็นได้ทั่วไปในปัจจุบัน ยิ่งเป็นคนกลุ่มใหญ่กระทั่งถึงระดับโลก สภาพดังกล่าวถือเป็นเหตุสำคัญ ทำให้มนุษย์มีการยกพวกฆ่ากันเอง

อย่างไรก็ตาม ความหมายของ **โลกไร้พรมแดน** จากความเข้าใจของคนช่วงที่ผ่านพ้นมาจนกระทั่งกลายเป็นคนส่วนใหญ่ ซึ่งมักคิดกันว่าเป็นเพราะสามารถเดินทางถึงกันได้ทั่วโลก หากมองเห็นความจริงว่าเป็นเพราะชีวิตมนุษย์ที่เกิดมาและดำรงอยู่ในโลกมาจนถึงบัดนี้ แท้จริงแล้วคือ การฝากชีวิตไว้กับเปลือกของโลกมากกว่า จึงทำให้คนส่วนใหญ่ สะท้อน ความคิดที่มีแนมโน้มมองออกจากตัวเองไปยังโลกภายนอก ซึ่งย่อมมีผลวนกลับมาทำลายความเป็นตัวของตัวเอง ที่ช่วยให้ใจของแต่ละคนสามารถหยั่งรู้ได้ถึงเหตุและผล

ขณะนี้รัฐประรรณลักษณะหนึ่งซึ่งสะท้อนออกมาให้เห็นความจริงกล่าวคือ คนจำนวนมากนิยมออกเดินทางไปสู่โลกภายนอกอย่างกว้างขวาง โดยที่อ้างว่าต้องการไปศึกษาหาความรู้ เพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์

แต่จากพื้นฐานการหลงตนลืมหืมตัว ทำให้ไม่อาจวนกลับมาทบทวนสิ่งที่อยู่ในใจตัวเองได้ จึงทำให้สงสัยว่า ะหว่างไปศึกษาหาความรู้กับการไปเที่ยว โดยใช้เวลาซึ่งควรมุ่งมั่นทำงานให้กับแผ่นดิน ด้านไหนมีมากมีน้อยกว่ากัน

บนพื้นฐานความรู้สึกที่ขาดความยับยั้งชั่งใจ ยังมีอีกสิ่งหนึ่งซึ่งสะท้อนออกมาปรากฏให้เห็นได้รู้ได้ กล่าวคือ **คนส่วนใหญ่อยากก้าวไปสู่ระดับโลก** มากกว่าการคิดริเริ่มสิ่งใดก็ได้ ที่เกิดจากความจริงซึ่งมีอยู่แล้วในรากฐานจิตใจตนเอง ดังจะพบหลักฐานที่เห็นได้ในขณะนี้เช่น การหลงยึดติดอยู่กับชื่อซึ่งคิดว่าควรจะสร้างความยิ่งใหญ่ เช่น การตั้งชื่อองค์กรที่เกี่ยวข้องกับเรื่องใดก็ตามมักใช้คำว่า ...แห่งชาติบ้าง ...นานาชาติบ้าง หรือ

...ของโลกบ้าง ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีผลเสมือนการประกาศ **อาณาจักรแบบ “ตัวกูของกู”**

บนพื้นฐานดังกล่าว ผลจากการคิดและนำมาปฏิบัติเท่าที่สะท้อนความจริงออกมา ปรากฏให้มีโอกาสเห็นได้รู้ได้ ย่อมมีสภาพซึ่งเปรียบดู การ **พายเรือวนเวียนอยู่ในอ่างใบเล็ก ๆ** จึงไม่ส่งผลให้บริการแก่คนในสังคม ถึงระดับพื้นฐาน

เป็นเพราะคนส่วนใหญ่ทุกวันนี้ตกอยู่ใน **สภาพลืมหืม** หรืออาจพูดให้ลึกลงไปอีกระดับหนึ่ง อาจกล่าวว่าลืมหืมความจริงที่มีอยู่ในใจตนเอง จึงไม่อาจสำนึกได้ถึงความจริงว่า **เราแต่ละคนเกิดมาบนพื้นดิน อย่างเสมอเหมือนกันหมด**

ความจริงแล้ว หลังจากรับฟังคนพูดเรื่องโลกภายนอกอย่างกว้างขวาง น่าจะมีผลสะกิดใจช่วยให้หวนกลับมาค้นหาความจริงจากอีกด้านหนึ่งของโลก ซึ่งแท้จริงแล้วมีเหตุผลอยู่ในใจมนุษย์เอง เพื่อค้นหาความจริงให้เห็นได้รู้ได้ลึกซึ้งที่สุด

อย่างไรก็ตามบนพื้นฐานสัจธรรม คงไม่มีสิ่งใดที่เห็นได้เฉพาะหน้า จะเป็นของจริงให้แต่ละคนยึดถือเป็นสรณะ คงมีแต่การเปลี่ยนแปลง อย่างมีเหตุผลเชื่อมโยงถึงกันเช่นเดียวกับสายโซ่

ดังนั้น **ความหมายของการค้นหาความจริงให้ถึงที่สุด ย่อมมีที่สุดของที่สุด** ทั้งนี้และทั้งนั้นแม้ที่สุดในวันนี้ เมื่อถึงวันหน้า น่าจะมีรากฐานหยั่งลงลึกซึ้งยิ่งขึ้น ในเมื่อชีวิตยังเปิดโอกาสให้เรียนรู้ได้อีก จนกระทั่งถึงวันอันเป็นที่สุดจุดจบของชีวิต

ฉันเคยกล่าวเอาไว้ในที่ต่างๆครั้งแล้วครั้งเล่าว่า **โลกภายนอก แม้จะเป็นโลกแห่งความจริงแต่ก็ยังมีเปลือกเป็นสัจธรรม** จึงมีผลทำให้ธรรมชาติซึ่งมีอยู่ในรากฐานจิตใจมนุษย์ผู้ดำเนินชีวิตอย่างประมาทมีโอกาสดิตเปลี่ยนนอกอีกทั้งมีผลหวนกลับมาทำร้ายวิญญาณความเป็นคนซึ่งตนมีอยู่ ให้จำต้อง

สูญเสียไปได้ไม่ยาก

ส่วนโลกภายใน หมายถึงโลกแห่งความว่างเปล่า ย่อมไม่มีเปลือก แม้
ล้วงลึกลงไปให้ถึงที่สุด คงไม่พบสิ่งใดมีตัวตนแต่อย่างใด

โลกใบนี้ คือโลกที่มีอสรภาพเป็นพื้นฐานอย่างแท้จริง หาใช่สิ่งที่คน
ลืมหืมกำลังตกอยู่ในสภาพที่ให้ผู้อื่นมาหลอกว่า สิ่งนี้ สิ่งนั้น สิ่งโน้น คือ อสรภาพ
และแล้วในที่สุดตนก็จำต้องตกเป็นทาสคนจากอีกด้านหนึ่งที่คิดหลอกลวงผู้อื่น
เพื่อประโยชน์ส่วนตนฝ่ายเดียวได้ไม่ยาก

สรุปแล้ว โลกที่ไร้พรหมแดน เช่นเดียวกันกับทุกเรื่องที่มีเหตุผล
ปรากฏอยู่ในรากฐานจิตใจคน หากบุคคลใดสามารถรักษาอสรภาพที่
มีอยู่ในใจตนเองอย่างเป็นธรรมชาติเอาไว้ให้มันคงอยู่ได้ บนพื้นฐาน
การดำเนินชีวิต ย่อมดำรงอยู่ได้อย่างปลอดภัยโดยไม่สูญเสียคุณค่าชีวิต
ตัวเองซึ่งแต่ละคนพึงต้องรักษาไว้อย่างดีที่สุด เนื่องจากเส้นทางชีวิต
สายนี้ มีผลนำไปปฏิบัติไปพบความสุขที่แท้จริงให้มันใจได้

ศักดิ์ศรีความเป็นคนหาได้จากไหน?

ชีวิตฉันผ่านพ้นมานานพอสมควร ตอนนี้จึงมีโอกาสสัมผัสกับข้อมูลที่เป็นความจริง ซึ่งผู้ใหญ่ยุคก่อนเคยแสดงออกจากความรักความห่วงใยที่มีต่อกันและกัน นอกจากนั้นยังสะท้อนให้เห็นถึงความสนใจที่มีต่อชนรุ่นหลังร่วมด้วย

ฉันยังจำได้ดีว่า ระหว่างช่วงชีวิตซึ่งยังมีอายุไม่มากนัก ตนเคยได้ยินผู้ใหญ่บางคนพูดฝากไว้เป็นช่วงๆว่า **ขอให้เป็นคนรักเกียรติและศักดิ์ศรี** โดยไม่ทำสิ่งใดผิดเพี้ยนไปจากเหตุและผล ซึ่งแต่ละคนพึงรู้ได้จากใจตนเอง

คำว่า **เกียรติและศักดิ์ศรี**มันเข้าไปฝังลึกอยู่ในหัวใจฉันมาเป็นเวลานานแล้ว แต่ช่วงหลังๆ ดูเหมือนคำว่า “**ศักดิ์ศรี**” ได้หายไปจากกระแสเสียงที่เคยได้ยินคนพูดในอดีต จนกระทั่งรู้สึกผิดสังเกตคงเหลือแต่ “**เกียรติ**” ซึ่งช่วงหลังๆ จะพูดกันบ่อยครั้งมากขึ้น

มาถึงช่วงนี้ คำว่า “**ท่านผู้มีเกียรติ**” หรือ “**ท่านผู้ทรงเกียรติ**” จะเป็นเรื่องซึ่งได้ยินกันจนกระทั่งทำให้รู้สึกเป็นของธรรมดา ทั้งนี้และทั้งนั้นคงเป็นเพราะเหตุว่า ภายในรากฐานจิตใจคนส่วนใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่ม

บุคคลผู้ที่สะท้อนพฤติกรรมให้รู้สึกจากธรรมชาติได้ว่า พยายามแสวงหาโอกาสขึ้นไปมีอำนาจอยู่ในระดับสูง ภายในรากฐานจิตใจน่าจะรู้สึกชินชากับคำพูดที่ว่า **ท่านผู้มีเกียรติ** จนเห็นเป็นเรื่องธรรมดาไปแล้ว หลายคนจึงไม่สนใจที่จะนำมาค้นหาความจริงจากใจตนเอง เพื่อพยายามปฏิบัติตน ให้เกิดความภูมิใจอย่างแท้จริง

แต่ถ้าเมื่อไหร่ที่ชีวิตบุคคลลักษณะนี้ ขาดสิ่งเหล่านี้ไป ฉันว่าน่าจะอยู่ได้ยาก หลายคนคงต้องดิ้นรนตะเกียกตะกายขึ้นไปอยู่ที่สูงอย่างไม่มีวันจบสิ้นลงได้ง่าย ซึ่งแท้จริงแล้วก็คือความรู้สึกเสียดติดลักษณะหนึ่ง แต่เป็นภาวะเสียดติดที่มีผลเสียหายต่อสังคมอย่างลึกซึ้ง ซึ่งยากที่ผู้ยึดติดอยู่กับกฎหมายจะล่วงลงไปถึงความจริง

คงไม่เพียงคำว่า **ศักดิ์ศรี** ได้หายไปจากรากฐานจิตใจคนในสังคมยุคนี้เท่านั้น หากคำว่า **เกียรติ** ยังเพี้ยนไปเน้นที่เครื่องประดับ ดังเช่น การมีอำนาจสูงๆ มีบ้านใหญ่หรูหรา มีบริวารแวดล้อมอย่างคับคั่ง มีรถยนต์ราคาแพงๆ อีกทั้งระหว่างเดินทางไปไหนมาไหนยังมีข้าทาสบริวารห้อมล้อมอย่างคับคั่ง

เมื่อมีด้านหนึ่งย่อมมีอีกด้านหนึ่งร่วมด้วย ดังนั้น หากถามว่า **สิ่งดังกล่าวหาได้จากที่ไหน?** ถ้านำด้านหัวมาจรดกับด้านหาง ย่อมพบคำตอบที่เป็นความจริงได้ยาก หากจะกล่าวเป็นรูปธรรมให้เห็นได้ชัดๆ ก็คงต้องบอกว่า ก็ซื้อหาได้ด้วยเงินและอำนาจนะซิ

ประเดี๋ยวก่อน **เกียรติและศักดิ์ศรี** เป็นสิ่งที่มีความจริงอยู่ร่วมกันอีกทั้งมีเหตุมีผลเชื่อมโยงถึงซึ่งกันและกัน ดังนั้น เมื่อใด**ศักดิ์ศรี**หลุดหายไปจากใจคน **เกียรติ**ก็ย่อมเพี้ยนไปเป็นอย่างอื่น

จึงไม่น่าสงสัยเลยว่า แต่ละช่วงชีวิตที่คนกลุ่มนี้หาเครื่องประดับรูปแบบใดจากภายนอกมาเป็นของตัวเองได้ เมื่อนั้นมักมีการเล็งฉลองแสดงความยินดีกันอย่างใหญ่โต แม้มีการใช้โอกาสเดียวกันแจกเงินจ่ายทองให้กับคนยากจนหรือผู้ซึ่งชีวิตตกทุกข์ได้ยาก สำหรับบุคคลผู้รู้เท่าทันย่อมอ่านความจริง จากใจ

ได้ว่า นั่นคือพฤติกรรมการจัดฉากให้แลดูสวยงาม มากกว่าการปฏิบัติจากความจริงใจ

เดี๋ยวก่อน ฉันขออนุญาตออกตัวว่า ตนพูดความจริงจากใจโดยไม่มีเจตนาที่จะให้ร้ายใคร ถ้าใครคิดว่าฉันกล่าวร้ายแก่ตน หากหวนกลับไปค้นหาความจริงจากใจตนเองให้พบย่อมรู้ได้ว่า สิ่งนี้คือเนื้อหาสาระซึ่งมีผลเตือนสติคนในสังคม ถ้าใครยอมรับได้ย่อมเป็นผลดีแก่ตนเอง ก่อนที่ชีวิตตนจะต้องพบกับภาวะวิบัติในที่สุด

หวนกลับไปนึกถึงคำพูดจากคนยุคก่อนที่เคยกล่าวถึงเรื่อง “ศักดิ์ศรีความเป็นคน” กันในอดีตอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้และทั้งนั้น เนื่องจากฉันไม่เคยลืมส่วนใหญ่ของอดีตที่ชีวิตตนผ่านมาแล้ว แม้ยาวนานมากแค่ไหน

โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ใหญ่นั่น ส่วนใหญ่ปฏิบัติตนโดยเน้นสิ่งนี้ ให้ชนรุ่นหลังมองเห็นได้ชัดเจน กระทั่งเป็นที่เชื่อมั่นได้ หากคนในสังคม เท่าที่พบเห็นกันในวันนี้ มีจิตใจไม่ตกอยู่ในสภาพลืมนำความจริงจากใจตนเอง ควรมีจิตสำนึกอันควรตระหนักได้ถึงความสำคัญของสิ่งซึ่งตนเคยมีโอกาสมิ้สัมผัสมาแล้วในอดีต แทนที่จำต้องถูกปรามาสว่า “คนไทยลืมน่าย” เช่นทุกวันนี้

ถ้ามองย้อนยุคกลับไปสู่อดีตเพียงแค่สมัยกรุงศรีอยุธยา เราจะพบความจริงซึ่งถูกบันทึกลงไปประวัติศาสตร์ รวมถึงเรื่องราวต่างๆ ในพงศาวดารว่า คนยุคนั้นนิยมปกติมีการประกอบอาชีพอยู่กับพื้นดิน โดยที่ส่วนใหญ่ ทำการเกษตร ค่ำลงมักอยู่กับเหย้าเฝ้ากับเรือน โดยเฉพาะผู้นำครอบครัว อีกทั้งทั้งลงมือทำงานทุกสิ่งทุกอย่างร่วมกัน ช่วยให้แต่ละคน มีความอบอุ่นใจ นอกจากนั้นยังมีการไปมาหาสู่ระหว่างเพื่อนบ้านเรือนเคียง

ครั้นถึงยามใดที่มีข้าศึกศัตรูมารุกรานบ้านเมือง พ่อบ้านจะสละครอบครัวจับอาวุธออกไปร่วมใจกันต่อสู้เพื่อรักษาแผ่นดินถิ่นฐานซึ่งบรรพบุรุษได้มอบไว้ให้เป็นมรดกตกทอด แม้มีบางคนอยู่ในฐานะเป็นชาวบ้านธรรมดาๆ ดังเช่นกรณีค่ายบางระจัน

แม้คนที่ป็นสมาชิกในครอบครัวยังเป็นแม่บ้าน ก็ยังให้กำลังใจสามี

อย่างเต็มที่ โดยเหตุที่รู้ความจริงว่า เป็นเรื่องของชาติบ้านเมือง ซึ่งทุกคนควรสละความสุขส่วนตัวได้ทั้งหมด เนื่องจากรู้ซึ่งถึงความหมายของเกียรติ และศักดิ์ศรี จึงไม่ยอมตนตกเป็นทาสคนอื่น

ผู้ทำหน้าที่รับราชการ แม้กระทำความผิดไม่ว่ามีเหตุมาจากความพลั้งเผลอ หรือเป็นเพราะรู้เท่าไม่ถึงการณ์ แม้กระทั่งต้องการปกป้องผู้นำประเทศ ที่สร้างบุญคุณให้กับแผ่นดิน อีกทั้งต้องการรักษาจารีตประเพณีอันดีงาม ยังไม่คิดนำมาอ้างเพื่อเรียกร้องบุญคุณ อาทิเช่น พันท้ายนรสิงห์ ผู้ซึ่งสำนึกได้ว่า ตนควรทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับคนรุ่นหลัง จึงสมควรจะสละชีวิตได้อย่างเด็ดเดี่ยว

คนยุคก่อนส่วนใหญ่ ยังไม่มีนิสัยอ้างสิ่งที่ยืนนอกตัวเองเพื่อต้องการเอาตัวรอดให้เห็นได้อย่างกว้างขวาง เช่นคนยุคนี้ กระทั่งไม่ยอมอ้างว่าครอบครัวต้องเป็นใหญ่โดยละไว้ในที่เข้าใจของตัวเองว่า แม้สังคมซึ่งตนควรมีส่วนร่วมโดยหน้าที่จะเป็นยังงี้ข้างมัน

ส่วนอีกด้านหนึ่งจะอ้างว่า สังคมสำคัญกว่าครอบครัว ซึ่งล้วนแล้วคือการพูดโต้แย้งบนพื้นฐานข้ออ้างอย่างหาข้อยุติได้ยาก แทนที่จะคิดพิสูจน์ข้อเท็จจริงจากการปฏิบัติโดยไม่จำเป็นต้องพูดให้เกิดความบาดหมาง

จากสภาพดังกล่าว หากนำมาเปรียบเทียบกับคิงเช่นเดียวกันกับสิ่งที่คนยุคก่อนเคยฝากการบ้านไว้เป็นปริศนาให้ชนรุ่นหลังเก็บไปคิดเองว่า ไก่เกิดก่อนไข่ หรือไข่เกิดก่อนไก่ ส่วนใหญ่มักคิดไม่ออก เนื่องจากยังคิดแบบวนไปเวียนมาอยู่เพียงกรอบรอบนอก ซึ่งมีผลสืบเนื่องมาจากยังไม่อาจมองเข้าไป เห็นความจริง ซึ่งเป็นศูนย์รวมที่อยู่ในใจตนเอง ในที่สุดจึงด่วนสรุปเองง่ายๆว่า คือปัญหาโลกแตก

แท้จริงแล้วหาใช่โลกภายนอกแต่ก็ไม่ หากเป็นเพราะโลกที่อยู่ในใจตัวเอง ซึ่งตนยังไม่อาจหยั่งรู้ความจริงได้อย่างลึกซึ้งมากกว่า

อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลความจริง แม้สิ่งที่บันทึกลงไว้ในประวัติศาสตร์ ก็ยังสะท้อนภาพให้สามารถพิสูจน์ได้ว่า คนยุคก่อนส่วนใหญ่ยังยอมเสียสละ

ทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อรักษาศักดิ์ศรีความเป็นคน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มุ่งมั่นรักษาความจริงที่มีอยู่ในใจตนเอง เอาไว้ให้มันคงอยู่ได้ แม้ถึงคราวต้องสละชีวิต ยอมปราศจากข้ออ้างใดๆทั้งสิ้น

ทำให้นึกถึงโคลงสี่สุภาพบทหนึ่ง ซึ่งคนยุคก่อนร้อยกรองฝากไว้ให้ชนรุ่นหลังได้นำมาพิจารณา เพื่อต้องการให้รู้จักบทพทนต์ตนเอง จึงขออนุญาตนำมาลิขิตไว้ ณ โอกาสนี้

เสียสินสวณศักดิ์ไว้

วงศ์หงส์

เสียศักดิ์สู่ประสงค์

สิ่งรู้

เสียรู้ยอมดำรง

ความสัตย์ ไฉนา

เสียสัตย์อย่าเสียสู้

ชีพม้วย มรณา

โคลงบทนี้ ไม่เพียงสะท้อนภาพสัจธรรมในการดำรงชีวิตสำหรับบุคคลผู้ซึ่งสังคมควรภูมิใจเท่านั้น หากยังชี้ให้เห็นวิถีทางจากจุดเริ่มต้นถึงจุดอันเป็นที่สุด ซึ่งมีเหตุมีผลเชื่อมโยงถึงกันอย่างมีขั้นตอน

สิ่งซึ่งกล่าวมาแล้วทั้งหมด ถ้าต้องการค้นหาความจริงจากภาพรวมที่สะท้อนออกมาจากข้อเขียนเรื่องนี้คงหมายถึง หลักธรรมซึ่งควรลิขิตไว้ในจิตวิญญาณของแต่ละคนอย่างชัดเจนว่า การพิงพาความจริงจากใจตนเอง คือศักดิ์ศรีของชีวิตทุกคนผู้เกิดมาสู่โลก ซึ่งสิ่งนี้เอง หากคนส่วนใหญ่สามารถรักษาไว้ให้มันคงอยู่ได้ตลอดไป ย่อมช่วยให้แต่ละคนและครอบครัว รวมถึงคนทุกหมู่เหล่าในสังคม มีชีวิตและสถานภาพที่มั่นคงอยู่ได้ รวมถึงช่วยให้มีความสุขตามอัธยาศัย

ศักดิ์ศรีความเป็นคนหาได้จากที่ไหน?

ก็หาได้จากใจที่ซื่อสัตย์ต่อตนเองซิเธอที่รัก

ลายมือคนนั้น สำคัญไฉน

ฉันเคยเขียนไว้ในบทความเรื่อง “วิญญาณธรรมชาติ” ซึ่งมีความตอนหนึ่งว่า รอยเท้ามนุษย์ที่ปรากฏอยู่บนพื้นดิน เป็นสิ่งบ่งบอกถึง ความรักที่มนุษย์มอบให้กับพื้นดินซึ่งเป็นแม่ของชีวิตตนเองอย่างเป็นธรรมชาติ ท้นที่ที่ปรากฏรอยรองเท้าหรือล้อยานพาหนะ ย่อมเป็นสิ่งบ่งบอกให้รู้ว่ามีมนุษย์เริ่มลืมหืมตัว จึงจินตนาการของจากพื้นดินมาสร้างเส้นทางที่หวนกลับมาทลายต่อพื้นดินให้ปรากฏเห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้น อย่างที่สัจธรรมได้กล่าวไว้ว่า ภายในจิตใจของมนุษย์ หากมีสิ่งใดเกิดขึ้นย่อมหยุดได้ยาก

คนยุคนี้มีเครื่องมือ จินตนาการก้าวมาถึงคอมพิวเตอร์ จึงทำให้ภายในจิตใจ ห่างจากการรู้ความจริงจากใจตนเองกว้างมากยิ่งขึ้น การสูญเสียสิ่งเหล่านี้ถือเป็นเรื่องใหญ่ คนประเภทนี้ย่อมไม่นึกถึงบุญคุณของสิ่งที่ให้กำเนิดตน หรือสิ่งที่เป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต ทำให้ชีวิตตนเกิดมาหรือผ่านพ้นมาได้ถึงทุกวันนี้

การที่ฉันหยิบยกเรื่องนี้ขึ้นมากล่าว ใช่ว่าจะปฏิเสธการใช้เครื่องมือซึ่ง

เป็นรูปวัตถุ แต่ถ้ามนุษย์รู้จักตัวเองอยู่ตลอดเวลา ย่อมมีศักยภาพที่จะวินิจฉัยได้ว่า เมื่อใดควรใช้ เมื่อใดไม่ควรใช้

ถ้ามนุษย์ไม่ลืมตัว ย่อมสำนึกได้เสมอว่า การเขียนด้วยลายมือก็ดี การใช้เครื่องจักรกลไม่ว่ารูปแบบใดช่วยบันทึกก็ดี สิ่งเหล่านี้แท้จริงก็คือสื่อระหว่างจิตใจของมนุษย์เหมือนกันหมด

ที่ว่าเหมือนกันหมดก็เพราะเหตุว่าเขียนด้วยลายมือก็อ่านได้ใช้เครื่องมือพิมพ์ก็อ่านได้ แม้ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ก็อ่านได้เช่นกัน แต่ความแตกต่างไม่ใช้อยู่เพียงที่ความสะดวกสบายในการบันทึก ซึ่งใช้เครื่องคอมพิวเตอร์สบายมากกว่า และใช้งานได้กว้างขวางมากกว่าเท่านั้น หากมนุษย์หลงอยู่กับความสบายด้านเดียว คุณภาพของจิตใจตัวเองนั้นแหละจำต้องเสื่อมถอยไปโดยไม่รู้สึกตัว ในการเขียนด้วยลายมือจำต้องใช้พลังใจอันเป็นธรรมชาติของตัวเอง ดังนั้น การเขียนด้วยลายมือคือการให้ความรักความจริงใจแก่ผู้ได้รับลึกซึ้งกว่า

จากประสบการณ์ชีวิตฉันจำได้ว่า สมัยที่เป็นผู้บริหารมหาวิทยาลัย เมื่อมีการติดต่อถึงคนทั่วไปในมุกกว้าง เช่น ประกาศที่เป็นทางการ แม้แต่หนังสือขอบคุณคนผู้ที่ให้ความร่วมมือซึ่งมีนับร้อยๆ คน เรามักนิยมพิมพ์ลงกระดาษ ดั่งนั้น เจ้าหน้าที่จึงนำมาให้ฉันเซ็นลงกระดาษ

หากเป็นเรื่องประกาศทั่วไปก็ยังพอทำเนา บางครั้งเป็นเรื่องการแสดงน้ำใจของคนที่ให้ความร่วมมือจากมุกกว้าง บางทีเป็นเรือนร้อยเรือนพันเจ้าหน้าที่มักนำกระดาษและปากกาเหล็กแหลมมาให้เซ็นเพื่อนำไปอัดสำเนาฉันไม่ยอมเซ็นให้

เขาบอกว่าเป็นร้อยเป็นพันเซ็นด้วยมือไหวรึ ? ฉันตอบว่า **ไม่ไหวก็ต้องสู้เซ็น** และถ้าเราสู้โดยไม่มีความตั้งใจว่าต้องสู้ แต่เซ็นเพราะมีความสุข โดยที่นึกอยู่เสมอว่า เพื่อสนองน้ำใจอันทรงคุณค่าของผู้อื่น แม้มากแค่ไหนก็ต้องเซ็นให้ได้

ฉันเรียนพิมพ์ดีดมาตั้งแต่ชั้นมัธยม และพบตัวเองว่าขณะที่ทำงานฉันก็มีเครื่องพิมพ์ดีดตั้งอยู่ที่ข้างเตียงนอน และนั่งพิมพ์หนังสือจนกระทั่งสองยามตีหนึ่งแทบทุกวัน แต่เป็นผู้บริหารจำต้องติดต่อกับคนในมุกกว้าง ทำให้รู้สึกว้างบางเรื่องฉันต้องเขียนด้วยลายมือตัว แม้เขียนบทความทั่วไปมักใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ แต่บางเรื่องฉันเห็นว่าเขียนด้วยลายมือตัวเองน่าจะมีคุณค่ามากกว่าทั้งผู้เขียนและผู้ซึ่งได้รับ เพราะเป็นสื่อธรรมชาติที่ทำให้รู้สึกได้ถึงคุณค่า

ผู้เขียนซึ่งขณะเขียนให้ผู้อื่นอ่านถ้าเป็นคนโอบอ้อมอารีมีจิตใจเปิดกว้าง มักนึกถึงความสำคัญของใจผู้อ่าน จึงมีความรู้สึกเอาใจเขาใส่ใจเรา ซึ่งคนประเภทนี้เขียนลายมือให้อ่านได้ง่าย เนื่องจากขณะเขียนเกรงว่าผู้อื่นจะอ่านไม่ออก

ปกติผู้ที่มีรากฐานจิตใจอิสระ มักมีจิตวิญญาณที่ละเอียดอ่อน ไม่ว่าคิดเรื่องใด ก็จะคิดเอาใจผู้อื่นใส่ใจตนเองเป็นส่วนใหญ่

คนประเภทนี้มักมีน้ำใจโอบอ้อมอารีกับทุกคน ยิ่งคนที่อยู่ต่ำกว่า ยิ่งให้ความสำคัญมากกว่า ทำให้อ่านได้ว่าเป็นคนมีความจริงใจ และเข้ากับคนทั่วไป ได้ทุกรูปแบบและทุกระดับ โดยเฉพาะสนใจสัมผัสกับคนที่อยู่ด้านล่างอย่างมีความสุข

แม้แต่ภาษาประจำชาติ บางทีเขียนด้วยภาษาซึ่งเป็นของประจำชาติของตน ส่วนอีกฝ่ายหนึ่งแม้จะอ่านไม่ออก แต่ก็อ่านความจริงจากใจได้ว่าบุคคลประเภทนี้มีนิสัยให้เกียรติผู้อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเอาใจเขาใส่ใจเรา หากมองเห็นความจริงย่อมรู้ได้ว่า การที่บุคคลหนึ่งเขียนจดหมายด้วยลายมือ แถมยังใช้ภาษาของตัวเองโดยเฉพาะการประกาศเกียรติคุณ คือการให้เกียรติแก่อีกฝ่ายหนึ่ง เพราะใช้สิ่งที่ตนเองรักที่สุดเป็นสื่อมอบให้ ส่วนผู้รับที่มีคุณภาพนอกจากจะรู้สึกว้างอ่านไม่รู้เรื่อง กลับมองเห็นว่าเขาเป็นคนให้เกียรติแก่ตนเองมากกว่า ถ้าบุคคลผู้เขียนเขียนด้วยภาษาประจำชาติ แล้วส่งมาให้

ช่วงหลังๆ บทความบางเรื่องที่มีเนื้อหาสาระสอนให้คนคิดในด้านคุณธรรมอย่างลึกซึ้ง ฉันยังเขียนด้วยลายมือตัวเอง แม้จะยาวมากแค่ไหนย่อมเป็นของที่มีคุณค่า สำหรับผู้เขียนย่อมมีความตั้งใจที่จะให้ใจคนอื่น และมีสมาธิรวมทั้งความพยายาม จะเรียกว่าถอดใจออกมาให้อย่างแท้จริง ลายมือคนประเภทนี้ย่อมบ่งบอกถึงคุณธรรมประจำใจให้รู้ได้อย่างชัดเจน

อนึ่ง การค้นหาความจริงจากใจตนเองออกมาเขียน ย่อมส่งผลสร้างสรรค์ความจริงใจให้กับเพื่อนมนุษย์ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ถ้าบุคคลใดรู้ลึกกว่าตัวเองจะต้องเหน็ดเหนื่อยและเสียเวลา เท่ากับแสดงออกมาเป็นการฟุ้งตัวเองว่าตนเป็นคนรักความสบาย จึงไม่พร้อมที่จะให้ใจแก่ผู้อื่น

การพูดก็ดี การเขียนก็ดี บางคนจะต้องค้นหนังสือตำราหรือเอกสารต่างๆ ย่อมสื่อแสดงว่าตนเองไม่มีความมั่นใจหรือไม่มั่นใจในของจริง ซึ่งมีอยู่ในหัวใจคนจะมีสิ่งนี้ชัดเจนย่อมต้องผ่านการปฏิบัติจากความจริงจากใจมาแล้ว การนำมาเขียนจึงช่วยสร้างความมั่นใจให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ผู้เขียนเคยเขียนบทความไว้เรื่องหนึ่งว่า **ทำไมฉันจึงขยันเขียน** เพราะรู้ว่าตนค้นหาความจริงจากใจออกมาเขียน ตนก็ยังมีสิ่งที่อยู่ในใจลึกซึ้งยิ่งขึ้นอย่างทีกล่าวกันว่า **ยิ่งให้ยิ่งได้** การที่จะมีข้อมูลซึ่งเป็นความจริงอยู่ในใจ ต้องเป็นผลมาจากการปฏิบัติด้วยความจริงใจ

การปฏิบัติสิ่งใดก็ตามที่มีความจริงใจต่อเพื่อนมนุษย์ ตนเองย่อมได้รับสิ่งนั้นไว้เป็นตำรา ซึ่งเราจะเรียกว่า **ตำราธรรมชาติ** ก็น่าจะไม่ผิด คนประเภทนี้ไม่ว่าจะไปที่ไหน บุคคลภายนอกจะมองเห็นได้ว่าเป็นคนไปมือเปล่าและพูดได้ทุกเรื่อง เพราะตัวเองรู้ตัวดีว่า ตำราที่เป็นของจริงมีเป็นสมบัติติดตัวอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเดินทางไปไหน หากหวนกลับมาค้นหาความจริงจากใจตัวเองก็ย่อมพบได้ทุกเรื่อง

หวนกลับมานึกถึงลายมือคน มีเรื่องน่าคิดหลายสิ่งหลายอย่างอย่างทีพูดกันว่า **นิสัยใจคออันเป็นธรรมชาติของคน รู้ได้ด้วยการ**

พิจารณาที่ลายมือเขียน ยิ่งเป็นคนยึดติดเครื่องจักรกล อะไรๆ ก็ต้องใช้เครื่องพิมพ์ แม้แต่ลายเซ็นก็ยังอาศัยเครื่องจักรกล คนเช่นนี้บอกได้เลยว่า ไม่รู้จักธรรมชาติ ที่มีอยู่แล้วในใจตัวเอง จึงมีแนวโน้มที่จะเอาสิ่งซึ่งมีคุณค่าในใจไปฝากไว้กับผู้อื่น หรือไม่ก็เครื่องจักรกลที่ผู้อื่นทำขึ้นมาจนเป็นนิสัย

จงเอาใจเขาใส่ใจเรา

ฉันวนกลับไปนึกถึงช่วงเวลาประมาณร่วม 70 ปีมาแล้ว ขณะที่ตัวเองยังมีอายุประมาณ 10 ขวบ ฉันเคยได้ยินผู้ใหญ่ในยุคนั้นพูดสั่งสอนลูกหลานว่า **จงเอาใจเขาใส่ใจเรา** ช่วงนั้นฉันก็ยังไม่นึกอะไรมากนัก เพราะบรรยากาศในสังคมยังมีคนเห็นใจซึ่งกันและกันให้สัมผัสได้ไม่ยาก

แน่นอนที่สุดแรงบันดาลใจให้ฉันนำเรื่องนี้มาพิจารณาเขียน ก็เพราะเหตุว่าทุกวันนี้หาคนเห็นใจเพื่อนมนุษย์ดูจะยากยิ่งอย่างทีกล่าวกันว่า **อยู่อย่างตัวใครตัวมัน** แม้การคิดถึงอะไรสักอย่าง ก็มักมองข้ามหัวคนอื่น

ครั้นมองย้อนยุคกลับไปสู่อดีต ซึ่งช่วงนั้นในสังคมไทย คนส่วนใหญ่ยังอยู่อย่างพอมีพอใช้โดยไม่คิดโลกโมโหสัน เพราะไม่มีสิ่งล่อตาล่อใจที่สร้างขึ้นมาจากคนชาติอื่นเป็นเหตุ เพื่อหาผลประโยชน์จากผู้ที่เกิดและดำรงชีวิตอยู่บนแผ่นดินผืนนี้

มาถึงช่วงนี้ เรามีข้าวของอะไรที่สร้างขึ้นมานำพักน้ำแรงตัวเองก็ขนไปขายเขาหมด แทนที่จะนึกถึงความทุกข์ยากของคนชาติเดียวกัน แถมยังทำ

หน้าที่เป็นพื้นฐานให้คนทั้งชาติ และนำเอาเลือดเนื้อของแม่บังเกิดเกล้า หรือ **แม่ธรณี** มาใช้ประโยชน์จนเป็นผล แล้วก็นิยมส่งออกไปขายชนชาติอื่นที่อยู่ต่างแดนให้มีของดีๆ ได้กินได้ใช้กันอย่างสุขสมบูรณ์กว่าเราเองอีกด้วย

สิ่งที่กล่าวมาแล้วจึงอ่านความจริงจากใจคนท้องถิ่นได้ว่า **เห็นคนต่างชาติเป็นพระเจ้า** ถึงกับยอมตนเป็นทาส กับอีกด้านหนึ่งก็ปรับเปลี่ยนนิสัยมาเป็น **คนงกเงิน** แถมยังแย่งชิงผลประโยชน์ระหว่างคนไทยด้วยกันเองอย่างไม่มีลืมหูลืมตาและรู้สึกอายใจตัวเอง จะหาเวลาหวนกลับมาทบทวนตัวเองสักหนึ่งนาทีกี่แสนจะยาก เราจึงหวังได้ยากที่จะหาคนในชาติเดียวกัน ซึ่งมีนิสัยเอาใจเขามาใส่ใจเรา

ฉันหวนกลับไปนึกถึงเมื่อประมาณ 70 ปีมาแล้วอีกครั้งหนึ่ง ฉันยังจำได้ดีว่า ช่วงที่ตนมีอายุประมาณ 10 ขวบ ระหว่างที่เดินออกมานั่งเล่นอยู่กลางลานกว้าง อันเป็นส่วนหนึ่งของชายทุ่งนา วันนั้นอากาศปลอดโปร่ง อบอุ่นนั้น มันเจียบสงบ ฉันมองขึ้นไปบนท้องฟ้า แลเห็นเมฆลอยไล่กันเป็นปุยขาว ดูจลลาลึที่ลอยอยู่ในสายลม

ฉันจึงเกิดจินตนาการที่มองเห็นเพื่อนมนุษย์มากหน้าหลายตา ต่างก็เดินขวักไขว่ไปมาอยู่ในสังคมอย่างเป็นธรรมชาติ แล้วก็หวนกลับมาครุ่นคิดถึงสิ่งที่อยู่ในใจ ในเชิงถามตัวเองว่า ถ้าเราเป็นเขา แล้วหวนกลับมามองดูตัวเราเอง เพื่อค้นหาความรู้สึกจากใจที่เป็นความจริง ยิ่งคิดไปมันก็เป็นของยาก ถ้าเราเป็นตัวเราเองแล้วมองไปที่คนอื่น ก็เกิดคำถามขึ้นในใจอีกนั่นแหละว่า **ทำไมเราต้องเห็นเขาเป็นคนอื่น?**

คิดวนไปเวียนมาอยู่อย่างนี้ หลายครั้งหลายหนท่ามกลางความลัษณ แล้วก็หาคำตอบไม่ได้ แต่ในที่สุดก็มีคำถามตามมาว่า **มันเกิดอะไรขึ้นกับใจฉัน?** ประเด็นนี้แหละทำให้มองเห็นภาพรวมระหว่างเพื่อนมนุษย์กับตัวเราเอง

แล้วฉันก็นึกถึงคำสอนที่ผู้ใหญ่ยุคนั้นตั้งขึ้นมาสอนเด็กว่า **จงเอาใจเขาใส่ใจเรา** ติดตามมาด้วยคำถามอีกประโยคหนึ่งว่า **ไก่อีกก่อนไข่ หรือ ไข่**

เกิดก่อนไก่อ่ ? มันอยู่บนพื้นฐานความคิดลักษณะคล้ายๆกัน

ในที่สุดก็นึกได้ว่า ในโลกนี้มันช่างเต็มไปด้วยคำถามซึ่งท้าทายที่จะค้นหาความจริงจากใจ

มาถึงยุคนี้ ประสบการณ์ชีวิตอันยาวนานพอสมควร ทำให้รู้สึกว่าคุณต้องขอบคุณธรรมชาติที่ให้โอกาสในการเรียนรู้แก่ฉันมาหลายสิบปี ฉันรู้สึกว่าคุณตนเองเริ่มค้นหาความจริงจากสัจธรรมที่อยู่ในใจตนเอง ซึ่งเชื่อมโยงถึงสัจธรรมในสังคมเท่าที่ผ่านพ้นมาแล้วตั้งแต่ยังเป็นเด็ก จนถึงบัดนี้ ดูเหมือนจะทำให้ตนเป็นคนเข้าใจเพื่อนมนุษย์ชัดเจนยิ่งขึ้น

ถ้าจะว่าฉันค้นหาคำตอบจากคำสอนของผู้ใหญ่ที่ว่า จงเอาใจเขาใส่ใจเรา มาตั้งแต่ช่วงนั้นก็คงไม่ผิด แต่ถ้าจะคิดว่าเพราะตัวเองมีจิตวิญญาณที่พร้อมจะคิดอยู่แล้ว ก็ไม่น่าจะผิดอีกเช่นกัน

เพราะรู้ความจริงว่าถ้าจิตใจวิถีทางที่เดินสายกลาง ย่อมมองเห็นสองด้านได้อย่างเป็นธรรมชาติ แต่บังเอิญมันสอดคล้องต้องกันกับคำสอนของผู้ใหญ่เข้าพอดี ทั้งคู่เลยสานถึงกันมา อย่างที่กล่าวกันว่า เข้ากันได้เป็นปีเป็นขลุ่ย ถ้าเป็นเสียงเพลงก็คงไพเราะทำให้ผู้บรรเลงและผู้ฟังรู้สึกมีชีวิตชีวาร่วมกัน มาจนถึงทุกวันนี้

หวนกลับมานึกถึงเมื่อช่วงปีเก่าผ่านพ้นไป และปีใหม่เข้ามาแทนที่ครั้งที่แล้ว ปกติในโอกาสเช่นนี้ ฉันมักติดตามรับฟังกระแสพระราชดำรัสของในหลวง แต่ปีนี้ต้องติดตามจากหน้าหนังสือพิมพ์ หลังจากกลับจากการไปทำงานในชนบทมาแล้ว

ฉันพบรายงานจากหน้าปกหนังสือพิมพ์หลายฉบับที่อัญเชิญกระแสพระราชดำรัส มากล่าวย่ำว่า จงให้ใจกันเข้าใจ ฟังแล้วตรงหัวใจฉันจริงๆ ถ้าคนเรารู้จักให้ใจซึ่งกันและกันได้ ย่อมแก้ปัญหาสังคมได้ทุกเรื่อง และสิ่งที่ติดตามมาก็คือ ใจเราเองก็มีความสุข ใจเพื่อนมนุษย์ที่อยู่ร่วมสังคมเดียวกันก็มีความสุขร่วมด้วย

เพราะคนมีจิตใจเป็นรากฐานการปฏิบัติ ซึ่งสังขรรมพนนี้ไม่เคยละเว้นแม้แต่คนเดียว คนลืมหูลืมตาที่มองไม่เห็นว่าเป็นมนุษย์ทุกคนต่างก็มีจิตใจเหมือนกับตน มีชีวิตเหมือนกับเรา และต้องการความจริงจากใจผู้อื่นเช่นเดียวกันกับตน ไม่ว่าสภาพภายนอก จะแตกต่างกันมากน้อยแค่ไหน

คำถามอีกประโยคหนึ่ง ซึ่งควรสนใจค้นหาความจริงไว้เป็นประโยชน์แก่การพัฒนาจิตใจตนเอง ก็คือ การที่คนยุคนี้ ส่วนใหญ่ไม่รู้จักนำเอาใจเขามาใส่ใจเรา มีเหตุสืบเนื่องมาจากอะไร?

อย่างที่กล่าวไว้แล้วว่า ถ้ารักษาสภาพจิตใจให้เป็นกลางอยู่ได้ ย่อมมองเห็นได้สองด้าน และยังรู้ได้ว่าด้านไหนคือเหตุด้านไหนคือผล เมื่อกล่าวถึงความจริงประเด็นนี้ ทำให้ฉันนึกถึงคำปรารภที่ได้ยินอยู่เสมอว่า คนไทยส่วนใหญ่ชอบแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ สิ่งนี้คือคำสารภาพความจริงจากสภาพจิตใจคนส่วนใหญ่ในสังคมยุคนี้ ซึ่งยืนอยู่อย่างไม่รู้เหตุที่อยู่ในใจตนเอง

หรืออีกนัยหนึ่ง คือการมองปัญหาโดยข้ามเหตุซึ่งเป็นความจริงอยู่ในใจตนเอง คนลักษณะนี้คือ คนลืมหูลืมตาและเป็นคนขี้ขลาด ไม่กล้ายอมรับความจริง หรือว่ามองไม่เห็นความจริงที่อยู่ในใจตัวเองจะยอมรับก็ได้ จึงค้นหาไม่พบ

อนึ่ง คนลักษณะนี้มีนิสัยมองปัญหาออกจากตนเอง ไปหลงโทษคนอื่น สิ่งอื่น ถ้าเข้าหมู่เข้าพวก มักมีการทะเลาะเบาะแว้งกันภายในสังคมสูงมาก อย่างที่กล่าวกันว่า **سادโคลนใส่กัน** และทุกสิ่งลงได้เกิดขึ้นแล้วหยุดยากอีกทั้งไม่อยู่คงที่ หากบานปลายออกไปเรื่อยๆ จนถึงขั้นทำให้สังคมเสี่ยงต่อการฆ่ากันตายอันเป็นที่สุด

นอกจากนี้ คนลักษณะนี้ยังชอบอ้างสิ่งที่อยู่นอกตัวจนเป็นนิสัย แม้กระทั่ง เห็นได้จากคนมีอำนาจที่ชอบอ้างกฎหมาย เพราะความไม่รู้จักตัวเอง

ที่แฝงอยู่ในใจจึงคิดถึงความจริงไม่ได้ว่า กฎหมายก็คือตัวหนังสือและแผ่นกระดาษ อันเป็นเพียงสิ่งที่ถูกสมมติขึ้นมาโดยคน

ถ้าคนมีจิตใจที่ไม่อาจหยั่งรู้เหตุได้อย่างลึกซึ้ง ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่มีอำนาจหรือผู้ที่อยู่ใต้อำนาจก็ตาม คงมีการอ้างกฎหมายกันจนเป็นนิสัย ส่วนอีกด้านหนึ่งก็คงมีคนที่คิดที่จะปฏิบัติอย่างขาดการรู้เหตุผล ให้อีกฝ่ายหนึ่งจนว่ยโอกาสใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือนำมาอ้าง เพื่อสำเร็จความใคร่ของตัวเอง

การที่คนส่วนใหญ่ในสังคมปัจจุบันขาดการเอาใจเขาใส่ใจเรา หรืออีกนัยหนึ่ง ขาดการเห็นเหตุที่อยู่ในจิตใจตนเองที่เชื่อมโยงถึงผู้อื่น ย่อมจนว่ยโอกาสใช้สิ่งที่มีอยู่เหนือผู้อื่นทำร้ายอีกฝ่ายหนึ่ง เพื่อสนองความใคร่แห่งตน

ถ้าจะกล่าวว่าทุกวันนี้คนส่วนใหญ่ตกอยู่ในสภาพ หลุดจากความจริงที่ควรมีอยู่ในจิตใจตนเอง ก็ไม่น่าจะผิด เมื่อจิตใจคนหลุดจากรากฐานซึ่งธรรมชาติได้มอบมาให้แก่ชีวิตตัวเอง ย่อมเกิดเหตุการณ์ที่ส่งผลทำลายตนเองและยังสานเหตุและผลไปถึงการทำลายชีวิตคนชาติเดียวกันอีกด้วย

ทุกวันนี้ภายในรากฐานจิตใจคนส่วนใหญ่ มักมีรูปแบบของเงื่อนไขที่เรียกว่า ต้องการสำเร็จกิจ อันมีเป็นมลภาวะปนเปื้อนอยู่ในจิตใจตนเอง ไม่ว่าจะเป็นนำไปปฏิบัติในรูปแบบใดก็สุดแล้วแต่ว่าใครมีสิ่งใดอยู่ในมือ แม้กระทั่งการมีอำนาจสูงๆ มีเงินมากๆ มีอาวุธไว้ในครอบครอง หรือแม้กระทั่งการมีปริญญาสูงๆ

เราถือกันว่าคนมีการศึกษาจะทำให้ช่วยแก้ปัญหาบ้านเมืองได้ แต่การศึกษาในยุคปัจจุบัน รากเหง้าคงยึดติดอยู่แค่สิ่งที่ เป็นเครื่องมือ ซึ่งถ้าคนมีความต้องการสำเร็จกิจตัวเอง อันจะทำให้ผู้อื่นเสียหาย ก็ย่อมเป็นโอกาสในการนำไปใช้ประโยชน์มุ่งสู่วิถีทางนั้น

คนส่วนใหญ่ทุกวันนี้มักนิสัยเห็นคนอื่นทำผิดอย่างเป็นธรรมชาติ ดังนั้นหากใครก็ตามทำในสิ่งที่ไม่สมควรณ์ตน หรือไม่สอดคล้องกับความคิด

ของตนก็จะพูดว่า **เขาทำผิด** และคนประเภทนี้มักปฏิเสธความจริงซึ่งตนกระทำเองเอาไว้

หากธรรมชาติของจิตใจคนหนึ่งรู้ได้ว่า **ความผิด ความถูกไม่มีในโลก คงมีแต่ความจริงที่อยู่ในใจเป็นหนึ่งเดียวเท่านั้น** คงล้าสมัยรับความจริงได้ทั้งสองด้าน

กล่าวคือด้านหนึ่ง ได้แก่ สิ่งซึ่งตนกระทำลงไปแล้วซึ่งเป็นอดีตที่ผ่านพ้นไปแล้ว เพราะประสบการณ์ชีวิตไม่เพียงแต่สอนตนเองเท่านั้น ยังสามารถสอนชนรุ่นหลังได้ ถ้าตนเป็นคน**ที่ให้อภัย**แก่ทุกคนในสังคม แท้จริงแล้วไม่ใช่การเสียสละ แต่เป็นการรู้หน้าที่ของผู้ใหญ่ด้วยจิตได้สำนึก

ทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นองค์ประกอบของชีวิตมนุษย์ ถ้าสืบสาวราวเรื่องให้ลึกซึ้งถึงที่สุด ย่อมพบความจริงว่า **มาจากพื้นดินทั้งสิ้น** เราจึงเรียกพื้นดินว่า **แม่ธรณี**

ประเพณีอันเป็นพื้นฐานความเชื่อของคนยุคก่อน ซึ่งนำมาสร้างเอาไว้เป็นสิ่งเตือนใจที่เรียกกันว่า **แม่ธรณีบีบมวยผม** อยู่ใจกลางเกาะรัตนโกสินทร์ จึงมีความหมายอย่างลึกซึ้ง

แม่ธรณีหรือพื้นดินคือ แม่บังเกิดเกล้าที่ยิ่งใหญ่ที่สุด แม่แม่ของตัวเองที่ทำให้กำเนิดโดยธรรมชาติก็บังเกิดมาจากแม่ธรณี คนยุคก่อนจึงยอมสละแม่และครอบครัวเพื่อรักษาแม่ธรณีไว้ให้อยู่ได้ ส่วนที่**บีบมวยผม**นั้น หมายถึงน้ำซึ่งมีความหมายสองด้านที่เชื่อมโยงถึงกัน จาก**น้ำที่ชีวิตต้องใช้ในการดำรงอยู่** แม้อาศัยในการเกษตรกรรมก็ต้องสานถึงน้ำใจคนในสังคม

ปัจจุบันนี้ เรากล้าพูดความจริงกันดีกว่าว่า คนไทยส่วนใหญ่กำลังสูญเสียหัวใจที่ใสสะอาด เมื่อมีการแสดงถึงน้ำใจย่อมหมายถึงผลประโยชน์ที่แอบแฝงอยู่ในนั้น แทนที่จะหลอกตนเองแล้วโฆษณาว่า คนไทยมีน้ำใจ ซึ่งแท้จริงแล้วต้องการเอาภาพเก่าๆที่เป็นความจริงในปัจจุบันมาอ้างเพื่อ

โฆษณา หาเหตุผลประโยชน์ทางวัตถุ ไม่เช่นนั้นแล้วเราก็คงบอกได้ว่า สังคม
นี้กำลัง ก้าวไปสู่การทำลายตัวเอง

จากวัยถึงใจ

แรงบันดาลใจที่ทำให้ฉันนำเรื่อง **จากวัยถึงใจ** มาเขียนลงไว้ เกิดจาก
เช้าวันหนึ่ง ฉันรับฟังรายการโฆษณาทางโทรทัศน์ ซึ่งเขาคำว่า **วัยทอง**
มากล่าวย้ำ หลายครั้งหลายหน

ฉันคิดว่าตัวเองรู้เท่าทันว่าการนำเอาเรื่องนี้มากล่าวน่าจะมีวัตถุประสงค์
บางอย่างซ่อนเร้นอยู่ในใจ จึงคิดจะเขียนวิเคราะห์ค้นหาความจริงเพื่อนำมา
เผยแพร่ นอกจากนั้น การคิดที่จะเผยแพร่ความคิดเรื่องนี้แม้เรื่องอื่นๆที่
พบเห็นในชีวิตประจำวัน ย่อมเป็นสิ่งที่ดีกับใจตนเอง เพราะเปิดโอกาสให้ฉัน
ค้นหาความจริงจากธรรมชาติซึ่งอยู่ในใจคน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การฝึก
ค้นหาธรรมชาติจากใจตนเองให้ได้ชัดเจน ย่อมมีผลพัฒนาศักยภาพ
ในการค้นหาความจริงจากใจเพื่อนมนุษย์ได้ทุกรูปแบบ

ช่วงนั้นนอกจากคำว่า **วัยทอง** แล้ว เรามักได้ยินการนำเอาคำว่า **ต้องกิน**
อาหารให้ครบ 5 หมู่ มากล่าวย้ำ แถมยังเชื่อมโยงไปถึงสิ่งที่ต้องการโฆษณา
หาเงินจากคนอื่น ทำให้มองเห็นว่า **ธรรมชาติของคนในสังคมทุกวันนี้ขาด**

ความเป็นตัวของตัวเอง จึงมีคนจากอีกด้านหนึ่ง คิดสร้างสิ่งสมมติขึ้นมา ยัดเยียดให้คนยึดติด เพื่อหาผลประโยชน์ให้แก่ตนและพรรคพวก แผลงเข้าไปไว้ในนั้น

เราคงโทษคนเหล่านั้นด้านเดียวไม่ได้ ในเมื่อทุกสิ่งทุกอย่างขึ้นอยู่กับตัว และใจเราเอง เพราะธรรมชาติได้ชี้ไว้อย่างชัดเจนแล้วว่า **ใครดี ใครอยู่** หรือ อีกนัยหนึ่งอาจกล่าวได้ว่า **ธรรมชาติกำลังคัดพันธุ์คน** ในที่สุดคนที่อยู่ได้ก็ควรจะดีเหนือคนอื่น

แต่คำว่า **ดี** ในที่นี้ คงจะหมายความว่า **มีความเห็นแก่ตัวเหนือกว่า** และ**มีความฉลาดที่จะเอาตัวรอด** ไม่ใช่อยู่รอด สังขธรรมจึงชี้ไว้ว่า แต่ละคน จำเป็นต้องปรับปรุงตนเอง แต่การปรับปรุงตนเองเพื่อเอาตัวรอดถือว่าการเก่งในการเอารอดเอาเปรียบผู้อื่นซึ่งด้านนี้อาจเรียกว่า**ฉลาดที่จะฉกฉวยโอกาส** ก็คงไม่น่าจะผิด ในเมื่อความดีความเลวไม่มีตัวตน คงมีแต่การเปลี่ยนแปลงจากด้านหนึ่งไปสู่อีกด้านหนึ่ง บนพื้นฐานธรรมชาติที่มีความจริง อยู่ในใจคน

จากวัยถึงใจ เป็นภาพรวมของสองด้าน หากนำเอาภาพรวมมาค้นหาความจริงจากรากฐานจิตใจที่อิสระ ย่อมได้สิ่งที่มีคุณค่าแก่ตนเองทุกรูปแบบ ไม่ว่าใครจะหยิบเอาประเด็นไหนขึ้นมาพิจารณาก็คงรวมอยู่ในนี้ทั้งหมด

ฉันเคยกล่าวไว้ว่า **ตัวเองไม่มีวัย** ในขณะที่ฉันมีอายุ 80 ปีแล้ว บางคนหลังจากได้ยินคำกล่าวนี้ จึงกล่าวสวนกลับมากว่า **ยังอยากเป็นหนุ่มอยู่ใช่ไหม?** ซึ่งสะท้อนให้เห็นความจริงว่า มีการยึดติดอยู่กับรูปแบบ ซึ่งเป็นสภาพของร่างกายที่เป็นด้านวัตถุ

ฉันจึงตอบกลับไปว่า **เป็นหนุ่มเป็นสาวก็มีวัย เป็นเด็กหรือเป็นคนแก่ก็มีวัย** ถ้าใจเราไม่มีวัยเป็นเงื่อนไข ย่อมหมายความว่ามีความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงความรู้สึกนึกคิดของคนทุกวัยให้เป็นที่ยอมรับได้

จึงสามารถปรับใจและความคิดรวมทั้งพฤติกรรมการปฏิบัติให้เข้ากับคนได้ทุกรูปแบบ

ผู้ที่ใจเปิดกว้างหรืออยู่ในสภาพอิสระ ย่อมรู้เท่าทันสิ่งที่เป็นผล การเปลี่ยนแปลงของวัยที่เอามาผูกติดไว้กับความคิด ตัวเองย่อมดำเนินชีวิตโดยไม่ตกเป็นเหยื่อรูปแบบของสิ่งซึ่งอยู่บนพื้นฐานด้านรูปวัตถุ โดยที่เข้าใจว่าเป็นสิ่งสมมติหรือมายาภาพ แม้แต่ร่างกายของตัวเองก็ตาม

ความเข้าใจที่แท้จริงย่อมเกิดจากจิตใจที่อิสระ หากจิตใจคนมีสิ่งปนเปื้อนเข้าไปทับถม แล้วพูดว่า ตนเข้าใจสิ่งนั้นสิ่งนี้เป็นการอวดตัวเองกับผู้อื่น ถ้าย้อนถามกลับไปว่า การโต้แย้งก็เพราะกระแสจากภายนอกมันเข้าไปในใจไม่ได้ แล้วจะว่าเข้าใจได้อย่างไร

จึงสามารถเข้าใจความจริงได้ว่า **คนที่เข้าใจผู้อื่นได้อย่างแท้จริง ย่อมไม่โต้แย้ง** เพราะสามารถรับไว้ได้ทั้งหมด จากเหตุผลดังกล่าว คำพูดของคนหากฝ่ายผู้ฟังมีจิตใจอิสระจริง ย่อมรับฟังได้และเก็บไว้ในความทรงจำได้ทั้งหมด จึงอ่านความจริงได้ว่าเป็นคนที่มีพื้นฐานจิตใจเปิดกว้าง

กระแสสังคมทุกวันนี้ มักเต็มไปด้วยสิ่งหลอกหลอนล่อตาล่อใจ ให้ผู้อื่นหลงเชื่อ ซึ่งแต่ก่อนก็มีมาแล้ว แต่ยังไม่เข้มข้นเหมือนปัจจุบัน หากมองไปสู่นาคตก็คงเข้มข้นมากยิ่งขึ้น แต่ละคนจึงต้องมีรากฐานจิตใจที่ลึกซึ้งแข็งแกร่งยิ่งขึ้นจึงจะอยู่ได้

คำว่า **วัยทอง** หากนำมาคิดวิเคราะห์อย่างมีขั้นตอน เริ่มต้นจากใจเราเอง ถ้าใจอิสระคงสามารถรู้ได้ว่า **วัยไม่มีทอง ไม่มีเงิน ไม่มีตะกั่ว หรือแร่ธาตุอื่นใดทั้งสิ้น** หากแต่วัยก็คือวัย มนุษย์เอาแร่ธาตุมากำหนดเป็นมูลค่าทางวัตถุ ยิ่งแร่ทองคำ ยิ่งราคาแพง

ดังนั้น คำว่า **วัยทอง** คุณจะห่างจากความจริงที่อยู่ในใจซับซ้อนมากขึ้น สำหรับคนที่รู้เท่าทันย่อมเข้าใจว่า สิ่งนี้มนุษย์กำหนดขึ้นมาเพื่อหวังผลประโยชน์ที่แฝงอยู่ข้างใน หากใครค้นหาความจริงได้ยิ่งลึกมากแค่ไหนก็ยัง

เป็นประโยชน์แก่ใจตนเองมากแค่นั้น

สัจธรรมได้ชี้ไว้อย่างชัดเจนว่า มนุษย์ที่เกิดมามีความต้องการความสุข แต่คนที่รู้เท่าทันย่อมมองเห็นความจริงว่า ความหมายของคำว่าความสุขก็มีสองด้าน สุดแล้วแต่ใจคน จะตกอยู่ในสภาพเปรอะเปื้อนมากน้อยแค่ไหน ผู้ที่ใจได้รับสิ่งปนเปื้อนเข้าไว้มาก ย่อมมองความสุขไปในด้านวัตถุ เพราะใจตัวเองตกอยู่ภายใต้อิทธิพลสิ่งปนเปื้อนชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ใจคนที่มีสิ่งปนเปื้อนเข้าไปบรรจุนานๆ ย่อมเกิดความทุกข์มากขึ้น โดยหลงคิดไปว่าความสุขคือการได้รับสิ่งเหล่านี้ ทำให้ตกอยู่ในสภาพมืดบอด เพราะถูกมอมเมาโดยสิ่งดังกล่าว

แท้จริงแล้วความสุขที่เข้าใจได้ว่า การเกิดการตายเป็นความจริงที่ควรยอมรับ ย่อมหมายถึงความสุขที่เกิดจากรากฐานจิตใจที่อิสระ หรืออีกนัยหนึ่งคือ จิตว่าง สามารถมองเห็นความจริงและเข้าใจได้ทุกเรื่อง

กระทั่งทุกวันนี้ มีการกล่าวขานกันจนเป็นนิสัยว่า ต้องกินอาหารให้ครบ 5 หมู่ แท้จริงแล้วอาหารที่หมู่มากก็คือสิ่งที่มนุษย์เอามาแบ่งแยก ซึ่งใครจะแบ่งออกเป็นกี่หมูก็ได้ แล้วแต่ตำราที่อยู่ในใจตนเองจะคิดค้นและประดิษฐ์มันขึ้นมา ลงเป็นสิ่งประดิษฐ์ก็คือสิ่งสมมติทั้งสิ้น

ทุกวันนี้เพราะคนส่วนใหญ่จิตไม่ว่าง ความจริงจากใจจึงปรากฏออกมาได้ยาก จึงมีความทุกข์วิตกกังวลไปว่า สิ่งนั้นเป็นพิษ สิ่งนี้เป็นภัย กินไม่ได้ ใช้ไม่ได้ หากมองอีกด้านหนึ่ง ถ้าคนที่รู้เท่าทัน แม้จะนำเอาสิ่งเป็นพิษเป็นภัยเข้าไปให้ผู้อื่นกินหรือใช้เขาก็ไม่ทำกันอยู่แล้ว

ไม่ว่าจะระวังเรื่องอาหารการกิน หรืออีกนัยหนึ่งเครื่องอุปโภคบริโภคทุกรูปแบบที่เป็นของกินของใช้ การระมัดระวังมันก็เกิดทุกข์ ส่วนอีกด้านหนึ่ง ถ้ารู้ความจริงจากใจตนเองได้ชัดเจนถึงระดับหนึ่ง ย่อมไม่นำเอาสิ่งปนเปื้อนเข้าไปใส่ให้ผู้อื่นใช้ประโยชน์ เพราะทำให้ผู้อื่นได้รับทุกข์ตัวเองก็ย่อมทุกข์ด้วย

สัจธรรมจึงชี้ไว้ว่า ในสังคมซึ่งจำเป็นต้องมีการอยู่ร่วมกันและสาน

สัมพันธ์ ถึงซึ่งกันและกัน ความสัมพันธ์ทางใจที่ปลอดจากเงื่อนไข แม้กระทั่ง
วัย หรืออิทธิพลทางวัตถุรูปแบบต่างๆ ซึ่งอยู่ในชีวิตประจำวัน ย่อมทำให้สังคม
มีความสุขและแต่ละคนก็มีความสุขร่วมด้วย

โลกไร้พรมแดนซึ่งทุกวันนี้มักมีคนชอบนำมาพูด พูดจากความจริงที่
เกิดจากความรู้ความเข้าใจอย่างถึงรากเหง้า หรือพูดไปตามกระแสสังคม
ย่อมเป็นเงื่อนไขที่รู้อยู่แก่ใจตนเอง

เรื่องราวทั้งหลายจากวัยถึงใจ จึงรวมอยู่ในรากฐานจิตใจคน โดยเฉพาะ
ตนเองทั้งหมด สุดแต่ว่าบุคคลใด จะมีโอกาสสัมผัสกับสิ่งที่อยู่ภายนอกไม่ว่า
จะมาในรูปแบบใด แล้วมีใจเปิดกว้างพอที่จะหวนกลับมาค้นหาความจริง
จากใจตนเองได้มากน้อยแค่ไหน จึงหวังได้ว่าทิศทางนี้ คือวิถีที่จะนำไปสู่
ความสุข อย่างแท้จริงได้

รักเกษตร ต้องคิดสู้ชีวิต

ลองดูตัวอย่างกลุ่มประเทศมหาอำนาจที่ร่วมกันแพร่สิทธิพลครองโลก อยู่ทุกวันนี้ ไม่มีหน้าไหนเลยที่ปล่อยการเกษตรให้ชำรุดทรุดโทรมเช่น ประเทศเรา

มีแต่ขยายกิจการบนพื้นฐานตัวเองออกไปสู่อุตสาหกรรม ทำให้คนในประเทศระดับพื้นฐานมีพอกินพอใช้ อีกทั้งวางแผนล่อหลอกและบังคับให้ประเทศที่ด้อยพัฒนามากว่าตน หลงส่งผลิตผลการเกษตรจากพื้นดินซึ่งเป็นพื้นฐานของตัวเองมาป้อนคนของเขา ทำให้ชีวิตเกษตรกรในประเทศเหล่านั้นเกิดความขาดแคลนและทรุดหนักมากยิ่งขึ้น

ชาติไทยก็เป็นชาติหนึ่งซึ่งถูกมอมเมาโดยอุตสาหกรรมข้ามชาติ จนกระทั่งฝังหัวการเกษตรไว้ด้วยการส่งออก ทั้งๆที่คนไทยซึ่งทำเกษตรกรรมจำต้องสูญเสียสิทธิในการถือครองที่ดินและเผชิญกับปัญหาชีวิตเพิ่มมากยิ่งขึ้น

ปัจจุบันสังคมไทยกำลังสั่นคลอนมาก เพราะคนไทยขาดความรักพื้นดิน ซึ่งเป็น ถิ่นฐานของตัวเองและเป็นฐานการเกษตร หันไปสนใจการได้เงินตรา

ต่างประเทศเพิ่มมากยิ่งขึ้น นอกจากนั้นยังพบว่าทำอะไรได้ก็คิดชนไปขาย
เขาหมด

ส่วนคนที่ตกเป็นเครื่องมือให้ต่างชาติ ซึ่งเขารู้ความจริงว่าคนไทย
หลงมองที่เงิน เพียงนำเงินตราใช้คืนต่างประเทศได้หมด ก็โฆษณาว่าเราเป็น
อิสระเสรีแล้ว ต่างแยกกันชื่นชมแสดงความยินดีอย่างออกหน้าออกตา

โดยที่หารู้ไม่ว่าแท้จริงแล้ว เพราะมีนโยบายเอาแผ่นดินสินทรัพย์ไปขาย
ให้เขา แล้วจึงได้เงินตรากลับมา ถ้าใครมองได้ลึกซึ้งคงจะรู้ว่า เวลานี้พื้นดิน
ที่เราอยู่หรือที่คนยุคก่อนเรียกกันว่า **แม่ธรณี** กลับต้องตกเป็นหนี้จนต้อง
เปิดเบียนพื้นดินซึ่งคนไทยควรมีสติหรีดครอบครองให้ลดน้อยลงไป ยกเว้น
คนไทยซึ่งเป็นไทยแต่ตัว หากจิตใจตกเป็นทาสต่างชาติไปแล้ว ซึ่งคน
เหล่านี้ ปากชอบอ้างตัวว่าเป็นคนไทย

ผู้เขียนเคยกล่าวย่ำไว้หลายหนว่า การถูกมอมเมาโดยอิทธิพล
วัฒนธรรมต่างชาติ ที่แทรกซึมเข้ามาในกระแสการจัดการศึกษารวมถึง
บรรยากาศของสังคม ถ้าจะเปรียบแผ่นดินสยามเป็นนาวาชีวิต เวลานี้
เรากำลังยอมให้โจรสลัดต่างชาติขโมยยึดเอาไว้ จนกระทั่งแทบไม่มีอะไรเหลือ
อยู่อีกแล้ว

ดังเช่นคำกล่าวที่ว่า ยิ่งผ่านการศึกษาที่ถูกผูกคอไว้ด้วยใบปริญญา
และความมีหน้ามีตา ก็ยิ่งทำให้ความคิดในการดำเนินชีวิตจำต้องตกอยู่ใน
สภาพที่เรียกกันว่า **ชาไม่ถึงพื้นดิน** คนพวกนี้ เริ่มไม่เข้าใจความสำคัญของแม่
ธรณี ซึ่งเป็นแม่ชีวิตของคนไทยทั้งชาติ จนกระทั่งบางคนลือกันยากยิ่งขึ้น

ผู้เขียนเคยกล่าวย่ำไว้ในที่ต่างๆ รวมทั้งในข้อเขียนหลายครั้งหลายหน
ว่า การเกษตรมีอิทธิพลบ่มเพาะนิสัยความรักพื้นดินให้กับผู้ปฏิบัติ แต่
คนท้องถิ่นกลับขยายผลปลูกฝังความคิดให้คนคิดได้แต่เพียงว่า การเกษตร
คืองานอาชีพที่ทำเพื่อหาเงิน

ศาสตร์ทุกศาสตร์มีรากฐานอยู่ที่จิตวิญญาณคน ดังนั้น ถ้ารู้ความจริงได้

อย่างครบถ้วนย่อมรู้เท่าทันได้ถึงศาสตร์ทุกสาขา ถ้าเข้าใจได้อย่างลึกซึ้งย่อมรู้ได้ว่า **ศาสตร์ทุกสาขาคือการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี** ซึ่งมีคนเป็นผู้คิดค้นประดิษฐ์ขึ้น

ดังนั้น ถ้ารู้ทันคนทำให้เข้าใจความจริงย่อมมองเห็นว่า **ศาสตร์ทุกศาสตร์เรียนได้ด้วยตนเอง** โดยไม่ต้องเอาตำราชนชาติอื่นมาใช้ ส่วนการรู้จิตวิญญาณคนนี่สิ เป็นของยากยิ่งจำเป็นต้องรู้ความจริงจากใจตนเอง จึงสามารถรู้ใจคนอื่นได้ หรือที่เรียกว่า ต้องดำเนินชีวิตสัมผัสกับผู้อื่น ด้วยการให้จากความจริงที่มีอยู่ในใจตนเอง ยิ่งชีวิตเติบโตขึ้นไปอยู่เหนือผู้อื่น ความจริงใจที่จะให้ทุกสิ่งทุกอย่าง ถือเป็นหน้าที่ของคนผู้มีวิญญาณเป็นผู้ใหญ่อย่างครบถ้วนกระบวนการความที่ควรภาคภูมิใจในตนเอง

ดังนั้น คนรักแผ่นดินถิ่นเกิดทุกคน น่าจะอ่านได้จากใจที่รู้หน้าที่ว่า **มีจิตสำนึกรักแม่ธรณี** ซึ่งเป็นแม่บังเกิดเกล้าที่แท้จริงของตน ไม่ว่าจะเรียนอยู่ในสาขาไหน ย่อมมองผ่านรูปแบบเทคโนโลยีที่อยู่ในตำราลงไปสู่พื้นดินได้หมด

ทุกวันนี้เราจะเห็นความจริงว่า พ่อแม่ทำการเกษตร ต้องเผชิญกับความยากลำบากจึงไม่ยอมให้ลูกต้องยากเข็ญเหมือนตน ส่วนลูกที่เข้าเรียนในมหาวิทยาลัยในกรุงเทพฯ ก็ไม่คิดที่จะกลับไปสู่ไปสืบทอด เพราะเห็นว่าการเกษตรต้องลำบากยากเข็ญ โดยไม่สนใจศึกษาเรียนรู้ว่า พ่อแม่ต้องเผชิญกับอะไรที่เป็นปัญหาสังคม

ความจริงไม่ใช่พ่อแม่เผชิญกับความยากลำบาก เพราะ **คนที่เกิดมาถ้าไม่เผชิญความยากลำบาก ย่อมไม่มีโอกาสเรียนรู้ความจริงของชีวิต** แต่พ่อแม่ต้องเผชิญกับปัญหาการถูกเอารัดเอาเปรียบ ซึ่งจะต้องให้ลูกหลานสืบทอดอาชีพที่พ่อแม่ทำไว้ แต่ตนมีโอกาสรู้อย่างมากว่า ซึ่งต้องเอาความรู้ที่เรียนมาไปใช้เป็นเครื่องมือต่อสู้กับปัญหาสังคมที่พ่อแม่ได้รับ

หากใครคิดว่าตัวคนเดียวสู้ไม่ได้ ผู้เขียนมีตัวอย่างซึ่งประสบมาด้วยตัวเอง และยืนยันได้ว่าหากสมัยนั้นผู้เขียนคิดอย่างนี้ วงการกลัวไม่

แต่ก่อนเจ็บปวดสาหัสที่ยิ่งกว่าสิ่งที่ได้กล่าวมาแล้ว คงไม่เกิดขึ้นและมีผลงานเป็นที่ยอมรับนับถือแก่คนทั่วโลกได้ในปัจจุบัน

มองย้อนยุคกลับไปสู่ช่วงเริ่มแรกวงการกล้วยไม้ ตกอยู่ในมือกลุ่มเศรษฐีศักดินาและพ่อค้าใหญ่เพียงไม่กี่คนที่เอามาเล่น โดยใช้เงินหวานซึ้งดี ซิงเด่นซึ่งกันและกัน แถมยังใช้กล้วยไม้เป็นเครื่องมือถูกคนระดับพื้นดิน

ส่วนคนทั่วไป ก็ยึดติดอยู่กับอีกช่วงหนึ่งโดยที่เชื่อว่า กล้วยไม้เป็นของเศรษฐี ถ้าใครเอามาปลูกก็เท่ากับทำลายเศรษฐกิจของบ้านเมือง

ผู้เขียนเปรียบเหมือนหัวเดียวกระเทียมลีบ ถ้าคิดว่าคนเดียวทำไม่ได้ ผลงานที่เห็นอยู่ในขณะนี้คงไม่เกิดแน่นอน ยิ่งกว่านั้น ยังไม่มีเงินติดตัวพอที่จะเอามาลงทุนซื้อหาเครื่องมือราคาแพงๆ ซึ่งชนต่างชาติปลูกฝังไว้ในระบบการจัดการศึกษา แต่ตนก็ไม่ใช่นิยมเงินทุน โดยมองเห็นทางว่า **ถ้ามีความรัก ความจริงใจที่จะทำเพื่อเพื่อนมนุษย์อย่างแน่วแน่ คนเดียวก็จะทำ เพราะทำแล้วมีความสุข**

หวนกลับมาคิดถึงการเกษตรทุกวันนี้ บางทีพ่อแม่ ต้องเผชิญกับความยากลำบาก แต่ไม่ได้มองเลยไปถึงว่า ทั้งที่ทุ่มเทเหน็ดเหนื่อยทั้งร่างกายแรงใจไปมาก ซึ่งหวังว่ามันจะต้องดีขึ้น แต่มันก็ไม่ดีขึ้น คราวนี้แหละน่าจะเกิดจากอิทธิพลการเอารัดเอาเปรียบโดยผู้มีอิทธิพล

อาทิเช่น ทำฟาร์มเลี้ยงไก่ ไหนจะซื้อพันธุ์ไก่จากผู้มีทุน อาหารไก่ ยารักษาโรคไก่ก็ต้องพึ่งเขา แถมอยู่มาวันหนึ่ง กลุ่มคนที่อยู่เหนือกว่ายังผลิตไข่ได้เองและมีพลังมากกว่า จึงนำมาขายแข่งทำให้รายเล็กรายน้อยแย่ไปจนกระทั่งบางรายก็อยู่ไม่ได้

พ่อแม่ไม่ควรคิดว่า ตัวเองยากลำบากแล้วไม่อยากเห็นลูกยากลำบากด้วย แต่ควรให้โอกาสลูกซึ่งเรียนมาสูงๆ กลับมาช่วยพ่อแม่ต่อสู้ เพราะมีวิชาความรู้เข้มแข็งมากยิ่งขึ้น **ควรมีวิถุญญานการต่อสู้** กลับมารู้ในการแก้ปัญหาสังคม ให้มีการลดละการเอารัดเอาเปรียบเพื่อนมนุษย์ได้ทุกรูปแบบ

ถ้าลูกไม่ติดอยู่กับศาสตร์สาขาที่ตนเรียนมา ย่อมรู้เท่าทันได้ว่าสิ่งนั้นคือเปลือกของวิชาการ ส่วนวิญญานความเป็นนักวิชาการคือ การต่อสู้เพื่อรับใช้สังคม

ผู้เขียนได้เขียนบทกลอนฝากไว้ในเรื่อง กล้วยไม้ข้างแดง ส่วนหนึ่งมีใจความว่า ถึงจากไปสู่แดนไกล ก็ไม่เคยมอบใจให้กับที่ไหน ต้องกลับมาตายบนพื้นดินถิ่นเกิดของตัวเอง ซึ่งเป็นเรื่องน่าคิด ลูกทุกคนผู้มีวิญญานอยู่กับพ่อแม่ จึงควรมาตายอยู่กับงานของพ่อแม่ที่ได้สร้างสมไว้ให้ แม้การสร้างงานอาชีพอย่างใดอย่างหนึ่งโดยที่ให้ลูกได้เรียนหนังสือ แต่ตัวลูกเองควรสำนึกได้ว่า สิ่งนั้นคือสิ่งที่พ่อแม่ได้สร้างพื้นฐานชีวิตไว้ให้กับตน แม้ว่าพ่อแม่จะไม่ได้คิดถึงขนาดนั้น

ผู้เขียนนึกถึงพ่อ ซึ่งได้ถึงแก่กรรมไปแล้ว เมื่อท่านอายุได้ 100 ปี ท่านจากไปโดยไม่ได้ทำปณิกรรมเรื่องเงินและวัตถุไว้ให้ลูก เพราะท่านไม่มีจะให้ เนื่องจากไม่ได้สะสมอะไรไว้ให้ลูกเลย แต่ท่านได้สะสมสิ่งที่มีคุณค่ามหาศาล ซึ่งลูกคนนี้ไม่มีวันลืมไปจนตาย มันอยู่เหนือเงินและวัตถุทั้งหมด

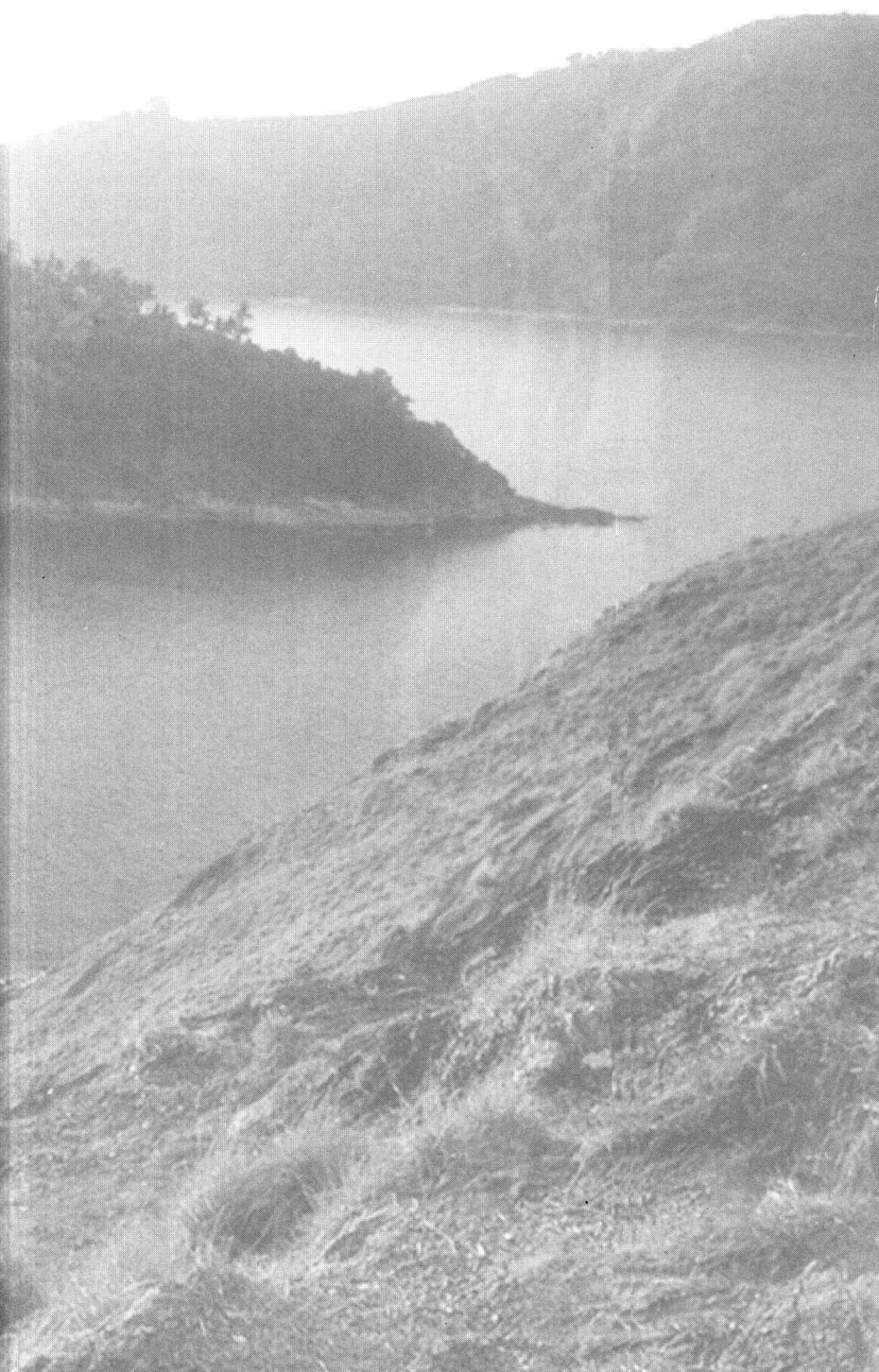
ชีวิตท่านลำบากมาตั้งแต่เล็กแต่น้อย ไม่ได้เห็นหน้าพ่อแม่เลย แต่ท่านเห็นแม่ผู้ยิ่งใหญ่คือพื้นดินซึ่งเป็นสัจธรรมมาตลอด จนกระทั่งเติบโตขึ้นมาอยู่กับในหลวง และท่านก็ยังมั่นคงอยู่กับการเห็นพื้นดินเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในชีวิต

พ่อเลี้ยงลูกคนนี้ให้เผชิญความยากลำบากมาตั้งแต่ยังเล็ก บางช่วงต้องฝากชีวิตไว้กับเศษอาหารที่อยู่บนพื้นดินและในถังขยะ ตั้งแต่อายุยังเลขตัวเดียว จนกระทั่งเติบโตขึ้นก็เห็นพ่ออยู่อย่างสมถะ ไม่คิดสร้างสมวัตถุและไม่ขอรับอะไรๆ จากผู้มีอำนาจ เพื่อตนเอง แต่ทำให้ชีวิตลูกคนนี้ต่อสู้เพื่อรักษาแม่ธรณีไม่ให้ผู้อื่นมาเหยียบย่ำ และเชื่อว่าผู้ที่รู้บุญคุณของแม่ธรณีย่อมรู้ทันคนและหยั่งรู้ความจริงทุกสิ่งทุกอย่างได้อย่างลึกซึ้ง

คนลักษณะนี้ไม่เคยกลัวตาย ถ้าจะต้องตายเพื่อทดแทนบุญคุณของ

แม่ธรณี ย่อมถือว่าเป็นการตายอย่างมีเกียรติและสมศักดิ์ศรีของชีวิตที่เกิดขึ้นมาแล้ว

ฉันหวังว่าจะได้เห็น คนขี่ม้าขาว เกิดขึ้นในชนบทโดยไม่จำกัดเพศจำกัดวัย เพราะในอดีตก็มีวีรบุรุษทั้งหญิงและชายให้เราได้เห็นกันมาแล้ว โดยไม่ต้องให้ชนชาติไหนเข้ามาอ้างบุญคุณเพื่อช่วยเหลือ เพราะนั่นคือเงื่อนไขที่แฝงเข้ามาในการแทรกแซง และทิ้งไว้เป็นปัญหาระยะยาว ซึ่งอาจจะยิ่งใหญ่กว่าเก่า

ลบลอยลิต

ภายในองค์รวมของชีวิตมนุษย์เราแต่ละคน ย่อมมีสองด้านเป็นสัจธรรม ด้านหนึ่งคือร่างกาย ซึ่งอยู่บนพื้นฐานวัตถุ อีกด้านหนึ่งคือ จิตวิญญาณ ซึ่งอยู่บนพื้นฐานที่เป็น นามธรรม

ทั้งสองด้านใช้ว่าจะแยกกันอยู่ จนทำให้เราเข้าใจแยกออกจากกันเป็นคนละทาง แต่มีเหตุผลเชื่อมโยงถึงซึ่งกันและกัน จึงจะเรียกได้ว่าเป็น **มนุษย์ที่สมบูรณ์ครบถ้วน**

เรามักได้ยินคนพูดกันว่า **โลกกับธรรมเป็นคนละเรื่องกัน** แท้จริงแล้ว ถ้าสามารถมองเห็นองค์รวมของชีวิตและเข้าใจได้อย่างลึกซึ้งน่าจะรู้ได้ว่า ทั้งสองสิ่งมีเหตุผลเชื่อมโยงถึงซึ่งกันและกัน

เราพิจารณาแล้วรู้ว่า **จิตใจคือพื้นฐานการปฏิบัติของร่างกาย** เปรียบดูจุดที่มีพลังในการบัญชาการให้ร่างกายทำอะไรได้ทุกอย่าง ดังนั้น ถ้าคิดว่าโลกกับธรรมเป็นคนละเรื่องย่อมอ่านความจริงจากใจได้ว่า เป็นผู้มองภาพรวมของชีวิตตัวเองโดยแบ่งออกเป็นสองส่วน จึงมีผลจากการคิดและปฏิบัติอย่าง **ขาดการรู้เหตุผล** เนื่องจากเหตุเกิดจากเงื่อนไขที่แฝงอยู่ในรากฐานจิตใจตนเอง และเมื่อนำมาปฏิบัติ ผลย่อมวนกลับมากระทบใจ

ตนเองให้เปลี่ยนแปลงไปสู่ทิศทางใดก็ได้

ถ้าจะพูดถึงด้านวัตถุ **รอยลิจิต** ต่างๆ แม้แต่การเอาเหล็กไหลขีดลงบนสิ่งที่มีความแน่นของเนื้อน้อยกว่า ย่อมเกิดเป็นรอยให้สัมผัสได้ ยิ่งขีดแรงยิ่งเป็นรอยลงลึก แต่ก็สามารถกลบรอยนั้นได้ไม่ยาก แม้จะแข็งแค่ไหนก็ยังมียิ่งสิ่งนำมาใช้ลบรอยลิจิตที่สัมผัสให้หายไปได้

ยิ่งสมัยนี้เทคโนโลยีก้าวหน้า เพราะมนุษย์ค้นคว้าหาความจริง แต่ก็ความจริงในด้านวัตถุ เพื่อนำมาใช้เป็นเครื่องมือกอบโกยผลประโยชน์จากธรรมชาตินำมาใช้ประโยชน์ เมื่อรายนั้นไม่เป็นที่ต้องการ ย่อมสามารถลบได้ โดยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีด้วยเช่นกัน

อย่างเช่นที่กล่าวกันว่า **เรียนผูกแล้วก็ต้องเรียนแก้** แม้นำปรัชญาเรื่องนี้มาหวังผลประโยชน์ทางด้านวัตถุ

แต่ในด้านจิตใจ **ลบรอยลิจิต** เป็นเรื่องที่สลับซับซ้อนและมีความลึกซึ้ง บางอย่างล้ำลึกจนกระทั่งมนุษย์ผู้ทำให้เกิดเป็นผลแล้ว แต่หาวิธีแก้ไขได้ยาก จนต้องรู้สึกเจ็บปวดหัวใจอย่างที่สุด

รอยลิจิตที่เกิดขึ้นในจิตใจคน หรืออย่างที่เรารู้อยู่กันว่า **พรหมลิจิต** น่าจะมีเหตุผลสืบเนื่องมาจากพื้นฐานเดียวกัน บางทีเรากล่าวโดยไม่รู้ว่าเป็น **พรหมลิจิตคืออะไร** เพราะไม่รู้ความจริงที่เป็นปรัชญาพื้นฐานของคนยุคก่อนซึ่งนำมาใช้เป็นสื่อภาษา

บางทีเราก็มองแบบกำปั้นทุบดินว่า **พรหมลิจิต** คืออะไรก็ได้ที่เราไม่รู้ ซึ่งมีอิทธิพลกำหนดชีวิตให้เป็นไปตามนั้น แต่ผู้รู้ได้ข้อคิดซึ่งยอมเข้าใจว่าเงื่อนไขที่อยู่ในจิตใจมนุษย์ มีอิทธิพลกำหนดวิถีชีวิตคนให้เป็นไปอย่างไรสุดแล้วแต่สูตรผสมของเงื่อนไขที่อยู่ในใจ ซึ่งแต่ละคนมีไม่เหมือนกัน

รอยลิจิตที่เกิดขึ้นแก่จิตใจคน หากรากฐานจิตใจเปิดกว้าง ทำให้มีอิสระที่จะคิดได้รอบด้าน เมื่อสัมผัสสิ่งใดก็ตามในธรรมชาติ โดยเฉพาะ **ธรรมชาติ ของจิตใจมนุษย์** ที่มีความหลากหลายของรูปแบบ ย่อมมีแนวโน้มทำให้เกิด ความประทับใจได้แทบทุกเรื่อง จึงเป็นผลให้ตนได้รับเอาไว้ในความทรงจำ

หากรากฐานจิตใจของผู้ใดคับแคบ เพราะมีสิ่งสกปรกลงไปอยู่ในนั้น อย่างมากมาย แทนที่จะสัมผัสกับสิ่งภายนอกแล้วเกิดประทับใจ กลับเปลี่ยนเป็น **ความเจ็บแค้น** ในเมื่อจิตใจคับแคบ ใส่อะไรลงไปมากหน่อย หรือหลายเหลี่ยม หลายคม ย่อมรู้สึกเจ็บปวดเป็นธรรมดา

จากสิ่งที่กล่าวมาแล้วทำให้สรุปได้ว่า **ถ้าคนมีรากฐานจิตใจเปิดกว้าง เห็นอะไรย่อมประทับใจได้แทบทั้งสิ้น คนลักษณะนี้ย่อมมีความทรงจำที่ดี**

ส่วนคนที่มีรากฐานจิตใจคับแคบ หากรู้สึกประทับใจก็เป็นสิ่งเฉพาะเรื่อง ที่มีรูปแบบเฉพาะตัวเท่านั้น หรืออีกนัยหนึ่งอาจเรียกว่า คนแบบนี้จะรู้สึกประทับใจอะไร ไม่ได้ง่ายนัก และเป็นคนที่ลืมนง่าย สัมผัสกับสิ่งต่างๆ แล้วเห็นเป็นเรื่องไร้สาระ เพราะมองได้ไม่ถึงคุณค่า และมักชอบดูถูกของที่อยู่ใกล้ตัว ยิ่งเป็นของเล็ก แม้แต่สิ่งที่เป็นพื้นฐานของชีวิตตัวเอง

อย่างใดก็ตาม แม้เห็นเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แล้วรู้สึกประทับใจ หากขาดการรู้เท่าทัน ในที่สุดก็จะกลายเป็นเรื่องที่ทำให้จำต้องเข้าใจหรือ **แค้นใจตัวเองได้ไม่ยาก**

ถ้าจะพูดว่ารอยลิขิตที่อยู่ในใจคน จะสามารถลบออกได้ง่าย ก็ต่อเมื่อเป็นคนที่มีใจกว้าง แม้จะเกิดสะดุดใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หากได้รับคำชี้แจงจากความจริงซึ่งอยู่ในใจอีกฝ่ายหนึ่ง ย่อมไม่มีสิ่งดีหรือเลว มีแต่การยอมรับ **ความจริงได้ทั้งสิ้น**

คนที่มีคุณสมบัติเช่นนี้ ย่อมมีเมตตาธรรมสูง รู้จักเห็นใจผู้อื่น ไม่ถือสาในสิ่งซึ่งคนอื่นคิดว่าผิดพลาด คงมีแต่ใจที่ให้ออกาสได้เรียนรู้จากสิ่งเหล่านี้ เพื่อนำมาปรับใช้บนพื้นฐานอีกด้านหนึ่ง

สรุปแล้วว่า รอยลิขิตที่อยู่ในใจคน ไม่ว่าลึกหรือตื้น ย่อมไม่มีตัวตนให้ยึดมั่นถือมั่น หากรู้ได้ว่า การมีรากฐานจิตใจที่อิสระจริงย่อมไม่มีรอยลิขิตที่เกิดขึ้น ไม่ว่าถูกอิทธิพลวัตถุใดๆ มาขีดข่วนย่อมเข้าใจได้เสมอ จึงเป็นคนที่ยึดอภัยผู้อื่นเป็นคุณสมบัติ

บันไดชีวิต

ฉันเคยเขียนไว้ในบทความเรื่อง “วิญญาณธรรมชาติ” ถึงพื้นฐานชีวิตมนุษย์ ที่ควรจะมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ควรสำนึกได้ถึงจุดเริ่มต้นของชีวิตตัวเองว่าเกิดมาจากอะไร เมื่อเติบโตยิ่งขึ้นจึงไม่ควรลืมสิ่งเหล่านี้ คงเก็บสะสมไว้ในใจ เพื่อใช้เป็นพื้นฐานการดำรงชีวิตให้มีสติ เพื่อชีวิตจะได้ก้าวไปอย่างมั่นคง

เราพูดกันว่ามนุษย์มีจิตวิญญาณเป็นพื้นฐาน แม้ร่างกายจะประกอบพฤติกรรมอะไรก็แล้วแต่ หากมีสัจธรรมที่ถูกกำหนดทิศทางโดยเงื่อนไขที่อยู่ภายใต้จิตวิญญาณของแต่ละคน คอยย้ำความสำคัญอยู่เสมอว่า**มนุษย์เกิดมาตัวเปล่า** ส่วนในใจก็มีเงื่อนไขที่ฝังไว้แล้วโดยกำเนิด อย่างไรก็ตาม ทั้งร่างกายและจิตใจของแต่ละคน ก็มีองค์ประกอบอยู่ที่พื้นดิน เพราะฉะนั้น ในส่วนของร่างกาย แม้จะนำแร่ธาตุต่างๆ มาแยกแยะเพื่อศึกษา ก็จะพบความจริงว่า สิ่งเหล่านั้นมาจากพื้นดินทั้งนั้น

ส่วนจิตวิญญาณก็มีความรักแ่งเป็นเงื่อนไขอยู่ด้วย เพราะฉะนั้น จิตวิญญาณควรมีคุณสมบัติที่สำนึกได้ถึงความสำคัญของพื้นดิน เป็นรากฐานการดำเนินชีวิต

ภาพรวมของชีวิตที่เกิดขึ้นมา ย่อมเหมือนกับทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่ในโลก กล่าวคือ มีการเปลี่ยนแปลงจากเล็กไปสู่ขนาดใหญ่ สิ่งเหล่านี้เป็นไปตามเหตุและผล หรืออีกนัยหนึ่งเป็นไปตามกฎธรรมชาติ

ฉันได้กล่าวไว้ในเรื่อง **วิญญาณธรรมชาติ** อย่างชัดเจนว่า รอยเท้ามนุษย์ที่ปรากฏอยู่บนพื้นดิน หมายถึงความรักพื้นดินอันเป็นธรรมชาติของมนุษย์ในช่วงเริ่มต้น หลังจากมนุษย์มีการเปลี่ยนแปลง โดยรู้จักนำเอาสรรพสิ่งทั้งหลายจากธรรมชาติ มาประดิษฐ์เป็นสิ่งบำรุงบำเรอความสุขทางร่างกาย เช่น การมีรองเท้าสวมใส่ มียานพาหนะใช้ มาจนกระทั่งมีเครื่องมือสื่อสารที่ทันสมัยทำให้สะดวกสบายมากยิ่งขึ้น จิตใจมนุษย์ก็เริ่มหลงอยู่กับสิ่งเหล่านี้

เมื่อมีความรักที่เจือปนด้วยความโลภเข้าไปอยู่ในจิตวิญญาณของแต่ละคน มนุษย์ก็จะมองข้ามความสำคัญของอดีตอันเป็นที่มาของตัวเอง หรืออีกนัยหนึ่งอาจกล่าวว่า **มนุษย์เริ่มลืมตัว** มากขึ้น

คนลืมตัว ไม่ค่อยสนใจหันมามองด้านหลังอันมีที่มาของชีวิตตนเอง อย่างเช่นที่เราเล่ากันว่า **ดูถูกพื้นดิน ดูถูกของเล็ก และดูถูกอดีต** แท้จริงแล้วมนุษย์ลักษณะนี้ ย่อมตกอยู่ในสภาพที่เรียกกันว่า **เห็นรากฐานของตนเองเป็นเรื่องที่ไม่น่าสนใจ**

เพราะฉะนั้น พฤติกรรมที่มนุษย์ลักษณะนี้ ประกอบขึ้นในชีวิตประจำวัน ย่อมเปรียบได้ดุจ **ภาพองค์รวมของชีวิตที่ขาดรากฐาน**

รากฐาน ทำหน้าที่สร้างความมั่นคงให้กับทุกสิ่งทุกอย่างแม้ในด้านวัตถุ

รากฐานสิ่งก่อสร้างย่อมมีความสำคัญที่ทำให้สามารถรับน้ำหนักสิ่งที่อยู่
เบื้องบนได้อย่างมั่นคงแข็งแรง

รากฐานที่มั่นคง ไม่เพียงรองรับน้ำหนักของสิ่งที่อยู่เบื้องบนเท่านั้น
แต่ยังจะต้องมีไว้สำหรับความแข็งแรง ที่จะต้านทานกระแสการเปลี่ยนแปลง
ของสิ่งแวดล้อมอีกด้วย

เพราะฉะนั้น **รากฐานของจิตใจคน** ซึ่งหมายถึงวิญญาณ ควรจะมี
ความมั่นคงแข็งแรงพอที่จะพึ่งตนเอง โดยไม่ยอมให้สิ่งแวดล้อมซึ่งมีอิทธิพล
ดึงดูดจิตใจ ไปเกาะเกี่ยวจนกระทั่งสามารถถือครองพลังในตนเองได้

เมื่อใด บุคคลใด มีรากฐานจิตใจอ่อนแอ หากมีโอกาสสัมผัสสิ่งล่อตา
ล่อใจจากภายนอกก็ยึดติดได้ง่าย จึงเป็นอันตรายต่อจิตใจตนเองอย่างยิ่ง

ในเมื่อมนุษย์ในภาพรวมของสังคมไม่ได้มีชีวิตเดียว แต่จำเป็นต้องอยู่
ร่วมกันและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ดังนั้น **ถ้ามุ่งพิจารณาบุคคลใดบุคคล
หนึ่ง คนอื่น ๆ ก็คือสิ่งแวดล้อมของบุคคลนั้น** หรืออาจกล่าวได้ว่าคนที่ไม่ลืมตัว
ย่อมสำนึกได้ว่า สิ่งแวดล้อมที่สำคัญที่สุดคือ เพื่อนมนุษย์ด้วยกันเอง ก่อนที่
จะมองไปยังต้นไม้และสรรพสิ่งอื่นๆ

ชีวิตที่เติบโตยิ่งขึ้น ควรจะมีเหตุผลจนถึงซึ่งกันและกันหมด ตั้งแต่
อัตราการเจริญเติบโตทุกส่วนของร่างกาย ร่วมกับการเจริญเติบโตของจิตใจ
ซึ่งควรมีรากฐานที่เข้มแข็งยิ่งขึ้น ไม่เช่นนั้นแล้ว การดำเนินชีวิตก็จะต้องเสี่ยง
ต่อผลเสียหาย ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใดก็ตาม

ทุกวันนี้เราพบความจริงว่า มนุษย์มีการค้นคิดเทคโนโลยีรูปแบบใหม่ๆ
ที่ก้าวหน้าไปไกลยิ่งขึ้น ซึ่งแท้จริงแล้วเทคโนโลยีเหล่านั้นก็เอาเหตุผลซึ่งมีอยู่
ในธรรมชาติมาออกแบบทำขึ้นทั้งนั้น แล้วเราก็ก็นำสิ่งเหล่านั้นว่า
วิชาการ นอกจากนั้น ยังเอาวัตถุที่เกิดตามธรรมชาติ มาประดิษฐ์เป็น

เครื่องมือสื่อสาร รวมทั้งสิ่งที่ให้ความสะดวกสบายแก่ตน โดยลืมรากฐานตนเอง ซึ่งใช้เป็นสื่อทางใจ

โลกทุกวันนี้ สิ่งดั้งเดิมที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติค่อยๆ สูญหายรวดเร็วมากขึ้นเรื่อยๆ แม้วันละเล็กละน้อย นานไปก็กลายเป็นของใหญ่ และมนุษย์ผู้ลืมตัวก็ไม่สนใจที่จะหวนกลับมาพิจารณาสิ่งเหล่านี้ด้วย

ทุกวันนี้ มนุษย์มีการแบ่งเป็นชาติเป็นภาษา โดยเอาความแตกต่างทางรูปแบบของผลพวงทางวัฒนธรรมนำมาใช้เป็นเงื่อนไข เพราะสิ่งเหล่านี้มองเห็นได้ง่าย

วัตถุธรรมชาติเริ่มหมดไป มนุษย์เริ่มเพิ่มปริมาณมากขึ้น อีกทั้งลืมตัวมากขึ้นด้วย จึงกลายเป็นระบบที่เปลี่ยนแปลงไปสู่การทำลายตัวเองขึ้นในทุกจุดรวมทั่วโลก โดยภาพรวมก็จะเห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

บุคคลใดที่เกิดมาสู่โลก ถ้าสามารถรู้เท่าทันต่อสิ่งเหล่านี้ ย่อมอยู่ได้อย่างไม่เป็นทุกข์ เพราะยอมรับความจริง และมีความเข้าใจถึงสัจธรรมได้ทุกเรื่อง

ความหมายของคำว่า **บันไดชีวิต** คงไม่ใช่บันไดที่จะใช้ก้าวไปที่ละขั้น เช่น บันไดซึ่งเป็นวัตถุ ที่เราใช้กันในชีวิตประจำวันจนเคยชิน หากเป็น**บันไดของสัจธรรม** ซึ่งแต่ละขั้นมีลักษณะเป็น **วัฏจักร** จากระดับพื้นดินซึ่งทุกคนจะต้องก้าวสูงขึ้นไปยังอย่างระมัดระวัง โดยใช้หลักธรรมที่ชี้ไว้ชัดเจนว่า **หากไม่มีสิ่งนั้น ย่อมไม่มีสิ่งนี้**

เราทุกคนควรคำนึงอยู่เสมอว่า ตนมีจิตวิญญาณจึงควรถือหลักดังกล่าวไว้ในจิตสำนึกในขณะที่ก้าวต่อไป ถ้าใครมีสิ่งนี้เป็นความจริงอยู่ในหัวใจ แม้จะก้าวขึ้นไปอยู่ในระดับสูงแค่ไหน ย่อมค้นหาสัจธรรมซึ่งอยู่ในใจไว้ใช้คุ้มกันตนเองได้เสมอ ชีวิตจะไม่ตกอับหรือจำต้องได้รับความเจ็บปวด

ดังเช่นสิ่งซึ่งคนยุคก่อนเคยกล่าวสอนใจไว้ว่า **อย่าดูถูกของเล็ก อย่า**

ดูถูกของต่ำ เมื่อไม่ดูถูกของเล็ก ย่อมไม่หลงของใหญ่ และอย่าลืมนะ
ของเก่า จะไม่เห่อของใหม่ ไม่ยอมใจเป็นทาสอะไรทั้งสิ้น

เส้นทางสายนี้คือวิถีทางที่เรียกว่า การพึ่งตนเอง อันเป็นสิ่งที่
ควรภูมิใจไปตลอดชีวิต ผู้ที่ปฏิบัติได้ย่อมไม่ตกบันไดลงมตายหรือ
แขนขาหักแน่นอน

ความจริงใจ

ทุกวันนี้คนในสังคมกำลังแสวงหา **คนจริงใจ** เอาไว้เป็นเพื่อนใจกันอย่างกว้างขวาง ถ้าจะถามว่า แสวงหากันไปทำไม ก็คงตอบได้ว่า เพราะคนจริงใจให้ความสุขแก่ชีวิตเราได้

ก่อนอื่นเมื่อรู้สึกทุกข์ คนที่น่ารักได้ ย่อมรู้ความจริงว่า **ความทุกข์** ที่เกิดขึ้นกับใจตนหาใช่เกิดจากผู้อื่นไม่ รู้ตรงนี้ได้ ย่อมสานไปถึงการรู้เหตุ **รู้ผล** ทั้งๆ ที่ความทุกข์มันเกิดจากเหตุที่อยู่ในใจตัวเอง ทำไมเราถึงไปมองว่าคนอื่นเป็นคนสร้างความทุกข์ให้เรา

ความจริงใจ ถ้าไม่ปฏิเสธตนเองคงตอบได้ว่า มันอยู่ในใจเราโดยแท้ ตั้งแต่เริ่มเกิดมา แต่ละคนต่างก็มีความจริงอยู่ในใจอย่างเป็นธรรมชาติมาแล้ว **ความโลภ โกรธ หลง** ที่เข้าไปแฝงอยู่ในใจเท่านั้นที่ทำให้เรามองข้ามสิ่งนี้ เพราะเอาใจไปฝากไว้กับสิ่งอื่นที่อยู่ภายนอก ซึ่งเราเรียกกันว่า **คนลืมตัว** จึงไม่อาจหวนกลับมาค้นหาความจริงจากใจตัวเองได้

ถ้าจะเปรียบเทียบกับคนมีเงิน แม้มีมากแล้วก็ไม่พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ คงคิดอยากได้เพิ่มมากยิ่งขึ้น

คนมีเงินน้อยแต่รู้จักพอ เพราะต่อสู้กับเงื่อนไขที่เข้าไปแฝงอยู่ในใจตัวเองได้ ย่อมทำให้ความจริงที่มีอยู่ในใจแล้วปลอดจากสิ่งปนเปื้อน จึงรู้สึกได้ถึงความสุขที่แท้จริง

คนจริงใจ มีลักษณะที่ไม่เอาใจไปมอบให้กับอิทธิพลของสิ่งซึ่งอยู่ภายนอก ไม่ว่าใครจะเอาอะไรมาล่อตาล่อใจรุนแรงแค่ไหน ใจย่อมสู้ได้ไม่ยาก โดยที่รู้ว่าเป็นการฝึกใจตัวเองให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น

เราเชื่อว่า คนที่มีความจริงใจ ย่อมมีรากฐานจิตใจที่ยังลงสู่ด้านล่างอย่างลึกซึ้ง จึงคิดอะไรๆ ได้อย่างอิสระ มองสิ่งต่างๆ ได้อย่างทะลุปรุโปร่ง ลงไปถึงรากเหง้า ซึ่งแท้จริงแล้ว รากเหง้าที่กล่าวถึงก็อยู่ในใจตนเอง

คนที่มีความจริงใจ ย่อมไม่เห็นใครเป็นศัตรู เพราะรู้ความจริงได้ทั้งหมด คนประเภทนี้ย่อมคิดดีทำดีกับทุกคน หรืออีกนัยหนึ่งคือคนที่เห็นคนดีหมดทั้งโลก ไม่ว่าจะคบกับคนที่มีลักษณะอย่างไร ย่อมมองเห็นด้านดีจึงมีความสุขได้ทั้งนั้น

เราอาจกล่าวว่า คนจริงใจมีดวงตาที่มองเห็นความจริงได้ทั้งสองด้าน และไม่ยึดติดอยู่กับด้านวัตถุ หากมองเห็นด้านที่เป็นนามธรรมได้ไม่ยาก และคนลักษณะนี้ ไม่ว่าจะทำอะไร ย่อมไม่เห็นว่ายากความง่ายเป็นสิ่งที่มืดวุ่น คงทำอย่างดีที่สุดในทุกเรื่อง

เราจะอ่านคนจริงใจได้จากนิสัยที่ไม่มีข้ออ้าง เพราะรู้ว่าข้ออ้างคือการคิดเอาตัวรอด ทำให้จิตใจตนเองจำต้องเสียหาย เช่น อ้างว่าทำไม่ได้เพราะไม่มีเงิน มากเกินไป น้อยเกินไป ร้อนเกินไป หนาวเกินไป อะไรๆ พวกนี้ เพราะในใจไม่มีปัญหา จึงไม่เห็นคนอื่นสิ่งอื่นเป็นตัวปัญหา คนลักษณะนี้มีนิสัยต่อสู้กับเงื่อนไขที่แฝงอยู่ในใจตนเองจนถึงที่สุด

ที่สุดที่ไม่มีที่สิ้นสุด ย่อมมีอีกด้านหนึ่งซึ่งหมายถึง การมุ่งมั่นเรียนรู้ความจริงจากใจตนเองอย่างต่อเนื่องซึ่งนับวันจะช่วยให้รากฐานจิตใจตัวเอง

ลึกซึ้งยิ่งขึ้นเรื่อยๆ สิ่งนี้คือการพัฒนาศักยภาพที่อยู่ในรากฐานจิตวิญญาณคน ซึ่งมีพลังมหาศาล

สภาพจิตใจคนเราลงได้ยึดติดกับอะไรสักอย่าง ไม่ใช่แก้ไขได้ทันทีทันใด ควรต้องผ่านกระบวนการเรียนรู้ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว และต้องใช้เวลาค้นหาเหตุผล ถ้าใครบอกว่าตนแก้ไขได้ทันที ความจริงสิ่งที่อยู่เบื้องหลัง มันไม่น่าจะแก้ไขได้ เว้นไว้แต่ว่า เขาหาสิ่งอื่นที่สร้างปัญหาขึ้นใหม่มาทดแทนของเก่ามากกว่า

เพราะสัญชาตญาณอันเป็นธรรมชาติของคน ด้านหนึ่งเกิดความทุกข์ ส่วนอีกด้านหนึ่ง ต้องคำนึงถึงการอยู่รอดของตัวเองร่วมด้วย ไม่เช่นนั้น ก็คงฆ่าตัวตายไปแล้ว เนื่องจากการคิดแก้ปัญหันทันทีโดยอ้อมไม่ได้

สภาพเช่นนี้เรียกว่า การดิ้นรน เพื่อเอาตัวรอด อันเป็นธรรมชาติของมนุษย์ ที่ยังเห็นแก่ตัว ถ้าคนคิดถึงการอยู่รอด ก็ควรคำนึงถึงผลได้ผลเสีย สังคมร่วมด้วยดังนั้น ท่านจึงว่า คนเห็นแก่ตัวคิดแต่จะเอาตัวรอดอย่างเดียว ทั้งๆ ที่สัญธรรมก็ได้ชี้ไว้อย่างชัดเจนว่า ทุกสิ่งทุกอย่างมีสองด้าน อีกทั้งควรรู้ได้ว่าด้านใดคือพื้นฐานของอีกด้านหนึ่ง

เราพูดถึงประชาธิปไตยมานาน จนจำได้ว่ามีคนกลุ่มที่ก่อเหตุนำเรื่องนี้มาอ้าง ตั้งแต่ปีพ.ศ.2475 เริ่มแรกที่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง โดยใช้กำลังทหารปฏิวัติ

ช่วงนั้นมีผู้อธิบายเหตุผลว่า ประชาธิปไตยต้องมีการถ่ายทอดอำนาจจากล่างขึ้นมาสู่ด้านบน แต่เหตุใดคนยุคนี้ถึงคิดได้ไม่ถึง หรือหันหลังให้กับประชาธิปไตยเพราะความไม่รู้ ในทางปฏิบัติจนถึงทุกวันนี้จึงคิดกันแต่ว่าต้องขึ้นไปมีอำนาจอยู่ข้างบนจึงจะแก้ไขปัญหามันเมืองได้

ความคิดลักษณะนี้ มันเหมือนกับปากว่าตาขีป มาตั้งแต่ ปี 2475 แล้ว ลองคิดดูให้ดี ถ้าละความเห็นแก่ตัวลงไปได้บ้าง ก็คงจะเห็นความจริงเรื่องนี้ได้ไม่ยาก

นับแต่ปี 2475 เป็นต้นมา ดูเหมือนกระแสใหญ่ไม่ได้ทำให้รากฐานจิตใจคนดีขึ้น นอกจากเปิดช่องทางให้ประเทศในโลก ซึ่งมีอิทธิพลพื้นฐานการปกครองรูปแบบนี้ซึ่งอยู่เหนือประเทศอื่น ถ่ายทอดกระแสของตัวเองไหลบ่าเข้ามาทำร้ายรากฐานจิตใจคนในชาติให้อ่อนแอมากยิ่งขึ้น โดยใช้อิทธิพลการศึกษา ถ่ายทอดกระแสวัตถุนิยมและการค้าขายเข้ามาครอบครอง

รากฐานจิตใจคนท้องถิ่นทุกวันนี้ นับวันผุกร่อนยิ่งขึ้นเรื่อยๆ สินค้าข้ามชาติที่เข้ามาครอบงำจิตใจคนท้องถิ่น จึงเป็นไปได้ง่ายและเป็นไปอย่างรวดเร็ว ในด้านวัฒนธรรม ก็มองไม่เห็นรากเหง้า คงยึดติดอยู่กับผลพวงที่เป็นรูปแบบซึ่งปรากฏมาแต่เก่าก่อน โดยคิดว่าสิ่งนี้คือ **วัฒนธรรม**

รากฐานวัฒนธรรมที่แท้จริง อยู่ในจิตใจคนท้องถิ่น ถ้าใครสำนึกได้ถึงสิ่งสำคัญที่อยู่ในใจตนเองย่อมรู้ได้ว่า มีความจริงมาแต่อดีตแล้ว จึงเข้าใจได้ว่า **รากฐานวัฒนธรรม ไม่มีคำว่า ล้าสมัย หรือ ทันสมัย และไม่มีคำว่า ใหม่หรือเก่า** หากย้อนกลับไปสู่อดีต แล้วย่อมเห็นความจริงได้ทุกเรื่อง

คนที่มีรากฐานวัฒนธรรมเข้มแข็งจริง ย่อมสนใจให้ความสำคัญแก่การกำหนดวิถีชีวิตตัวเองที่มุ่งลงสู่ด้านล่าง เพราะรู้ความจริงว่า แม้ผู้ให้กำเนิดแก่ชีวิตตนอยู่ที่พื้นดิน

ทุกวันนี้ คนขาดการเรียนรู้ความจริงจากใจตนเอง จึงเกิดความทุกข์เพิ่มมากยิ่งขึ้น ความทุกข์ทำให้คนทะเลาะกัน ยิ่งทะเลาะกันมากก็ยิ่งทุกข์หนัก คนประเภทนี้ทำอะไรๆ เสียหายโดยไม่รู้สึกรู้ส เพราะนับวันยิ่งห่างจากการมองเห็นตัวเองมากขึ้น

ความทุกข์ย่อมสนองตอบด้วยความทุกข์ ดังนั้น คนที่เกิดความทุกข์ จะต้องพบทุกข์หนักมากยิ่งขึ้น จนกระทั่งลงถึงจุดหนึ่งจึงหวนกลับมาสู่วิถีทางที่จะนำไปพบความสุข จึงเห็นได้ว่า**ครูที่แท้จริงคือปัญหาที่เกิดขึ้นในจิตใจตัวเอง** แต่ก่อนที่จะกลับตัวได้ ต้องมีการแสดงออกที่เรียกว่า **ตันจนสุดฤทธิ์** จึงจำเป็นต้องทำให้สังคมเสียหายร่วมด้วย

ดังนั้น การที่จะให้คนเห็นแก่ตัว นึกถึงสังคมหรือบ้านเมือง ก็คงเป็นไปได้ยาก คงต้องปล่อยไปให้เรียนรู้ด้วยตนเองจากความทุกข์หนักที่รออยู่ข้างหน้า เพื่อสอนให้รู้ความจริงจากใจตนเองได้ลึกซึ้งถึงระดับหนึ่งแล้ว

ความทุกข์ความสุขจึงเปรียบเสมือนเครื่องมือที่บ่งบอกความจริงที่อยู่ในใจตัวเองว่า เรามี**ความจริงใจ**มากน้อยแค่ไหน ตราบใดที่เราทำอะไรลงไป แล้ว ยังมี**ความทุกข์** แสดงว่ามีสิ่งเปรอะเปื้อนอยู่ในใจ จนกว่าจะเห็นได้ว่ามีเทพเจ้าที่จะให้ความสุขแก่เราได้แล้ว

ซึ่งในด้านศาสนา ไม่ว่า **พระพุทธเจ้า พระเยซูเจ้า พระอัลเลาะห์เจ้า หรือพระเจ้าองค์ใด**ที่เกิดขึ้นในโลก แท้จริงแล้วมี**ศูนย์รวมอยู่ที่ใจเราเอง และนี่คือศูนย์รวมใจของคนทุกชาติทุกศาสนา**

ถ้าคนในโลกมองเห็นสิ่งนี้ได้เป็นส่วนใหญ่ โลกก็คงไม่วุ่นวาย จนเกิดการแบ่งพรรคแบ่งพวกและการยกพวกฆ่ากันก็คงลดลง การอ้างที่ว่ามีการผลิตอาวุธที่ร้ายแรงจนถึงต้องมีการตรวจสอบควบคุมก็คงไม่เกิดขึ้น

ดังนั้น การใช้อำนาจควบคุม ไม่ว่าเพื่อป้องกันการสร้างระเบิดปรมาณู การควบคุมยาเสพติด หรือการควบคุมอะไรก็ตามในโลก จึงไม่ใช่สิ่งที่เกิดจาก**ความจริงใจ** หากติดตามต่อไปก็คงรู้ว่า คนเหล่านั้นอ้างเพื่อหวังผลอย่างอื่นเป็นสิ่งที่ตอบแทน

ตราบใดที่มนุษย์ยังไม่อาจชำระล้างสิ่งเปรอะเปื้อนออกไปจากใจตนเองได้ ตราบนั้นย่อมเกิดความทุกข์ขึ้นทุกหย่อมหญ้า แม้แต่ในแวดวงของศาสนา

ศาสนาต่างๆ จึงเป็นเพียงเครื่องมือของมนุษย์ การศึกษาศาสนาต่างๆ ถ้าจิตใจคนผู้ศึกษาลงไม่ถึง**ความจริง**ที่อยู่ในใจตนเอง ก็เท่ากับศึกษาวิธีใช้เครื่องมือที่มนุษย์สร้างขึ้นมานั้น แม้มุ่งใช้ในทางเสียหายนะ

แท้จริงแล้วไม่ได้ช่วยอะไร จนกว่ามนุษย์จะหวนกลับมาศึกษาความจริงจากใจตนเอง ให้เป็นคนรู้จักจริงยิ่งขึ้น

รอยบาปในดวงใจ

วิถีชีวิตซึ่งอยู่บนพื้นฐานธรรมชาติ หากจิตใจอิสระจริง ย่อมมองเห็นได้ สองด้านเสมอ ด้านหนึ่งคือเงื่อนไขที่เป็นความจริงอยู่ในรากฐานจิตใจตนเอง ส่วนอีกด้านหนึ่งคือด้านที่มองออกไปภายนอกให้สัมผัสได้ ถ้าจิตใจเป็นกลางจริง ควรมีพลังทั้งสองด้าน ที่มีสมดุลซึ่งกันและกัน จึงสามารถดำเนินชีวิตอย่างรู้เหตุรู้ผลช่วยให้มีความมั่นคงอยู่ได้ตลอดไป

บาป บุญ คุณ โทษ คือ ความจริงที่เป็นภาพรวมของทั้งสองด้านดังกล่าว จิตใจคนหากตกอยู่ในสภาพยึดติดสิ่งที่ปรากฏอยู่ภายนอก ย่อมอ่านได้ว่า รากฐานจิตใจมีความอ่อนแอ รับเอาอิทธิพลจากภายนอกเข้าไปได้ง่าย

ซึ่งสภาพเช่นนี้ ย่อมทำให้มีความทุกข์ เมื่อเกิดความทุกข์ย่อมมีการ ระบายออกมาเป็นพฤติกรรมที่สร้างความเสียหายให้กับตนเองและผู้อื่น สิ่งอื่น รวมทั้งสังคม ยังไม่เพียงพอเท่านั้น ถ้ามีพลังอำนาจที่จะแสดงออกมาอีกอาจวน กลับมาทำร้ายตัวเอง ดังเช่นสังขารซึ่งได้ชี้ไว้ว่า **กรรมย่อมสนองด้วยกรรม**

จากภาพรวมทั้งหมด ผู้ซึ่งนำเรื่องนี้มาพิจารณาจากรากฐานจิตใจที่เป็นกลาง ย่อมรู้ได้ว่า **รากฐานของกรรมคือเงื่อนไขของที่แฝงอยู่ในจิตใจเราแต่ละคน** ส่วนความหมายของคำว่าบุญ ควรหมายถึงสภาพจิตใจที่ชำระล้างเงื่อนไขภายในใจให้เบาบางลงไป จึงได้รับความสุขเพิ่มมากยิ่งขึ้น

จากหลักธรรมชาติที่กล่าวไว้ว่า **กรรมย่อมสนองด้วยกรรม** แสดงให้เห็นว่า การระบายความรู้สึกที่เป็นความจริงออกมาจากใจ ไม่ใช่สิ่งเลวร้าย แม้พฤติกรรมดังกล่าวที่แสดงออก ถูกเจือปนไว้ด้วยสิ่งปนเปื้อนสร้างผลเสียหายให้กับผู้อื่นสิ่งอื่น หากยังไม่จบแค่นั้น เมื่อได้รับผลตอบแทนที่สะท้อนกลับมา ทำให้ตนเองต้องตกอยู่ในสภาพเจ็บปวด หรือเป็นทุกข์ใจ วัฏจักรที่กล่าวมาแล้ว ถือว่ามีผลชำระล้างเงื่อนไขที่อยู่ในใจตนเอง ให้ยอมรับความจริงจากผลกระทบซึ่งตนได้กระทำลงไป จนกระทั่งสำนึกได้

ในขณะที่จิตใจรู้สึกเจ็บปวดจากการกระทำของใครก็ตาม หากใจเราสามารถละจากภาวะผูกพันได้ ย่อมไม่รู้สึกเจ็บปวด เป็นเพราะเราอาจไปผูกพันจึงรู้สึกเป็นทุกข์ สิ่งนี้เรามักพูดกันว่า **แผลหัวใจ** ส่วนใหญ่เมื่อเกิดความรู้สึกดังกล่าว เรามักมุ่งไปโทษผู้ซึ่งเราเอาจิตใจไปผูกติดไว้ คนที่ไม่ตกอยู่ในสภาพลืมหืมตาเท่านั้นที่จะรู้ได้ว่า ความเจ็บปวดดังกล่าวเกิดจากเหตุซึ่งอยู่ในใจตนเอง ร่วมกับสิ่งที่ตนได้กระทำลงไป

แม้ว่าพฤติกรรมร่วมที่เกิดขึ้น จะมีอีกฝ่ายหนึ่งเป็นผู้เริ่มต้นสร้างขึ้นมาก่อน แต่ถ้าเป็นคนรู้เหตุรู้ผล ไม่เอาจิตใจไปตอบสนอง ความรู้สึกเจ็บปวดดังกล่าวก็绝不会ติดตามมาภายหลัง ดังนั้น การหลงลงโทษอีกฝ่ายหนึ่งแท้จริงแล้ว มีเหตุอยู่ในใจตนเองโดยแท้

สิ่งเหล่านี้ไม่ใช่ความจริงที่เกิดขึ้นระหว่างคนกับคนเท่านั้น แม้ระหว่างคนกับสัตว์ก็มีโอกาสเกิดขึ้นได้ บางคนมีจิตใจผูกพันกับสัตว์เลี้ยง จนถึงขั้น

สะท้อนพฤติกรรมฟุ่มเฟือย หลังจากพบว่าสัตว์ที่ตนผูกพันจำต้องจากไป
จะด้วยเหตุผลอันใดก็ตาม ถึงกับร้องไห้ร้องห่ม จนกระทั่งรู้สึกน่าเวทนา

สิ่งเหล่านี้ ถ้าเราไม่มองว่าเป็นคนหรือสัตว์ หากคนกับคน โดยที่เห็น
ว่าเป็นเรื่องของจิตใจ ย่อมเกิดขึ้นได้ทุกรูปแบบ โดยไม่จำกัด ชาติ ภาษา
ในเมื่อคนมิได้มีเพียงชีวิตเท่านั้น หากยังมีจิตวิญญาณซึ่งมีกลไกที่สลับซับซ้อน

ยังไม่อาจเห็นได้ด้วยตา แต่จำเป็นต้องเห็นได้ด้วยจิตซึ่งเรียกกันว่า
ความรู้ความเข้าใจในตนเอง หากใครยังมุ่งความรู้ความเข้าใจไปยังสิ่งที่อยู่
นอกตัวด้านเดียว โดยไม่อาจหวนกลับหยั่งรู้ความจริง ช่วยให้เข้าใจตนเองได้
อย่างลึกซึ้ง ย่อมต้องตกอยู่ในสภาพที่กล่าวมาแล้วได้ไม่ยาก

บาป บุญ คุณ โทษ หากใครจะลบล้างได้ในทันทีทันใดตั้งใจนี้ไม่
เมื่อได้รับผลกระทบจากสิ่งใดก็ตาม คนเห็นแก่ตัวมักมีนิสัยมองสิ่งต่างๆ ออก
จากตัวเองไปโทษสิ่งที่อยู่ภายนอก แม้เรื่องบาป บุญ คุณ โทษ ก็จะมีมูล
จากสิ่งต่างๆ นอกจากนั้นเมื่อคิดชำระล้างสิ่งเหล่านี้ ก็มักสวดอ้อนวอนสิ่งที่
อยู่ข้างนอกเช่นนี้จะไร้วัยช่วยไม่ได้ถ้าไม่หวนกลับมามองที่ใจตัวเองเพื่อชำระล้าง

ในปัจจุบันนี้ สังคมกำลังมีปัญหาหนักถ้าใช้หลักดังกล่าวก็จะมองเห็นว่า
หลายคนแบกความทุกข์เข้าไว้ในใจเพราะความไม่รู้ เนื่องจากอดีตถูกอิทธิพล
วัตถุที่คนสร้างขึ้นมาเองเพื่อหวังผลประโยชน์ มาถึงปัจจุบัน กำลังหวนกลับ
มาแผดฤทธิ์ ซึ่งมีผลทำให้รากฐานจิตใจคนตกเป็นทาส

เท่าที่ผ่านมา ผู้ที่หลงอยู่กับความสับสนสับสนนานาชนิด ไปไหนก็
ต้องขึ้นรถยนต์ ถ้าไปไกลหน่อยนั่งรถยนต์ไม่ได้ต้องขึ้นเครื่องบิน หากขาด
ความยั้งคิด ย่อมทำให้จิตใจยึดติดสิ่งเหล่านี้ ครั้นถึงเวลาที่ต้องเดินดินยอม
ทำได้ยาก หรือทำได้ก็อ้างว่า **ทำไม่ได้** เพราะอยากสบายมากกว่า

บุคคลเหล่านี้มีนิสัยกลัวความจริงซึ่งอยู่ในใจตนเอง แต่หลงคิดไปว่า

กลัวภัยอันตรายที่มาจากด้านนอก เพียงแค่นี้ก็รู้ได้ว่าชีวิตจำเป็นต้องเดินลงทาง เพราะทางที่ควรจะไปกลับไม่ไป หันไปหาทางที่ไม่ควรเดิน เนื่องจากทางนี้มี แต่สิ่งหลอกลวง นี่แหละที่เรียกว่า **คนหลอกตัวเอง**

ปัจจุบันมีคนประเภทนี้อยู่ในสังคมเพิ่มมากยิ่งขึ้น ยิ่งอยากขึ้นไปอยู่ด้านบน จนกระทั่งสำเร็จผล เมื่อมีอำนาจก็จำเป็นต้องทำให้สังคมเดินลงทางไปด้วย จึงสร้างความเดือดร้อนให้กับผู้อื่นเป็นจำนวนมาก

ถ้าจะกล่าวว่าบุคคลลักษณะนี้สร้างบาปไว้กับตัวเอง อีกทั้งยังทำให้สังคมเดือดร้อนร่วมด้วย ผลจากการกระทำเท่าที่กล่าวมาแล้วอาจไม่เห็นได้ในทันทีทันใด แต่ฝากไว้แก่นาคต

อนึ่ง เรายังพบว่าบางคนแม้ชีวิตที่อยู่ในสภาพที่ใดๆ เห็นแล้วว่ามี ความแร้นแค้น แต่ใจเขาอาจมีความสุขมากกว่าคนที่ร่ำรวยมหาศาล ทุกอย่าง จึงขึ้นอยู่กับสภาพจิตใจของแต่ละคนมากกว่า เราจึงไม่ควรมองคนแบบ **เอาใจตนเองเป็นใหญ่** แล้วคิดว่าเขาเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ กับอีกสิ่งหนึ่งเมื่อเห็นคนที่มีสภาพชีวิตด้อยกว่าเรา ก็อย่าด่วนคิดดูถูกเขา แต่ควรเอาใจเขาใส่ใจเรา และศึกษาให้ท่องแท้ว่ารากฐานจิตใจเขาเป็นอย่างไร

วันหนึ่งข้างหน้าใครจะรู้ว่า เราอาจเห็นคนซึ่งครั้งหนึ่งเคยเป็นเศรษฐีผู้ยิ่งใหญ่คลานเข้าไปยกมือไหว้จากก็ได้ วันนั้นแหละผู้มีใจมอบให้กับเพื่อนมนุษย์ที่โสสะอาดจะยิ้มได้อย่างภาคภูมิใจ แต่ไม่ใช่การยิ้มเยาะหรือเย้ยหยัน แต่เป็นการยิ้มอย่างมีความสุข

ธรรมะคือความจริงที่อยู่ในรากฐานจิตใจเราแต่ละคน เพราะฉะนั้น บาปก็คือธรรมะ บุญก็คือธรรมะ สิ่งเหล่านี้เป็นธรรมชาติของแต่ละคนซึ่งเราควรเข้าใจได้ การปฏิบัติธรรมจึงน่าจะหมายความว่า ทำอะไรก็ได้ที่เห็นว่า ทำแล้วเข้าใจความหลากหลายของเพื่อนมนุษย์ได้ทุกคน

ดังนั้น จึงไม่ควรยึดติดอยู่กับรูปแบบที่มนุษย์กำหนดขึ้นมาว่า จะต้อง
เข้าวัดและทำอย่างนั้นอย่างนี้ จึงจะเรียกว่าปฏิบัติธรรม จนกระทั่งยึดติดอยู่
กับรูปแบบสิ่งเหล่านั้นต่อไปอีก ซึ่งอาจเรียกได้ว่า การปฏิบัติธรรมที่เข้าไม่ถึง
รากฐานอันเป็นธรรมชาติอย่างแท้จริง

ความหลากหลายนั้น สำคัญไฉน

เราพูดกันว่า **คนเกิดมาเพื่อการเรียนรู้** ถ้าจะถามว่า เรียนรู้อะไร และ เรียนรู้ไปทำไม นอกจากนั้น เรียนแล้วมีอะไรเป็นผล คงจะพบคำตอบซึ่งทำให้ชีวิตคนที่เกิดมา สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างสมบูรณ์ครบถ้วนสอดคล้อง กับหลักธรรมที่ชี้ให้เห็นความจริง

ขณะที่เกิดมา เราทุกคนต่างก็มีเงื่อนไขแฝงมาในรากฐานจิตใจ ทำให้ขาดอิสระ ก่อนอื่นก็ต้องเห็นแก่ตัว เพราะขณะที่เกิดเราเริ่มมีร่างกายซึ่งธรรมชาติให้มา ก็ต้องช่วยให้ร่างกายอยู่ได้ ครั้นรู้สึกหิวก็ต้องร้องขอนม ถ้าไม่ร้องแม่ก็ไม่วู้ เมื่อร่างกายรู้สึกเดือดร้อน เพราะธรรมชาติสิ่งแวดล้อมไม่เหมาะสม ก็ต้องร้องบอกแม่ เช่น หนาวเกินไป หรือร้อนเกินไป เป็นต้น

พฤติกรรมดังกล่าวมีผลมาจากการเรียนรู้ หลังจากเริ่มช่วยตัวเองได้แล้ว ยังต้องเรียนรู้จากพ่อแม่เป็นก้าวที่สอง เพราะการดำเนินชีวิตในช่วงนั้น ถือโอกาสที่เริ่มเรียนรู้จากโลกภายนอก เริ่มต้นจากพ่อแม่ และญาติพี่น้อง ก่อนอื่น เราจึงกล่าวได้ว่า **การเรียนรู้ต้องเริ่มจากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวไปก่อน**

หลังจากนั้น ธรรมชาติได้ให้โอกาสเราเรียนรู้จากเพื่อนมนุษย์ เริ่มต้นจากเพื่อนในโรงเรียน แม้คนที่อยู่บนเส้นทางชีวิตซึ่งเรามีโอกาสสัมผัส สิ่งเหล่านี้เราเรียกกันว่า **เปิดโลกทัศน์** ให้กว้างมากยิ่งขึ้นอย่างมีขั้นตอน

ขั้นตอนที่กล่าวถึงก็ทำให้เราเป็นคนกำหนดเองไม่ หากรากฐานจิตใจอิสระจริง ย่อมรู้ได้ว่าธรรมชาติเป็นผู้กำหนดให้เรา ธรรมชาติในที่นี้หมายถึงจิตใจเราเอง หากมีอิสระย่อมรู้ได้ว่าอะไรควรมาก่อนมาหลัง เนื่องจากสามารถแยกแยะเหตุผลของสิ่งต่างๆ ที่อยู่ในชีวิตประจำวันออกมาอยู่บนพื้นฐานที่อิสระได้เอง

เราพูดกันถึง **ความหลากหลาย** บ่อยๆ บางทีเราก็มัวไปเน้นที่ความหลากหลายของพันธุ์พืชและสัตว์ แล้วก็นำมากล่าวอ้างถึงความสำคัญ ดังเช่นที่พูดกันบ่อยๆ ว่า **ความหลากหลายทางชีวภาพ**

เราลืมตัวไปหรือเปล่า? จึงไม่ได้หวนกลับมาถวิลถึงความหลากหลายของมนุษยชาติ ซึ่งเริ่มต้นจากใจตัวเองก่อนอื่น เพราะถ้าขาดรากฐานจิตใจที่อิสระ และมองเห็นความจริงจากใจตนเอง เราก็คงมองเห็นความสำคัญของจุดนี้ได้ยาก

จนกระทั่งเราต้องพบกับ**ความสูญเสีย** สิ่งที่อยู่ภายนอกไม่ว่าพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ แม้แต่ทรัพย์สินเงินทองที่เรายึดติด จนกระทั่งเกิดความทุกข์หนักถึงระดับสุดแล้ว นั่นแหละจึงจะถึงจุดที่เริ่มหวนกลับมาค้นหาความจริงจากใจตนเองได้

ถ้าอาศัยหลักที่กล่าวมาแล้วว่า ควรเริ่มต้นจากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวที่สุดไปก่อน และรู้ว่าสิ่งนั้นมีคุณค่าที่สุดสำหรับชีวิตที่จำเป็นต้องเรียนรู้ ที่ขั้นถัดไปควรเริ่มต้นก้าวไปสู่การค้นหาความจริงจากใจเพื่อนมนุษย์ ควรรู้ได้ว่า **คนทั้งหลายไม่ว่ายากดีมีจนหรือชีวิตจะอยู่ในสภาพอย่างไร เขาก็คือคนเหมือนเรา** เป็นบันไดขั้นแรกที่เราจะต้องก้าวไปสร้างความรู้สึกดังกล่าวแล้วให้ได้ ไม่เช่นนั้นแล้วไฉนเลยเราจะเข้าใจคำว่า**คนเราเกิดมาเพื่อการเรียนรู้**

ได้ถึงจุดที่บรรลุผลสำเร็จสมตามเป้าหมายของธรรมชาติ

ผู้ที่ยังเข้าใจความหลากหลาย โดยมองออกไปจากตัวเอง ข้ามเพื่อนมนุษย์ และละเลยไปหาชีวิตอื่นสิ่งอื่น ย่อมสะท้อนให้รู้ความจริงได้ว่า เส้นทางการเรียนรู้ความจริงยังขาดพื้นฐาน

ตราบใดที่เรายังหลงตัวเองว่าเป็นนักอะไรต่อมิอะไร โดยเขาคำว่า **นัก** ซึ่งเป็นสิ่งสมมติมายึดติดตั้งเช่นที่เคยได้ยินนักวิชาการบางคนกล่าวว่า **ฉันเป็นนักรัฐศาสตร์** จึงไม่รู้เรื่องอย่างอื่น หากใช้โอกาสมองย้อนกลับไปสู่สภาพจิตใจบุคคลผู้นั้น แสดงว่ายังมีสิ่งปนเปื้อนที่ได้รับมาจากอิทธิพลการจัดการศึกษา ซึ่งยังชำระล้างออกไม่หมด

เมื่อใดที่เข้าถึงจุดซึ่งเรารู้ตัวเองแล้วว่า เราเป็นคนเหมือนทุกคน เมื่อนั้นไม่ว่าจะเรียนมาในสาขาใด ย่อมรู้ว่าเป็นเพียงสิ่งสมมติ เมื่อนั้นย่อมแสดงให้เห็นได้ว่า ตนเองมีจิตใจที่อิสระจริง ทำให้สามารถยังรู้ความจริงได้ทุกเรื่อง ซึ่งบุคคลลักษณะนี้ย่อมไม่แสดงว่าตนเองเป็นผู้รู้ คงใช้การเรียนรู้จากผู้อื่นซึ่งเป็นคนบอกความจริงกับเรา จากการแสดงออกของเขาเหล่านั้น

เพราะถ้าเราไม่คิดว่า ตนเป็นผู้รู้เรื่องนั้นๆ คงไม่มีคนจากเรื่องเหล่านั้นเข้ามาหาและหวังพึ่งพาความรู้จากเรา ด้วยแรงศรัทธา

หลังจากกล่าวมาถึงตอนนี้ หากผู้อ่านมีรากฐานจิตใจอิสระถึงระดับหนึ่งย่อมสรุปได้ว่า **ความหลากหลายของเพื่อนมนุษย์ควรเป็นสิ่งที่เราสนใจศึกษาก่อนเรื่องอื่น** ในเมื่อพื้นฐานธรรมชาติย่อมมีสองด้านและมีจุดศูนย์กลางเป็นแกน หากจุดศูนย์กลางนั้นอยู่ที่ใจเรา ตัวเราย่อมมองเห็นสิ่งต่างๆ ได้สองด้านซึ่งมีทั้งเหตุและผลเชื่อมโยงถึงกัน

สองด้านในที่นี้ ด้านหนึ่งหมายถึงรากฐานจิตใจที่อิสระ ส่วนอีกด้านหนึ่งคือความหลากหลายของสิ่งที่มีบทบาทเปลี่ยนแปลงอยู่ภายนอก ส่วนศูนย์กลางก็คือสภาพจิตใจเราเอง จุดนี้แหละที่เรียกกันว่าความจริงที่อยู่ในใจของแต่ละคน

คำว่า **รู้จักพอ** หรือ **พอเพียง** เช่น **เกษตรพอเพียง** หรือ **เศรษฐกิจพอเพียง** จึงหมายถึงสมดุลที่อยู่ในใจเราเอง ในเมื่อมนุษย์มีความหลากหลาย โดยเฉพาะ มุ่งที่สภาพซึ่งเป็นความจริงอยู่ในจิตใจ เพราะฉะนั้น ระดับความเพียงพอของแต่ละคนจึงแตกต่างกัน

นอกจากนั้น ณ จุดที่อยู่ในใจซึ่งเป็นสิ่งกำหนดพฤติกรรม เช่นมีรากฐานความคิดแตกต่างกันอย่างหลากหลาย ความแตกต่างทางอารมณ์และพฤติกรรมอย่างอื่น สิ่งเหล่านี้เราแต่ละคนมีหน้าที่เรียนรู้ซึ่งกันและกันบนพื้นฐานที่เปิดกว้าง ถ้ามองในด้านดี ย่อมกล่าวได้ว่า มีสภาพที่เอื้อซึ่งกันและกันอยู่ในที่

ความพึงพอใจ ความไม่พึงพอใจ การปลี่ยนปลอนหลอกลวง การประจบสอพลอ การยกย่องสรรเสริญ เมื่อเราทำอะไรถูกใจคนบางคน สิ่งเหล่านี้ก็คือความหลากหลายของรูปแบบ ที่เราต้องรับรู้และเข้าใจถึงความจริงซึ่งอยู่ในใจเราเอง หรือจะเรียกว่าใครรู้ได้ยอมรับได้ สิ่งเหล่านี้คือคุณค่าของการเรียนรู้ทั้งสิ้น

ถ้าใครกล่าวว่าตนยังเป็นคน จึงต้องการคำสรรเสริญเยินยอ นั่นคือการแก้ตัวหรือการปิดตัวเอง เพราะไม่อยากแก้ไขปรับปรุงสิ่งที่อยู่ในใจ จนกว่าจะถึงจุดที่ทวนกลับรู้ว่า **ฉันจะทำให้ได้** อย่างที่ว่า **ต้องกล้าหาญกับการเอาชนะสิ่งที่อยู่ในใจตนเองให้ได้** เมื่อนั้นแหละ ชีวิตที่เริ่มมีการพัฒนาจิตใจตนเองได้เกิดขึ้นแล้ว ซึ่งคนลักษณะนี้มีวิญญานการต่อสู้โดยแท้

เมื่อกล่าวถึงความหลากหลายของมนุษยชาติ ย่อมมีหลายรูปแบบ แม้จากสภาพชีวิตซึ่งเราพบว่า บางคนพอเป็นเศรษฐีมีเงินเป็นสิบเป็นร้อยล้าน มีวัตถุธาค่าแพงๆ เพื่อนำมาใช้เป็นเครื่องประดับตัวเอง ก็อาจไม่รอดพ้นไปจากการถูกมอมเมาจนกระทั่งไม่รู้ว่าเป็นคนเหมือนทุกคน เราจะพบคนลักษณะนี้ไปจนถึงคนซึ่งชีวิตจำต้องตกอยู่ในสภาพที่ยากลำบาก เช่น คนติดคุก คนเป็นโจรปล้นสดมภ์ แม้แต่คนที่ขายบริการทางเพศทั้งหญิงและชายกระทั่ง

ผู้ป่วยโรคเรื้อน ซึ่งหากสนใจเรียนรู้จากรากฐานที่เปิดกว้างย่อมเห็นโอกาสได้ทุกสภาพ

หากมองอีกมิติหนึ่ง เราจะเห็นว่า จากด้านหนึ่งมีคนที่ยังคมยอมรับและยกย่องสรรเสริญ กับอีกด้านหนึ่งคือคนที่สังคมรังเกียจ

บุคคลที่มีรากฐานจิตใจสะอาดไม่เหยียบย่ำซ้ำเติมผู้ซึ่งตกอยู่ในสภาพที่สังคมรังเกียจ แต่กลับรู้สึกทำหายที่จะก้าวเข้าไปหา และให้ใจที่รู้ได้ถึงคุณค่าอย่างเสมอเหมือนกับตนเอง

หากเรารู้ว่า ธรรมะคือสภาพความจริงที่อยู่ในใจเราแต่ละคน ย่อมรู้ได้ว่าความหลากหลายของเพื่อนมนุษย์ คือครูชั้นพื้นฐานที่สอนให้เรารู้ ธรรมะชีวิตที่เกิดขึ้นและดำเนินไปบนเส้นทางสายนี้ จนกระทั่งสนใจเรียนรู้จากผู้คน ทั้งหลายอย่างปราศจากการเลือกที่รักมักที่ชัง โดยไม่หลงอยู่กับคนที่สังคมนิยมชมชอบ แม้คนในมุมที่สังคมรังเกียจก็ยังสามารถพลิกใจกลับมาสู่ด้านที่สวยสดงดงามอย่างมีความสุข ชีวิตย่อมผ่านพ้นไปสู่ผลสำเร็จได้เอง อย่างเป็นธรรมชาติ

สิ่งที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด น่าจะเป็นเป้าหมายของชีวิตที่ควรได้ชื่อว่าสนใจเรียนรู้ความจริงอันเป็นที่สุด ซึ่งจุดจบคงไม่ได้อยู่ด้านนอก หากอยู่ที่ใจเราเองโดยแท้

จากส่วนตัวถึงส่วนรวม

บางคนมักกล่าวว่าเรื่อง **ส่วนตัว** กับ **เรื่องส่วนรวม** เป็นสิ่งที่แยกออกจากกัน **คนที่มินิสัยเห็นแก่ตัว** อ่านได้จากการเห็นเรื่องส่วนตัวสำคัญกว่าเรื่องส่วนรวม ถ้าจะถามว่าการพิจารณาตัดสินใจว่า อะไรคือเรื่อง**ส่วนตัว** อะไรคือเรื่อง**ส่วนรวม** จะเอากฎเกณฑ์มาชี้ขาดมันก็ไม่ใช่ของจริงเพราะของจริงอยู่ในใจผู้ปฏิบัติรวมทั้งผู้พิจารณาด้วย

สองด้านดังกล่าวจะสอดคล้องกันได้อย่างไรย่อมเป็นไปได้ยาก อาจเกิดการขัดใจซึ่งกันและกันขึ้นก็ได้ ดังนั้นประเด็นนี้ ถ้าจะกล่าวว่า**เป็นปัญหาโลกแตก** ก็เปรียบเสมือนหาคำตอบแบบ**เอาตัวรอด** เพราะฉะนั้น เราพิจารณาหาเหตุผลกันต่อไปว่า **ความจริงมีอยู่ที่ไหน?**

ถ้าเห็นเงื่อนไขซึ่งเป็นพื้นฐานของปัญหานี้ได้ชัดเจน ก็คงไม่ต้องมาเถียงกันอีก นอกจากนั้นคนที่เข้าใจแล้ว ยังใช้เป็นเครื่องมืออ่านนิสัยคนทั่วไปได้อีกด้วย

นึกถึงคำพูดที่กล่าวกันว่า **โลกกับธรรมะเป็นคนละเรื่องกัน** คำกล่าว

นี้สะท้อนให้เห็นว่า เราแก้ปัญหาแบบคิดกันไม่ตก อย่างที่ว่า **เถียงกันไม่ตกปาก** ก็เป็นแบบนั้น

ประเด็นที่หยิบยกมาเหมือน **คนที่คิดเรื่องโลกกับคนที่คิดเรื่องธรรมะ** ยืนกันอยู่คนละฟาก เพราะ**คนลักษณะนี้หาจุดเชื่อมโยงไม่พบ** แท้จริงแล้วทุกสิ่งทุกอย่างไม่มีเพียงสองด้านเท่านั้น แต่ควรจะมีสิ่งที่เชื่อมโยงถึงกันอย่างมีเหตุมีผล

บุคคลใดมองไม่เห็นความจริงจากใจตนเอง ย่อมมองเห็นทุกสิ่งซึ่ง**ควรจะมีเชื่อมโยงถึงกันระหว่างร่างกายกับจิตใจ** ที่คิดแยกออกจากกันเป็นสองด้าน ภาพรวมดังกล่าว ถ้าจะเรียกว่า**คนใจแตก**ก็ไม่น่าจะผิด คนใจแตกขาดการมีน้ำใจต่อผู้อื่นเป็นคุณสมบัติ จึงเอาแต่ความต้องการของร่างกายตัวเองเป็นใหญ่

ความจริงแล้ว **เรื่องส่วนตัวกับเรื่องส่วนรวมตั้งอยู่บนจุดร่วมจุดเดียวกัน** นั่นคือ **จิตใจตนเองที่สำนึกได้ถึงความรับผิดชอบอันพึงมีต่อส่วนรวมร่วมด้วย** บุคคลลักษณะนี้แม้จะทำอะไรที่ใครๆ เห็นว่าเป็นเรื่องส่วนตัว ย่อมทำอย่างเปิดเผยและไม่ก่อความเสียหายให้แก่สังคม แม้บางครั้งอาจปิดบังไว้ก่อน เพราะรู้เหตุผลว่า หากเปิดเผยไม่สอดคล้องกับกาลเทศะ อาจส่งผลเสียหายให้กับสังคมหรือบุคคลใดซึ่งไม่ควรจะมีส่วนเกี่ยวข้อง

เพราะฉะนั้น **เรื่องส่วนตัวกับเรื่องส่วนรวมจึงไม่ใช่สิ่งที่คนควรเอามาแบ่งแยกออกจากกันเป็นคนละด้าน** หากควรรู้ว่ารวมอยู่บนจุดร่วมจุดเดียวกัน นั่นคือ **จิตใจผู้ที่ไม่รู้ความจริง**

บุคคลลักษณะนี้ย่อมทำงานอย่างมีความสุข แม้จะเป็นงานของส่วนรวม ถ้าจะมองอีกด้านหนึ่งก็เห็นเป็นเรื่องส่วนตัว เพราะทำแล้วมีความสุขแก่ใจตนเอง ใจใครเข้าถึงจุดนี้ได้ย่อมคู่ควรแก่การยอมรับว่า เป็นบุคคลผู้มีคุณค่าต่อสังคม

บุคคลลักษณะนี้มักไม่มีข้ออ้างหรือข้อแก้ตัวว่า นี่เป็นเรื่องส่วนตัวของ
ฉันใครอย่ามายุ่ง หรือแม้แต่อ้างว่า ขอให้ฉันไปทำเรื่องส่วนตัวบ้าง คน
ที่มีนิสัยชอบอ้างอะไรเป็นเหตุที่สุดแล้วแต่ ย่อมอ่านได้ว่าเป็นคนที่ยังมีความ
เห็นแก่ตัว ข้ออ้างต่างๆ คือเครื่องมือของคนคิดเอาตัวรอด แม้แต่การรอด
อ้างว่า งานนี้ฉันทำเพื่อส่วนรวม แท้จริงแล้วก็คือคนที่มีนิสัยเห็นแก่ตัว

หากมองเห็นสองด้าน ย่อมรู้ได้ว่า เมื่อมีนิสัยชอบอ้างย่อมมีนิสัย
ชอบอวดร่วมด้วย เพราะฉะนั้น ถ้าอ้างว่าฉันต้องไปทำเรื่องส่วนตัว วันหนึ่งก็
จะพูดว่า เรื่องนี้ฉันทำเพื่อส่วนรวม เพราะกลัวว่าคนอื่นจะไม่รู้

คนที่นำปฏิบัติจากความจริงที่อยู่ในใจ หากในใจของบุคคลผู้นั้นมี
ความหวังดีต่อสังคมจริง ย่อมทำอย่างมีความสุข เพราะการให้ใจแก่เพื่อนมนุษย์
ย่อมตอบสนองกลับมาถึงใจตนเองด้วยความสุขเป็นธรรมชาติ คนเราเมื่อใจ
เข้าถึงความสุขแล้วย่อมสงบเย็นจึงมีนิสัยที่เก็บความดีไว้ในใจโดยไม่คุยโอ้อวด
หากใครชื่นชมยินดี ก็จะไม่ปลื้มใจ โดยที่รู้สึกว่าเป็นเรื่องของเขา จึงไม่เอาใจ
ไปเกาะเกี่ยวจนทำให้เกิดการหลงตนลืมตัวได้ง่ายๆ

บนวิถีทางดังกล่าว บุคคลใดนำปฏิบัติมาแล้วอย่างต่อเนื่อง ย่อมสั่งสม
สิ่งที่เป็นนามธรรม ซึ่งเรียกว่าบารมี เข้าไว้ในใจตนเอง

บารมี หมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่ทำให้ใจสงบเย็น มีความเข้าใจ
ความจริงอย่างถ่องแท้ บุคคลลักษณะนี้มักปฏิบัติตนทุกรูปแบบ ซึ่งด้านหนึ่ง
ให้ใจที่เป็นประโยชน์สุขแก่คนในสังคมอย่างหลากหลาย หากมองอีกด้าน
หนึ่งย่อมรู้ว่าตนเองได้รับความสุขร่วมด้วย

ชีวิตที่ผ่านพ้นกระบวนการเรียนรู้มาจนถึงจุดนี้ได้ ย่อมเกิดขึ้นกับ
บุคคลใดก็ได้ โดยที่บุคคลผู้นั้นรู้ได้ด้วยใจตนเอง เพราะฉะนั้น การให้ใจแก่
เพื่อนมนุษย์ย่อมถือว่าเป็นการทำบุญอันประเสริฐสุด หากผู้ใดสั่งสมสิ่ง
เหล่านี้เอาไว้อย่างต่อเนื่อง บุคคลผู้นั้นย่อมมีระบบทั้งกายและใจรวมเป็นหนึ่ง

เดียวกันให้เห็นได้ชัด นอกจากนั้นยังมองทุกสิ่งทุกอย่างสาเหตุและผล
ถึงกันได้หมด

ทุกวันนี้คนมักพูดกันเรื่อง**สุขภาพ** ยิ่งคุยกันอย่างเป็นกันเอง พอจะจาก
มักอวยพรกันว่า **ขอให้รักษาสุขภาพ** แม้จะเป็นความหมายอย่างกลางๆ แต่
เราก็ได้มาจากสังคมฝรั่งซึ่งรู้ได้ก่อน

ถ้าจะเอาความจริงจากธรรมชาติมากล่าวเน้นคงกล่าวว่า **จิตใจเป็น
พื้นฐานของพฤติกรรมซึ่งนำไปปฏิบัติโดยร่างกาย** หากมองย้อนกลับไปยังมโนเห็น
ได้ว่า จิตใจที่นำร่างกายลงมาสัมผัสกับพื้นดินโดยตรง ย่อมเข้าถึงธรรมชาติที่
อยู่ในจิตใจอย่างสมบูรณ์ครบถ้วน แต่ถ้าปฏิบัติโดยวัตถุเป็นเครื่องมือรองรับ
โอกาสในการถ่ายทอดความรู้สึกที่ตอบสนองจิตใจอาจเกิดความบกพร่อง หรือ
อาจกล่าวว่า จิตใจไม่อาจรู้ถึงความจริงของสิ่งที่ร่างกายสัมผัสได้อย่าง ถึงเหตุ
ดังนั้น จึงไม่ได้รับผลเต็มเม็ดเต็มหน่วย โดยเฉพาะสังขารธรรมได้ชี้ไว้อย่างชัดเจน
ว่า รสสัมผัสกับพื้นดินสร้างภูมิปัญญาความรักท้องถิ่นให้กับตน

บุคคลผู้รู้ความจริงดังกล่าว แม้บางครั้งอาจอาศัยเครื่องมือ แท้จริง
แล้วก็เพื่อการเรียนรู้อิทธิพลของวัตถุ แต่ภายใต้จิตสำนึกย่อมยังคิดหาโอกาส
สัมผัสด้วยร่างกายตนเอง บุคคลลักษณะนี้จึงเรียกได้ว่าเป็นคนรู้สึกตัวอยู่เสมอ
หรือเป็นคนไม่ประมาท

ร่างกายและจิตใจหาได้แยกจากกันไม่ แต่จิตใจมีหน้าที่เป็นศูนย์รวม
ความรู้สึกจากทุกส่วนของร่างกาย ดังนั้น คนล้มตัวหรือผู้ที่ยึดติดวัตถุ รวมทั้ง
เครื่องมือเครื่องใช้ที่สะดวกสบาย **จิตใจย่อมป่วย** อย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น

หากจิตใจไม่ได้อยู่ในภาวะเบียบของธรรมชาติ แนนอนที่สุดย่อมทำให้
ส่วนประกอบของร่างกายไม่อยู่กับที่กับทาง เช่นการเกิดโรคมะเร็งซึ่งเกิดจาก
การที่เซลล์มิได้ทำหน้าที่เฉพาะตัวตามที่ธรรมชาติได้กำหนดไว้

บุคคลผู้รักษาจิตใจให้อยู่กับกฎระเบียบของธรรมชาติย่อมรู้ลึกว่า การ
ถึงเวลาจบชีวิตเป็นเรื่องธรรมดา

บุคคลลักษณะนี้มีนิสัยใจเย็น แม้เวลาตายใกล้เข้ามาก็จะไม่ทุกข์
เพราะยังรู้ความจริงและใจยอมรับด้วยความเข้าใจในสัจธรรมได้เสมอ

ธรรมชาติที่ยังไม่ถึงธรรมชาติ

เมื่อกล่าวถึง**ธรรมชาติ** หลายคนคงมีจินตนาการมองไปยัง ป่าเขา ลำเนาไพร มากกว่าการหวนกลับมามองที่รากฐานจิตใจตนเอง ราจึงพูดกันว่า ทุกวันนี้คนส่วนใหญ่มักมองปัญหาที่ปลายเหตุ บางคนก็ออกตัวว่า ฉันมองที่ต้นเหตุแล้ว โดยที่ไม่รู้ว่า **เหตุที่แท้จริงมันอยู่ในใจตนเอง**

แท้จริงแล้ว ธรรมชาติซึ่งถือว่าเป็นรากฐานสำคัญของทุกสิ่งทุกอย่าง มีอยู่ในใจเราทุกคน หากค้นหาความจริง ณ จุดนี้ให้พบ ย่อมเข้าใจความหมายของธรรมชาติได้ไม่ยาก ผู้ที่รู้จริงจึงไม่คิดทำลายธรรมชาติที่อยู่นอกตัวเอง เนื่องจากหยั่งรู้ถึงคุณค่าได้แล้ว

ธรรมะ ซึ่งแท้จริงแล้ว ก็คือ**ธรรมชาติที่อยู่ในใจคน** หากมองที่ภาพรวมของสังคม แล้วสามารถหยั่งรู้ความจริงได้จากธรรมชาติของทุกคนซึ่งอยู่บนพื้นฐานความหลากหลาย หากสามารถเข้าใจและยอมรับได้ ควรได้ชื่อว่าเป็นผู้ที่รู้ธรรมะได้ถึงความจริงแล้ว

ทุกวันนี้ ผลจากการเปลี่ยนแปลงของสังคม ซึ่งครั้งหนึ่งมนุษย์เคยอยู่

กับความสะดวกสบาย เพราะไปนำเอาวัตถุจากธรรมชาติที่อยู่นอกตัวเอง มาคิดประดิษฐ์ทำเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ เพื่อสนองความสะดวกสบายในชีวิตประจำวัน จนกระทั่งหลงอยู่กับสภาพเช่นนั้น

แม้ธรรมชาติได้ให้สมองมาสำหรับใช้คิด ก็ยังประดิษฐ์เครื่องมือขึ้นมาคิดแทนคน อันนับได้ว่าการเปลี่ยนแปลงกำลังมาถึงจุดซึ่งเป็นโค้งสุดท้าย เพราะนิสัยที่ถูกหล่อหลอมไว้ให้หลงยึดติดอยู่กับความสะดวกสบาย จนกระทั่งแทบจะเอาทุกสิ่งทุกอย่างซึ่งมีอยู่ในร่างกายตัวเอง ไปมอบไว้ให้กับสิ่งเหล่านี้ แต่มนุษย์ก็ไม่ได้มีเพียงร่างกายเท่านั้น หากยังมีจิตใจซึ่งเป็นศูนย์บัญชาการให้พฤติกรรมของร่างกายปฏิบัติอย่างไรก็ได้

เมื่อมนุษย์นำเอาทุกสิ่งทุกอย่างซึ่งธรรมชาติมอบไว้ให้ใช้ประโยชน์ ไปฝากไว้กับสิ่งที่อยู่ภายนอก ย่อมเกิดสภาพจิตใจที่เรียกกันว่า**คนลืมตัว** ซึ่งแท้จริงแล้วก็คือ **การลืมนึกถึงความสำคัญของสิ่งที่มีอยู่ในตัวเองแล้ว**

บัดนี้สิ่งซึ่งมนุษย์เคยนำมาจากธรรมชาติที่อยู่ภายนอก มันก็ค่อยๆ ร่อยหรอ ไปจนกระทั่งแทบไม่มีอะไรเหลือไว้ให้คิดได้อีกต่อไป มนุษย์จึงมีการแย่งชิงวัตถุธรรม ซึ่งหวังว่าจะนำมาประดิษฐ์เป็นเครื่องมือเพื่อสนองความสะดวกสบายให้แก่ตนและพรรคพวก

หากดูพฤติกรรมของมนุษย์ในชีวิตประจำวันแม้กระทั่งการจัดตั้งกระทรวงที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ จนถึงคุณภาพชีวิตของมนุษย์ มันก็ไม่ใช่วิถีทางที่จะเข้าถึงธรรมชาติ หากยังสะท้อนให้เห็นถึงการห่างจากธรรมชาติ ซึ่งอยู่ในใจตัวเอง ไปหลงติดอยู่กับการสร้างกระทรวง สร้างกรม สร้างเครื่องมือเครื่องใช้ ซึ่งแท้จริงแล้วยิ่งทำลายคุณค่าซึ่งมีอยู่ในรากฐานจิตใจของมนุษย์หนักมากยิ่งขึ้น

ทุกวันนี้ ผู้ใหญ่เป็นทุกข์เพราะเด็กสูญเสียสิ่งที่กล่าวมาแล้ว กระทั่งในระบบการจัดการศึกษา ซึ่งหลายคนถือว่า คือพื้นฐานการแก้ปัญหาอันจะนำไปสู่ความสำเร็จ เมื่อผู้ใหญ่เห็นว่าเด็กขาดศีลธรรม จึงนำเอาความคิดของตน

ที่ยึดติดรูปแบบออกมาใช้สอนเด็ก โดยที่ไม่รู้ว่าของจริงนั้นมืออยู่ที่ไหนกันแน่

เราจะพบได้จากกระแสข้อมูลในชีวิตประจำวันว่า มีการคิดสอนศีลธรรมในหลักสูตร บ้างก็จับเอาเด็กมารวมกันเป็นกลุ่มแล้วกำหนดให้ทำสิ่งนั้นสิ่งนี้ บ้างก็นำเด็กเข้าวัด ไปนั่งหลับตา ตลอดจนทำอะไรต่อมิอะไร ที่พยายามให้ทุกคนทำเหมือนๆ กัน โดยที่เชื่อว่าเป็น การสอนธรรมะ

คนเหล่านี้กระทำไปเพราะความไม่รู้ว่า ธรรมะที่เป็นของจริงนั้นมันอยู่ที่ไหนกันแน่ ยิ่งธรรมชาติภายในภาพรวมของทุกคนซึ่งอยู่ร่วมกัน ควรมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพียงแต่จับคนมารวมกันให้เป็นรูปแบบ แล้วสั่งให้ทำอะไรเหมือนกันหมด มันก็ไม่ใช่ธรรมชาติที่สอดคล้องกับสิ่งซึ่งอยู่ในรากฐานจิตใจของแต่ละคนอยู่แล้ว ถ้าสรุปก็คงกล่าวได้ว่า เพราะผู้ใหญ่ผู้ถืออิทธิพลอำนาจเหนือเด็กเกิดความทุกข์ จึงนิยมการใช้อำนาจจัดระบบที่ยังมีรูปแบบ

หากผู้ใหญ่สามารถยังรู้ความจริงอันเป็นธรรมชาติที่อยู่ในรากฐานจิตใจตนเองได้อย่างลึกซึ้ง ย่อมมองเห็นความจริงจากธรรมชาติของคนที่อยู่ร่วมกันในสังคมโดยรวมได้ว่า **มีความหลากหลาย** ผู้ใหญ่ลักษณะนี้ย่อมไม่กำหนดให้ใครต้องมาทำอะไรเหมือนตนและต้องเหมือนกันทุกคน หากให้โอกาสเป็นไปอย่างอิสระ หรืออีกนัยหนึ่งอาจกล่าวว่า มีการให้ความจริงจากใจตนเองแก่ทุกคน

บุคคลลักษณะนี้ย่อมรู้ได้ว่า ภายในภาพรวมของสังคม ย่อมมีสองด้าน ด้านหนึ่งคือ **ธรรมชาติที่อยู่ในรากฐานจิตใจตนเอง** ส่วนอีกด้านหนึ่งคือ ด้านของการจัดการ ซึ่งมีบทบาทอยู่ภายนอกตัวเองอย่างหลากหลาย

นอกจากนั้นยังพบความจริงได้ว่า สิ่งใดที่คนเอามาใช้ในระบบการจัดการ ก็เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ เช่น การจัดการศึกษาเลยไปถึงการจัดการทางด้านสังคมและธุรกิจทุกรูปแบบ โดยเฉพาะการจัดการเรื่องคนด้วยแล้ว หากผู้มีอำนาจขาดคุณธรรม ทำให้ขาดการยังรู้ความจริงจากใจ

ตนเองได้อย่างลึกซึ้ง ย่อมมีผลทำให้การจัดการเรื่องคน จำต้องพบกับ ความล้มเหลว

อันที่จริงแล้วทุกคนที่เกิดมา ธรรมชาติได้ให้ศีลธรรมประจำใจมาด้วย เพียงแต่ขุดคุ้ยเอาสิ่งปนเปื้อนซึ่งทับถมมาโดยกำเนิดให้เหลือน้อยลง ศีลธรรม ย่อมปรากฏออกมาได้เองอย่างเป็นธรรมชาติ อย่างที่พูดกันว่า **คนเราเกิดมา ไม่มีใครอยากทำชั่ว** แต่อิทธิพลของสิ่งที่อยู่ภายนอกมีผลทำให้วิถีชีวิตคน จำต้องเดินไปสู่ทางนั้น

ความจริงจึงได้กล่าวไว้ว่า หากธรรมชาติของแต่ละคนได้รับการให้ความจริงจากใจ โดยผู้ที่เกิดมาก่อนและมีโอกาสก้าวไปก่อน การให้ใจซึ่งหมายถึง การให้ความจริงจากใจตนเอง ซึ่งมีการให้อภัย ให้โอกาส และให้ความเมตตา บุคคลที่เกิดตามมาภายหลัง คนรุ่นหลังย่อมเติบโตขึ้นมาได้อย่างรู้คุณค่า

ธรรมชาติของเราแต่ละคน จะปรับเปลี่ยนสภาพภายในรากฐานจิตใจตนเองได้ จำเป็นต้องมีสื่อระหว่างใจถึงใจ ซึ่งเรียกกันว่า ความประทับใจ จากการปฏิบัติที่ให้ความจริงจากใจแก่อีกฝ่ายหนึ่ง

คนที่ปฏิบัติตนให้ผู้อื่นรู้สึกประทับใจได้ ไม่ใช่เจตนาที่จะทำให้ผู้อื่นประทับใจ หากทำออกมาจากความจริงซึ่งอยู่ในใจตนเองอย่างเป็นธรรมชาติ ซึ่งคนปฏิบัติได้ย่อมมีความสุข และผู้ที่มีโอกาสสัมผัสก็ย่อมมีความสุขร่วมด้วย สิ่งนี้อาจกล่าวได้ว่าเป็น **ความจริงที่ได้รับการถ่ายทอดจากใจถึงใจ**

พื้นฐานดังกล่าวย่อมไม่มีกรอบจำกัด ไม่ว่าผู้ปฏิบัติจะอยู่ในสภาพอย่างไรย่อมปฏิบัติได้ทุกโอกาส แม้อยู่ในระหว่างคนที่ไม่รู้จักกันมาก่อนก็ทำได้เช่นกัน สิ่งนี้ถือว่าไม่มีข้ออ้างใดๆ ทั้งสิ้น เพราะฉะนั้น การใช้อำนาจ แม้แต่กฎระเบียบห้ามคนไม่ให้ทำสิ่งนั้นสิ่งนี้ หากรู้ว่าคนเราไม่เหมือนกัน ย่อมเกิดผลเสียหายอย่างแน่นอน

กฎหมายและกฎระเบียบต่างๆ ซึ่งคนยุคนี้มีนิสัยชอบนำมาอ้าง คง

เป็นเพราะความไม่รู้มากกว่า หากเป็นผู้รู้จริงคงไม่ต้องห้ามใคร แต่ตนเองต้องทำในสิ่งที่เชื่อว่าเป็นเหตุและผล หากมีสิ่งนี้อยู่ในรากฐานจิตใจเราแต่ละคน แม้เพียงไม่กี่คน วันหนึ่งก็ขยายผลไปสู่มุมกว้างได้อย่างเป็นธรรมชาติ ย่อมทำให้สังคมมีความหวังมากขึ้น แทนที่จะมองเห็นความจริงว่า ทุกวันนี้คนคิดแก้ไขปัญหาด้วยการใช้อำนาจซึ่งตนมีอยู่เหนือผู้อื่นตัดสิน จนกระทั่งมีการฆ่าฟันกันอย่างกว้างขวาง และดูท่าว่าจะกระจายผลกว้างยิ่งขึ้น

แม้แต่การศึกษาความจริงจากธรรมชาติ หรือธรรมะที่อยู่ในรากฐานจิตใจมนุษย์แต่ละคนอย่างหลากหลาย เรายังคงหลงเดินตามรอยเก่าไปเรื่อยๆ ทั้งๆ ที่รู้ว่า คนในสังคมขาดศีลธรรมกันมากขึ้น

ความจริงคำว่า **ปัญหา** หากจะมองว่าเป็นสิ่งเลวร้ายมันก็ใช่ สำหรับรากฐานจิตใจอันเป็นธรรมชาติของบุคคลผู้นั้น หากมองว่าเป็นสิ่งดี เพราะมีผลฝึกจิตใจเราให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น ไม่เช่นนั้นแล้ว เราก็ไม่ได้รับการยกระดับจิตใจที่ต่อสู้กับใจตนเอง เมื่อมีโอกาสสัมผัสกับสิ่งล่อตาล่อใจ สำหรับผู้ที่มีความมั่นคงอยู่กับศีลธรรมซึ่งอยู่ในใจตนเองมันก็ใช่อีกเช่นกัน

คุณค่าของชีวิตคน

ถ้าจะถามว่าคุณค่าของชีวิตคนคืออะไรและมีอยู่ที่ไหน? ในสภาพสังคมปัจจุบัน ซึ่งปล่อยให้อิทธิพลวัตถุเข้ามาท่วมทับจิตใจคนไทยจนกระทั่งมากถึงขณะนี้

หากเปิดใจให้แต่ละคนตอบอย่างอิสระ คงปรากฏคำตอบออกมาอย่างหลากหลาย แต่ส่วนใหญ่ก็คงอยู่บนพื้นฐานวัตถุ ให้คนผู้ที่ยังมีภูมิปัญญาหลงเหลืออยู่สามารถเห็นได้ชัด

ฉันนึกถึงคำพูดของผู้ใหญ่ในอดีตที่ปรารภไว้ว่า **อย่าเห็นคนเป็นก้อนอิฐก้อนหิน แม้แต่เป็นผักเป็นปลา** ซึ่งหมายความว่า **คนเห็นคนไม่ใช่คน** หากมองว่าเป็นสินค้าสินขายก็คงไม่ผิด ดังจะพบได้จากคนที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับ **การพัฒนาคน** ส่วนใหญ่ไม่มีใครสนใจที่จะเอาจริงเอาจัง แม้การให้ความจริงใจแก่เยาวชน หรือผู้ที่อยู่ใต้อำนาจการบริหาร

หากเอากลไกภายในจิตใจคนเหล่านี้ออกมาวิเคราะห์ ก็คงเต็มไปด้วย **สิ่งปนเปื้อน** ที่เข้าไปแฝงอยู่ในรากฐานจิตใจจนกระทั่งปลดออกได้ยาก และคนเหล่านี้มักกระทำอะไรลงไปโดยไม่รู้สึกตัว หากใครไปว่ากล่าวตักเตือนก็มักโต้แย้ง ซึ่งเป็นธรรมชาติของคนที่มีจิตใจขาดความบริสุทธิ์

หากย้อนกลับไปสู่อดีต คนที่มีสติ ย่อมมีนิสัยทบทวนสิ่งที่เป็นมาแล้ว ซึ่งเราจะพบวิธีทางดังกล่าวได้ทั้งสองด้าน ด้านหนึ่งคืออดีตที่อยู่ในรากฐานจิตใจตนเอง ด้านนี้เป็นนามธรรมจึงควรมีสภาพที่อิสระ หากมีสิ่งปนเปื้อนบรรจุอยู่น้อยเพียงใด ย่อมพบทางสว่างช่วยให้มองเห็นคุณค่าของชีวิตตัวเอง อีกทั้งเชื่อมโยงไปถึงคุณค่าของชีวิตเพื่อนมนุษย์ได้อย่างลึกซึ้ง อย่างที่กล่าวกันว่า **เป็นคนมีเมตตาและเห็นใจผู้อื่น**

เราแต่ละคนที่เกิดมา อิสรภาพที่อยู่ในรากฐานจิตใจตนเองอันควรเป็นสิ่งพึงปรารถนาอย่างที่สุด เพราะสิ่งนี้หากใครมีอยู่ย่อมซื้อสัตย์ต่อตัวเอง อีกทั้งเป็นคนที่ยังรู้ความจริงซึ่งมีเหตุมีผลเป็นพื้นฐานได้อย่างลึกซึ้ง

คนลักษณะนี้ย่อมรักเกียรติและรักศักดิ์ศรี มีความซื่อสัตย์ต่อใจตนเองเป็นที่ตั้ง จึงทำให้มีรากฐานจิตใจที่เข้มแข็งไม่ยอมให้อิทธิพลจากสิ่งภายนอกเข้ามาครอบงำภูมิปัญญาอันเป็นธรรมชาติของตนได้โดยง่าย

แต่คนยุคนี้ เท่าที่สะท้อนพฤติกรรมออกมาปรากฏให้รู้ได้เห็นได้ ส่วนใหญ่จะยินดีกับการได้มาซึ่งผลประโยชน์ นอกจากเงินตราและวัตถุ ยังมีตำแหน่งและอำนาจ รวมทั้งอามิสทุกรูปแบบ ซึ่งไม่เพียงเท่านั้น ความอยากได้ทำให้ไม่อาจยังใจตัวเองเอาไว้ได้ จึงมีการแสดงออกมาปรากฏแก่สายตาสาธารณะชนอย่างที่คุณแต่ก่อนมักพูดกันว่า **ไม่มีที่ยืน**

นอกจากตัวเองจะมีลักษณะดังเช่นที่กล่าวมาแล้ว เมื่อเห็นพรรคพวกได้รับ ก็จะมีการแสดงความยินดีกันอย่างออกหน้าออกตา โดยที่ไม่รู้สึกว่

ที่เขามีความซื่อสัตย์ต่อใจตนเองจะรู้สึกรังเกียจ แต่อาศัยที่มีมารยาทจึงไม่แสดงออก อย่างเช่นที่คนแต่ก่อนเคยกล่าวเตือนสติเอาไว้ว่า **อย่านึกว่าไม่มีใครรู้และเห็นได้** แต่เขาอาจนิ่งเฉยเก็บไว้ในใจพร้อมทั้งรู้สึกถูกดูถูก

มีภาษิตบทหนึ่งซึ่งได้ยินมาแต่อดีตว่า **ไก่อเห็นตีนงู งูเห็นนมไก่** ภาษิตบทนี้ ถ้าเอามาใช้กับคนยุคปัจจุบันที่มีการแสดงอย่างออกหน้าออกตาก็คงเห็นได้ชัดเจนมาก

คนที่พึงใจตนเองได้ ย่อมเป็นผู้ที่มีความยังคิด อีกทั้งมีนิสัยขบถทนตัวเองอยู่เสมอไม่ว่าจะทำอะไร ดังเช่นที่กล่าวกันว่า **จงเป็นคนที่ยึดจรรยาบรรณมารยาท แต่ไม่ใช่แสดงมายาภาพหากเกิดจากธรรมชาติที่อยู่ในใจตนเองซึ่งปฏิบัติได้อย่างมีความสุข**

นอกจากนั้น คนที่มีเมตตาปราณีต่อเพื่อนมนุษย์ ย่อมเป็นคนปรับใจให้เข้ากับทุกสภาพได้อย่างสนิทใจ ลงได้ให้ใจที่เป็นธรรมชาติแก่ใคร คนผู้มีโอกาสสัมผัสก็ย่อมสนองด้วยใจที่เป็นธรรมชาติ จึงมีความสุขร่วมกันทั้งสองฝ่าย บุคคลผู้มีความสมบัติดังกล่าว ย่อมอยู่ในสังคมได้อย่างสดใส ไม่ว่ามีโอกาสสัมผัส กับใครย่อมให้ความจริงใจกับทุกคน จึงไม่มีความทุกข์ใจ ช่วยให้สุขภาพของร่างกายมีความแข็งแรง มีปัญญาตามมาภายหลัง

กายกับใจเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงถึงกัน ถ้าใจมีทุกข์ซึ่งที่อยู่ในร่างกายซึ่งควรทำหน้าที่ของสิ่งนั้นๆ อย่างสมบูรณ์ครบถ้วน ย่อมเกิดภาวะสับสน และอาจเกิดโรคภัย แม้ใช้วิทยาศาสตร์ก็อาจคุมได้ยาก

บุคคลใดมีจิตใจมั่นคงอยู่บนพื้นฐานที่เชื่อมโยงถึงกันกับสภาพของร่างกายอย่างรู้คุณค่า ดังได้กล่าวมาแล้ว เปรียบได้ดั่งการมีอายุวัฒนะอยู่ในตัวเองอย่างเป็นธรรมชาติ

หากมองย้อนกลับไปสู่สังคมไทยในอดีต เราคงพบได้ว่าคนส่วนใหญ่มี

การให้น้ำใจแก่กันอย่างเห็นได้ชัด เพราะฉะนั้น คนที่มีประสบการณ์ชีวิตเหนือกว่า จึงมีการปฏิบัติโดยไม่ปล่อยให้ผู้ที่ด้อยโอกาสกว่า จำต้องเปลี่ยนแปลงไปเป็นคนที่ไม่เห็นแก่เงินและวัตถุ ดังที่ต้องระหกระเหินเร่ร่อนออกไปขายตัวในที่ต่างถิ่นต่างแดน ทั้งในทางถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย

แต่กฎหมายก็คือ ผลพวงจากความคิดของคนเช่นกัน ดังนั้น จึงเปิดช่องว่างช่องโหว่ให้จิตใจคน สามารถเห็นทางออกไปสู่ทิศทางซึ่งตนต้องการ แต่คนเดี๋ยวนี้นิยมแก้ปัญหาด้วยการออกกฎหมาย เพราะไม่อาจหยั่งรากฐานลงลึกถึงจิตใจคน และรู้วิธีแก้ไขที่ช่วยคนรู้จักรักศักดิ์ศรีของตัวเองได้สำเร็จ

มนุษย์เกิดมาจำเป็นต้องอยู่ร่วมกันกับเพื่อนมนุษย์ เพราะฉะนั้น จิตใจมนุษย์ที่อยู่ร่วมกันจึงควรมีเหตุมีผลสอดคล้องถึงกัน ซึ่งสายสัมพันธ์ทุกวันนี้มีน้ำหนักมุ่งไปสู่การทำลายรากฐานของมวลมนุษยชนเอง ซึ่งนับวันจะเห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้นทุกที

ถ้ามองสู่ภาพรวมของมวลมนุษยชาติ โดยใช้พื้นฐานความจริงที่กล่าวไว้ว่า **เมื่อเกิดได้ย่อมดับได้** หากเข้าใจปรัชญาชีวิตดังกล่าวแล้วได้อย่างลึกซึ้ง ย่อมไม่ทำให้รากฐานจิตใจเป็นทุกข์ จึงทำหน้าที่ได้อย่างสมศักดิ์ศรีของความเป็นคนในช่วงที่ยังมีชีวิตอยู่

คนซึ่งมีจิตใจมั่นคงอยู่บนวิถีทางดังกล่าว ย่อมจบชีวิตลงอย่างมีความสุขได้เสมอ

ฉันหวนกลับไปนึกถึงโคลงสี่สุภาพบทหนึ่ง ซึ่งครูให้ท่องตอนสมัยเรียนอยู่ชั้นมัธยมตอนกลางฉันค้นความจริงจากใจครั้งใดก็มักพบโคลงบทนี้มาตลอด แม้เวลาจะล่วงเลยมารวม 70 ปีแล้ว จึงใคร่ขอนำมากล่าวฝากไว้แด่ชนรุ่นหลังดังต่อไปนี้

จามรีชนช้างอยู่	หยุดปลด
ชีพ บ่ รักรักยศ	ยิ่งไซ้
สัตว์โลกซึ่งสมมต	มีชาติ
ดูเยี่ยงสัตว์นั้นได้	ยศของสรรพเสรีญ ฯ

ยุทธศรกีาเนียมเรื่องอำนาจ

หากบุคคลใดมีรากฐานจิตใจที่เป็นกลางถึงระดับหนึ่ง ย่อมมองเห็นทุกสิ่งทุกอย่างได้สองด้านเสมอ

ด้านหนึ่งได้แก่ เจื่อนไขซึ่งเป็นธรรมชาติแฝงอยู่ในจิตใจมนุษย์ หากรู้ด้านนี้ได้ถึงความจริงย่อมได้ชื่อว่า เป็นผู้รู้ธรรมะ ยิ่งกว่านั้นด้านที่กล่าวมาแล้ว ยังควรถือว่าเป็นรากฐานการดำเนินชีวิตเพื่อให้บังเกิดความมั่นคงในอนาคต จึงถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดของชีวิตคน

อีกด้านหนึ่ง ได้แก่ การจัดการ ซึ่งด้านนี้คือวิถีทางของการนำทุกสิ่งทุกอย่างไปใช้ประโยชน์เพื่อตอบสนองความต้องการของชีวิตมนุษย์ ซึ่งฝรั่งเรียกกันว่า ด้านธุรกิจ

ซึ่งไม่เพียงแต่การจัดการในด้านค้าขายเท่านั้น แม้แต่การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคน ก็มีจุดประสงค์ที่จะมุ่งเน้นให้คนทำหน้าที่เป็นเครื่องมือในการพัฒนาสังคม ให้คนอยู่กันอย่างสงบสุขและเจริญก้าวหน้าต่อไปอย่างมั่นคง หากกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องขาดสติ ก็อาจมุ่งไปสู่แนวทางนี้ได้ไม่ยาก

เราจะพบความจริงว่า โลกในยุคปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงมาถึงขั้นนำสิ่งต่างๆ มาใช้ประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัตถุธรรมชาติซึ่งมีอยู่ในโลก จนกระทั่งขณะนี้เริ่มจะร่อยหรอมากขึ้น จึงทำให้มนุษย์มีความคิดที่จะแย่งชิงผลประโยชน์กันเองรุนแรงยิ่งขึ้น แต่ก็มี การแสดงออกอย่างหลบๆ ซ่อนๆ แบบหน้าไหว้หลังหลอก

ผลจากความเห็นแก่ตัวของมนุษย์ ได้ทำให้เงื่อนไขทั้งสองด้านดังกล่าว เกิดช่องว่างทางจิตใจห่างจากกันมากขึ้น จึงทำให้สังคมมนุษย์เกิดการกระทบกันเองรุนแรงยิ่งขึ้นทั้งในด้านจิตใจและพฤติกรรม การปฏิบัติ ดังจะเห็นได้จากการที่มนุษย์ตกอยู่ในสภาพ **ลืมนความจริงที่มีอยู่ในใจตนเอง** จึงทำให้สังคมจำต้องตกอยู่ในสภาพที่มี **คนขาดความจริงใจ** ต่อกันกว้างขวางมากขึ้น

จากเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้มนุษย์เอากระบวนการจัดการไปเชื่อมโยงเข้ากับเรื่องวัตถุและเงินทอง มากกว่าการมองเห็นความสำคัญของจิตใจคน ยิ่งกว่านั้น เมื่อนำเอาภาพรวมของคนในสังคมมาพิจารณา เราจะพบความจริงว่ามีการแยกออกจากกันเป็น 2 ขั้ว และนับวัน **ความคิดแบบรุทกนิยมน** ก็ยิ่งแพร่อิทธิพลครอบงำจิตใจคนรุ่นหลัง ให้จำต้องตกไปเป็นทาสชัดเจนยิ่งขึ้นเป็นลำดับ

สำหรับความคิดแบบรุทกนิยมน เป็นผลมาจากการที่มนุษย์สร้างวัตถุขึ้นมาสนองความสะดวกสบายแก่ตนเอง ซึ่งความสะดวกสบายย่อมมีผลทำให้มนุษย์ลืมนตัว จึงเอาคุณค่าของชีวิตไปฝากไว้กับวัตถุ ซึ่งโดยปกติย่อมขาดความมั่นคง

ดังจะเห็นได้ว่า ภาวะแตกสลายของวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้นมารุ่นแล้วรุ่นเล่า มีผลสะสมเป็นปฏิถลอยู่ในสภาพแวดล้อมของมนุษย์เอง ซึ่งไม่เพียงเป็นพิษเป็นภัยแก่ร่างกายเท่านั้น หากสิ่งที่สร้างขึ้นมาขณะที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงสภาพเป็นอย่างอื่น ก็ย่อมมีพิษมีภัยแก่จิตใจของมนุษย์เองอยู่แล้ว ซึ่งนับวัน

ยิ่งสืบทอดอิทธิพล ถึงชนรุ่นหลังรุนแรงยิ่งขึ้น

แม้ในด้านการจัดการศึกษา ซึ่งควรทำหน้าที่พัฒนาจิตใจคนให้เป็น ผู้รู้จักความจริงจากใจตนเองลึกซึ้งยิ่งขึ้น แต่ในบรรยากาศทั่วไปของ กระบวนการจัดการศึกษาก็ยังมีอิทธิพลวัตถุเข้าไปแพร่กระจาย มีผลครอบงำ สติปัญญาชนรุ่นหลังให้จำต้องตกอยู่ในสภาพมีติดบอดเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ

ความคิดแบบธุรกิจนิยมดังกล่าวนับวันยิ่งรุนแรงมากขึ้น จนถึงขั้นส่งเสริมความโลภซึ่งหวนกลับมาเป็นพิษเป็นภัยต่อความมั่นคงของสังคม เพราะ ทำให้มนุษย์ในอนาคต จำต้องฆ่าฟันกันเองรุนแรงยิ่งขึ้นเป็นลำดับ

อนึ่ง วัตถุที่มนุษย์กระทำขึ้นมา ไม่เพียงแต่สร้างจากวัตถุธรรมอย่างอื่น เท่านั้น หากยังสร้างจิตใจมนุษย์ด้วยตนเองเพื่อใช้เป็นเครื่องมือสนองกิเลส ของชนรุ่นก่อน เรื่องนี้ ผู้ที่มั่นคงอยู่กับรากฐานจิตใจเป็นกลางซึ่งยังคง หลงเหลืออยู่ ย่อมมองเห็นความจริงได้เองอย่างชัดเจน

เนื่องจากความจริงของธรรมชาติได้ชี้ไว้ว่า ภายในภาพรวมทั้งหมดคง ไม่มีสิ่งใดเปลี่ยนแปลงไปหมด หากยังคงหลงเหลืออยู่เพื่อให้โอกาสสังคม ปรับตัวใหม่บนพื้นฐานความจริงที่กล่าวไว้ว่า **ทุกสิ่งทุกอย่างมีวิธีการเปลี่ยนแปลงเป็นวัฏจักร**

ทุกวันนี้ ความรุนแรงบนพื้นฐานความคิดแบบธุรกิจนิยม หรือที่เรียก กันว่าทุนนิยมได้มาถึงขั้นส่งเสริมให้คนใช้เงินใช้วัตถุอย่างเต็มที่ แท้จริงแล้วก็ คือผลพวงที่เกิดจากกิเลสมนุษย์เป็นพื้นฐาน

อนึ่ง หากหวนมาพิจารณาทุกสิ่งทุกอย่าง ซึ่งเป็นความจริงอยู่ในวิถี ชีวิตตนเองย่อมพบได้ว่า เป็นผลสืบเนื่องมาจาก **พื้นดิน** ทั้งสิ้น ดังนั้น ในด้าน จิตใจจึงควรมีความรักความผูกพันหยั่งลงสู่พื้นดินอย่างลึกซึ้ง อันถือได้ว่าเป็น รากฐานหน้ที่การปฏิบัติของมนุษย์ทุกคน

หากหันมาพิจารณาค้นหาความจริงจากความคิดแบบธุรกิจนิยม คนที่ มีรากฐานจิตใจตกอยู่ในสภาพเช่นนี้ ย่อมห่างจากความจริงซึ่งอยู่ในจิตใจ

ตนเอง หรืออีกนัยหนึ่งอาจกล่าวได้ว่า ตกอยู่ในสภาพลืมนั่นเอง ซึ่งมีความสนใจเห็นความสำคัญของการใช้เงินใช้วัตถุอย่างรุนแรงจนกระทั่งเกินความจริง สภาพเช่นนี้อาจกล่าวได้ว่า คนลืมนั่นก็คือการลืมนึกความรักความเข้าใจที่ควรให้คุณค่ากับแผ่นดินซึ่งมีต่อชีวิตตนเอง

หากหวนมาพิจารณาสู่อีกด้านหนึ่ง ซึ่งเป็นด้านที่คนยังมีจิตวิญญาณผูกพันอยู่กับแผ่นดินอย่างลึกซึ้ง

คนจากด้านนี้คงมีรากฐานอยู่กับธรรมชาติอยู่แล้ว นอกจากนั้น คนมีรากฐานจิตใจในสภาพเช่นนี้ ย่อมมองเห็นว่าควรประหยัดการใช้เงินใช้วัตถุให้เหลือน้อยที่สุด หรืออีกนัยหนึ่ง น่าจะตรงกับความหมายของคำว่า เกษตรพอเพียง เศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งหมายถึงการใช้อย่างรู้เหตุรู้ผล

หากมองถึงวิถีการดำรงชีวิตของคนลักษณะนี้จะพบว่า มีสภาพเรียบง่าย มีจิตใจยังรู้ความจริงจากชีวิตตนเอง หรือที่เรียกว่า มีสติในการดำรงชีวิต อยู่เสมอ

วิถีชีวิตของคนลักษณะเช่นนี้ ย่อมไม่คิดเห่อเหิมทะเยอทะยานมากจนเกินเหตุผล นอกจากนั้น จิตใจยังคงตกอยู่ในสภาพที่ให้ความสำคัญแก่ชีวิตเพื่อนมนุษย์โดยยกไว้เหนือตนเองอยู่เสมอ จึงเป็นผู้ที่มีเมตตากรุณาและมีความเข้าใจสัจธรรมได้อย่างลึกซึ้ง

ปัจจุบันนี้ ช่องว่างระหว่างทั้งสองด้านที่ขาดการเชื่อมโยงถึงกันนับวันจะห่างมากขึ้นทุกที นอกจากนั้น อิทธิพลความคิดแบบรุทกนิยมนั้นยังมีน้ำหนักที่เหนือกว่า สามารถแพร่กระจายขยายขอบเขตรวมถึงการใช้กลยุทธ์และพลังกำลังรุนแรงยิ่งขึ้น

ด้านดังกล่าว ยังไม่หยุดยั้งที่จะคิดถึงสิ่งประดิษฐ์ซึ่งก้าวหน้าเหนือกันและกัน บางครั้งก็มีการเผชิญหน้า หันมาใช้พลังกำลังถึงเข้าประหัดประหารซึ่งกันและกัน

ภายในภาพรวมของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว หากเข้าใจถึงความจริง

เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ย่อมรู้ว่า **ธรรมชาติของมนุษย์กำลังจะ**
ชำระล้างตัวเอง จนถึงจุดที่เหลือน้อยที่สุด แต่ก็หาจบสิ้นไปทั้งหมดไม่ วันหนึ่ง
ก็ย่อมเกิดขึ้นใหม่ สู่อีกทิศทางหนึ่งให้เป็นความหวังได้ ถ้ามนุษย์ชำระล้าง
ความเห็นแก่ตัวในจิตใจออกให้เหลือน้อยที่สุด ก็คงเข้าใจความจริงและ
สามารถ ยอมรับเรื่องนี้ได้ จึงไม่เกิดความทุกข์จนเกินเหตุผล

เมื่อมีความคิดแบบธุรกิจนิยมเกิดขึ้นได้ คนที่ไม่ลืมหิวจนกระทั่งมอง
เห็นอะไรๆ มุ่งตรงไปสู่ทิศทางเดียวจึงสามารถรู้อีกด้านหนึ่งได้ว่า คนมีรากฐาน
จิตใจยังรู้ธรรมชาติ ก็ใช่ว่าจะสูญสิ้นหมดไปไม่ เพราะฉะนั้น จึงไม่ใช่
หนทางตันของชีวิตซึ่งจะหาเพื่อนใจให้พบได้เองไม่ได้ ทำให้มองเห็นความหวัง
ที่จะฟื้นฟูจิตใจตนเองให้กลับคืนมาสู่สภาพปกติได้อีกครั้งหนึ่ง

ผักชีโรยหน้า

ผักชีโรยหน้า เป็นคำพังเพยซึ่งคนยุคก่อนกล่าวเปรียบเทียบกับเอาไว้ ขณะที่เห็นคนทำงานเอาหน้าเพื่อหวังประโยชน์ส่วนตนและพรรคพวก ความประโยชน์นี้ได้มีการกล่าวสืบทอดกันมาเป็นเวลาช้านาน จนกระทั่งถึงยุคนี้

ผักชี เป็นผักชนิดหนึ่งซึ่งคนไทยใช้กันมานานแล้ว ส่วนใหญ่จะใช้หั่นเป็นฝอยบ้าง เด็ดใบบ้าง เอามาใช้โรยแต่งหน้าอาหารบางชนิดเพื่อให้แลดูสวยงาม นอกจากนั้น ยังเป็นผักที่ให้กลิ่นอย่างที่เราเรียกกันว่า Herb บางทีก็ใช้เป็นพืชสมุนไพร บางโอกาสใช้เป็นผักจิ้มน้ำพริกจำพวกหลนและปล่า

เข้าใจว่าอาหารไทยหลายอย่างสืบเนื่องมาจากวัฒนธรรมจีน โดยเฉพาะอย่างยิ่งพืชจำพวกผัก เนื่องจากหากดูประวัติศาสตร์ชาติไทยก็จะพบว่า ความจริงสืบเชื้อสายมาจากจีนตอนใต้ และในขณะนี้ในประเทศไทยก็มีคนไทยเลือดจีนอยู่ไม่น้อย

อย่างที่หลวงวิจิตรวาทการ ได้ร้อยกรองเนื้อเพลงอิงประวัติศาสตร์ไว้ในอดีต มีความตอนหนึ่งว่า “ชาติจีนชาติไทย ไม่ใช่อื่นไกลพี่น้องกัน” ตั้งแต่

ช่วง พ.ศ. 2478-2479 ซึ่งขณะนั้นฉันยังเป็นนักเรียนอยู่ในโรงเรียนนาฏศิลป์ของกรมศิลปากร

หากคนไทยไม่ลืมอดีตโดยง่าย ให้สมกับคำปราชญ์ที่ว่า **คนไทย** **ลืมง่าย** ก็คงจะสังเกตเห็นได้ว่า หลายสิ่งหลายอย่างที่ปรากฏอยู่ในสังคมไทยต่างก็มีมานานแล้ว แต่ในยุคก่อนยังคงเป็นเรื่องเล็กน้อย เพราะความลืมนง่ายจึงทำให้คนไทยส่วนใหญ่ขาดสติ แม้ว่าจะได้รับผลตอบแทนในทางที่เสียหาย แต่ก็ยังคงลืมความเจ็บปวดได้ง่าย จึงไม่คิดแก้ไข

จากคำกล่าวที่ว่า **เราปล่อยปละละเลยกันมานาน** หากจะถามว่าแล้ว **ใครแก้ไขล่ะ?** หากเราแต่ละคนไม่อยู่อย่างขาดสติ ควรตระหนักได้เองว่า **เราทุกคนที่รู้สึกได้แล้ว ควรคิดแก้ไขที่ใจเราเองก่อนอื่น** เพราะยิ่งคนไทยยุคนี้เห็นแก่ตัวกันมากขึ้น พอพูดถึงเรื่องแก้ไขปัญหา ก็มักมุงมองออกไปนอกตนเอง โทษคนนั้นโทษคนนี้หรือไม่ก็ปฏิเสธ สภาพเช่นนี้คงต้องทำให้สังคมได้รับความเจ็บปวดหนักมากกว่านี้

ผักชีโรยหน้า จึงเป็นประเด็นหนึ่งซึ่งปล่อยปละละเลย อีกทั้งยังบานปลายจนกระทั่งเป็นเรื่องใหญ่โตระดับชาติ อย่างที่เห็นได้ชัดเจนในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาี้ ทั้งๆ ที่คนไทยเป็นเจ้าของแผ่นดิน **ซึ่งควรภูมิใจในศักดิ์ศรีของความเป็นไทแก่ตนเอง** แต่ถูกกลุ่มอำนาจเบียดเบียน ทำให้จำต้องสูญเสียสิทธิในการใช้แผ่นดินให้กับกลุ่มผู้นำต่างชาติ

เพราะพฤติกรรมแบบผักชีโรยหน้า ซึ่งเชื่อว่าในอนาคตจะได้รับผลประโยชน์จากเขา โดยที่ไม่รู้สึกตัวว่า **ข้างตายทั้งตัวเอาใบบัวมาปิด มันจะมิดได้อย่างไร** เพราะความเห็นแก่ตัวจึงไม่ได้มองมุงกลับ หรืออีกนัยหนึ่งคิดว่าถูกคนอื่นว่าจะไม่รู้ความจริง ยิ่งเปิดให้คนต่างชาติไหลบ่าเข้ามาบนแผ่นดินไทยอยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน เพราะความเห็นแก่เงิน ทำให้ภูมิปัญญามืดบอด เหมือนกับคิดดูถูกเขาด้วย

เราคิดอย่างดูถูกเขา ถ้ามองย้อนกลับโดยเอาใจเขาใส่ใจเรา ย่อม

รู้ได้ว่า เขาก็ดูถูกเราได้ว่า **มีจิตใจเป็นทาส** ต่อไปข้างหน้ามีเงินก็สามารถซื้อ
 ทุกสิ่งทุกอย่างบนแผ่นดินไทยได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ซื้อจิตใจคนไทยได้ไม่ยาก
 สมัยที่ฉันเป็นรัฐมนตรี ฉันเข้าไปอยู่ตรงนั้นเพราะมีคนศรัทธาขอให้
 เข้าไป ฉันตัดสินใจเข้าไปเพราะต้องการรู้ความจริงจากวงใน ปกติคนเป็น
 รัฐมนตรีไม่ว่าจะไปไหนก็มักจะมีคนติดตามห้อมล้อม ส่วนจุดหมายปลายทาง
 ก็มักมีคนต้อนรับแบบ **ผักชีโรยหน้า**

ฉันมองทวนกระแสอยู่ในจิตใจตนเองเสมอๆ อยู่มาวันหนึ่ง จึงตัดสินใจ
 เดินทางไปจังหวัดเชียงรายโดยไม่บอกใครก่อน นั่งรถยนต์จากเชียงใหม่ถึงตัว
 จังหวัดโดยไม่มีคนติดตาม จึงทำให้คนแตกตื่นกันมาก นอกจากข้าราชการ
 จังหวัดแล้ว ก็มีเจ้าหน้าที่ป่าไม้ระดับหัวหน้ามาพูดว่า **มาโดยไม่รู้ตัวอย่างนี้**
หากเป็นอะไรไปเขาก็แย รากฐานจิตใจฉันอิสระจึงมองเห็นสองด้าน
 โดยเฉพาะในมุมกลับย่อมทำให้เขาไม่รู้สึกรู้สีกตัว ขณะที่ไม่มีเจ้านายมาเยี่ยม อาจ
 มีการทำอะไรที่ไม่ชอบด้วยกฎระเบียบ โดยขาดความซื่อสัตย์ต่อการทำงาน
 ให้กับแผ่นดินก็เป็นได้

ฉันรับฟังแล้วไม่พูดอะไรทั้งนั้น ส่วนในใจตนเองมองเห็นภาพด้าน
 ผลได้ของแผ่นดินที่เป็นอีกด้านหนึ่ง ซึ่งไม่ใช่ที่เขาพูดออกมาเช่นนั้น เป็นต้น

ฉันรู้ตัวว่าตนทำงานให้กับแผ่นดิน เพราะฉะนั้นสิ่งที่ใจมุ่งมันคงเก็บ
 เอาไว้ในใจตนเอง โดยไม่จำเป็นต้องไปทำตามเขา และไม่โต้แย้งด้วย

ความจริงแล้วการทำงานแบบ **ผักชีโรยหน้า** อาจมีผลได้สำหรับคน
 ที่เห็นแก่ตัวเป็นใหญ่ แต่คนที่เห็นแก่ส่วนรวมย่อมมองเห็นผลเสียหายต่อส่วนรวม
 ซึ่งไม่อาจปฏิเสธได้

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ไม่เพียงเสียเงินเสียทองซึ่งมีผลต่อเศรษฐกิจของ
 ชาติและทุกคนเท่านั้น ที่สำคัญยิ่งไปกว่านั้น สิ่งที่สูงส่งอย่างยิ่งคือจิตใจที่
 ควรซื่อสัตย์ต่อตนเองและแผ่นดินเกิด ยิ่งเอาทรัพย์สินเงินทองและบริวาร

ซึ่งเป็นสมบัติของแผ่นดินไปใช้ในเรื่องนี้ ย่อมทำให้เกิดการสูญเสียอย่างใหญ่หลวง

สิ่งที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด ทำให้ฉันหวนไปนึกถึงปี พ.ศ. 2497-2498 ซึ่งช่วงนั้นฉันถูกส่งไปฝึกอบรมเรื่องสถิติและการวางแผนวิจัยที่ศูนย์ฝึกอบรมนานาชาติ ที่กรุงเดลี ประเทศอินเดีย ซึ่งเป็นประเทศที่มีประชากรยากจนและตกทุกข์ได้ยากมากประเทศหนึ่งของโลก

ฉันมีโอกาสไปเยี่ยมชม **ปราสาททัชมาฮัล** ซึ่งถูกประกาศไว้เป็นสมบัติของโลก เป็นที่ทราบกันดีว่า ปราสาทหลังนี้สร้างด้วยหินอ่อนแกะสลักด้วยฝีมือและลวดลายที่ละเอียดอ่อนมากอย่างไม่น่าเชื่อ เป็นสถานที่ใหญ่โต ใครมาชมก็ต้องรู้สึกตื่นตาตื่นใจ แต่หากหันไปมองมูลค่าซึ่งเป็นอีกด้านหนึ่งจะทราบดีว่า กษัตริย์อินเดียสมัยนั้นสร้างขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์ความรักมอบให้แก่พระมเหสีด้วยเงินหลายร้อยล้านรูปี ซึ่งเงินสมัยนั้นยังมีมูลค่าสูงกว่าเดี๋ยวนี้มากมาย

มีคนพูดกันอย่างกว้างขวางทั้งคนท้องถิ่นและชาวต่างประเทศ เพราะการสร้างปราสาทหลังนี้จึงทำให้ประชากรอินเดียจำต้องยากจนสืบต่อกันมาหลายร้อยปี

ปราสาทหลังนี้ถูกสร้างขึ้นริมฝั่งด้านหนึ่งของแม่น้ำคงคา ซึ่งคนอินเดียถือกันว่าเป็นแม่น้ำศักดิ์สิทธิ์ประจำชาติ ในประวัติยังได้ชี้ไว้ว่า กษัตริย์องค์นั้นกำลังคิดจะสร้างปราสาทหลังใหญ่ขึ้นอีกฟากหนึ่งของแม่น้ำ โดยทำเป็นหินอ่อนสีดำทั้งหมดและจะสร้างสะพานทองเชื่อมข้ามแม่น้ำให้ถึงกัน โชคดีกษัตริย์องค์นั้นสิ้นไปก่อน ไม่เช่นนั้นชะตากรรมก็จะตกกับคนอินเดียทั้งชาติ

ผักชีโรยหน้า เป็นคำพังเพยที่สอดคล้องกันกับ **หน้าไหว้หลังหลอก** ซึ่งผู้ที่ไม่มีความจริงใจต่อแผ่นดิน สร้างฉากขึ้นมาบังหน้าสิ่งสกปรกเบื้องหลัง คนลักษณะนี้ย่อมขาดความจริงใจ ซึ่งตรงกับคำกล่าวที่คนยุคก่อนเคยพูด

ฝากไว้หลายเรื่องเช่น ปากปราศรัยน้ำใจเชือดคอ หรือ เขียนด้วยมือลบด้วยเท้า

ผู้ใดมีจิตใจและความคิดที่นิยมปฏิบัติแบบ ผักชีโรยหน้า มักมีนิสัยบ้าอำนาจ และหากมองลึกๆ จะอ่านความจริงจากใจได้ว่า เป็นคนที่มีจิตใจเหี้ยมโหด สิ่งที่ฉันกล่าวมานี้ ไม่ได้ตั้งใจที่จะมุ่งว่าบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือคณะบุคคลใดคณะหนึ่ง เพราะตนเองก็มีจิตใจไม่ได้ยึดติดกับตัวบุคคลอยู่แล้ว นอกจากนั้น ความคิดลักษณะนี้มีการสืบทอดกันมานานเป็นชั่วอายุคนแล้ว

หากกล่าวได้ว่า จิตใจคนไม่ว่าจะเป็นผู้ใดก็ตาม หากใครมีนิสัยที่นิยมผักชีโรยหน้า ถ้ามองได้อย่างลึกซึ้งถึงระบบชีวิตที่มีคุณค่า ก็คงกล่าวได้ว่า ความคิดที่นิยมปฏิบัติแบบนี้ หมายถึง การสันศักดิ์ศรีความเป็นคน ย่อมมีผลทำให้ประเทศชาติก้าวไปสู่สภาพที่สันชาติสิ้นแผ่นดินได้ไม่ยาก

คนไม่รู้จักบุญคุณคนย่อมไม่เจริญ

ฉันเคยได้ยินผู้ใหญ่ในอดีตพูดเตือนสติลูกหลานเป็นช่วงๆว่า **คนไม่รู้จักบุญคุณคนย่อมไม่เจริญ** ในยุคปัจจุบัน แม้ยังมีผู้พูดถึงเรื่องนี้ แต่รู้สึกว่าย่ำแย่มากกว่าแต่ก่อน

ความประโยชน์นี้ เท่าที่พูดกันมาแล้ว ฉันไม่เคยได้ยินใครนำมาชี้แจงเหตุผลว่า**หมายถึงอะไร?** และมีอะไรเป็นเหตุเป็นผลให้ชนรุ่นหลังเข้าใจได้ สภาพของการพูดถึงความประโยชน์นี้จึงเปรียบได้ดั่ง **เข้าหูซ้ายอุดหูขวา** นานๆ ไป คนก็เริ่มไม่สนใจ เพราะไม่รู้ความหมาย

ทุกสิ่งทุกอย่างย่อมมีสองด้านเสมอ เมื่อเกิดความไม่สนใจนานเข้า ย่อมเปลี่ยนไปเป็นความรู้สึก**ไม่เชื่อถือ** โดยเห็นเป็นเรื่องล้าสมัย ยิ่งยุคหลังๆ **ความทันสมัย** มาแรงยิ่งขึ้น เพราะเป็นเครื่องมือแสวงหาผลประโยชน์จากกลุ่มบุคคลซึ่งยืนอยู่อีกด้านหนึ่ง

ความจริงแล้ว คำกล่าวที่ว่า **คนไม่รู้จักบุญคุณคนย่อมไม่เจริญ** ตรงกับความหมายของหลักความจริงซึ่งชี้ไว้อย่างชัดเจนว่า **หากไม่มีสิ่งนั้นย่อม**

ไม่มีสิ่งนี้ เมื่อมีสิ่งนั้นย่อมมีสิ่งนี้ ซึ่งแท้จริงแล้วก็คือความหมายของคำว่า **เมื่อไม่มีเหตุย่อมไม่มีผล** นั่นเอง

ผู้ที่สนใจเรียนรู้ปัญหาชีวิต ย่อมเห็นได้เองว่า เราแต่ละคนต่างก็มีจิตใจซึ่งสามารถซึมซับเอาสิ่งที่ชีวิตตนประสบเข้าไปไว้ในใจ เมื่อสิ่งนั้นผ่านพ้นไปเป็นอดีต ผู้ที่รู้ความจริงจากใจตนเอง ย่อมค้นหาได้ อีกทั้งสามารถนำมาใช้เป็นพื้นฐานการปฏิบัติ สำหรับการเดินก้าวไปข้างหน้าให้มั่นคงอยู่ได้

อย่างทีกล่าวกันว่า **เรียนรู้จากประสบการณ์ชีวิต** หรืออีกนัยหนึ่งเรียนรู้จากความจริงซึ่งอยู่รอบข้างจากการนำปฏิบัติ และแล้วในที่สุดความจริงทั้งหลายก็เข้าไปปรากฏอยู่ในจิตใจของแต่ละคนอย่างเป็นธรรมชาติ

ฉันเคยเขียนบทความเรื่องหนึ่ง โดยใช้ชื่อว่า **ตำราเล่มนี้มีวิญญาณ** ซึ่งหมายถึงจิตใจของแต่ละคน หากนำปฏิบัติจากความจริงที่อยู่ในใจตนเอง ควรได้ชื่อว่าเป็น **ผู้เรียนรู้ทุกสิ่งทุกอย่างจากเหตุและผล**

คนยุคนี้ขาดการพึ่งตัวเอง เพราะนำชีวิตไปฝากไว้กับเครื่องจักรกลหมดที่เรียกกันว่า **เทคโนโลยี** ซ้ำร้ายช่วงหลังๆ เราหลงยึดติดอยู่กับคำพูดที่ว่า **ไฮเทค** ซึ่งหมายถึงเทคโนโลยีที่ก้าวไกล ทำให้ยากที่จะหวนกลับมาค้นพบความจริงจากใจตนเองได้ นอกจากนั้นยังขาดการรู้เหตุรู้ผลอีกด้วย

เพราะฉะนั้น คนยุคนี้ส่วนใหญ่จึงมีการแสดงออกที่ขาดความจริงใจต่อกันเพิ่มมากยิ่งขึ้น หากพูดถึง **ไฮเทค** มักไม่เฉลียวใจว่า **แท้จริงแล้วคือกระแสที่มหาหลอกให้หลงเชื่อในเหตุและผล** ซึ่งมีคนสมมติขึ้นมาเพื่อใช้เป็นเครื่องมือแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน ความรู้สึกคนสมัยนี้ส่วนใหญ่จึงห่างจากความจริงที่อยู่ในใจตนเองเพิ่มมากยิ่งขึ้น

ทุกวันนี้ คนส่วนใหญ่จึงตกอยู่ในสภาพลุ่มหลงมัวเมาถึงการใช้สิ่งที่ย่อยนอกตัว ซึ่งเป็นผลมาจาก **ไฮเทค** สานไปถึง **วัตถุ เงิน และอำนาจ** ซึ่งแท้จริงแล้ว จากอิทธิพลซึ่งถูกมอมเมา ใครมีเหนือกว่าย่อมใช้สิ่งเหล่านี้ เป็นเครื่องมือเอาเปรียบเพื่อนมนุษย์ด้วยกันเอง

คนที่ขาดการเห็นความสำคัญของอดีต ซึ่งควรมีอยู่ในใจตัวเอง ย่อมขาดความจริงใจต่อผู้อื่น แม้จะต้องทำอะไรสักอย่างด้วยความจริงใจ ก็ไม่สามารถค้นหาความจริงจากใจตัวเองได้ เช่นที่กล่าวไว้ว่า **เพราะไม่มีสิ่งนั้น จึงไม่มีสิ่งนี้** เพราะไม่มีความจริงอยู่ในใจตัวเอง จึงแสวงหาความจริงจากใจตนเอง ออกมาเพื่อให้คนอื่นมนุษย์ได้ยาก

คนที่ใช้ชีวิตตกอยู่ในสภาพดังกล่าว ย่อมสูญเสียความเป็นตัวของตัวเอง จึงมีนิสัยชอบนำสิ่งอื่นมากล่าวอ้าง แทนที่จะสามารถค้นหาความจริงจากใจตัวเองออกมาใช้ประโยชน์ได้

ตัวอย่างเช่นเมื่อไม่นานมานี้ ฉันได้เรียบเรียงหนังสือเล่มหนึ่ง ซึ่งหลายคนเรียกกันว่าตำรา มีชื่อว่า **การปลูกกล้วยไม้เป็นการค้า และการพัฒนาเพื่อความมั่นคง** หนังสือเล่มนี้หนาราว 500 หน้า

เมื่อคนเห็นหนังสือเล่มนี้เป็นตำรา มักมีผู้ถามฉันว่า **ไม่มีเอกสารอ้างอิงอยู่ในนี้ด้วยหรือ?** ฉันจึงชี้ไปที่ใจตัวเองแล้วพูดว่า **นี่ยังไรตำราเล่มใหญ่อยู่ในนี้แล้ว คงไม่ต้องไปนำสิ่งอื่นมาอ้างให้ตัวเองจำต้องสูญเสียคุณค่า**

หลายคนได้ยินคำพูดดังกล่าวแล้ว เหมือนถูกปลุกให้ตื่นขึ้นมาคิดได้ว่า เราหลงเดินตามผิวของตำราต่างชาติกันมานาน จนกระทั่งขาดความเป็นไทยแก่ตัวเอง

เพราะเหตุดังกล่าว ความซึ่งผู้ใหญ่ในอดีตเคยนำมาสอนลูกหลานไว้ว่า **คนไม่รู้จักบุญคุณคนย่อมไม่เจริญ** แท้จริงแล้วจะเป็นใครก็ได้ซึ่งสร้างผลงานขึ้นมาให้เป็นประโยชน์ต่อคนรุ่นหลัง หากคนรุ่นหลังผู้ได้รับประโยชน์จากการปฏิบัติ รำลึกถึงผู้สร้างผลงานให้ตนได้รับประโยชน์ที่ผ่านพ้นไปแล้วในอดีต และคงไม่ใช่เพียงให้ความสำคัญเท่านั้น หากยังควรสนใจค้นหาความจริงย้อนกลับไปสู่อดีตให้ถึงที่สุด ย่อมสร้างพื้นฐานจิตใจให้ยังรากลึกชวยให้การดำเนินชีวิตอนาคตมั่นคงอยู่ได้

เหตุใดจึงจะทำให้ชีวิตเจริญ คำตอบก็คือ **บุคคลผู้สำนึกได้ถึงอดีต**

ของสิ่งซึ่งตนได้ใช้ประโยชน์อยู่ในปัจจุบัน ควรได้ชื่อว่าเป็นผู้สร้างพื้นฐานการดำเนินชีวิตของตนได้อย่างลึกซึ้ง

ฉันนึกถึงความตอนหนึ่ง ซึ่งคนยุคก่อนเคยสอนไว้ว่า หากยังไม่รู้สิ่งใดก็ตามอย่าเพิ่งไม่เชื่อและคิดดูถูก เพราะการไม่เชื่อและคิดดูถูกสิ่งนั้นคือการปฏิเสธวิถีทางที่จะนำไปสู่การรู้ความจริงจากใจตัวเอง หรือที่กล่าวกันว่าเป็นคนปิดตัวเอง บุคคลลักษณะนี้ย่อมมีใจคับแคบ โดยที่มิมีความเห็นแก่ตัวสูง

ทุกวันนี้วัตถุและเงินตราไหลบ่าเข้ามาในสังคมรุนแรงยิ่งขึ้น หากคิดว่สิ่งนี้ส่งผลทำลายรากฐานความจริงจากใจตัวเอง อย่างที่คนยุคก่อนเคยพูดไว้ว่า ทำให้ตกอยู่ในสภาพที่ไม่เป็นผู้เป็นคน มันก็ใช่

แต่ถ้ามองเห็นอีกด้านหนึ่งซึ่งเป็นความดี ย่อมรู้สึกทำหายและกล้าเผชิญปัญหา แทนที่จะคล้อยตามปัญหาไปตามเรื่อยๆ เช่นคนที่พูดว่าเมื่อมีหอยอยู่ใต้ดิน ถ้าการพนันอยู่ใต้ดิน และมีผู้หญิงค้าประเวณีหลบซ่อนอยู่ความมืด ก็เปิดให้มันโผล่ขึ้นมาอย่างถูกต้องตามกฎหมาย เราจะได้รู้เห็นความจริงได้เอง

สิ่งเหล่านี้คือความคิดของผู้ประมาท อย่างที่เรียกกันว่ายอมหมอบราบคาบแก้วให้กับปัญหา แทนที่จะกล้าสู้ปัญหา เพราะมีสติและปัญญาที่แหลมคม

บุคคลลักษณะนี้ย่อมไม่รู้จักบุญคุณของอดีต แม้แต่เจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดินในยุคก่อนซึ่งฝากบันทึกลงไว้เป็นมรดกตกทอดว่า ไม่ควรยอมให้มีการพนันเกิดขึ้นบนแผ่นดินผืนนี้ กลับมองเห็นว่าเป็นเรื่องไร้สาระ แสดงให้เห็นว่าคนส่วนใหญ่ในยุคนี้ขาดความเป็นตัวของตัวเองอย่างมาก

คำว่า เจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดิน ไม่ใช่เพียงคำพูดหรือตัวอักษร หากคนยุคก่อนได้สะท้อนการปฏิบัติให้คนทั่วไปยอมรับได้ว่าเป็นเจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดินจริงๆ ดังพฤติกรรมที่ปรากฏในประวัติศาสตร์ ซึ่งสามารถเป็นผู้นำในการอุทิศตนเองให้แก่แผ่นดินถิ่นเกิดได้อย่างชัดเจน เพราะ

ฉะนั้น ความหมายของคำว่า เจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดินหรือพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งเป็นประเพณีไทย บุคคลผู้นั้นอยู่ ณ จุดนี้ ย่อมปฏิบัติได้จากใจจริง ให้คนยอมรับนับถือได้อย่างสนิทใจ

คนที่ขาดความเป็นตัวของตัวเอง ชีวิตย่อมไหลตามกระแสอย่างไร คุณค่าและความหมาย หรืออีกนัยหนึ่งอาจกล่าวได้ว่า เป็นชีวิตที่ไร้วิญญาณ ความเป็นคนอันควรภาคภูมิใจในตัวเอง กับสิ่งที่ตั้งถาม

ยุคใดมีคุณลักษณะนี้อยู่บนแผ่นดินไทยเป็นส่วนใหญ่ ยุคนั้นย่อม บ่งบอกได้ว่า คนไทยกำลังสูญเสียวิญญาณความเป็นไทแก่ตนเอง อันควรภาคภูมิใจ ในที่สุดชนรุ่นหลังก็ย่อมสิ้นแผ่นดินและสิ้นชาติเป็น สัจธรรม

แต่ “คุณพ่อ” ศาสตราจารย์ ระพี สาคริก

หลากหลายงามความดีที่สรรค์สร้าง
บนเส้นทางประสบการณ์ยาวนานยิ่ง
คุณพ่อจึงเป็นหลักให้พักพิง
เป็นขวัญมิ่งลูกชาวค่ายหลายรุ่นมา
ลูกทุกคนจึงเชื่อมั่นถึงวันนี้
ตราบเท่าที่คุณธรรมยังล้ำค่า
สายใยรักจากคุณพ่อก่อศรัทธา
สืบทอดมาสู่ลูกลูกด้วยผูกพัน
สืบทอดมาบรรจบครบอีกครั้ง
ลูกขอร่วมรวมพลังตั้งใจมั่น
จะมุ่งมั่นแต่ความดีชั่วชีวิต
ตามเส้นทางพ่อสร้างสรรค์แต่วันวาน

ประพันธ์โดย นางดวงใจ เดิศจัยวรกุล

ในนามของลูกชาวค่าย เคญ. ๓๗

๔ ธันวาคม ๒๕๔๓

แต่ คุณพ่อ ระบุ สาคริก

คืออาทิตย์อันสาดพรางสว่างหล้า
จากนัยน์ตาสู่นัยน์ตากระจ่างใส
จากคำถ้อยสู่คำถ้อยร้อยรินใจ
จากหทัยสู่หทัยใจถึงกัน

คือสายน้ำอันจำเริญเป็นความชื่น
หยาดระรินประโลมให้หายเสียขวัณ
จากอ่อนโยนสู่อ่อนโยนจนงามจรรย
แต่ละวันแต่ละวันเกินพรรณนา

คือคุณพ่อผู้อดทนเป็นต้นแบบ
มีชีวิตเนาแบบธรรมรักษา
คือพลเมืองอาวุโสผู้โอฬาร
มีชีวิตธรรมดาแต่งามนัก

ขอคุณพ่อยั่งยืนขึ้นจิตลูก
ขอคุณพ่อฝังปลูกความแน่นหนัก
ขอคุณพ่อรายล้อมพร้อมด้วยรัก
ขอคุณพ่อเป็นหลักขวัญชีวิต

คืออาทิตย์อันสาดพรางสว่างหล้า
จากนัยน์ตาสู่นัยน์ตากระจ่างจิต
จากคำถ้อยสู่คำถ้อยร้อยชีวิต
กราบคุณพ่อผู้นิรมิตชีวิตงาม

ขมัยภร แสงกระจ่าง
๕ พฤษภาคม ๒๕๔๗

ประวัติผู้เขียน

ตำแหน่งในอดีต

- อธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ๒ สมัย
- รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสภามหาวิทยาลัย ๔ แห่ง
- กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิทบวงมหาวิทยาลัย ๔ วาระ
- อภพ. พิจารณาขอพระราชทานเหรียญดุษฎีมาลา เข็มศิลปวิทยา

วุฒิที่ได้รับ

- ได้รับพระราชทานเหรียญดุษฎีมาลา เข็มศิลปวิทยา ซึ่งเป็น
เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดทางวิชาการเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๑
- ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ในตระกูล The Sacret
of The Ring Sun ชั้นสูงสุดจากสมเด็จพระจักรพรรดิ ประเทศญี่ปุ่น
เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๖
- ได้รับพระราชทานปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์
- วิทยาศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๒๕
- สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ พ.ศ. ๒๕๒๕

- วิทยาศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาชีววิทยา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
พ.ศ. ๒๕๓๔
- วิทยาศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาการจัดการผลิตพืช มหาวิทยาลัยสุโขทัย-
ธรรมาธิราช พ.ศ. ๒๕๓๔
- ได้รับ Gold Medal - Veitch Memorial จาก Royal Horticultural Society
ประเทศอังกฤษ
- ได้รับ Gold Medal Award จาก South East Orchid Society
- ได้รับ Silver Medal Award จาก American Orchid Society
- ได้รับรางวัลนราธิปพงศ์ประพันธ์ จากสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย
พ.ศ. ๒๕๔๗

ปัจจุบัน

- อิสระ ลาออกหมดทุกตำแหน่ง ปฏิเสธที่จะรับตำแหน่งต่าง ๆ

ธรรมชาติดีได้มอบความจริง
ให้มากับใจเราทุกคนอยู่แล้ว
หากปล่อยให้มันล่องลอยไป
การทบทวนหมั่นเข้ามาครอบงำ
ทำลาย แทนที่จะมุ่งมั่นรักษา
ไว้ให้นั่นคงอยู่ได้ ทั้งชีวิตที่
เกิดมาบ่มสุญญะเสียคุณค่า อัน
ควรถือว่า คือการสูญเสียบ้าง
ใหญ่ที่สุด.

ว.ป. นิตยกร
๕ ธันวาคม ๒๕๔๗